

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

60 metai

2017 m. gruodžio 12 d.

Turinys

II Ne teisėkūros procedūra priimami aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2017 m. rugsėjo 4 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2017/2278, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje, I priedas 1
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2279, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 767/2009 dėl pašarų tiekimo rinkai ir naudojimo II, IV, VI, VII ir VIII priedai ⁽¹⁾ 3
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/2280, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/220, kuriuo nustatomos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje, taikymo taisyklės 12
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/2281, kuriuo leidžiama padidinti vyno, gaminamo iš 2017 m. derliaus vynuogių, užaugintų kai kuriuose Vokietijos ir visuose Danijos, Nyderlandų ir Švedijos vynuogių auginimo regionuose, sodrinimo ribas 17

SPRENDIMAI

- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2017/2282, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai 19
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2017/2283, kuriuo remiamas visuotinis pranešimų apie neteisėtus šaulių ir lengvuosius ginklus bei kitus neteisėtus įprastinius ginklus ir šaudmenis, siekiant mažinti neteisėtos prekybos jais riziką, mechanizmas (*iTrace III*) 20

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Tarybos sprendimas (ES) 2017/2284 dėl paramos teikimo valstybėms Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose, kad jos galėtų dalyvauti Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties aukšto lygio ekspertų parengiamosios grupės konsultaciniame procese 32
- ★ 2017 m. gruodžio 6 d. Komisijos sprendimas (ES) 2017/2285, kuriuo iš dalies keičiamas naudojimo vadovas, kuriame išdėstomi veiksmai, reikalingi siekiant dalyvauti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo (pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8072)⁽¹⁾ 38
- ★ 2017 m. gruodžio 6 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/2286 dėl aplinkosaugos vadybos sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimų pripažinimo atitinkančiais atitinkamus aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) reikalavimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo 45 straipsnį (pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8082)⁽¹⁾ 87
- ★ 2017 m. gruodžio 8 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/2287, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio nustatomos formos, naudojamos importuojant gyvsidabrį ir tam tikrus gyvsidabrio mišinius (pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8190)⁽¹⁾ 118
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/2288 dėl IRT techninių specifikacijų, kuriomis remiamasi vykdant viešuosius pirkimus, nustatymo⁽¹⁾ 123
- ★ 2017 m. gruodžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/2289, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse, priedas (pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8631)⁽¹⁾ 126

TARPTAUTINIAIS SUSITARIMAIŠ ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

- ★ 2017 m. lapkričio 24 d. Pagal Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo įsteigto Jungtinio komiteto sprendimas Nr. 52/2017 dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedą [2017/2290] 136
- ★ 2017 m. lapkričio 24 d. Pagal Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo įsteigto jungtinio komiteto sprendimas Nr. 53/2017 dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedą [2017/2291] 138
- ★ 2017 m. lapkričio 24 d. Pagal Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo įsteigto jungtinio komiteto sprendimas Nr. 54/2017 dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedą [2017/2292] 140

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) 2017/2278

2017 m. rugsėjo 4 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje, I priedas

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1217/2009, sukuriantį žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklą Europos Sąjungoje ⁽¹⁾, ypač į jo 3 straipsnį,

kadangi:

- (1) Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 I priede pateikiamas ūkių apskaitos duomenų tinklo rajonų (ŪADT rajonų) pagal valstybes nares sąrašas;
- (2) remiantis tuo priedu, Vokietija dalijama į 16 rajonų. Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 taikymo tikslais Vokietija paprašė sujungti Šlėzvigo-Holšteino ir Hamburgo ŪADT rajonus į vieną ŪADT rajoną – Šlėzvigo-Holšteino / Hamburgo;
- (3) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1217/2009 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (4) atnaujintas ŪADT rajonų, nustatytų šiame reglamente, sąrašas turėtų būti taikomas nuo 2018 ataskaitinių metų,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 I priedas iš dalies keičiamas pagal šio reglamento priedą.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja septintą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2018 ataskaitinių metų.

⁽¹⁾ O L L 328, 2009 12 15, p. 27.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. rugsėjo 4 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 I priede Vokietijos ŪADT rajonų sąrašas keičiamas taip:

„Vokietija

1. Šlėzvigas-Holšteinas / Hamburgas
 2. Žemutinė Saksonija
 3. Brėmenas
 4. Šiaurės Reinas-Vestfalija
 5. Hesenas
 6. Reino kraštas-Pfalcas
 7. Badenas-Viurtembergas
 8. Bavarija
 9. Saro kraštas
 10. Berlynas
 11. Brandenburgas
 12. Meklenburgas-Pomeranija
 13. Saksonija
 14. Saksonija-Anhaltas
 15. Tiuringija“
-

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2017/2279**2017 m. gruodžio 11 d.****kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 767/2009 dėl pašarų tiekimo rinkai ir naudojimo II, IV, VI, VII ir VIII priedai****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 767/2009 dėl pašarų tiekimo rinkai ir naudojimo, iš dalies keičiantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1831/2003 ir panaikinanti Tarybos direktyvą 79/373/EEB, Komisijos direktyvą 80/511/EEB, Tarybos direktyvas 82/471/EEB, 83/228/EEB, 93/74/EEB, 93/113/EB, 96/25/EB bei Komisijos sprendimą 2004/217/EB⁽¹⁾, ypač į jo 20 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

- (1) tam, kad žymėjimas būtų reikšmingas, leidžiama kai kuriomis Sąjungos kalbomis naudoti konkrečius gyvūnų augintinių ėdalui skirtus teiginius. Dėl naujų pokyčių gyvūnų augintinių ėdalo sektoriuje dviejose valstybėse narėse galima spręsti, kad gyvūnų augintinių ėdalui skirti teiginiai taip pat tinkami naudoti tų valstybių narių kalbomis;
- (2) todėl Reglamento (EB) Nr. 767/2009 II priedas turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (3) analitinių sudedamųjų dalių ir pašaro priedų pašarinėse žaliavose nuokrypiams turėtų būti patikslinti atsižvelgiant į analizės technologinę pažangą ir geros laboratorinės praktikos patirtį. Todėl Reglamento (EB) Nr. 767/2009 IV priedas turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (4) vis daugiau pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1831/2003⁽²⁾ išduotų pašarų priedų leidimų nustatytas didžiausias priedų kiekis kombinuotuosiuose pašaruose ir pašarinėse žaliavose – anksčiau šis kiekis nebuvo nustatytas, o kituose leidimuose naujai nustatyta didžiausio rekomenduojamo priedo kiekio visaverčiuose pašaruose sąvoka. Be to, dėl pašaro gamybos technologijos gali sumažėti dedamo priedo kiekis, pavyzdžiui, vitaminų, kurių taip pat gali natūraliai būti galutinio produkto sudėtyje. Dėl šios priežasties praktikoje gali atsirasti dviprasmybių, jei veiklos vykdytojas turi nurodyti pridėtą kiekį, tačiau kontrolės institucija gali analizuoti ir patvirtinti tik galutiniame produkte esančio priedo kiekį. Siekiant atsižvelgti į šiuos pokyčius ir nustatyti suderintą, tinkamą ir reikšmingą pašarinių žaliavų ir kombinuotųjų pašarų ženklimą, Reglamento (EB) Nr. 767/2009 VI ir VII priedai turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeisti;
- (5) dėl technologinės plėtros žmonėms vartoti nebetinkamas maistas vis dažniau naudojamas kaip pašaras; Komisijos reglamente (ES) Nr. 68/2013⁽³⁾ tokie nebevertotini maisto produktai priskiriami prie pašarinių žaliavų. Tačiau kadangi tokių nebevertotinių maisto produktų kokybė tam tikrais atvejais gali neatitikti pašaro reikalavimų, tokių nebevertotinių maisto produktų etiketėse turėtų būti nurodyta, kad juos naudoti kaip pašarą galima tik apdorojus. Todėl Reglamento (EB) Nr. 767/2009 VIII priedas turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (6) saugos sumetimais nebūtina nedelsiant pradėti taikyti priedų pakeitimų, todėl siekiant išvengti bereikalingo komercinės veiklos sutrikimo ir kad veiklos vykdytojams nesusidarytų bereikalinga administracinė našta, tikslinga nustatyti pereinamojo laikotarpio priemones, kad būtų galima sklandžiai pereiti prie kitokio ženklavimo;
- (7) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

⁽¹⁾ O L 229, 2009 9 1, p. 1.

⁽²⁾ 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje (O L 268, 2003 10 18, p. 29).

⁽³⁾ 2013 m. sausio 16 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 68/2013 dėl pašarinių žaliavų katalogo (O L 29, 2013 1 30, p. 1).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 767/2009 II, IV, VI, VII ir VIII priedai iš dalies keičiami pagal šio reglamento priedą.

2 straipsnis

1. Pašarines medžiagas ir kombinuotuosius pašarus, kurie yra paženklinėti iki 2019 m. sausio 1 d. laikantis taisyklių, taikytų iki 2018 m. sausio 1 d., galima toliau teikti rinkai ir naudoti, kol pasibaigs turimos atsargos, jei jie skirti maistiniams gyvūnams.

2. Pašarines medžiagas ir kombinuotuosius pašarus, kurie yra paženklinėti iki 2020 m. sausio 1 d. laikantis taisyklių, taikytų iki 2018 m. sausio 1 d., galima toliau teikti rinkai ir naudoti, kol pasibaigs turimos atsargos, jei jie skirti nemais-tiniams gyvūnams.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

1) II priedas iš dalies keičiamas taip:

3 punkto b papunktis pakeičiamas taip:

„b) gyvūnų augintinių ėdalo pavadinime leidžiama vartoti tokius teiginius: bulgarų kalba – „храна“; ispanų kalba – „alimento“; čekų kalba pavadinimas „kompletní krmná směs“ gali būti pakeistas pavadinimu „kompletní krmivo“, o pavadinimas „doplňková krmná směs“ – pavadinimu „doplňkové krmivo“; anglų kalba – „pet food“; italų kalba – „alimento“; vengrų kalba – „állateledel“; olandų kalba – „samengesteld voeder“; lenkų kalba – „karma“; slovėnų kalba – „hrana za hišne živali“; suomių kalba – „lemmikkieläinten ruoka“; estų kalba – „lemmikloomatoit“; kroatų kalba – „hrana za kućne ljubimce“.“

2) IV priedas iš dalies keičiamas taip:

A dalis pakeičiama taip:

„A dalis. Nuokrypiai, taikomi I, V, VI ir VII prieduose išvardytoms analitinėms sudedamosioms dalims

- Šioje dalyje nustatyti nuokrypiai apima techninius ir analitinius nuokrypius. Sąjungos lygmeniu nustatytus analitinius nuokrypius, apimančius matavimo neapibrėžtis ir procedūrų skirtumus, 2 dalyje nustatytos vertės turėtų būti atitinkamai patikslintos, kad jos būtų taikomos tik techniniams nuokrypiams.
- Jeigu nustatoma, kad pašarinių žaliavų arba kombinuotųjų pašarų sudėtis skiriasi nuo ženklinant nurodytos I, V, VI ir VII prieduose išvardytų analitinių sudedamųjų dalių sudėties, taikomi tokie nuokrypiai:

Sudedamoji dalis	Deklaruotas sudedamosios dalies kiekis	Nuokrypis (1)	
		Mažiau nei nurodyta etiketėje	Daugiau nei nurodyta etiketėje
žali riebalai	< 8	1	2
	8–24	12,5 %	25 %
	> 24	3	6
žali riebalai, nemaistinių gyvūnų pašaras	< 16	2	4
	16–24	12,5 %	25 %
	> 24	3	6
žali baltymai	< 8	1	1
	8–24	12,5 %	12,5 %
	> 24	3	3
žali baltymai, nemaistinių gyvūnų pašaras	< 16	2	2
	16–24	12,5 %	12,5 %
	> 24	3	3
žali pelenai	< 8	2	1
	8–32	25 %	12,5 %
	> 32	8	4

Sudedamoji dalis	Deklaruotas sudedamosios dalies kiekis	Nuokrypis (1)	
		Mažiau nei nurodyta etike- tėje	Daugiau nei nurodyta etiketėje
	[%]		
žalia ląsteliena	< 10	1,75	1,75
	10–20	17,5 %	17,5 %
	> 20	3,5	3,5
cukrus	< 10	1,75	3,5
	10–20	17,5 %	35 %
	> 20	3,5	7
krakmolas	< 10	3,5	3,5
	10–20	35 %	35 %
	> 20	7	7
kalcis	< 1	0,3	0,6
	1–5	30 %	60 %
	> 5	1,5	3
magnis	< 1	0,3	0,6
	1–5	30 %	60 %
	> 5	1,5	3
natris	< 1	0,3	0,6
	1–5	30 %	60 %
	> 5	1,5	3
bendrasis fosforo kiekis	< 1	0,3	0,3
	1–5	30 %	30 %
	> 5	1,5	1,5
druskos rūgštyje netirpstantys pelenai	< 1	ribos nenustatytos	0,3
	1–< 5		30 %
	> 5		1,5
kalis	< 1	0,2	0,4
	1–5	20 %	40 %
	> 5	1	2
drėgnis	< 2	ribos nenustatytos	0,4
	2–< 5		20 %
	5–< 12,5		1
	> 12,5		8 %

Sudedamoji dalis	Deklaruotas sudedamosios dalies kiekis	Nuokrypis ⁽¹⁾	
		Mažiau nei nurodyta etiketėje	Daugiau nei nurodyta etiketėje
	[%]		
energinė vertė ⁽²⁾		5 %	10 %
baltyminė vertė ⁽²⁾		10 %	20 %

(¹) Nuokrypiai pateikti arba kaip absoliutus procentinis dydis (šis dydis turi būti atimtas iš deklaruoto kiekio/pridėtas prie deklaruoto kiekio), arba kaip santykinis dydis, rašomas su % ženklu (šis procentinis dydis turi būti taikomas deklaruotam kiekiui siekiant apskaičiuoti priimtina nuokrypį).

(²) Nuokrypiai taikomi tais atvejais, kai nuokrypis nenustatytas naudojant ES metodą arba naudojant oficialų nacionalinį valstybės narės, kurios rinkai teikiamas pašaras, metodą arba naudojant Europos standartizacijos komiteto patvirtintą metodą (https://standards.cen.eu/dyn/www/?p=204:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:6308,25&cs=1C252307F473504B6354F4EE56B99E235).“

3) VI priedas pakeičiamas taip:

„VI PRIEDAS

Pašarinių medžiagų ir kombinuotųjų pašarų ženklavimo duomenys maistui skirtų gyvūnų atveju I skyrius. Privalomas ir savanoriškas pašarų priedų ženklavimas, kaip nurodyta 15 straipsnio f punkte ir 22 straipsnio 1 dalyje

1. Šie priedai išvardijami nurodant konkretų jų pavadinimą, identifikavimo numerį, pridėtą kiekį ir atitinkamą funkcinės grupės pavadinimą, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 I priede, arba minėtojo reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nurodytą kategoriją:

- priedai, kurių nustatytas maksimalus kiekis bent vienam maistiniam gyvūnui;
- priedai, priskiriami prie „zootechninių priedų“ ir „kokcidiostatikų bei histomonostatų“ kategorijų;
- priedai, kurių rekomenduojamas didžiausias kiekis, nustatytas teisės aktu, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą, yra viršijamas.

Ženklavimo duomenys nurodomi vadovaujantis teisės aktu, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą.

Pirmoje pastraipoje nurodytas pridėtas kiekis išreiškiamas kaip pašarų priedo kiekis, išskyrus atvejus, kai teisės akte, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą, skiltyje „mažiausias/didžiausias kiekis“ yra nurodyta medžiaga. Pastaruoju atveju pridėtas kiekis išreiškiamas kaip tos medžiagos kiekis.

- Pašarų priedų, priklausančių vitaminų, provitaminų ir panašaus poveikio gerai apibrėžtos cheminės sandaros medžiagų funkcinėms grupėms, kurie turi būti įtraukti į sąrašą pagal 1 dalį, etiketėse gali būti nurodytas ne pridėtas kiekis skirsnyje „Priedai“, o bendras garantuojamas kiekis visu laikymo trukmės laikotarpiu skirsnyje „Analitinės sudedamosios dalys“.
- Funkcinių grupių pavadinimai, kaip nurodyta 1, 4 ir 6 dalyse, gali būti pakeisti toliau pateiktomis santrumpomis, jei tokios santrumpos nenustatytos Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 I priede:

Funkcinė grupė	Pavadinimas ir apibūdinimas	Sutrumpintas pavadinimas
1h	Taršos radionuklidais reguliavimo medžiagos: medžiagos, kurios stabdo radionuklidų sugėrimą ar skatina jų šalinimą	Radionuklidų reguliatoriai
1m	Pašarų užteršimo mikotoksinais mažinimo medžiagos: medžiagos, kurios gali stabdyti arba mažinti mikotoksinų absorbciją, skatinti jų šalinimą arba pakeisti jų veikimo pobūdį	Mikotoksinų mažinimo medžiagos

Funkcinė grupė	Pavadinimas ir apibūdinimas	Sutrumpintas pavadinimas
1n	Higieninių savybių stiprikliai: medžiagos arba, jei taikoma, mikroorganizmai, kurie mažina specifinę mikrobiologinę taršą ir taip daro teigiamą poveikį pašarų higieninėms savybėms	Higienos gerinimo medžiagos
2b	Kvapieji junginiai: medžiagos, kurių įdėjus į pašarus, pagerėja pašarų aromato ir skonio savybės	Kvapiosios medžiagos
3a	Vitaminai, provitaminai ir panašaus poveikio gerai apibrėžtos cheminės sandaros medžiagos	Vitaminai
3b	Mikroelementų junginiai	Mikroelementai
3c	Aminorūgštys, jų druskos ir analogai	Aminorūgštys
3d	Karbamidas ir jo produktai	Karbamidas
4c	Medžiagos, palankiai veikiančios aplinką	Aplinkos gerinimo medžiagos

- Pašarų priedai, etiketėse išskirtinai nurodyti žodžiais, piešiniais ar grafiniais ženklais, nurodomi vadovaujantis 1 arba 2 dalimi, jei tinkama.
- Už ženklimą atsakingas asmuo pirkėjo prašymu atskleidžia 1, 2 ir 4 dalyse nenurodytų pašarų priedų pavadinimus, identifikavimo numerį ir atitinkamą funkcinės grupės pavadinimą. Ši nuostata netaikoma kvapiams junginiams.
- 1, 2 ir 4 dalyje nenurodytų pašarų priedų atvejais gali būti savanoriškai nurodomas bent jų pavadinimas arba kvapiųjų junginių atveju – bent jų funkcinė grupė.
- Nedarant poveikio 6 daliai, jei juslinis arba maistinis pašarų priedas ženklinamas savanoriškai, jo pridėtas kiekis nurodomas vadovaujantis 1 arba 2 dalimi, jei taikoma.
- Jei priedas priskiriamas prie daugiau kaip vienos funkcinės grupės, nurodoma jo pagrindinę funkciją susijusių pašarų atžvilgiu atitinkanti funkcinė grupė arba kategorija.
- Nurodomi ženklavimo duomenys, susiję su tinkamu pašarinių medžiagų ir kombinuotųjų pašarų, nurodytų teisės akte, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą pašarų priedą, naudojimu.

II skyrius. Analitinių sudedamųjų dalių, kaip nurodyta 17 straipsnio 1 dalies f punkte ir 22 straipsnio 1 dalyje, ženklimas

- Maistinių gyvūnų kombinuotųjų pašarų analitinės sudedamosios dalys nurodomos etiketėje skirsnyje „Analitinės sudedamosios dalys“⁽¹⁾ taip:

Kombinuotieji pašarai	Tikslinės rūšys	Analitinės sudedamosios dalys ir jų kiekiai
Visaverčiai pašarai	Visos rūšys	— Žali baltymai
	Visos rūšys	— Žalia ląsteliena
	Visos rūšys	— Žali riebalai
	Visos rūšys	— Žali pelenai
	Visos rūšys	— Kalcis
	Visos rūšys	— Natris
	Visos rūšys	— Fosforas
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Lizinas
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Metioninas

⁽¹⁾ Vokiečių kalba frazė „analytische Bestandteile“ gali būti pakeista žodžiu „Inhaltsstoffe“. Švedų kalba frazė „Analytiska beståndsdelar“ gali būti pakeista fraze „Analyserat innehåll“.

Kombinuotieji pašarai	Tikslinės rūšys	Analitinės sudedamosios dalys ir jų kiekiai
Mineraliniai pašarų papildai	Visos rūšys	— Kalcis
	Visos rūšys	— Natris
	Visos rūšys	— Fosforas
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Lizinas
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Metioninas
	Atrajotojai	— Magnis
Kiti pašarų papildai	Visos rūšys	— Žali baltymai
	Visos rūšys	— Žalia ląsteliena
	Visos rūšys	— Žali riebalai
	Visos rūšys	— Žali pelenai
	Visos rūšys	— Kalcis $\geq 5 \%$
	Visos rūšys	— Natris
	Visos rūšys	— Fosforas $\geq 2 \%$
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Lizinas
	Kiaulės ir naminiai paukščiai	— Metioninas
	Atrajotojai	— Magnis $\geq 0,5 \%$

2. Turi būti nurodytas visas šiame skirsnyje nurodytų medžiagų, kurios taip pat yra jusliniai ar maistiniai priedai, kiekis.
3. Jei nurodoma energinė vertė ir (arba) baltyminė vertė, ši nuoroda turi būti pateikta pagal Reglamento (EB) Nr. 882/2004 11 straipsnį.“
- 4) VII priedas pakeičiamas taip:

„VII PRIEDAS

Nemaistinių gyvūnų pašarinių medžiagų ir kombinuotųjų pašarų ženklavimo duomenys

I skyrius. Privalomas ir savanoriškas pašarų priedų ženklavimas, kaip nurodyta 15 straipsnio f punkte ir 22 straipsnio 1 dalyje

1. Šie priedai išvardijami nurodant konkretų jų pavadinimą, ir (arba) identifikavimo numerį, pridėtą kiekį ir atitinkamą funkcinės grupės pavadinimą, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 I priede, arba minėtojo reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nurodytą kategoriją:
 - a) priedai, kurių nustatytas maksimalus kiekis bent vienam nemaistiniam gyvūnui;
 - b) priedai, priskiriami prie „zootechninių priedų“ ir „kokciostatikų bei histomonostatų“ kategorijų;
 - c) priedai, kurių rekomenduojamas didžiausias kiekis, nustatytas teisės aktu, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą, yra viršijamas.

Ženklavimo duomenys nurodomi vadovaujantis teisės aktu, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą.

Pirmoje pastraipoje nurodytas pridėtas kiekis išreiškiamas kaip pašarų priedo kiekis, išskyrus atvejus, kai teisės akte, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą priedą, skiltyje „mažiausias/didžiausias kiekis“ yra nurodyta medžiaga. Pastaruoju atveju pridėtas kiekis išreiškiamas kaip tos medžiagos kiekis.

2. Pašarų priedų, priklausančių vitaminų, provitaminų ir panašaus poveikio gerai apibrėžtos cheminės sandaros medžiagų funkcinėms grupėms, kurie turi būti įtraukti į sąrašą pagal 1 dalį, etiketėse gali būti nurodytas ne pridėtas kiekis skirsnyje „Priedai“, o bendras garantuojamas kiekis visu laikymo trukmės laikotarpiu skirsnyje „Analitinės sudedamosios dalys“.

3. Funkcinių grupių pavadinimai, kaip nurodyta 1, 5 ir 7 dalyse, gali būti pakeisti santrumpomis pagal VI priedo 3 dalyje pateiktą lentelę, jei tokios santrumpos nenustatytos Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 I priede.
4. Pašarų priedai, etiketėse išskirtinai nurodyti žodžiais, piešiniais ar grafinais ženklais, nurodomi vadovaujantis 1 arba 2 dalimi, jei tinkama.
5. Nukrypstant nuo 1 dalies, prie „konservantų“, „antioksidantų“ ir „dažiklių“ ir „kvapiųjų junginių“ funkcinių grupių priskiriamų priedų atveju reikia nurodyti tik atitinkamą funkcinę grupę. Šiuo atveju 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją už ženklinimą atsakingas asmuo atskleidžia pirkėjo prašymu.
6. Už ženklinimą atsakingas asmuo pirkėjo prašymu atskleidžia 1, 2 ir 4 dalyse nenurodytų pašarų priedų pavadinimus, identifikavimo numerį ir atitinkamą funkcinės grupės pavadinimą. Ši nuostata netaikoma kvapiams junginiams.
7. 1, 2 ir 4 dalyje nenurodytų pašarų priedų atvejais gali būti savanoriškai nurodomas bent jų pavadinimas arba kvapiųjų junginių atveju – bent jų funkcinė grupė.
8. Juslinių ar maistinių pašarų priedų pridėtas kiekis nurodomas pagal 1 arba 2 dalį, jei jie ženklinami savanoriškai.
9. Jei priedas priskiriamas prie daugiau kaip vienos funkcinės grupės, nurodoma jo pagrindinę funkciją susijusių pašarų atžvilgiu atitinkanti funkcinė grupė arba kategorija.
10. Nurodomi ženklinimo duomenys, susiję su tinkamu pašarinių medžiagų ir kombinuotųjų pašarų, nurodytų teisės akte, kuriuo suteikiamas leidimas naudoti atitinkamą pašarų priedą, naudojimu.

II skyrius. Analitinių sudedamųjų dalių, kaip nurodyta 17 straipsnio 1 dalies f punkte ir 22 straipsnio 1 dalyje, ženkinimas

1. Nemaistinių gyvūnų kombinuotųjų pašarų analitinės sudedamosios dalys nurodomos etiketėje skirsnyje „Analitinės sudedamosios dalys“⁽¹⁾ taip:

Kombinuotieji pašarai	Tikslinės rūšys	Analitinės sudedamosios dalys ir jų kiekiai
Visaverčiai pašarai	Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai	— Žali baltymai — Žalia ląsteliena — Žali riebalai — Žali pelenai
Mineraliniai pašarų papildai	Visos rūšys Visos rūšys Visos rūšys	— Kalcis — Natris — Fosforas
Kiti pašarų papildai	Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai Katės, šunys ir kailiniai žvėreliai	— Žali baltymai — Žalia ląsteliena — Žali riebalai — Žali pelenai

2. Turi būti nurodytas visas šiame skirsnyje nurodytų medžiagų, kurios taip pat yra jusliniai ar maistiniai priedai, kiekis.
3. Jei nurodoma energinė vertė ir (arba) baltyminė vertė, ši nuoroda turi būti pateikta pagal Reglamento (EB) Nr. 882/2004 11 straipsnį.⁴

⁽¹⁾ Vokiečių kalba frazė „analytische Bestandteile“ gali būti pakeista žodžiu „Inhaltsstoffe“. Švedų kalba frazė „Analytiska beståndsdelar“ gali būti pakeista fraze „Analyserat innehåll“.

5) VIII priedas iš dalies keičiamas taip:

a) 1 punktą pakeičiamas taip:

„1. Užterštos žaliavos ženklamos kaip „pašarai, kurių sudėtyje yra pernelyg didelis ... (nepageidaujamos (-ų) medžiagos (-ų) pavadinimas pagal Direktyvos 2002/32/EB I priedą) kiekis (-iai) ir kuriuos galima naudoti kaip pašarus tik po detoksikacijos patvirtintuose ūkio subjektuose“. Tokie ūkio subjektai patvirtinami remiantis Reglamento (EB) Nr. 183/2005 10 straipsnio 2 arba 3 dalimi.“

b) pridedama ši dalis:

„3. Nedarant poveikio 1 ir 2 dalims, nebevertotini maisto produktai, kurie turi būti apdoroti prieš juos naudojant kaip pašarą, ženklinami: „nebevertotini maisto produktai, kuriuos galima naudoti tik kaip pašarines žaliavas po ... (tinkamo proceso pavadinimas pagal Reglamento (ES) Nr. 68/2013 priedo B dalį)“.“

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2017/2280**2017 m. gruodžio 11 d.****kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/220, kuriuo nustatomos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje, taikymo taisyklės**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje ⁽¹⁾, ypač į jo 5a straipsnio 2 dalį, 8 straipsnio 3 dalies trečią ir ketvirtą pastraipą ir 19 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 ⁽²⁾ II priede nustatytas respondentinių valdų skaičius kiekvienoje valstybėje narėje ir kiekviename ūkių apskaitos duomenų tinklo (toliau – ŪADT) rajone. Įgyvendinimo reglamente (ES) 2015/220 nustatyta, kad prieš prasidedant atitinkamiems ataskaitiniams metams valstybės narės Komisijai turi pranešti apie tiems metams parengtą respondentinių valdų atrankos planą, kuriuo užtikrinama tyrimo srities apskaitos reprezentatyvioji imtis;
- (2) atsižvelgiant į Vokietijos prašymą Šlėzvingo-Holšteino ir Hamburgo rajonus sujungti į vieną Šlėzvingo-Holšteino/Hamburgo rajoną ir į Graikijos, Vengrijos, Rumunijos bei Suomijos prašymus dėl struktūrinių žemės ūkio pokyčių pakeisti respondentinių valdų skaičių arba jų ekonominio dydžio ribas, šioms valstybėms narėms reikėtų leisti peržiūrėti jų 2018 ataskaitinių metų atrankos planus ir (arba) ekonominio dydžio ribas ir atitinkamai perskirstyti arba patikslinti respondentinių valdų skaičių;
- (3) atsižvelgdama į tai, kad vis svarbiau duomenis pateikti kuo anksčiau ir kuo geresnės kokybės, Komisija ragina valstybes narės dėti daugiau organizacinių pastangų, kad duomenys būtų kuo išsamesni, o ūkių ataskaitos būtų pateiktos anksčiau už Įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 10 straipsnyje nustatytus terminus;
- (4) siekiant, kad valstybės narės kuo anksčiau teiktų išsamius ir geresnės kokybės apskaitos duomenis, duomenų perdavimo terminus ir standartinio mokesčio mokėjimo procedūrą reikėtų peržiūrėti ir susieti su ŪADT duomenų teikimo Komisijai tvarkaraščiu ir tų duomenų išsamumu;
- (5) į Įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 14 straipsnį turėtų būti įtraukta pereinamojo laikotarpio nuostata, susijusi su 2018 finansinių metų biudžeto galimybėmis;
- (6) Įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 VIII priede nustatyta ūkių ataskaitose teikiamų apskaitos duomenų forma ir išdėstymas. Siekiant aiškumo, VIII priede reikėtų pateikti papildomos informacijos apie šių duomenų pateikimą;
- (7) todėl Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/220 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (8) siūlomi pakeitimai turėtų būti taikomi nuo 2018 ataskaitinių metų;
- (9) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Ūkių apskaitos duomenų tinklo komiteto nuomonę,

⁽¹⁾ O L L 328, 2009 12 15, p. 27.⁽²⁾ 2015 m. vasario 3 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/220, kuriuo nustatomos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriama žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas Europos Sąjungoje, taikymo taisyklės (O L L 46, 2015 2 19, p. 1).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Igyvendinimo reglamentas (ES) 2015/220 iš dalies keičiamas taip:

1) 3 straipsnio 2 dalis papildoma šia pastraipa:

„Vokietija, Graikija, Vengrija, Rumunija ir Suomija patikslina atitinkamus pateiktus 2018 ataskaitinių metų atrankos planus. Atitinkamus patikslintus tų ataskaitinių metų atrankos planus Komisijai jos pateikia iki 2018 m. kovo 31 d.“

2) 14 straipsnis pakeičiamas taip:

„14 straipsnis

Standartinio mokesčio suma

1. Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 19 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas standartinis mokestis už vieną ūkio ataskaitą yra 160 EUR.

2. Jei Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 19 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta 80 % riba nesiekama nei ŪADT rajono, nei atitinkamos valstybės narės lygmeniu, toje nuostatoje nurodytas standartinio mokesčio sumažinimas taikomas tik nacionaliniu lygmeniu.

3. Jei ŪADT rajono arba valstybės narės lygmeniu laikomasi Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 19 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytos 80 % ribos reikalavimo, standartinis mokestis padidinamas:

a) 5 EUR, jei valstybė narė šio reglamento 9 straipsnyje nurodytus apskaitos duomenis pateikia ne vėliau kaip likus mėnesiui iki 10 straipsnio 3 dalyje nustatyto atitinkamo termino, arba

b) 7 EUR 2018 ataskaitiniais metais ir 10 EUR nuo 2019 ataskaitinių metų, jei valstybė narė šio reglamento 9 straipsnyje nurodytus apskaitos duomenis pateikia ne vėliau kaip likus dviem mėnesiams iki 10 straipsnio 3 dalyje nustatyto atitinkamo termino.

4. Jei Komisijos pagal šio reglamento 13 straipsnio pirmos pastraipos b punktą patikrinti apskaitos duomenys jų pateikimo Komisijai metu arba per du mėnesius nuo tos dienos, kai Komisija pranešė duomenis pateikusiai valstybei narei, kad jos perduoti apskaitos duomenys nebuvo teisingai parengti, pagal Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 8 straipsnio 2 dalį buvo pripažinti teisingai parengtais, prie 3 dalies a ir b punktuose nurodyto standartinio mokesčio padidinimo 2018 ataskaitiniais metais gali būti pridėti 2 EUR, o nuo 2019 ataskaitinių metų – 5 EUR.“

3) I, II ir VIII priedai iš dalies keičiami pagal šio reglamento priedą.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja septintą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2018 ataskaitinių metų.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Igyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 I, II ir VIII priedai iš dalies keičiami taip:

1) I priede

su Rumunija susijęs įrašas pakeičiamas taip:

„Rumunija	4 000*
-----------	--------

2) II priedas iš dalies keičiamas taip:

a) su Vokietija susiję įrašai respondentinių valdų skaičiaus lentelėje pakeičiami taip:

„Nuorodos numeris	ŪADT rajono pavadinimas	Respondentinių valdų skaičius ataskaitiniais metais
	VOKIETIJA	
015	Schleswig-Holstein/Hamburg	662
030	Niedersachsen	1 307
040	Bremen	—
050	Nordrhein-Westfalen	1 010
060	Hessen	558
070	Rheinland-Pfalz	887
080	Baden-Württemberg	1 190
090	Bayern	1 678
100	Saarland	90
110	Berlin	—
112	Brandenburg	284
113	Mecklenburg-Vorpommern	268
114	Sachsen	313
115	Sachsen-Anhalt	270
116	Thüringen	283
	Iš viso Vokietijoje	8 800*

b) su Graikija susiję įrašai respondentinių valdų skaičiaus lentelėje pakeičiami taip:

„Nuorodos numeris	ŪADT rajono pavadinimas	Respondentinių valdų skaičius ataskaitiniais metais
	GRAIKIJA	
450	Μακεδονία – Θράκη (Makedonija ir Trakija)	1 700
460	Ἡπειρος – Πελοπόννησος – Νήσοι Ιονίου (Epyras, Peloponezas, Jonijos salos)	1 150
470	Θεσσαλία (Tesalija)	600
480	Στερεά Ελλάδα — Νήσοι Αιγαίου — Κρήτη (Vidurio Graikija, Egėjo jūros salos, Kreta)	1 225
	Iš viso Graikijoje	4 675*

c) su Vengrija susiję įrašai respondentinių valdų skaičiaus lentelėje pakeičiami taip:

„Nuorodos numeris	ŪADT rajono pavadinimas	Respondentinių valdų skaičius ataskaitiniais metais
	VENGRIJA	
767	Alföld	1 144
768	Dunántúl	733
764	Észak-Magyarország	223
	Iš viso Vengrijoje	2 100*

d) su Rumunija susiję įrašai respondentinių valdų skaičiaus lentelėje pakeičiami taip:

„Nuorodos numeris	ŪADT rajono pavadinimas	Respondentinių valdų skaičius ataskaitiniais metais
	RUMUNIJA	
840	Nord-Est	724
841	Sud-Est	913
842	Sud-Muntenia	857
843	Sud-Vest-Oltenia	519
844	Vest	598
845	Nord-Vest	701
846	Centru	709
847	București-Ilfov	79
	Iš viso Rumunijoje	5 100*

e) su Suomija susiję įrašai respondentinių valdų skaičiaus lentelėje pakeičiami taip:

„Nuorodos numeris	ŪADT rajono pavadinimas	Respondentinių valdų skaičius ataskaitiniais metais
	SUOMIJA	
670	Etelä-Suomi	420
680	Sisä-Suomi	169
690	Pohjanmaa	203
700	Pohjois-Suomi	108
	Iš viso Suomijoje	900*

3) VIII priedas iš dalies keičiamas taip:

a) D lentelė iš dalies keičiama taip:

i) su kategorija „2010. Biologinis turtas – augalai“ susijęs įrašas antroje lentelėje pakeičiamas taip:

„Kodas (*)	Kategorijų apibūdinimas	OV	AD	DY	IP	S	SA	CV
2010	Biologinis turtas – augalai							“

ii) su turto kategorija susijęs įrašas „2010. Biologinis turtas – augalai“ pakeičiamas taip:

„2010. **Biologinis turtas – augalai**

Visų augalų, kurie dar nenuimti (visų daugiamečių pasėlių ir nenuimtų pasėlių) vertė. Sukauptas nuvertėjimas (D.AD) ir nuvertėjimas einamaisiais metais (D.DY) turėtų būti nurodytas tik daugiamečių pasėlių atveju.“

iii) vertės nustatymo metodų lentelė pakeičiama šia lentele:

„Tikroji vertė, atskaičius apskaičiuotas pardavimo vietas sąnaudas	suma, už kurią gali būti atiduotas turtas arba panaikintas įsiskolinimas tarp gerai informuotų ir ketinančių dalyvauti lygiaverčiame sandoryje šalių, atėmus apskaičiuotas, su pardavimu susijusias sąnaudas	3010, 5010, 7010
Įsigijimo savikaina	nominali ar pradinė turto kaina jį įsigyjant	2010, 3020, 3030, 4010, 7020
Buhalterinė vertė	balanse nurodoma turto vertė	1010, 1020, 1030, 1040, 8010“

b) H lentelės ketvirta pastraipa pakeičiama taip:

„Jei nurodytos sąnaudos reiškia visą ūkinės veiklos sąnaudų „suvartojimą“ per finansinės apskaitos metus, bet neatitinka tų metų gamybos, tuomet ūkinės veiklos sąnaudų atsargų pasikeitimai (įskaitant padidėjusias augančių pasėlių sąnaudas) turėtų būti nurodyti D lentelėje prie 1040 kodo „Atsargos“.“

c) M lentelės

skirsnio „AI Administracinė informacija“ trečia pastraipa pakeičiama taip:

„Skiltyje „Pagrindinių vienetų skaičius (N)“ nurodytų duomenų už 2015–2017 finansinius metus pateikti prie kodų 10300–10319 neprivaloma.“

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2017/2281**2017 m. gruodžio 11 d.****kuriuo leidžiama padidinti vyno, gaminamo iš 2017 m. derliaus vynuogių, užaugintų kai kuriuose Vokietijos ir visuose Danijos, Nyderlandų ir Švedijos vynuogių auginimo regionuose, sodrinimo ribas**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 ⁽¹⁾, ypač į jo 91 straipsnį,

kadangi:

- (1) Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VIII priedo I dalies A punkto 3 papunktyje numatyta, kad ypač nepalankių klimato sąlygų metais valstybės narės gali prašyti leisti padidinti alkoholio koncentracijos vyne didinimo (sodrinimo) ribas ne daugiau kaip 0,5 tūrio proc.;
- (2) Danija, Vokietija, Nyderlandai ir Švedija paprašė leisti padidinti vyno, gaminamo iš 2017 m. derliaus vynuogių, sodrinimo ribas, nes klimato sąlygos vynuogių augimo sezonu buvo ypač nepalankios. Tokį prašymą Danija, Nyderlandai ir Švedija pateikė dėl visų savo vynuogių auginimo regionų. Vokietija paprašė leisti padidinti tik vyno, gaminamo iš veislės „Dornfelder“ vyninių vynuogių, auginamų Aro, Vidurio Reino, Mozelio, Nahės, Pfalco, ir Reinheseno regionuose, sodrinimo ribas;
- (3) 2017 m. oro sąlygos buvo ypač nepalankios, todėl Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VIII priedo I dalies A punkto 2 papunktyje numatytų natūralios alkoholio koncentracijos padidinimo ribų neužtenka, kad tam tikruose vynuogių auginimo regionuose iš visų ar tam tikrų veislių vyninių vynuogių būtų galima pagaminti tinkamos visuminės alkoholio koncentracijos vyną, kuris paprastai būtų paklausus rinkoje;
- (4) tampa tikslinga leisti padidinti iš visų ar iš tam tikrų veislių vyninių vynuogių 2017 m. derliaus gaminamo vyno sodrinimo ribas Danijos, Vokietijos, Nyderlandų ir Švedijos vynuogių auginimo regionuose;
- (5) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Nukrypstant nuo Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VIII priedo I dalies A punkto 2 papunkčio, šio reglamento priede išvardytuose vynuogių auginimo regionuose arba jų dalyse natūrali alkoholio koncentracija tūrio procentais visų ar tam tikrų tame priede nurodytų veislių šviežiose vynuogėse, kurių derlius nuimtas 2017 m., ir vynuogių misoje, rauginamoje vynuogių misoje, jauname rauginamame vyne bei vyne, gaminamuose iš tų 2017 m. derliaus vynuogių, gali būti didinama ne daugiau kaip 3,5 tūrio proc.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

⁽¹⁾ O L L 347, 2013 12 20, p. 671.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
 Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Vynuogių auginimo regionai arba jų dalys, kuriuose pagal 1 straipsnį leidžiama didinti vyno sodrinimo ribas, ir atitinkamos vyninių vynuogių veislės

Valstybė narė	Vynuogių auginimo regionai ar jų dalys (vynuogių auginimo zona)	Veislės
Danija	Visi vynuogių auginimo regionai (A zona)	Visos patvirtintos vynuogių veislės
Vokietija	Aro vynuogių auginimo regionas (A zona)	Dornfelder
	Vidurio Reino vynuogių auginimo regionas (A zona)	
	Mozelio vynuogių auginimo regionas (A zona)	
	Nahės vynuogių auginimo regionas (A zona)	
	Pfalco vynuogių auginimo regionas (A zona)	
	Reinheseno vynuogių auginimo regionas (A zona)	
Nyderlandai	Visi vynuogių auginimo regionai (A zona)	Visos patvirtintos vynuogių veislės
Švedija	Visi vynuogių auginimo regionai (A zona)	Visos patvirtintos vynuogių veislės

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2017/2282

2017 m. gruodžio 11 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 29 straipsnį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

- (1) 2010 m. gruodžio 20 d. Taryba priėmė Sprendimą 2010/788/BUSP ⁽¹⁾ dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai (KDR);
- (2) 2016 m. gruodžio 12 d. Taryba priėmė Sprendimą (BUSP) 2016/2231 ⁽²⁾, reaguodama į tai, kad buvo trukdoma rinkimų procesui, ir į susijusius žmogaus teisių pažeidimus KDR. Sprendimu (BUSP) 2016/2231 iš dalies pakeistas Sprendimas 2010/788/BUSP ir nustatytos autonominės ribojamosios priemonės pagal jo 3 straipsnio 2 dalį;
- (3) remiantis Sprendimo 2010/788/BUSP 3 straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių peržiūra, šios ribojamosios priemonės turėtų būti atnaujintos jų taikymą pratęsiant iki 2018 m. gruodžio 12 d.;
- (4) Sprendimas 2010/788/BUSP turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sprendimo 2010/788/BUSP 9 straipsnio antra pastraipa pakeičiama taip:

„2. 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos priemonės taikomos iki 2018 m. gruodžio 12 d. Jos prirėikus atnaujinamos arba iš dalies keičiamos, jei Taryba mano, kad jų tikslai nebuvo pasiekti.“

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Tarybos vardu

Pirmininkė

F. MOGHERINI

⁽¹⁾ 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai, ir kuriuo panaikinama Bendroji pozicija 2008/369/BUSP (OL L 336, 2010 12 21, p. 30).

⁽²⁾ 2016 m. gruodžio 12 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2016/2231, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai (OL L 336L, 2016 12 12, p. 7).

TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2017/2283

2017 m. gruodžio 11 d.

kuriuo remiamas visuotinis pranešimų apie neteisėtus šaulių ir lengvuosius ginklus bei kitus neteisėtus įprastinius ginklus ir šaudmenis, siekiant mažinti neteisėtos prekybos jais riziką, mechanizmas (*iTrace III*)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio 1 dalį ir 31 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

- (1) 2016 m. Visuotinėje Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategijoje (toliau – Visuotinė ES strategija) pabrėžiama, kad Sąjunga remia taiką, garantuos savo piliečių ir teritorijos saugumą ir padidins savo indėlį į bendrą saugumą;
- (2) įprastinių ginklų, įskaitant šaulių ir lengvuosius ginklus (toliau – ŠLG), neteisėta gamyba, perdavimas bei platinimas ir jų perteklinis kaupimas bei nekontroliuojamas plitimas – pagrindinė šio uždavinio dalis Europoje ir užsienyje. Tokia neteisėta veikla didina nesaugumą Europoje ir jos kaimynystėje, taip pat daugelyje kitų pasaulio regionų, dėl jų aštrėja konfliktai, kenkiama taikos kūrimui pasibaigus konfliktui ir taip keliama rimta grėsmė Europos taikai ir saugumui;
- (3) 2005 m. gruodžio 16 d. ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategijoje (toliau – ES ŠLG strategija), kurioje nustatytos Sąjungos veiksmų ŠLG srityje gairės, pabrėžiama, kad ŠLG prisideda prie terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo išsigalėjimo bei yra svarbus veiksnys išsibėginti ir plintant konfliktams bei žlungant valstybės struktūroms;
- (4) ES ŠLG strategijoje taip pat tvirtinama, kad Sąjunga stiprina ir remia sankcijų stebėsenos mechanizmą bei remia eksporto kontrolės stiprinimą, taip pat Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP ⁽¹⁾ propagavimą, *inter alia*, skatindama taikyti skaidrumo didinimo priemones;
- (5) 2001 m. liepos 20 d. priėmus Jungtinių Tautų veiksmų programą dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (toliau – JT veiksmų programa), visos JT valstybės narės įsipareigojo užkirsti kelią neteisėtai prekybai ŠLG ar jų nukreipimui leidimo neturintiems gavėjams, visų pirma, vertinant eksporto leidimų paraišką, atsižvelgti į ŠLG nukreipimo į neteisėtą prekybą riziką;
- (6) 2005 m. gruodžio 8 d. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Tarptautinį dokumentą, kad valstybės galėtų laiku ir patikimai identifikuoti ir susekti neteisėtus ŠLG;
- (7) 2012 m. antrojoje JT veiksmų programos peržiūros konferencijoje visos JT valstybės narės dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą užkirsti kelią neteisėtai prekybai ŠLG, įskaitant jų nukreipimą leidimo neturintiems gavėjams, ir JT veiksmų programoje išdėstytus įsipareigojimus, susijusius su eksporto leidimų paraiškų vertinimu;
- (8) 2014 m. gruodžio 24 d. išgaliojo Sutartis dėl prekybos ginklais (SPG). SPG tikslas – nustatyti kuo griežčiausius bendrus tarptautinius standartus tarptautinei prekybai įprastine ginkluote reguliuoti arba tokiam reguliavimui gerinti siekiant užkirsti kelią neteisėtai prekybai įprastiniais ginklais, ją panaikinti ir užkirsti kelią jų nukreipimui. Sąjunga turėtų remti visas JT valstybes nares, kad būtų vykdoma veiksminga ginklų perdavimo kontrolė, siekiant užtikrinti, kad SPG būtų kuo veiksmingesnė, visų pirma kiek tai susiję su jos 11 straipsnio įgyvendinimu;
- (9) Tarybos sprendimais 2013/698/BUSP ⁽²⁾ ir (BUSP) 2015/1908 ⁽³⁾ Sąjunga anksčiau teikė paramą bendrovei *Conflict Armament Research Ltd.* (CAR) (sistemos *iTrace I* ir *iTrace II*);

⁽¹⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendroji pozicija 2008/944/BUSP, nustatanti bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę (OL L 335, 2008 12 13, p. 99).

⁽²⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/698/BUSP, kuriuo remiamas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas siekiant sumažinti neteisėtos prekybos jais riziką (OL L 320, 2013 11 30, p. 34).

⁽³⁾ 2015 m. spalio 22 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2015/1908, kuriuo remiamas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas siekiant sumažinti neteisėtos prekybos jais riziką (*iTrace II*) (OL L 278, 2015 10 23, p. 15).

- (10) Sąjunga nori finansuoti sistemą *iTrace III* – trečią šio visuotinio ataskaitų dėl neteisėtų ŠLG bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmo etapą. Taip bus sumažinta neteisėtos prekybos jais rizika ir prisidėta prie pirmiau nurodytų tikslų įgyvendinimo, be kita ko, laiku teikiant aktualią informaciją apie neteisėtą prekybą ginklais nacionalinėms ginklų eksporto kontrolės institucijoms siekiant prisidėti prie bendro Europos saugumo, kaip reikalaujama Visuotinėje ES strategijoje,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Siekiant įgyvendinti Visuotinę ES strategiją ir ES ŠLG strategiją ir skatinti taiką bei saugumą, Sąjungos remtina pagal projektus vykdoma veikla siekiama šių konkrečių tikslų:

- nuolat prižiūrėti vartotojams patogią visuotinę informacijos apie ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimo arba neteisėtos prekybos jais dokumentais pagrįstus atvejus konflikto paveiktose teritorijose valdymo sistemą (*iTrace*), kad politikos formuotojai, įprastinių ginklų kontrolės ekspertai ir įprastinių ginklų eksporto kontrolės pareigūnai gautų atitinkamos informacijos, kad būtų parengtos veiksmingos, įrodymais grindžiamos kovos su neteisėtu ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų plitimu strategijos ir projektai,
- mokyti ir kuruoti konflikto paveiktų valstybių nacionalines institucijas, kad būtų plėtojami tvarūs nacionaliniai neteisėtų ginklų identifikavimo ir atsekimo pajėgumai, skatinamas tvarus bendradarbiavimas įgyvendinant projektą *iTrace*, geriau nustatomi fizinio saugumo ir atsargų valdymo (FSAV) prioritetai, apibrėžiami nacionalinės ginklų kontrolės ir teisėsaugos pagalbos poreikiai (visų pirma ES finansuojamos iniciatyvos, pavyzdžiui, iARMS) ir stiprinamas dialogas su ES misijomis ir iniciatyvomis,
- atlikti dažnesnius ir ilgesnės trukmės ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų, neteisėtai platinamų konflikto paveiktose teritorijose, tyrimus, kad būtų renkami duomenys sistemai *iTrace*, atsižvelgiant į aiškius valstybių narių ir Sąjungos delegacijų reikalavimus,
- tiesiogiai remti valstybių narių ginklų eksporto kontrolės institucijas ir ginklų kontrolės politikos formuotojus, įskaitant pakartotinius projekto *iTrace* darbuotojų konsultacinius apsilankymus į valstybių narių sostines, įkurti visą parą veikiančią pagalbos tarnybą, kuri teiktų skubias konsultacijas dėl rizikos vertinimo ir kovos su nukreipimu strategijų, vystyti saugias stalines ir mobiliąsias rezultatų suvestinių programas, kad būtų iškart pranešama apie nukreipimo po eksporto atvejus ir valstybių narių prašymu pasirūpinti, kad projekto *iTrace* darbuotojai atliktų patikrą po išsiuntimo,
- didinti informuotumą išplatinant projekto rezultatus, tarptautinės ir nacionalinės politikos formuotojams, įprastinių ginklų kontrolės ekspertams ir ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms pristatyti sistemos *iTrace* paskirtį ir galimas funkcijas, didinti tarptautinius ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų neteisėto plitimo stebėsenos pajėgumus, taip pat padėti politikos formuotojams nustatyti prioritetines tarptautinės paramos ir bendradarbiavimo sritis, ir mažinti ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimo riziką,
- teikti pagrindinių politikos klausimų ataskaitas, parengtas remiantis atliekant tyrimus vietoje surinktais ir sistemoje *iTrace* pateikiamais duomenimis, dėl konkrečių sričių, į kurias turėtų būti atkreiptas tarptautinis dėmesys, įskaitant pagrindinius neteisėtos prekybos ŠLG bei kitais įprastiniais ginklais ir šaudmenimis modelius, taip pat ginklų bei šaudmenų, kuriais neteisėtai prekiaujama, regioninį pasiskirstymą.

Sąjunga finansuoja šį projektą, kurio išsamus aprašymas išdėstytas šio sprendimo priede.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą yra atsakingas Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis).
2. 1 straipsnyje nurodyto projekto techninį įgyvendinimą vykdo bendrovė *Conflict Armament Research Ltd.* (CAR).
3. CAR atlieka savo užduotis vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe. Šiuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis ir CAR sudaro būtinus susitarimus.

3 straipsnis

1. 1 straipsnyje nurodytam projektui įgyvendinti skiriama orientacinė finansavimo suma yra 3 474 322,77 EUR. Bendra biudžeto sąmata visam projektui yra 3 993 676,97 EUR, ši suma bus suteikta pasitelkiant bendrą finansavimą, kurį užtikrins CAR ir Vokietijos federalinė užsienio reikalų ministerija.
2. Iš 1 dalyje nustatytos sumos finansuojamos išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.
3. Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodyta orientacinė finansavimo suma būtų tinkamai valdoma. Šiuo tikslu ji sudaro reikiamą susitarimą su CAR. Susitarime nustatoma, kad CAR turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, proporcingą jo dydžiui.
4. Įsigaliojus šiam sprendimui, Komisija stengiasi kuo greičiau sudaryti 3 dalyje nurodytą susitarimą. Ji informuoja Tarybą apie visus to proceso sunkumus ir praneša susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis teikia Tarybai šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitas, grindžiamas reguliariai kas ketvirtį CAR rengiamomis aprašomosiomis ataskaitomis. Tos ataskaitos yra Tarybos atliekamo vertinimo pagrindas. Siekiant padėti Tarybai vykdyti šio Tarybos sprendimo taikymo rezultatų vertinimą, projekto vertinimą atlieka išorės subjektas.
2. Komisija teikia ataskaitas dėl 1 straipsnyje nurodyto projekto finansinių aspektų.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.
2. Šis sprendimas netenka galios galioti praėjus 24 mėnesiams nuo 3 straipsnio 3 dalyje nurodyto susitarimo sudarymo dienos. Tačiau jis netenka galios praėjus šešiams mėnesiams nuo jo įsigaliojimo dienos, jei per tą laikotarpį susitarimas nesudaromas.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Tarybos vardu
Pirmininkė
F. MOGHERINI

PRIEDAS

Visuotinis ataskaitų dėl ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas *iTrace*

1. Bendra informacija apie pagal bendrąją užsienio ir saugumo politiką (toliau –BUSP) teikiamą paramą ir jos loginis pagrindimas
 - 1.1. Šis sprendimas grindžiamas keliais iš eilės priimtais Tarybos sprendimais dėl kovos su ŠLG ir kitų įprastinių ginklų nukreipimo bei neteisėtos prekybos jais destabilizuojančiu poveikiu, visų pirma 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimu 2013/698/BUSP ⁽¹⁾ ir 2015 m. spalio 22 d. Tarybos sprendimu (BUSP) 2015/1908 ⁽²⁾, kuriais buvo nustatytas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų ŠLG bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas *iTrace*.

Neteisėtas ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų platinimas – vienas iš pagrindinių valstybės stabilumui kenkiančių ir konfliktus aštrinančių veiksnių, keliantis rimtą grėsmę taikai ir saugumui. Kaip nurodoma ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategija (ES ŠLG strategijoje), neteisėti ginklai ir šaudmenys prisideda prie terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo stiprinimo ir jie yra svarbus veiksnys išsižiebiant ir plintant konfliktams bei žlungant valstybės struktūroms. Neseniai Irake, Libijoje, Sirijoje, ir kituose sudėtinguose konfliktuose prie Sąjungos išorės sienų pagal projektą *iTrace* atliktų tyrimų duomenys patvirtina Sąjungos ŠLG strategijos teiginius.

Vykdamas veiklą pagal Sprendimą (BUSP) 2015/1908 sukurta sistema *iTrace* – visuotinė konflikto zonų ginklų stebėsenos iniciatyva. Ji veikia 27 konflikto paveiktose valstybėse, be kita ko, Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose, Pietų ir Rytų Azijoje, o pastaruoju metu – Lotynų Amerikoje. *iTrace* – didžiausia pasaulyje vieša duomenų apie nukreiptus įprastinius ginklus saugykla siekiant padėti valstybėms nustatyti ir spręsti nukreipimo problemas laikantis pagal Sutarties dėl prekybos ginklais (toliau – SPG) 11 straipsnį prisiimtų įsipareigojimų ir Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP ⁽³⁾ 7 kriterijaus. *iTrace* pagalba teikiamos tikslios ataskaitos apie ginklų ir šaudmenų tiekimo šaltus ginkluotiems sukilėliams ir teroristų pajėgoms, kurie kelia grėsmę Sąjungos saugumui, įskaitant „Islamiškojo Magrabo Al Kaida“ ir „Da'esh“ („Islamo valstybę“); jos pagalba valstybių narių eksporto kontrolės institucijos konfidencialiai ir greitai perspėjamos apie nukreipimo po eksporto riziką; jos pagalba Sąjungos delegacijoms ir valstybių narių diplomatinėms atstovybėms, veikiančioms konflikto paveiktuose regionuose, tikruoju laiku teikiama labai svarbi informacija apie neteisėtą prekybą ginklais ir konflikto dinamiką; ir kuo dažniau pasitelkiant didelio poveikio pasaulinę žiniasklaidą informuojama apie ginklų kontrolę ir kovos su nukreipimu priemones.

- 1.2. Tačiau įgyvendinant projektą *iTrace* valstybės narės vis dažniau prašo rengti tiesioginius, betarpiškus informacinius pranešimus nacionalinėms ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms (įskaitant dažnus apsilankymus sostinėse) ir skirti daugiau išteklių ginklų eksporto kontrolės politikos formuotojams.

Todėl šiuo sprendimu siekiama tęsti ir stiprinti pagal Tarybos sprendimą (BUSP) 2015/1908 vykdomo projekto darbą, Sąjungos politikos formuotojams, ginkluotės kontrolės ekspertams ir ginklų eksporto kontrolės pareigūnams toliau teikiant sistemingai renkamą aktualią informaciją, kurią jie galėtų panaudoti rengdami veiksmingas, įrodymais grindžiamas kovos su nukreipimu ir neteisėtu įprastinių ginklų ir jų šaudmenų plitimu strategijas, siekiant padidinti tarptautinį ir regioninį saugumą. Taip jiems bus toliau padedama sėkmingą reagavimo strategiją derinti su adekvačiais prevenciniais veiksmais siekiant kovoti su neteisėta pasiūla bei paklausa ir užtikrinti veiksmingą įprastinių ginklų kontrolę trečiojoje valstybėje.

- 1.3. Sprendime numatyta toliau techniškai prižiūrėti ir dar labiau stiprinti viešai prieinamą internetinę sistemą *iTrace*. Sprendime (BUSP) 2015/1908 išvardyti projektai bus sustiprinti rengiant: 1) dažnesnes ir ilgesnes trukmės misijas, skirtas duomenims apie neteisėtų įprastinių ginklų tiekimą į konfliktų paveiktus regionus; 2) konkreitiems

⁽¹⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/698/BUSP, kuriuo remiamas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas siekiant sumažinti neteisėtos prekybos jais riziką (OL L 320, 2013 11 30, p. 34).

⁽²⁾ 2015 m. spalio 22 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2015/1908, kuriuo remiamas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas siekiant sumažinti neteisėtos prekybos jais riziką (*iTrace II*) (OL L 278, 2015 10 23, p. 15).

⁽³⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendroji pozicija 2008/944/BUSP, nustatanti bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę (OL L 335, 2008 12 13, p. 99).

poreikiams pritaikytus paramos paketus valstybėms narėms, kurie apimtų tiesiogines konsultacijas, konkreitiems poreikiams pritaikytus duomenis ir ataskaitas, 24 val. veikiančią pagalbos tarnybą ir patikros po išsiuntimo užduotis ir 3) konfliktų paveiktų valstybių nacionalinėms institucijoms skirtus mokymus ir kuravimą siekiant stiprinti kovos su nukreipimu gebėjimus, ginklų valdymą ir didinti *iTrace* duomenų rinkimą.

2. Bendrieji tikslai

Toliau aprašytais veiksmais bus toliau remiamos tarptautinės bendruomenės pastangos kovoti su destabilizuojančiu ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimo ir neteisėtos prekybos jais poveikiu. Įgyvendinant tuos veiksmus politikos formuotojams, ginklų kontrolės ekspertams ir ginklų eksporto kontrolės pareigūnams bus toliau teikiama atitinkama informacija, kurią gavę jie galės kurti veiksmingas, įrodymais grindžiamas strategijas, kuriomis siekiama kovoti su nukreipimu ir neteisėtu ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų plitimu, siekiant padidinti tarptautinį ir regioninį saugumą. Konkrečiai, įgyvendinant veiksmus bus:

- a) teikiama konkreti informacija apie neteisėtą prekybą ŠLG bei kitais įprastiniais ginklais, reikalinga siekiant veiksmingiau stebėti JT veiksmų programos dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais įgyvendinimą;
- b) stiprinamas Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimas;
- c) atskleidžiami pagrindiniai tiekimo maršrutai ir subjektai, dalyvaujantys nukreipiant įprastinius ginklus ir šaudmenis į konfliktų paveiktus regionus arba tarptautines teroristų organizacijas, ir teikiami įrodymai apie grupes ir asmenis, dalyvaujančius neteisėtoje prekyboje, siekiant remti nacionalinius teisminius procesus;
- d) užtikrinamas tvirtesnis atitinkamų JT organų, misijų ir kitų tarptautinių organizacijų bendradarbiavimas atsekant ŠLG ir kitus įprastinius ginklus ir tiesiogiai teikiant informaciją, kuria būtų remiami esami stebėsenos mechanizmai, įskaitant Interpolo duomenų apie neteisėtus ginklus ir jų sekimo valdymo sistemą (*iARMS*), kuri papildoma *iTrace* ir su kuria bus užtikrintas veiklos koordinavimas;
- e) teikiama atitinkama informacija, kad būtų nustatytos prioritetinės tarptautinio bendradarbiavimo ir pagalbos sritys siekiant veiksmingai kovoti su ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimu ir neteisėta prekyba jais, pavyzdžiui, finansavimas projektams, susijusiems su atsargų saugumu arba sienų valdymu;
- f) sukurtas mechanizmas, skirtas padėti stebėti SPG įgyvendinimą, konkrečiai siekiant nustatyti perduotų įprastinių ginklų nukreipimo atvejus ir padėti valdžios sektoriaus institucijoms įvertinti nukreipimo riziką prieš eksportuojant įprastinius ginklus, konkrečiai nustatyti nukreipimo riziką priimančiojoje šalyje arba reeksporto nepageidaujamomis sąlygomis riziką, ir
- g) teikiama konkretiems poreikiams pritaikyta parama valstybėms narėms siekiant padėti įvertinti ir sumažinti nukreipimo riziką.

3. Ilgalais projekto tvarumas ir rezultatai

Įgyvendinant šiuos veiksmus bus užtikrinta tvari ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų neteisėto plitimo nuolatinė stebėsenos sistema. Šiais veiksmais tikimasi gerokai padidinti su ginklais susijusios esamos informacijos kiekį ir reikšmingai remti tikslingą veiksmingos įprastinių ginklų kontrolės ir ginklų eksporto kontrolės politikos plėtojimą. Konkrečiai, įgyvendinant projektą bus:

- a) toliau pildoma informacijos valdymo sistema *iTrace*, kuria bus užtikrintas ilgalais duomenų apie neteisėtus įprastinius ginklus rinkimas ir analizė;
- b) įprastinių ginklų kontrolės politikos formuotojams ir tos srities ekspertams bus suteikta priemonė, kad jie galėtų nustatyti veiksmingesnes strategijas ir prioritetines pagalbos bei bendradarbiavimo sritis (pvz., nustatant subregioninius ar regioninius bendradarbiavimo, veiksmų koordinavimo ir dalijimosi informacija mechanizmus, kuriuos reikia sukurti ar sustiprinti; nustatant nesaugias nacionalines ginklų atsargas, netinkamą inventoriaus tvarkymą, neteisėto perdavimo maršrutus, silpną sienų kontrolę ir nepakankamus teisėsaugos gebėjimus);
- c) išlaikytas jam būdingas lankstumas, kad būtų galima rengti politikai formuoti svarbią informaciją nepriklausomai nuo greitai kintančių poreikių politikos srityje;
- d) iš esmės padidintas tarptautinių ginklų stebėsenos organizacijų ir asmenų veiklos efektyvumas užtikrinant nuolat didėjančios aprėpties dalijimosi informacija mechanizmą ir

- e) stiprinami tvarūs nacionaliniai gebėjimai konfliktų paveiktose valstybėse siekiant identifikuoti ir atsekti neteisėtus ginklus bei veiksmingiau dalyvauti tarptautiniuose ginklų kontrolės ir teisėsaugos procesuose.

4. Veiksmų aprašymas

- 4.1. 1 projektas. Mokymas ir kuravimas, skirtas konfliktų paveiktų valstybių nacionalinėms institucijoms, ginklų identifikavimo ir tarptautinio atsekimo srityse.

4.1.1. Projekto tikslas

Vykdamas projektą vietos partneriams ir prireikus taikos paramos darbuotojams (įskaitant JT ir Sąjungos misijas ir sankcijų vykdymo stebėjimo grupes arba komitetus) bus organizuojami mokymai „pagal poreikį“ ginklų identifikavimo, atsekimo ir valdymo klausimais. Šie mokymai bus rengiami remiantis įvairiomis paslaugomis, kurias CAR teikia nuo 2004 m., nors jos ir finansuojamos ne projektų *iTrace I* ir *iTrace II* lėšomis – tai pasitvirtino itin svarbu projektų įgyvendinimui palengvinti.

4.1.2. Pagal projektą vykdoma veikla

Projekto vietos tyrimų grupių darbuotojai bus siunčiami teikti vis labiau techninio pobūdžio mokymus, apimant:

- įvadą į duomenų apie ginklus rinkimą, nurodant konkrečius atvejus;
- pagrindinius ginklų identifikavimo ir veiksmingo ginklų duomenų pagrindimo dokumentais metodus;
- įrodymų rinkimo standartines veiklos procedūras ir įrodymų saugojimo grandinę;
- plataus masto, regioninių ir tarptautinių tyrimų reikalavimus;
- Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimą;
- tarptautinių ginklų atsekimą ir ginklų atsekimo sistemas (būtent Interpolo ir Europolo);
- didžiųjų duomenų panaudojimą ir tendencijų analizę ir
- (tarptautinės) techninės pagalbos būdus ir teisėsaugos įsikišimą.

Ši veikla bus vykdoma kartu su *iTrace* tyrimais vietoje, įskaitant jungtinius tyrimus (kuravimą) kartu su nacionalinėmis valdžios institucijomis.

4.1.3. Projekto rezultatai

Įgyvendinus projektą:

- nacionalinės institucijos bus paskatintos suteikti didesnę prieigą vietos tyrimų grupėms prie *iTrace* – taip būtų reaguojama į pakartotinius *iTrace* grupių prašymus suteikti techninę pagalbą ir jungtinių tyrimų pajėgumus ir atsivėlgti į padidėjusį *iTrace* duomenų kiekį;
- pajėgumų stiprinimo srityje bus suteikta konkreti parama toms nacionalinėms valdžios sektoriaus institucijoms, kurioms, kovojančioms su ginklų nukreipimo padariniais, trūksta priemonių nukreiptiems konflikto zonų ginklams identifikuoti ir apie juos pranešti – dažnai tai sudaro galimybę užtikrinti veiksmingesnį ginklų valdymą šalyje ir tuo pačiu remiamas SPG, Tarptautinio sekimo dokumento ir JT veiksmų programos įgyvendinimas ir fizinio saugumo bei atsargų valdymo programavimas ir ryšių palaikymas su tarptautinėmis teisėsaugos įstaigomis, įskaitant Interpolą (iARMS) ir Europolą;
- bus remiamas tvirtesnis dialogas, visų pirma bus nustatomi pagrindiniai suinteresuotieji subjektai kitoms Sąjungos remiamoms iniciatyvoms (pvz., Sąjungos misijų santykiai su priimančiosios šalies vyriausybėmis) ir postūmį suteikiančioms iniciatyvoms, tokioms kaip fizinio saugumo ir atsargų valdymo programavimas (pvz., Sąjungos remiami atsargų valdymo projektai).

4.1.4. Projekto įgyvendinimo rodikliai

Iki 30 mokymų vietoje ir kuravimo apsilankymų akcentuojant pakartotinius apsilankymus, kuriais remiamos nacionalinių institucijų pastangos stiprinti atsekimo gebėjimus.

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.1.5. Projekto naudos gavėjai

iTrace mokymo ir kuravimo veikla duos tiesioginės naudos nacionaliniams suinteresuotiesiems subjektams konfliktų paveiktose valstybėse, įskaitant teisėsaugos įstaigas ir prokuratūras. Programa bus netiesiogiai remiami šalių dialogai su Sąjungos finansuojamomis ir kitomis ginklų kontrolės iniciatyvomis skatinant naudoti tarptautinius atsekimo mechanizmus (įskaitant Interpolo sistemą iARMS ir Europolą) ir sudarant palankesnes sąlygas bendradarbiauti su Sąjungos remiamais atsargų valdymo projektais bei kitais ŠLG kontrolės projektais.

4.2. 2 projektas. Sustiprinti tyrimai vietoje, reikalingi, kad į *iTrace* būtų galima tikruoju laiku toliau įkelti dokumentinius įrodymus apie ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimą ir neteisėtą prekybą jais ir kitą svarbią informaciją.

4.2.1. Projekto tikslas

Įgyvendinant projektą bus vykdomi dažnesni ir ilgesnės trukmės ŠLG bei kitų įprastinių ginklų ir šaudmenų, platinamų konfliktų paveiktose teritorijose, tyrimai vietoje. Projekte prioritetas bus teikiamas ypatingą susirūpinimą Sąjungos valstybėms narėms keliančioms šalims, įskaitant, *inter alia*, Iraką, Libiją, Malį, Pietų Sudaną, Somalį, Siriją ir Jemeną.

Projektą bus lengviau įgyvendinti sudarius oficialius susitarimus dėl dalijimosi informacija su Sąjungos ir JT misijomis ir įvairiomis organizacijomis, taip pat nacionalinėms valdžios sektoriaus institucijoms selektyviai siunčiant oficialius prašymus dėl atsekimo. Be to, įgyvendinant projektą bus toliau analizuojama ir tikrinama (vykdant tyrimus vietoje) turima informacija apie atitinkamus perdavimus, surinkta iš kitų organizacijų nei CAR, siekiant ją įkelti į *iTrace* sistemą.

4.2.2. Pagal projektą vykdoma veikla

Įgyvendinant šį projektą bus vykdoma ši veikla:

- kvalifikuotų ginklų ekspertų dislokavimas siekiant atlikti neteisėtų ŠLG ir kitų įprastinių ginklų, šaudmenų bei susijusių reikmenų, paimtų konfliktų paveiktose valstybėse, analizę vietoje;
- dokumentais pagrįstų įrodymų apie neteisėtus ŠLG ir kitus neteisėtus įprastinius ginklus, šaudmenis ir jų naudotojus, įskaitant, *inter alia*, ginklų, jų komponentų dalių ir vidaus bei išorės ženklavimo nuotraukas, pakuotes, susijusius transportavimo dokumentus ir tyrimų vietoje rezultatus (naudotojai, tiekėjai ir perdavimo maršrutai), analizę, peržiūra ir tikrinimas;
- naujausių papildomų įrodymų apie neteisėtus ŠLG bei kitus įprastinius ginklus ir šaudmenis, kuriuos surinko kitos organizacijos nei CAR, įskaitant JT sankcijų stebėsenos grupių, pilietinės visuomenės organizacijų ir tarptautinės naujienų žiniasklaidos ataskaitas ir pranešimus, peržiūra ir tikrinimas;
- visų surinktų ir peržiūrėtų įrodymų įkėlimas į informacijos valdymo sistemą *iTrace* ir internetinį kartografinio atvaizdavimo portalą;
- vietos partnerių nustatymas ir parama jiems, kad siūlomų veiksmų įgyvendinimo laikotarpiu ir vėliau būtų užtikrintas nepertraukiamas *iTrace* reikalingų duomenų rinkimas;
- tolesnis ryšių palaikymas su nacionalinėms vyriausybėmis, siekiant iš anksto nustatyti nacionalinius ryšių palaikymo centrus ir koordinavimo mechanizmą, siekiant patikslinti CAR vykdomų tyrimų aprėptį ir sumažinti galimus interesų konfliktus prieš jai atliekant tyrimus.

Projektas bus įgyvendinamas palaipsniui visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.2.3. Projekto rezultatai

Įgyvendinus projektą:

- bus *in situ* dokumentuojami daiktiniai įrodymai apie nukreiptus arba neteisėtai perkamus ar parduodamus įprastinius ginklus ir šaudmenis konfliktų paveiktuose regionuose;
- bus tikrinami ir nagrinėjami neteisėtos prekybos atvejai remiantis CAR, organizacijų, sudariusių nuolatinius susitarimus su CAR dėl dalijimosi informacija, ir atitinkamais atvejais kitų organizacijų surinktais įrodymais apie visuose regionuose nukreiptus arba neteisėtai perkamus ar parduodamus įprastinius ginklus ir šaudmenis;

- c) bus teikiami konkretūs vaizdiniai įrodymai apie nukreiptus arba neteisėtai perkamus ar parduodamus įprastinius ginklus ir šaudmenis, įskaitant jų nuotraukas, serijos numerius, gamyklos ženklimą, dėžes, pakuočių sąrašus, transportavimo dokumentus ir galutinio naudotojo sertifikatus;
- d) bus rengiamos tekstinės ataskaitos apie neteisėtą veiklą, įskaitant neteisėtos prekybos maršrutus, ginklus nukreipiančius arba neteisėtai perduodančius subjektus ir papildomų veiksmų įvertinimą (įskaitant neveiksmingą atsargų valdymą bei saugumą ir sąmoningai valstybės lygmeniu organizuotus neteisėto tiekimo tinklus);
- e) pirmiau nurodyti įrodymai bus įkeliami į informacijos valdymo sistemą *iTrace* ir internetinį kartografinio atvaizdavimo portalą, siekiant juos viešai išplatinti saugiose stalinėse ir mobiliosiose platformose.

4.2.4. Projekto įgyvendinimo rodikliai

Iki 50 dislokavimo veiksmų vietoje (įskaitant dislokavimo pratęsimą, jei reikia) per dvejų metų laikotarpį, siekiant surinkti įrodymus, kuriuos būtų galima įkelti į informacijos valdymo sistemą *iTrace* ir internetinį kartografinio atvaizdavimo portalą.

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.2.5. Projekto naudos gavėjai

iTrace toliau teiks vis išsamesnę informaciją, kuri būtų aiškiai skirta visų pirma valstybių narių ginklų kontrolės politikos formuotojams ir ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms, taip pat Sąjungos institucijoms, agentūroms ir misijoms. Tie Sąjungos naudos gavėjai per *iTrace* suteikiamas saugias stalines ir mobiliąsias platformas taip pat turės prieigą prie konfidencialios informacijos.

Vieša informacija ir toliau bus prieinama visiems Sąjungos naudos gavėjams, taip pat Sąjungos nepriklausančių šalių naudos gavėjams, visų pirma ginklų kontrolės politikos formuotojams ir ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms trečiojoje valstybėje. Be to, regioninės ir tarptautinės organizacijos (įskaitant JT sankcijų stebėsenos grupes, JT taikos palaikymo misijas, UNODC, UNODA ir Interpolą); nevyriausybinės tyrimų organizacijos (įskaitant Bonos tarptautinį konversijos centrą (BICC), Taikos tyrimų ir informacijos grupę (GRIP), Stokholmo tarptautinį taikos tyrimų institutą (SIPRI) ir Šalių ginklų apžvalgos mechanizmą); gynimo organizacijos (įskaitant „Amnesty International“ ir „Human Rights Watch“) ir tarptautinė naujienų žiniasklaida naudosis *iTrace* paskelbta informacija.

- 4.3. 3 projektas. Tiesioginė parama valstybių narių ginklų eksporto kontrolės institucijoms ir ginklų kontrolės politikos formuotojams.

4.3.1. Projekto tikslas

Projekto *iTrace* darbuotojai dirbs glaudžiai bendradarbiaudami su valstybių narių nacionalinėmis ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijomis. Valstybių narių nacionalinių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijų suteikta informacija bus tvarkoma tinkamai ir konfidencialiai. Be to, įgyvendinant projektą *iTrace* bus toliau palaikomi ryšiai su įvairiomis trečiųjų valstybių nacionalinėmis ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijomis. Palaikant tuos santykius bus remiami keli ypač svarbūs tarptautinių pastangų, dedamų siekiant spręsti įprastinių ginklų nukreipimo ir neteisėtos prekybos jais problemas, aspektai ir bus stiprinamos tarptautinės kovos su nukreipimu priemonės, be kita ko:

- a) išsamių duomenų ir įrodymų apie dokumentais pagrįstą nukreipimą teikimas ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms;
- b) valstybių narių patikros po išsiuntimo arba pristatymo pajėgumų rėmimas arba, oficialiu valstybių narių nacionalinių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijų prašymu – aprūpinimas tokiais pajėgumais.

4.3.2. Pagal projektą vykdoma veikla

Įgyvendinant šį projektą bus vykdoma ši veikla:

- a) į atitinkamas institucijas valstybių narių sostinėse pakartotiniams vizitams bus siunčiamos projekto *iTrace* grupės, kad informuotų apie kovos su nukreipimu klausimus ir supažindintų su tarptautinių tyrimų ataskaitomis;
- b) Visą parą veikianti pagalbos tarnyba skubiai konsultuos kovos su nukreipimu klausimais arba dėl galimai neįgiamų tvirtinimų, atsirandančių dėl nepatvirtintos trečiųjų šalių informacijos, spaudoje;

- c) pagal specialų užsakymą bus plėtojamos valstybių narių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms skirtos internetinės rezultatų suvestinės, iš kurių bus siunčiamas saugių sistemos *iTrace* duomenų srautas – nustatomos grėsmę keliančios šalys, kurios praeityje užsiėmė ginklų nukreipimu, profiliuojamos didelės rizikos paskirties vietos ir tikruoju laiku teikiama informacija apie šalyse pagamintų ginklų nukreipimą, ir
- d) *iTrace* vietos tyrimų grupės padės atlikti galutinio naudojimo po pristatymo į valstybes nares patikrinimus (patikras) arba, oficialiu valstybių narių nacionalinių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijų prašymu, atliks tokius patikrinimus (patikras).

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.3.3. Projekto rezultatai

Įgyvendinus projektą:

- a) valstybių narių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijų prašymu, joms bus padedama nustatyti nukreipimo po eksporto atvejus;
- b) bus teikiama informacija, kuri valstybių narių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms padės prieš išduodant eksporto licencijas atlikti visapusišką nukreipimo rizikos analizę (pagal SPG ir Bendrąją poziciją 2008/944/BUSP);
- c) valstybių narių ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijų prašymu, jos bus aprūpinamos patikros po išsiuntimo pajėgumais;
- d) bus padedama valstybių narių ginklų kontrolės politikos formuotojams tikruoju laiku teikiant informaciją apie nukreipimo ir neteisėtos prekybos tendencijas siekiant remti nacionalinius veiksmus tarptautinės politikos procesuose ir
- e) valstybių narių nacionalinių teisėsaugos agentūrų prašymu, prireikus joms bus padedama atlikti nusikalstamų veikų tyrimus.

4.3.4. Projekto įgyvendinimo rodikliai

Veikiančios sistemos *iTrace* projektuotojai pagal specialų užsakymą suprojektuos ir išplėtos stalines ir mobiliąsias rezultatų suvestines, iš kurių bus siunčiamas saugių sistemos *iTrace* dalių operatyvinės informacijos srautas valstybių narių nacionalinėms institucijoms. Pagalbos tarnyba, kurioje dirbs projekto *iTrace* darbuotojai, teiks visapusišką paramą valstybių narių ginklų eksporto kontrolės institucijoms ir ginklų kontrolės politikos formuotojams. Atsižvelgiant į prašymus, bus surengta iki 30 apsilankymų į valstybių narių sostines.

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.3.5. Projekto naudos gavėjai

Visos suinteresuotos valstybės narės, kurių sostinėse bus apsilankyta ir kuriose bus vykdomos patikros po išsiuntimo misijos.

4.4. 4 projektas. Suinteresuotųjų subjektų informavimas ir veiksmų koordinavimas tarptautiniu mastu

4.4.1. Projekto tikslas

Įgyvendinant projektą, bus pademonstruota sistemos *iTrace* nauda tarptautinės ir nacionalinės politikos formuotojams, įprastinių ginklų kontrolės ekspertams ir ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms. Be to, informavimo iniciatyvos bus skirtos tolesniam dalijimosi informacija koordinavimui ir tvirtų partnerystės su fiziniiais asmenimis ir organizacijomis, galinčiais parengti informaciją, kurią būtų galima įkelti į sistemą *iTrace*, kūrimui.

4.4.2. Pagal projektą vykdoma veikla

Tinkamai atsižvelgiant į poreikį vengti veiklos dubliavimo vykdant kitus veiksmus, pavyzdžiui, informavimo apie SPG srityje, įgyvendinant šį projektą bus vykdoma ši veikla:

- a) projekto *iTrace* darbuotojai rengs pristatymus atitinkamose tarptautinėse konferencijose, kuriose nagrinėjami visi neteisėtos prekybos įprastiniais ginklais aspektai. Darbuotojų rengiami pristatymai bus skirti sistemai *iTrace* pademonstruoti, daugiausia dėmesio skiriant: 1) jos teikiama konkrečiai naudai padedant vykdyti JT veiksmų programos, SPG ir kitų atitinkamų tarptautinių dokumentų įgyvendinimo stebėseną; 2) jos naudingumui nustatant prioritetines tarptautinės pagalbos ir bendradarbiavimo sritis ir 3) jos, kaip rizikos vertinimo profiliavimo mechanizmo, naudingumui ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms;

- b) projekto *iTrace* darbuotojai rengs pristatymus nacionalinėms valdžios sektoriaus institucijoms ir taikos palaikymo operacijoms. Darbuotojų rengiami pristatymai bus skirti sistemai *iTrace* atitinkamiems misijų departamentams pademonstruoti, oficialiems susitarimams dėl dalijimosi informacija, pagal kuriuos būtų galima parengti informaciją, kurią būtų galima įkelti į sistemą *iTrace* skatinti ir parengti, taip pat politikos formuotojams padėti nustatyti prioritetines tarptautinės pagalbos ir bendradarbiavimo sritis.

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.4.3. Projekto rezultatai

Įgyvendinus projektą:

- bus pademonstruota sistemos *iTrace* ir duomenų apie nukreipimą pagrindimo dokumentais, rinkimo ir dalijimosi jais koncepcijos nauda nacionalinės ir tarptautinės politikos formuotojams, siekiantiems įgyvendinti įprastinių ginklų kontrolės ir ginklų eksporto kontrolės susitarimus (JT veiksmų programą, SPG ir kitus atitinkamus tarptautinius dokumentus) ir įvertinti jų įgyvendinimą;
- bus teikiama atitinkama informacija siekiant padėti politikos formuotojams ir įprastinių ginklų kontrolės ekspertams nustatyti prioritetines tarptautinės pagalbos bei bendradarbiavimo sritis ir rengti veiksmingas kovos su nukreipimu strategijas;
- ginklų eksporto licencijų išdavimo institucijoms bus teikiama išsami informacija apie sistemą *iTrace* ir jos naudą rizikos vertinimo srityje ir sudaryta galimybė teikti tolesnę grįžtamąją informaciją bei tobulinti sistemą;
- bus sudarytos palankesnės sąlygos nacionalinėms valdžios sektoriaus institucijoms ir JT taikos palaikymo operacijoms dalytis informacija, įskaitant duomenų tvarkymą ir analizę naudojant sistemą *iTrace*;
- bus sudarytos palankesnės sąlygos tinklaveikai išplečiant įprastinių ginklų kontrolės ekspertų, dalyvaujančių atliekant įprastinių ginklų ir šaudmenų nukreipimo ir neteisėtos prekybos jais atvejų *in situ* tyrimus, grupę;
- visuomenė bus geriau informuojama apie įprastinių ginklų ir šaudmenų sekimą siekiant padėti vykdyti JT veiksmų programos, Tarptautinio sekimo dokumento, SPG ir kitų tarptautinių ir regioninių ginklų kontrolės ir ginklų eksporto kontrolės dokumentų įgyvendinimo stebėseną.

4.4.4. Projekto įgyvendinimo rodikliai

Projekto *iTrace* darbuotojai dalyvaus iki 20 informavimo konferencijų. Visose konferencijose, be kita ko, bus pristatoma sistema *iTrace*. Galutinėje ataskaitoje bus pateiktos konferencijų darbotvarkės ir trumpos santraukos.

Projektas bus įgyvendinamas visą dvejų metų projekto *iTrace* vykdymo laikotarpį.

4.4.5. Projekto naudos gavėjai

Žr. ankstesnį 4.2.5 skirsnį, kuriame pateiktas išsamus naudos gavėjų sąrašas; šio projekto atveju naudos gavėjai yra tokie patys.

4.5. 5 projektas. *iTrace* politikos ataskaitos

4.5.1. Projekto tikslas

Įgyvendinant projektą bus teikiamos pagrindinių politikos klausimų ataskaitos, parengtos remiantis atliekant tyrimus vietoje surinktais duomenimis ir sistemoje *iTrace* pateikiamais duomenimis. Ataskaitose bus siekiama akcentuoti tam tikras tarptautiniu mastu rūpimas sritis, įskaitant pagrindinius neteisėtos prekybos įprastiniais ginklais ir šaudmenimis modelius, ginklų ir šaudmenų, kuriais neteisėtai prekiaujama, regioninių pasiskirstymą ir prioritetines tarptautinio dėmesio reikalaujančias sritis.

4.5.2. Pagal projektą vykdoma veikla

Atliekama išsami analizė, kurios pagrindu bus parengta, peržiūrėta, suredaguota ir paskelbta iki 10 *iTrace* politikos ataskaitų.

4.5.3. Projekto rezultatai

Įgyvendinus projektą:

- bus parengta iki 10 ataskaitų, iš kurių kiekviena bus skirta atskiram tarptautiniu mastu rūpimam klausimui;

- b) bus užtikrintas *iTrace* politikos ataskaitų išplatinimas visoms valstybėms narėms;
- c) bus parengta tikslinio informavimo strategija, kad būtų užtikrinta kuo didesnė aprėptis pasauliniu mastu;
- d) bus užtikrintas nuolatinis veiksnių matomumas politikos plotmėje ir tarptautinėje naujienų žiniasklaidoje, *inter alia*, pateikiant itin aktualią informaciją apie neteisėtus ginklus; bus atlikta politikai aktuali analizė siekiant remti vykdomus ginklų kontrolės procesus ir specialiai pritaikytos ataskaitos, kad būtų užtikrintas kuo didesnis tarptautinės naujienų žiniasklaidos susidomėjimas.

4.5.4. Projekto įgyvendinimo rodikliai

Iki 10 *iTrace* politikos ataskaitų, parengtų per siūlomų veiksnių įgyvendinimo laikotarpį ir išplatintų pasauliniu mastu.

4.5.5. Projekto naudos gavėjai

Žr. ankstesnį 4.2.5 skirsnį, kuriame pateiktas išsamus naudos gavėjų sąrašas; šio projekto atveju naudos gavėjai yra tokie patys.

5. Vietos

1 ir 2 projektams įgyvendinti konfliktų paveiktuose regionuose reikės plačiai vietoje dislokuoti įprastinių ginklų ekspertus. Kiekvienas tokio dislokavimo atvejis bus vertinamas atskirai, atsižvelgiant į saugumą, prieinamumą ir galimybes gauti informaciją. CAR jau yra užmezgusi ryšius arba vykdo projektus daugelyje atitinkamų šalių. 3 projektas bus vykdomas valstybių narių sostinėse (atsižvelgiant į valstybių narių poreikius, bus vykdomos ir kitos kelionės šalių viduje). 4 projektas bus įgyvendinamas tarptautinėse konferencijose visame pasaulyje, veiksmus koordinuojant su nacionalinėmis valdžios sektoriaus institucijomis ir atitinkamomis organizacijomis, kad būtų užtikrintas kuo didesnis projekto matomumas. 5 projektas bus įgyvendinamas Belgijoje, Italijoje, Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

6. Įgyvendinimo trukmė

Bendra numatoma visų projektų įgyvendinimo trukmė – 24 mėnesiai.

7. Projektą įgyvendinantis subjektas ir Sąjungos matomumas

CAR nusiunčia nedideles vietas tyrimų grupes dirbti kartu su vietos gynybos ir saugumo pajėgomis, taikos palaikymo arba taikos paramos darbuotojais ir kitais įgaliojimus saugumo srityje turinčiais subjektais. Kai šios pajėgos arba misijos pasirūpina ginklų arba įrodymų rinkimo vietų apsauga, CAR grupės paima visus turimus įrodymus apie ginklus, susijusius reikmenis ir naudotojų grupes. Tada CAR atseka visus pagal unikalų numerį identifikuojamus objektus ir atlieka ginklų perdavimo, karinių reikmenų tiekimo ir paramos subjektams, kurie grasina taikai ir stabilumui, plataus masto tyrimus.

Bendradarbiaudama su nacionalinėmis eksporto licencijų išdavimo institucijomis CAR atkuria tiekimo grandines, atsakingas už ginklų tiekimą ginkluotiems konfliktams – nustato neteisėtą veiklą ir ginklų nukreipimą iš teisėtos rinkos į neteisėtą rinką. CAR visą informaciją registruoja visuotinėje ginklų stebėsenos sistemoje *iTrace*, kurioje yra daugiau nei 100 000 įrašų apie konflikto zonų ginklus ir kuri yra didžiausia duomenų apie tokius ginklus saugykla pasaulyje.

CAR naudoja šią informaciją, kad a) perspėtų valstybes nares apie ginklų ir šaudmenų nukreipimą ir b) sudarytų sąlygas imtis tikslinių kovos su nukreipimu iniciatyvų, be kita ko, peržiūrėtų eksporto kontrolės priemonių ir tarptautinės diplomatijos veiksnių.

Taikant šiuos metodus nukreipimo atvejai nustatomi beveik iškart, kadangi CAR vietos grupės informuoja valstybes nares apie nukreiptus ginklus dar būdamos dislokuotos konfliktų paveiktuose vietovėse (pvz., veiksnių vietoje Mosule, Irake). Buvo atvejų, kai CAR grupės neleistinus pakartotinio perdavimo atvejus nustatė per du mėnesius po ginklų išvežimo iš gamyklos.

2015 m. spalio 22 d. Sprendimu (BUSP) 2015/1908 pritarta tam, kad CAR tęstų ir plėstų projekto *iTrace*, nustatytą Sprendimu 2013/698/BUSP, įgyvendinimą. Atitinkamai *iTrace I* ir *iTrace II* pavadintais projektais sistema *iTrace* buvo įtvirtinta kaip svarbi konflikto zonų ginklų stebėsenos iniciatyva visame pasaulyje ir suteikė tiesioginę paramą valstybių narių eksporto licencijų išdavimo institucijoms ir ginklų kontrolės politikos formuotojams.

Be to, 2015 m. gruodžio 2 d. Sąjungos kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais ir sprogmenimis ir jų naudojimu veiksnių plane paraginta „išplėsti sistemos *iTrace* naudojimą“ ir rekomenduota, kad nacionalinės teisėsaugos institucijos, nustačiusios ginklų ir šaudmenų nukreipimo atvejį, rezultatus patikrintų pagal įrašus sistemoje *iTrace*.

CAR imsis visų reikiamų priemonių, kad būtų viešai paskelbta apie šių veiksnių finansavimą Sąjungos lėšomis. Tokios priemonės bus vykdomos vadovaujantis Komisijos komunikatu ir Komisijos parengtu ir paskelbtu ES išorės veiksnių ryšių ir matomumo vadovu.

Tuo būdu CAR, tinkamai naudodama ženklavimo ir viešinimo priemones, užtikrins Sąjungos įnašo matomumą, akcentuodama Sąjungos vaidmenį, užtikrindama jos veiksnių skaidrumą ir didindama informuotumą apie priežastis, dėl kurių priimtas šis sprendimas, taip pat apie Sąjungos paramą sprendimui ir šios paramos rezultatus. Projekto metu parengta medžiaga bus aiškiai pažymėta Sąjungos vėliavos ženklu laikantis Sąjungos gairių dėl tikslaus vėliavos naudojimo ir vaizdavimo.

8. Ataskaitų teikimas

CAR kas ketvirtį rengs reguliarias aprašomąsias ataskaitas.

TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2017/2284

2017 m. gruodžio 11 d.

dėl paramos teikimo valstybėms Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose, kad jos galėtų dalyvauti Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties aukšto lygio ekspertų parengiamosios grupės konsultaciniame procese

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

- (1) 2003 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Taryba priėmė ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (toliau – Strategija), o Strategijos II skyriuje išvardytos priemonės, kurių reikia imtis, kad būtų pasiekta veiksmingo daugiašališkumo, kuris yra Europos kovos su masinio naikinimo ginklų (MNG) platinimu strategijos pagrindas. Joje, *inter alia*, teigiama, kad „ES yra įsipareigojusi laikytis daugiašalėmis sutartimis grindžiamos sistemos, kuri sudaro visų neplatinimo pastangų teisinį ir norminį pagrindą“, ir kad „ES savo politika siekia užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautinio susitarimo dėl daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo“;
- (2) ES aktyviai įgyvendina Strategiją ir vykdo jos III skyriuje išvardytas priemones, visų pirma teikdama finansinius išteklius konkrečioms projektams, kuriais siekiama stiprinti daugiašalę ginklų neplatinimo sistemą ir daugiašales pasitikėjimo stiprinimo priemones, remti;
- (3) 2008 m. gruodžio 8 d. Taryba priėmė išvadas ir dokumentą „Naujos Europos Sąjungos veiksmų kryptys kovojant su masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinių sistemų platinimu“. Dokumente teigiama, *inter alia*, kad ES įsipareigoja tęsti ir aktyviau vykdyti veiksmus, „remiančius derybų dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties pradžia“;
- (4) ES nuolat ragino nedelsiant pradėti ir greitai užbaigti derybas dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties (FMCT) remiantis dokumentu CD/1299 ir jame nustatytais įgaliojimais. ES taip pat ragino visus Nusiginklavimo konferencijos narius dėti kuo daugiau pastangų, kad ši konferencija išeitų iš aklavietės, ir priimti išsamią ir suderintą darbo programą, kurioje būtų numatyta, kad reikia nedelsiant pradėti derybas dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties (FMCT);
- (5) 2013 m. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja (JT GA) priėmė rezoliuciją, kuria buvo įsteigta 25 valstybių Vyriausybių ekspertų grupė (VEG), turinti teikti rekomendacijas dėl galimų aspektų, kuriais būtų prisidėta prie Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties, tačiau ne derėtis dėl jos. VEG pateikė atskaitą JT GA Pirmajam komitetui (Nusiginklavimas) 2015 m.;
- (6) 2016 m. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 71/259 „Daliųjų medžiagų branduoliniams ginklams ar kitiems branduoliniams sprogstamiesiems įtaisams gamybos nutraukimo sutartis“. Rezoliucija 71/259 Generalinio sekretoriaus prašoma įsteigti aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamąją grupę, kuri apsvarstytų esminius būsimos nediskriminacinės, daugiašalės ir tarptautiniu mastu veiksmingai patikrinamos sutarties, kuria uždraudžiama gaminti daliąsias medžiagas branduoliniams ginklams ar kitiems sprogstamiesiems įtaisams, elementus ir pateiktų dėl jų rekomendacijas. Aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamąją grupę sudarys 25 valstybių nariai, bus surengti du neformalus konsultaciniai šios grupės susitikimai, atviri visoms Jungtinių Tautų valstybėms narėms, kad juose galėtų dalyvauti visos FMCT procese dalyvaujančios valstybės. Tikimasi, kad darbu, kurį turi atlikti parengiamoji grupė, bus sudarytos sąlygos deryboms dėl šio svarbaus klausimo, kad būtų toliau daroma pažanga branduolinio nusiginklavimo ir ginklų neplatinimo srityje;
- (7) visos ES valstybės narės balsavo už 2016 m. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 71/259 dėl FMCT, kurią pateikė Kanada, Vokietija ir Nyderlandai. Rezoliucija nustatomas įtraukus procesas organizuojant neformalius konsultacinius visų JT valstybių narių ir aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės pirmininko

susitikimus. Kelios ES valstybės narės dalyvaus aukšto lygio ekspertų parengiamosios grupės, kuri įgaliota teikti rekomendacijas dėl esminių būsimos sutarties elementų, darbe, nedarant poveikio nacionalinėms pozicijoms būsimose derybose;

- (8) aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamoji grupė praktiškai prisidės prie branduolinio nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo pastangų. Vyriausybės ekspertų grupė⁽¹⁾ ir Generalinis sekretorius dviejose ataskaitose šia tema⁽²⁾ nustatė, kad šis klausimas sudėtingas; jie taip pat nurodė temas, kurias JT valstybės narės turėtų išsamiau išanalizuoti ir apsvarstyti. Aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamoji grupė pateiks ataskaitą JT Generalinės Asamblėjos 73-ojoje sesijoje (2018 m.);
- (9) apskritai, daliosios medžiagos (pavyzdžiui, labai įsodrintas uranas arba plutonis), kurios gali sukelti dalijimosi grandininę sprogimo reakciją, yra pagrindinė branduolinių ginklų sudedamoji dalis. Vienas iš ilgalaikių ES prioritetų buvo Nusiginklavimo konferencijoje nedelsiant pradėti derybas dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties ir greitai jas užbaigti;
- (10) Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutartis būtų vienas iš esminių veiksnių siekiant sukurti sąlygas pasauliui be branduolinių ginklų. FMCT laikoma daugiašale priemone, dėl kurios reikia derėtis branduolinio nusiginklavimo srityje, ja papildoma Sutartis dėl branduolinio ginklo neplatavimo (NPT) ir Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartis (CTBT),

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Vadovaudamasi ES strategija, kuria siekiama išsaugoti, įgyvendinti ir stiprinti daugiašalio nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo sutartis bei susitarimus, Sąjunga teikia paramą valstybėms Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose, kad jos galėtų dalyvauti Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties aukšto lygio ekspertų parengiamosios grupės konsultaciniame procese.
2. Projektai, kuriais teikiama parama valstybėms Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose, kad jos galėtų dalyvauti aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės konsultaciniame procese, atitinkantys pagal ES strategiją nustatytas priemones, apima subregioninius praktinius seminarus, ekspertų susitikimus, svarios paramos, teikiamos Jungtinių Tautų valstybėms narėms, ir veiklą, aktualios informacijos ir leidinių saugyklos įsteigimą.
3. Projektams siekiama šių tikslų:
 - sudaryti palankesnes sąlygas Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno regionų ir Lotynų Amerikos ir Karibų JT regiono valstybių dialogui regioniniu lygmeniu;
 - puoselėti valstybių šiuose regionuose atsakomybę už šį klausimą;
 - nustatyti valstybių šiuose regionuose nacionalinius poreikius ir politikos prioritetus;
 - įtraukti atitinkamas regionines organizacijas į diskusijas dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties, dėl kurios turi būti deramasi Nusiginklavimo konferencijos kontekste;
 - įvertinti proceso poveikį regioniniu lygmeniu ir atitinkamų regioninių ir tarptautinių organizacijų vaidmenį;
 - atlikti lyginamąją proceso poveikio kiekvienam regionui analizę;
 - sudaryti palankesnes sąlygas tam, kad akademinė bendruomenė, pilietinės visuomenės organizacijos ir JT valstybės narės dalintųsi žiniomis apie daliašias medžiagas.
4. Išsamus projektų aprašymas pateikiamas priede.

⁽¹⁾ A/70/81, Vyriausybės ekspertų grupės, turinčios teikti rekomendacijas dėl galimų aspektų, kuriais būtų prisidėta prie Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties, tačiau ne derėtis dėl jos, ataskaita.

⁽²⁾ A/68/154, A/68/154/Add.1, A/71/140/Rev.1 ir A/71/140/Rev.1/Add.1.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą yra atsakingas vyriausiasis įgaliotinis.
2. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytus projektus įgyvendina Jungtinių Tautų Nusiginklavimo reikalų biuras (UNODA) per savo Ženevos filialą ir Regioninį nusiginklavimo padalinį, tris regioninius taikos ir nusiginklavimo centrus: Afrikoje (UNREC), Azijoje ir Ramiojo vandenyno regione (UNRCPD) ir Lotynų Amerikoje ir Karibuose (UN-LiREC). UNODA vykdo šią užduotį vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe. Tuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis ir UNODA sudaro reikiamus susitarimus.

3 straipsnis

1. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems projektams įgyvendinti skiriama orientacinė finansavimo suma yra 1 220 880,51 EUR.
2. Iš 1 dalyje nustatytos sumos finansuojamos išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.
3. Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodytos išlaidos būtų tinkamai valdomos. Tuo tikslu, priėmus šį Tarybos sprendimą, Komisija sudaro finansavimo susitarimą su UNODA dėl orientacinės sumos. Susitarime nustatoma, kad UNODA turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, proporcingą jo dydžiui.
4. Įsigaliojus šiam sprendimui, Komisija siekia kuo greičiau sudaryti 3 dalyje nurodytą finansavimo susitarimą. Ji praneša Tarybai apie visus sunkumus to proceso metu ir finansavimo susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis Tarybai pateikia šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitą, parengtą remiantis reguliariai teikiamomis UNODA ataskaitomis. Taryba tų ataskaitų pagrindu atlieka įvertinimą.
2. Komisija teikia informaciją apie 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų projektų finansinius aspektus.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.
2. Šis sprendimas nustoja galioti po 36 mėnesių nuo finansavimo susitarimo, nurodyto 3 straipsnio 3 dalyje, sudarymo dienos. Tačiau jis nustoja galioti po šešių mėnesių nuo jo įsigaliojimo dienos, jei iki to laiko nesudaromas finansavimo susitarimas.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Tarybos vardu
Pirmininkė
F. MOGHERINI

PRIEDAS

1. TIKSLAS

Valstybės turi visapusiškai suvokti (ankstyvame šio proceso etape) būsimos sutarties poveikį ir jos sąsajas su regioninėmis priemonėmis dėl zonų be branduolinių ginklų. Sutartimi dėl branduolinio ginklo neplatavimo (NPT) ir kitais dokumentais. Todėl bendras naujojo Tarybos sprendimo tikslas turėtų būti suteikti finansavimą, kad būtų sukurta plati tarptautinė bendruomenės žinių apie Daliųjų medžiagų branduoliniams ginklams ar kitiems branduoliniams sprogstamiesiems įtaisams gamybos nutraukimo sutartį arba Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutartį (FMCT) bazė, siekiant užtikrinti, kad visos JT valstybės narės galėtų visapusiškai dalyvauti konsultaciniame procese ir būsimose derybose dėl tokios sutarties Nusiginklavimo konferencijos kontekste.

JT valstybių narių dalyvavimas regioniniu lygiu papildys neformalius konsultacinio pobūdžio susitikimus, kuriuos aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės pirmininkas surengs Niujorke, ir tokiu būdu sustiprins kiekybinį ir kokybinį valstybių dalyvavimą bei padidins būsimų derybų dėl tokios sutarties Nusiginklavimo konferencijos kontekste įtraukimą.

Organizuojant (sub)regioninius praktinius seminarus bus sudaryta galimybė dalytis žiniomis ir informacija regionuose ir tarp regionų. Praktiniai seminarai apims įvairius techninius informacinius susirinkimus ir diskusijas dėl šių būsimų sutarčių poveikio ir svarbos esamiems regioniniams susitarimams. Techniniuose informaciniuose susirinkimuose, kuriuos organizuos atitinkami ekspertai, bus kalbama svarbiais klausimais, susijusiais su FMCT, o diskusijos padės dalyviams apsvaistyti galimas sutarties regioninį poveikį ir aktualumą.

Aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamoji grupė pateiks ataskaitą JT Generalinės Asamblėjos 73-ojoje sesijoje (2018 m.). Generalinė Asamblėja gali nuspręsti imtis tolesnių veiksmų šiuo klausimu. Siekiant paremti JT valstybių narių dalyvavimą diskusijose šiuo klausimu, projektas bus tęsiamas iki Generalinės Asamblėjos 74-osios sesijos eilinės sesijos pabaigos (2019 m. gruodžio mėn.).

Jungtinių Tautų Nusiginklavimo reikalų biuras (UNODA) per savo Ženevos filialą ir Regioninį nusiginklavimo padalinį, kuris apima Jungtinių Tautų regioninį taikos ir nusiginklavimo centrą (UNREC) Lomėje (Togas), Jungtinių Tautų regioninį taikos, nusiginklavimo ir plėtros Azijoje ir Ramiojo vandenyno šalyse centrą (UNRCPD) Katmandu (Nepalas) ir Jungtinių Tautų regioninį taikos, nusiginklavimo ir plėtros Lotynų Amerikos ir Karibų jūros šalyse centrą (UN-LiREC) Limoje (Peru), turi ilgalaikę paramos teikimo valstybėms ir dialogo branduolinio nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo klausimais savo atitinkamuose regionuose patirtį.

Ekspertai bus atrinkti iš keleto šalių remiantis plačiu geografiniu pagrindu iš Vyriausybės ir regioninių organizacijų, taip pat iš pilietinės visuomenės organizacijų, pavyzdžiui, Tarptautinės daliųjų medžiagų grupės (IPFM), Tikrinimo srities tyrimų, mokymo ir informacijos centro (VERTIC), Saugumo studijų instituto (SSI) ir akademinės bendruomenės.

JT darnaus vystymosi tikslų 16.8 uždavinyje pripažįstama būtinybė: „plėsti ir stiprinti besivystančių šalių dalyvavimą pasaulinio valdymo institucijose“. Todėl šiame projekte numatyta veikla galėtų būti prisidėta siekiant šio tikslo.

2. VEIKLA

2.1. Veiklos tikslai:

- sudaryti palankesnes sąlygas Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionų valstybių dialogui regioniniu ir subregioniniu lygmenimis;
- įtraukti atitinkamas regionines organizacijas į diskusijas dėl FMCT;
- užtikrinti visų valstybių atsakomybę už būsimą FMCT;
- sudaryti palankesnes sąlygas akademinės bendruomenės atstovams, pilietinės visuomenės organizacijoms bei valstybėms narėms keistis žiniomis su daliųjų medžiagų branduoliniams ginklams ar kitiems branduoliniams sprogstamiesiems įtaisams gamybos nutraukimu susijusiais klausimais ir tas žinias taikyti.

2.2. Veiklos aprašas

Visą veiklą organizuoja UNODA per savo Ženevos filialą ir Regioninį nusiginklavimo padalinį, įskaitant UNREC, įsikūrusį Lomėje (Togas), UNRCPD, įsikūrusį Katmandu (Nepalas), ir *UN-LiREC*, įsikūrusį Limoje (Peru).

- a) Subregioniniai praktiniai seminarai Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose

UNODA surengs ne daugiau kaip šešis subregioninius praktinius seminarus Afrikos, Azijos, Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose. UNODA surengs vieną arba du dviejų dienų subregioninius praktinius seminarus Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose. Šiuose subregioniniuose seminaruose daugiausia dėmesio bus skiriama atitinkamiems regionams.

Seminaruose dalyvaus ekspertai iš atitinkamų subregionų šalių sostinių, taip pat aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės, Europos Sąjungos ekspertai, taip pat pilietinės visuomenės ir akademinės bendruomenės ekspertai.

Šie seminarai papildys neribotos sudėties neformalius konsultacinius susitikimus, kuriuos aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės pirmininkas surengs Niujorke pagal Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 71/259, ir sudarys palankesnes sąlygas Jungtinių Tautų valstybių narių ekspertų dalyvavimui sostinėje būsimose derybose dėl FMCT.

- b) ekspertų susitikimai su regioninių organizacijų ekspertais

UNODA surengs tris ekspertų susitikimus su atitinkamomis regioninėmis Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionų organizacijomis, įskaitant ABACC, AFCONE, OPANAL ir ASEAN regioninį forumą, kad suburtų aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės narius, regioninių organizacijų ekspertus ir pilietinės visuomenės organizacijų ekspertus, įskaitant ES konsorciumą masinio naikinimo ginklų neplatavimo klausimais, VERTIC, IPFM, ISS siekiant pasirengti būsimoms deryboms dėl FMCT ir sudaryti palankesnes sąlygas regionų ekspertinėmis žiniomis ir patirtimi prisidėti prie šių derybų.

- c) Svari parama valstybėms narėms

UNODA atsakys į ne daugiau kaip šešis valstybių narių iš Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionų prašymus suteikti svarią paramą tolesnės veiklos, susijusios su praktiniais seminarais, kontekste, atsižvelgdama į geografinę pusiausvyrą.

- d) Išteklių medžiagos saugykla ir rezultatų skelbimas

Projekto vykdymo laikotarpiu UNODA parengs ir palaikys specialią interneto svetainę, kurioje bus aktuali išteklių medžiaga, padėsianti valstybėms pasirengti būsimai FMCT; be to, tai bus išteklių saugykla, skirta valstybėms, regioninėms organizacijoms, pilietinės visuomenės organizacijoms ir mokslo darbuotojams, ir sudarys palankesnes sąlygas tarpregioniniams ryšiams.

UNODA paskelbs ne daugiau kaip du UNODA vienkartinius leidinius apie regioninių praktinių seminarų ir ekspertų susitikimų su regioninėmis organizacijomis rezultatus.

2.3. Veiklos poveikis

- Bus sudaromos palankesnės sąlygos Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno ir Lotynų Amerikos ir Karibų regionų valstybių dalyvavimui būsimose derybose dėl FMCT;
- esamos regioninės žinios ir patirtis, susijusios su daliųjų medžiagų branduoliniams ginklams ar kitiems branduoliniams sprogstamiesiems įtaisams gamybos nutraukimu, bus pateikiama deryboms dėl būsimos FMCT;
- Būsimiems derybininkams ir valstybių, regioninių organizacijų, pilietinės visuomenės organizacijų ir akademinės bendruomenės ekspertams bus suteikiama galimybė susipažinti su aktualia išteklių medžiaga.

3. PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PARTNERIAI

- JT sistema: UNODA per savo Ženevos filialą ir Regioninį nusiginklavimo padalinį, kuris apima tris regioninius taikos ir nusiginklavimo centrus: Afrikoje (UNREC), Azijoje ir Ramiojo vandenyno regione (UNRCPD) ir Lotynų Amerikoje ir Karibuose (UN-LiREC);
- regioninės ir subregioninės organizacijos: ABACC, AFCONE, OPANAL, ASEAN regioninis forumas;
- nevyriausybinių organizacijų: ES konsorciumas masinio naikinimo ginklų neplatavimo klausimais, VERTIC, IPFM, ISS.

4. SAŲVEIKA SU SAJUNGOS PASTANGOMIS

Remdamasi UNODA reguliariai teikiama informacija apie jos veiklą, Sąjunga gali nuspręsti prisidėti prie šių pastangų tiksliniais diplomatiniais veiksmais, kuriais būtų siekiama didinti informuotumą apie tai, kaip svarbu išeiti iš Nusiginklavimo konferencijoje susidariusios aklavietės ir nedelsiant pradėti ir greitai užbaigti derybas dėl Daliųjų medžiagų gamybos nutraukimo sutarties (FMCT) remiantis dokumentu CD/1299 ir jame nustatytais įgaliojimais.

5. PARAMOS VYKDANT VEIKLĄ GAVĖJAI

- valstybės Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno, Lotynų Amerikos ir Karibų regionuose;
- aukšto lygio FMCT ekspertų parengiamosios grupės nariai;
- Vyriausybių ekspertų grupė branduolinio nusiginklavimo tikrinimo klausimais;
- Afrikos, Azijos ir Ramiojo vandenyno, Lotynų Amerikos ir Karibų regionų pilietinės visuomenės organizacijos, dirbančios branduolinio nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo srityse.

6. VIETA

Subregioniniai seminarai bus rengiami tose vietose, kur yra regioniniai centrai, arba ten, kur atitinkame subregione yra regioninis Jungtinių Tautų biuras, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas iš sostinių atvykstančių nacionalinių ekspertų dalyvavimui.

Ekspertų susitikimai bus rengiami regioninių organizacijų vietose arba regioninių centrų vietose.

Svari parama valstybėms narėms bus suteikiama sostinėse.

7. TRUKMĖ

Bendra numatoma projekto trukmė yra 36 mėnesiai.

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2017/2285**2017 m. gruodžio 6 d.****kuriuo iš dalies keičiamas naudojimo vadovas, kuriame išdėstomi veiksmai, reikalingi siekiant dalyvauti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo***(pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8072)***(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 46 straipsnio 5 dalį,

kadangi:

- (1) EMAS tikslas – skatinti organizacijas nuolat didinti savo aplinkosauginį veiksmingumą – diegti ir įgyvendinti aplinkosaugos vadybos sistemas, vertinti tokių sistemų veiksmingumą, teikti informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendrauti su visuomene bei kitais suinteresuotaisiais subjektais ir skatinti savo darbuotojus aktyviai prisidėti;
- (2) susidomėjusios organizacijos turėtų gauti papildomos informacijos ir gaires apie dalyvavimo EMAS pakopas. Tokia informacija ir gairės turėtų būti atnaujinamos remiantis EMAS veikimo patirtimi ir atsižvelgiant į nustatytą papildomų gairių poreikį;
- (3) nustatyta, kad reikia tokių papildomų gairių: dėl termino „geografinė vieta“ apibrėžimo termino „vieta“ apibrėžtyje; dėl to, kaip turėtų būti atsižvelgiama į sektoriams skirtus informacinius dokumentus, ir dėl imties sudarymo metodų taikymo vertinant keliose vietose veikiančias organizacijas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

*1 straipsnis*Komisijos sprendimo 2013/131/ES ⁽²⁾ priedas pakeičiamas šio sprendimo priede pateikiamu tekstu.*2 straipsnis*

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 6 d.

Komisijos vardu

Karmenu VELLA

Komisijos narys⁽¹⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.⁽²⁾ 2013 m. kovo 4 d. Komisijos sprendimo 2013/131/ES, kuriuo paskelbiamas naudojimo vadovas, jame išdėstant veiksmus, reikalingus siekiant dalyvauti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo (OL L 76, 2013 3 19, p. 1).

PRIEDAS

„I PRIEDAS

I. ĮVADAS

ES aplinkosaugos politikos tikslas – skatinti įvairias organizacijas naudotis aplinkosaugos vadybos sistemomis ir mažinti savo veiklos poveikį aplinkai. Aplinkosaugos vadybos sistemos – viena iš galimų priemonių įmonėms ir kitoms organizacijoms gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, kartu taupant energiją ir kitus išteklius. Labiausiai ES norėtų skatinti organizacijas dalyvauti aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS), kuri yra įmonėms ir kitoms organizacijoms skirta vadybos priemonė aplinkosauginiam veiksmingumui vertinti, tobulinti ir ataskaitoms apie jį teikti.

EMAS sukurta 1993 m. ir laipsniškai buvo tobulinama. EMAS reglamentu ⁽¹⁾ nustatytas teisinis sistemos pagrindas, o naujausia persvarstyta redakcija paskelbta 2009 m.

Šis EMAS naudojimo vadovas parengtas pagal EMAS reglamento 46 straipsnio 5 dalies reikalavimus. Dokumentu siekiama EMAS susidomėjusioms organizacijoms pateikti aiškias, paprastas konsultacijas. Jame norėta pateikti pakopomis išdėstytus nurodymus, kuriais būtų lengva vadovautis. Vadove bendrais bruožais išdėstyti pagrindiniai elementai ir veiksmai, kurių turi imtis organizacija, ketinanti dalyvauti sistemoje. Šiuo dokumentu siekiama didinti bendrą EMAS vadybos sistemos dalyvių skaičių sudarant organizacijoms lengvesnes sąlygas tapti sistemos dalimi. Be to, svarbu nepamiršti bendro Europos reglamento tikslo – suderinti įgyvendinimą visose valstybėse narėse ir sukurti bendrą teisės aktų sistemą. Dėl konkrečių su visuotine EMAS registracija („EMAS Global“) susijusių klausimų skaitytojas turėtų žiūrėti 2011 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimą 2011/832/ES ⁽²⁾ dėl ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos, atliekamos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009.

II. KAS YRA APLINKOSAUGOS VADYBOS IR AUDITO SISTEMA (EMAS)?

EMAS yra savanoriška priemonė, kuria gali naudotis bet kuri organizacija, veikianti bet kuriame ekonomikos sektoriuje Europos Sąjungoje ar už jos ribų ir norinti:

- prisiimti atsakomybę už aplinkosaugą ir ekonominę atsakomybę,
- pagerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą,
- informuoti apie savo aplinkosaugos rezultatus visą visuomenę ir suinteresuotuosius subjektus.

Toliau pateikiamas laipsniškas planas, ką reikia daryti norint užsiregistruoti sistemoje ir ją įgyvendinti.

EMAS užsiregistruojančios organizacijos privalo:

- įrodyti, kad laikosi aplinkos teisės aktų,
- įsipareigoti nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą,
- įrodyti, kad palaiko atvirą dialogą su visais suinteresuotaisiais subjektais,
- į organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo gerinimo veiklą įtraukti darbuotojus,
- viešai skelbti ir atnaujinti patvirtintą EMAS aplinkosaugos ataskaitą.

Taikoma ir keletas kitų reikalavimų. Organizacijos privalo:

- atlikti aplinkosaugos analizę (kurią atliekant, be kita ko, nustatomi visi tiesioginiai ir netiesioginiai aplinkosaugos aspektai),
- po sėkmingo savo organizacijos vertinimo užsiregistruoti kompetentingoje įstaigoje.

Užsiregistravusios organizacijos turi teisę naudoti EMAS logotipą.

⁽¹⁾ Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009.

⁽²⁾ 2011 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimą 2011/832/ES dėl ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos, atliekamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, vadovo (OL L 330, 2011 12 14, p. 25).

III. EMAS ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR NAUDA

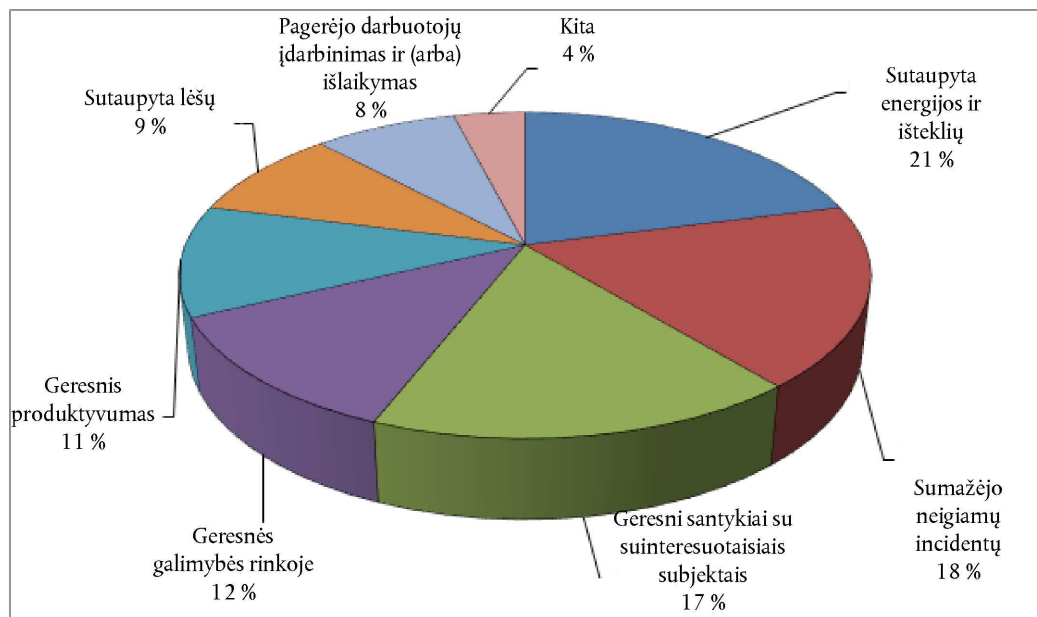
Apskritai EMAS ir kitomis panašiomis aplinkosaugos vadybos sistemomis organizacijoms padedama užtikrinti efektyvesnį išteklių naudojimą, mažinti įvairią riziką ir rodyti pavyzdį viešai rodant gerą patirtį. Sutaupomi ištekliai viršija sistemos įgyvendinimo išlaidas.

Nauda

Atliktas užsiregistravimo EMAS išlaidų ir naudos tyrimas ⁽¹⁾. Atlikta apklausa, kurios dalyvių buvo paprašyta iš pateikto sąrašo pasirinkti teigiamiausių poveikį. Kaip matyti iš 1 schemos, energijos ir išteklių taupymui teko pirmoji vieta (21 %). Antroje vietoje – neigiamų incidentų mažinimas (18 %), trečioje – geresni suinteresuotųjų subjektų santykiai (17 %).

1 schema

EMAS įgyvendinimo nauda (visų atsakymų procentinė dalis)

Geresnis efektyvumas

Pirmoje vietoje – energijos ir išteklių taupymas. Įrodyta, kad visų dydžių organizacijoms vien sutaupyta energija viršijo metines EMAS taikymo išlaidas. Iš to darytina išvada, kad didesnės organizacijos nesunkiai sugebėtų susigrąžinti EMAS įgyvendinimo išlaidas.

Mažiau neigiamų incidentų

Ši nauda – antra pagal svarbą. Aktualūs keli veiksniai, pvz., mažesnis aplinkos teisės pažeidimų skaičius. Akivaizdu, kad tai susiję su kitu naudingumu aspektu – geresniais santykiais su reguliavimo institucijomis.

Geresni santykiai su suinteresuotaisiais subjektais

Organizacijos, ypač viešojo administravimo ir paslaugų įmonės, kaip vieną iš svarbiausių pranašumų nurodė geresnius santykius su suinteresuotaisiais subjektais.

Daugiau galimybių rinkoje

Užsiregistravus EMAS galima pagerinti verslo rezultatus. Tai gali padėti išlaikyti esamus klientus ir pritraukti naujų. Viešųjų pirkimų atveju EMAS aplinkosaugos vadybos sistemos taikymas gali suteikti pranašumą. Nors viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančios organizacijos ir negali konkrečiai reikalauti, kad konkurso dalyviai būtų registruoti EMAS, joje registruotos įmonės taip gali įrodyti, kad turi techninių pajėgumų sutartiniam aplinkosaugos vadybos reikalavimams įvykdyti.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Study on the costs and benefits of EMAS to registered organisations

Be to, organizacijos gali skatinti savo tiekėjus įdiegti aplinkosaugos vadybos sistemą, kuri būtų jų pačių aplinkosaugos politikos dalis. Užsiregistravus EMAS verslo subjektų tarpusavio vidaus procedūros gali tapti lengvesnės abiem šalims.

Administracinės nuolaidos

EMAS registruotos organizacijos gali tikėtis administracinių nuolaidų. Tam tikri aspektai gali būti naudingi gamybos sektorių įmonėms – jos gali turėti lengvatų pagal taršos integruotos prevencijos ir kontrolės teisės aktus ⁽¹⁾.

Kelios valstybės narės EMAS registruotoms organizacijoms taip pat siūlo lengvatų pagal valstybės ir regiono aplinkos teisės aktus ir administracines nuostatas. Tokios lengvatos, pavyzdžiui, gali būti paprastesnės ataskaitų teikimo pareigos, mažiau patikrų, mažesnės rinkliavos už atliekas ir ilgesni leidimų galiojimo laikotarpiai iki jų pratęsimo.

Pavyzdžiai: 50 % mažesnės rinkliavos už atliekas, 20–30 % mažesnės rinkliavos už licencijavimo procedūras, iki 100 % mažesnės rinkliavos už kontrolę ir vykdymo užtikrinimą pagal nacionalinę teisę, 30 % mažesnės rinkliavos už Vyriausybinių agentūrų teikiamas viešąsias paslaugas, 30 % mažesnės rinkliavos už paviršinio vandens pramonės licencijavimo procedūras, požeminio vandens gavybos leidimus ir sąvartynų licencijavimo procedūras. Pranašumų esama ir pavojingųjų cheminių medžiagų kontrolės ir tvarkymo administravimo, atliekų šalinimo pareigų (neprivaloma įrodyti, kad taikomos techninės priežiūros priemonės) ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo kontrolės srityje.

Išlaidos ir nauda

Verslo subjektai užsiregistravimą EMAS turėtų laikyti investicija. EMAS įgyvendinti reikalingos vidaus ir išorės išlaidos, pvz., išlaidos konsultantų pagalbai, žmogiškiesiems ištekliams – asmenims, kurie įgyvendintų ir toliau taikytų priemones, patikroms, registracijos mokesčiams ir kt.

Faktinės išlaidos ir nauda labai skiriasi ir priklauso, pavyzdžiui, nuo organizacijos dydžio ir veiklos, dabartinės aplinkosaugos vadybos praktikos padėties, konkrečios šalies ir kt. Tačiau apskritai EMAS padeda daug sutaupyti. Iš įvairių tyrimų matyti, kad organizacijos įgyvendinimo išlaidas susigrąžina gaudamos didesnes pajamas per gana trumpą laiką, daugiausiai per vienus arba dujus metus ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾.

1 lentelė

Dalyvavimo EMAS išlaidos ir lėšos, kurias per metus galima sutaupyti efektyviai naudojant išteklius ⁽¹⁾

(EUR)

Organizacijos dydis ⁽²⁾	Lėšos, kurias per metus galima sutaupyti efektyviai naudojant išteklius	Pirmųjų EMAS įgyvendinimo metų išlaidos ⁽³⁾	EMAS metinės išlaidos ⁽⁴⁾
Labai maža	3 000–10 000	22 500	10 000
Maža	20 000–40 000	38 000	22 000

⁽¹⁾ Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvoje (PIT direktyva), kuria nuo 2013 m. sausio 7 d. panaikinama Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės direktyva (TIPK direktyva), valstybėms narėms pateikiamos išsamios aplinkosaugos patikrų gairės, pagal kurias apsilankymų vietoje skaičius turėtų būti grindžiamas sistemingu atitinkamų įrenginių keliamo pavojaus aplinkai vertinimu, taikant tam tikrus kriterijus, apimančius ūkio subjekto dalyvavimą EMAS sistemoje.

⁽²⁾ Europos Komisijos Aplinkos generalinio direktorato užsakymu atliktas EVER tyrimas: „EMAS ir ekologinio ženklo vertinimas siekiant juos persvarstyti“ (2005 m.), IEFÉ- Università Bocconi.

⁽³⁾ J. Hamschmidt, T. Dyllick (2001), „ISO 14001: profitable? Yes! But is it eco-effective?“, „Greener Management International“, Nr. 34.

⁽⁴⁾ CESQA SINCERT (2002), „Indagine sulla certificazione ambientale secondo la norma UNI EN ISO 14001; risultati indagine Triveneto.“

⁽⁵⁾ Freimann, Walther (2001), „The impacts of corporate environmental management systems: a comparison of EMAS and ISO 14001“, „Greener Management International“, Nr. 36, p. 91–103.

⁽⁶⁾ IRIS (2000), „Environmental management systems – paper tiger or powerful tool“. Švedijos gamybinės inžinerijos mokslinių tyrimų institutas (Miolndalas).

(EUR)

Organizacijos dydis (?)	Lėšos, kurias per metus galima sutaupyti efektyviai naudojant išteklius	Pirmųjų EMAS įgyvendinimo metų išlaidos (3)	EMAS metinės išlaidos (4)
Vidutinė	Iki 100 000	40 000	17 000
Didelė	Iki 400 000	67 000	39 000
Duomenys apie lėšas, kurias per metus galima sutaupyti efektyviai naudojant išteklius, apima tik sutaupyta energiją. Duomenų apie sutaupytus efektyviai naudojamus išteklius nėra.			

Šaltinis: Europos Komisijos užsakymu atliktas tyrimas „EMAS išlaidos ir nauda registruotoms organizacijoms“ (angl. „Costs and Benefits of EMAS to Registered Organisations“), 2009 m.

- (1) 1 lentelėje pateikti duomenys yra orientaciniai ir susiję su kategorijos dydžiais. Todėl jų jokių atveju negalima tiesiogiai taikyti jokiai organizacijai.
- (2) Organizacijų dydžiai, apibrėžti Komisijos rekomendacijoje 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).
- (3) MVĮ dažnai gali sumažinti savo pirmųjų įgyvendinimo metų išlaidas įgyvendindamos EMAS pagal „EMAS Easy“ metodiką. Remiantis pastarojo meto skaičiavimais, kai kuriais atvejais per pirmuosius EMAS įgyvendinimo metus labai mažos organizacijos išlaidas gali sumažinti iki 11 500 EUR, o mažos organizacijos – iki 17 000 EUR. Šie skaičiavimai yra vien orientaciniai, grindžiami duomenimis, MVĮ pateiktais po įvairiose valstybėse narėse surengtų MVĮ skirtų seminarų.
- (4) MVĮ dažnai gali sumažinti savo pirmųjų įgyvendinimo metų išlaidas įgyvendindamos EMAS pagal metodiką „EMAS Easy“. Remiantis pastarojo meto skaičiavimais, kai kuriais atvejais labai mažos organizacijos išlaidas gali sumažinti iki 2 200 EUR per metus, o mažos organizacijos – iki 3 300 per metus. Šie skaičiavimai yra vien orientaciniai, grindžiami duomenimis, MVĮ pateiktais po įvairiose valstybėse narėse surengtų MVĮ skirtų seminarų.

EMAS „Gairėse mažoms organizacijoms“ (1) pateikiama daug kitų išlaidų sutaupymo ir naudos pavyzdžių.

Apskritai labai mažos ir mažos organizacijos susiduria su proporcingai didesnėmis pastoviosiomis ir išorinėmis išlaidomis negu vidutinės ar didelės organizacijos, nes pastarosios naudojami masto ekonomija – didesnę išlaidų dalį padengia už aplinką atsakingi vidaus skyriai, o išorinės išlaidos tampa mažesnės, nes mažiau tenka naudotis konsultantų paslaugomis. Tačiau net ir labai didelėms organizacijoms patariama išsamiai išsinauginėti įgyvendinimo išlaidas.

EMAS ir energijos vadybos sistemos, pvz., EN 16001 ir ISO 50001, yra gana panašios. Kadangi energijos vadyba yra EMAS dalis, EMAS registruotos organizacijos jau gerina savo energijos vartojimo efektyvumą, taigi jos atitinka daugumą EN 16001 ir ISO 50001 reikalavimų. Todėl taip galima sutaupyti ir išlaidų.

Galimybę užsiregistruoti EMAS svarstančios organizacijos turėtų atsižvelgti ir į valstybių narių, nacionalinės, regionų ir vietos valdžios institucijų ir EMAS kompetentingų įstaigų siūlomą techninę bei finansinę paramą ar subsidijas.

IV. EMAS REGLAMENTAS

EMAS sistema sukurta Reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 (taip pat žinomu kaip EMAS III) ir tiesiogiai taikoma visose valstybėse narėse.

1. BENDROSIOS APLINKYBĖS

1.1. TAIKYMO SRITIS

Nuo 2001 m. EMAS gali įgyvendinti bet kuri viešoji ar privačioji organizacija. Priėmus EMAS III, sistema tapo prieinama ir ne Europos organizacijoms arba Europos įmonėms, veikiančioms ne Europos šalyse. Pastaruoju klausimu galioja konkrečios ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos gairės.

„Organizacija – Bendrijoje arba už jos ribų esanti viešoji arba privačioji turinti savo paskirtį ir administraciją bendrovė, korporacija, firma, įmonė, įstaiga arba institucija arba jos dalis ar jų susivienijimas.“

(1) http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

EMAS galima įgyvendinti vienoje, keliose arba visose privačiosioms ar viešosioms organizacijoms priklausančiose vietose bet kuriame veiklos sektoriuje ⁽¹⁾. Mažiausias subjektas, kurį galima užregistruoti, yra vieta.

„Vieta – konkreti geografinė vieta, kurioje vykdomą veiklą, produktus ir paslaugas, įskaitant visą infrastruktūrą, įrangą ir medžiagas, kontroliuoja ir valdo organizacija; vieta laikoma mažiausiu subjektu registracijos tikslais.“

„Konkretni geografinė vieta“ turėtų būti suprantama kaip

„fizinė žemės, pastatų, įrangos ar infrastruktūros visuma, į kurią gali būti įsiterpę išorės elementai, tačiau yra užtikrintas funkcinis ir organizacinis jos veiklos tęstinumas“.

1.2. REIKALAVIMAI

Bendrą EMAS įgyvendinimo procedūrą galima apibendrinti taip:

- 1) siekdama nustatyti aktualų tiesioginį ir netiesioginį poveikį aplinkai ir taikytinus aplinkos teisės aktus, organizacija pirmiausia turėtų atlikti aplinkosaugos analizę – pradinę visos organizacijos atliekamos veiklos analizę;
- 2) tada pagal EN ISO 14001 reikalavimus (EMAS reglamento II priedas) reikia įgyvendinti aplinkosaugos vadybos sistemą;
- 3) sistemą reikia patikrinti atliekant vidaus auditus ir vadovybinę analizę;
- 4) organizacija parengia EMAS aplinkosaugos ataskaitą;
- 5) aplinkosaugos ataskaitą ir aplinkosaugos vadybos sistemą patikrina ir ataskaitą patvirtina akredituotas arba licencijuotas EMAS vertintojas;
- 6) kai organizacija patikrinama, ji kompetentingai įstaigai pateikia registracijos paraišką.

Pagal EMAS reglamento 46 straipsnį Europos Komisija, konsultuodamasi su valstybėmis narėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, tam tikriems prioritetiniams sektoriams rengia konkreitiems sektoriams skirtus informacinius dokumentus (toliau – KSID) ⁽²⁾.

Kiekviename dokumente pateikiami šie elementai:

- geriausia aplinkosaugos vadybos patirtis,
- susijusiems konkreitiems sektoriams nustatyti aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai,
- atitinkamais atvejais – kompetencijos gairės ir reitingų nustatymo sistemos, kuriomis nustatomas aplinkosauginio veiksmingumo lygis.

Jeigu yra konkreitiems EMAS registruotų organizacijų sektoriams skirtų informacinių dokumentų, jos turi į juos atsižvelgti dviem lygmenimis:

1. pagal aplinkosaugos analizės rengdamos ir įgyvendindamos savo aplinkosaugos vadybos sistemą (4 straipsnio 1 dalies b punktas);
2. rengdamos aplinkosaugos ataskaitas (4 straipsnio 1 dalies d punktas ir 4 straipsnio 4 dalis).

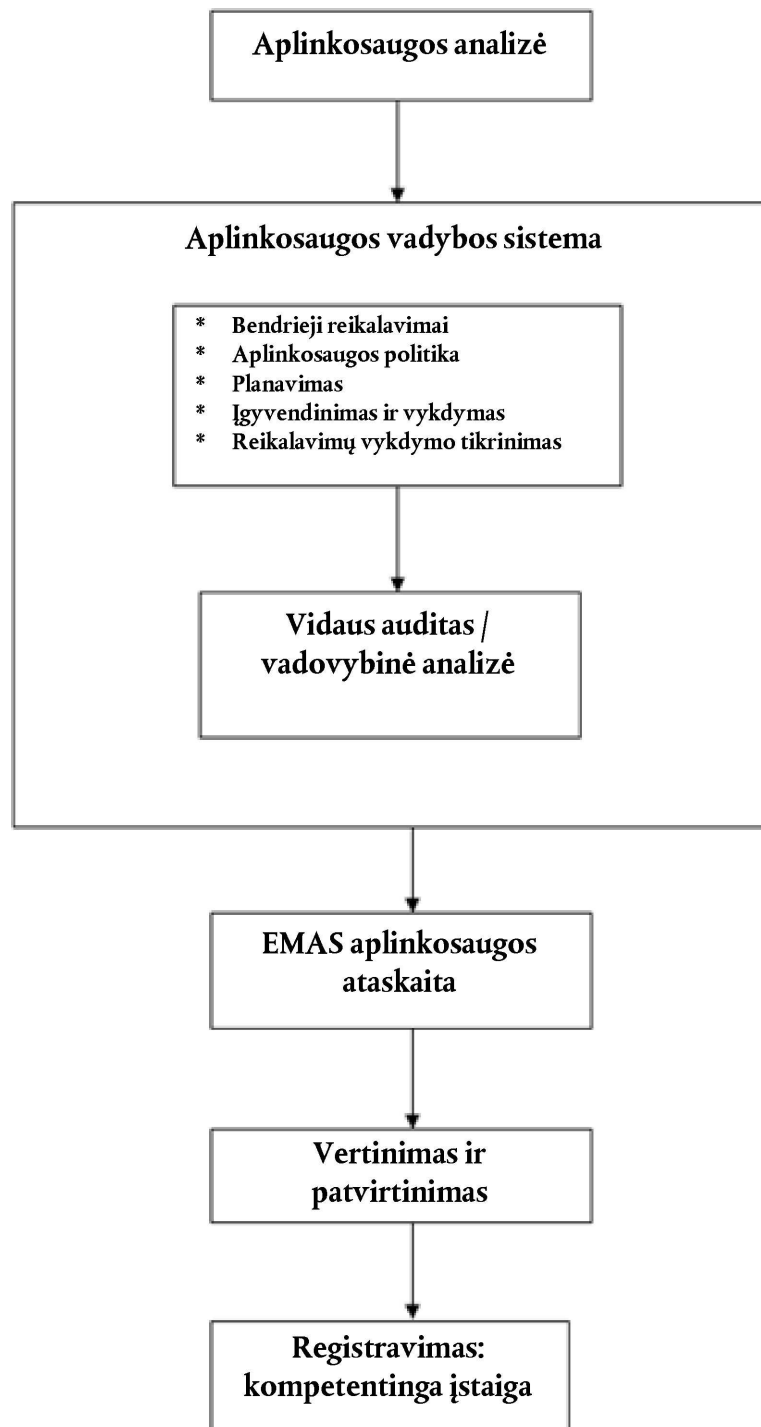
EMAS taikymas yra nuolatinis procesas. Savo aplinkosauginio veiksmingumo peržiūrą atliekanti ir jį gerinti planuojanti organizacija KSID (jeigu jis yra) kaskart turi ieškoti konkrečių temų, siekdama rasti idėjų, kokias problemas palaipsniui spręsti toliau.

⁽¹⁾ OLL 393, 2006 12 30, p. 1.

⁽²⁾ 11 prioritetinių sektorių, kuriems bus parengti konkrečiai jiems skirti informaciniai dokumentai, orientacinis sąrašas paskelbtas Komisijos komunikate „Darbo planas, kuriame nustatytas orientacinis sektorių, kuriems pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo parengtini konkreitiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirti informaciniai dokumentai, sąrašas“ (OL C 358, 2011 12 8, p. 2).

2 schema

Bendra EMAS įgyvendinimo eilės tvarka

2. KAIP ĮGYVENDINTI EMAS

2.1. APLINKOSAUGOS ANALIZĖ

Pirmasis žingsnis tinkamai įgyvendinant EMAS – atlikti išsamią organizacijos vidaus struktūros ir veiklos analizę. Tikslas – nustatyti *poveikį* aplinkai turinčius aplinkosaugos *aspektus* (kaip apibrėžta toliau). Tai – oficialios aplinkosaugos vadybos sistemos sukūrimo pagrindas.

„Aplinkosaugos analizė – pradinė išsami aplinkosaugos aspektų, poveikio aplinkai ir aplinkosaugos veiksmingumo, susijusių su organizacijos veikla, produktais ir paslaugomis, analizė.“

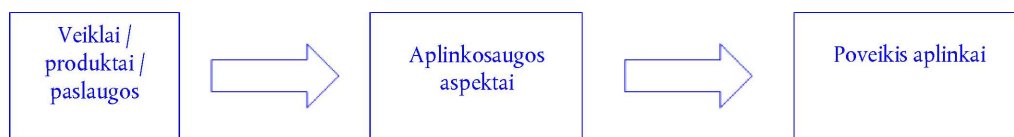
Analizė turi apimti:

- organizacijai taikomus teisinius reikalavimus,
- tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų nustatymą,
- kriterijus aplinkosaugos aspektų reikšmingumui įvertinti,
- visų esamų aplinkosaugos vadybos metodų ir procedūrų patikrinimą,
- grįžtamosios informacijos, gautos praeityje ištyrus incidentus, vertinimą.

„Aplinkosaugos aspektas – organizacijos veiklos, produktų ar paslaugų elementas, kuris daro arba gali daryti poveikį aplinkai.“ Aplinkosaugos aspektai gali būti susiję su įvediniais (pvz., žaliavų, energijos sąnaudomis) arba išvediniais (išlakomis, susidarantiomis atliekomis ir kt.).

3 schema

Įvairios veiklos, aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai ryšys

Organizacijai reikalingos procedūros, skirtos užtikrinti, kad veiksmai, atlikus pirmąją aplinkosaugos analizę įvardyti kaip reikšmingi, būtų tinkamai tęsiami vėliau. Aplinkosaugos aspektai ir su jais susijęs įvairus poveikis gali kisti, kaip ir organizacijos veikla. Jeigu pokyčiai esminiai, aplinkosaugos analizę gali tekti atnaujinti. Organizacija turėtų žinoti naujas tendencijas, metodus, mokslinių tyrimų rezultatus ir kt., kad jai būtų lengviau iš naujo įvertinti savo aplinkosaugos aspektus ir galimą poreikį atlikti naują aplinkosaugos analizę, jeigu jos veikla iš esmės pakinta.

Kokia procedūra taikoma aplinkosaugos analizei atlikti?

Organizacijos turi:

- nustatyti savo gamybos procesų, veiklos ar paslaugų poveikį aplinkai,
- nustatyti kriterijus šių aspektų reikšmingumui įvertinti. Kriterijai turi būti išsamūs ir turi būti įmanoma juos nepriklausomai patikrinti.

Organizacija turėtų nepamiršti, kad savo nustatytus aplinkosaugos aspektus ir vertinimo rezultatus ji privalės atskleisti išorės suinteresuotiesiems subjektams.

Kaip turėtų būti nustatomi aplinkosaugos aspektai?

Reikia surinkti visą aktualią informaciją.

Tai reiškia, kad gali tekti:

- apsilankyti vietose siekiant patikrinti procesų sąnaudas ir produkciją (prireikus užsirašyti pastabas, nubraižyti schemas),
- surinkti vietos žemėlapius ir nuotraukas,

- nustatyti taikytinus aplinkos teisės aktus,
- surinkti visus aplinkosaugos leidimus, licencijas ir panašius dokumentus,
- patikrinti visus informacijos šaltinius (gaunamas sąskaitas faktūras, skaitiklius, duomenis apie įrangą ir kt.),
- patikrinti, kaip naudojami produktai (dažnai naudinga pradėti nuo pirkimo ir pardavimo skyrių),
- nustatyti pagrindinius asmenis (vadovybę ir darbuotojus). Visose vidaus sistemose dalyvaujančių darbuotojų reikėtų paprašyti pateikti pastabas,
- paprašyti subrangovų suteikti informacijos – jie gali turėti nemažai įtakos organizacijos aplinkosauginiam veiksmingumui,
- atsižvelgti į ankstesnius nelaimingus atsitikimus, kontrolės ir patikrų rezultatus,
- nustatyti veiklos pradžios ir jos nutraukimo sąlygas ir susijusią riziką.

Reikia atsižvelgti ir į tiesioginius, ir į netiesioginius aplinkosaugos aspektus, o juos nustatyti turėtų padėti toliau pateiktos apibrėžtys:

„tiesioginis aplinkosaugos aspektas – aplinkosaugos aspektas, susijęs su pačios organizacijos veikla, produktais ir paslaugomis, kuriuos ji gali tiesiogiai valdyti“;

„netiesioginis aplinkosaugos aspektas – aplinkosaugos aspektas, kuris yra organizacijos ir trečiųjų šalių sąveikos rezultatas ir kurį organizacija gali tam tikru mastu paveikti“.

Būtina atsižvelgti į netiesioginius aspektus. Tai taikytina ir privačiam, ir viešajam sektoriui, taigi, pavyzdžiui, vietos valdžios institucijos, paslaugų įmonės ar finansų įstaigos turi į savo analizę įtraukti ne vien su konkrečia vieta susijusius aspektus.

Organizacija turi gebėti įrodyti, kad nustatė su savo pirkimo procedūromis susijusius reikšmingus aplinkosaugos aspektus ir kad savo vadybos sistemoje ėmėsi priemonių atitinkamam poveikiui aplinkai sumažinti.

3 lentelė

Tiesioginių ir netiesioginių aspektų pavyzdžiai

Aplinkosaugos aspektai	
Tiesioginiai aspektai	Netiesioginiai aspektai
— Išlakos	— Su produktų gyvavimo ciklu susijusios problemos
— Į vandenį išleidžiami teršalai	— Kapitalo investicijos
— Atliekos	— Draudimo paslaugos
— Gamtos išteklių ir žaliavų naudojimas	— Administraciniai ir planavimo sprendimai
— Vietos masto problemos (triukšmas, vibracija, kvapai)	— Rangovų, subrangovų ir tiekėjų aplinkosauginis veiksmingumas
— Žemėnauda	— Paslaugų, pvz., transporto, maitinimo ir kt., pasirinkimas ir sudėtis
— Transporto išlakos	
— Ekologinių avarijų ir avarinių atvejų rizika	

Tiesioginiai aplinkosaugos aspektai turi apimti atitinkamus teisinius reikalavimus ir leidimų apribojimus, pvz., jeigu konkrečioms teršalams taikomos išmetamųjų teršalų ribinės vertės arba kiti reikalavimai, tie išmetamieji teršalai turėtų būti priskiriami tiesioginiams aplinkosaugos aspektams.

Aplinkosaugos aspektų vertinimas

Kitas žingsnis – aspektus susieti su jų padariniais arba poveikiu aplinkai. 4 lentelėje pateikiamas tokių sąsajų pavyzdys.

4 lentelė

Aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai pavyzdžiai

Veiklos rūšis	Aplinkosaugos aspektas	Poveikis aplinkai
Transportas	— Alyvų atliekos įrenginiams — Sunkvežimių ir įrenginių išmetamas anglies dioksidas	— Dirvožemio, vandens, oro tarša — Šiltnamio efektas
Statyba	— Statybos įrenginių išskiriamos išlakos, keliamas triukšmas, vibracija ir kt. — Žemėnauda	— Triukšmas, dirvožemio, vandens, oro tarša — Žemės paklotės ardymas — Biologinės įvairovės nykimas
Biuro paslaugos	— Medžiagų, pvz., popieriaus, dažomųjų miltelių ir kt., naudojimas — Elektros vartojimas (netiesiogiai lemiantis CO ₂ išlakas)	— Tarša mišriomis komunalinėmis atliekomis — Šiltnamio efektas
Chemijos pramonė	— Nuotekos — Lakiųjų organinių junginių išlakos — Ozoną ardančių medžiagų išlakos	— Vandens tarša — Fotocheminis ozonas — Ozono sluoksnio nykimas

Kai aspektai ir jų poveikis jau nustatyti, kitas žingsnis – kiekvieną iš jų išsamiai įvertinti siekiant nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus.

„Reikšmingas aplinkosaugos aspektas – aplinkosaugos aspektas, kuris daro ar gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai.“

Vertinant reikšmingumą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

- i) žalos aplinkai galimybę;
- ii) vietos, regiono arba pasaulio aplinkos pažeidžiamumą;
- iii) aspekto ar jo poveikio mastą, atvejų skaičių, dažnį ir pasikartojimą;
- iv) ar yra susijusių aplinkos teisės aktų; kokie jų reikalavimai;
- v) svarbą suinteresuotiesiems subjektams ir organizacijos darbuotojams.

Remdamasi šiais kriterijais, organizacija gali parengti vidaus procedūrą arba naudotis kitomis priemonėmis aplinkosaugos aspektų reikšmingumui įvertinti. Mažosios ir vidutinės įmonės (MVI) įsitikins, kad EMAS MVI gairėse ⁽¹⁾ pateikta labai naudingos informacijos.

Vertinant aplinkosaugos aspektų reikšmingumą svarbu atsižvelgti ne tik į įprastas veiklos sąlygas, bet ir į veiklos pradžios, jos nutraukimo ir avarinių atvejų sąlygas. Turėtų būti įvertinta visa – ankstesnė, dabartinė ir planuojama – veikla.

Kiekvieno aplinkosaugos aspekto atitinkamas poveikis turėtų būti klasifikuojamas pagal:

- mastą – išmetamą teršalų kiekį, energijos ir vandens suvartojimą ir kt.,
- pavojingumą – pavojus, toksiškumą ir kt.,
- dažnumą ir (arba) tikimybę,
- suinteresuotiesiems šalims rūpimus dalykus,
- teisinius reikalavimus.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

5 lentelė

Aplinkosaugos aspektų vertinimas

Vertinimo kriterijai	Pavyzdys
Kurie organizacijos veiklos rezultatai arba pati veikla gali turėti neigiamą poveikį aplinkai?	Atliekos: mišrios komunalinės atliekos, pakuočių atliekos, pavojingosios atliekos
Aspektų, galinčių turėti poveikį aplinkai, mastas	Atliekų kiekis: didelis, vidutinis, mažas
Aspektų, galinčių turėti poveikį aplinkai, pavojingumas	Atliekų pavojingumas, medžiagų toksiškumas: didelis, vidutinis, mažas
Aspektų, galinčių turėti poveikį aplinkai, dažnumas	Didelis, vidutinis, mažas
Visuomenės ir darbuotojų informuotumas apie aspektus, susijusius su organizacija	Didelis, tam tikras, skundų nėra
Aplinkos teisės aktais reglamentuojama organizacijos veikla	Atliekų teisės aktuose nustatyti reikalavimai gauti leidimus, taikyti kontrolę

Pastaba. Naudinga kriterijus ir bendrą konkrečių aspektų reikšmingumą išreikšti kiekybiškai.

Kaip patikrinti teisinę atitiktį

„Teisinė atitiktis – visiškas su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų, įskaitant leidimų sąlygas, įgyvendinimas.“

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad organizacijos galėtų gauti informaciją ir pagalbą bent jau šiais klausimais:

- informaciją apie taikytinus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus,
- nurodymus, kurios kompetentingos institucijos atsakingos už konkrečių su aplinka susijusių reikalavimų vykdymo užtikrinimą.

Vykdymo užtikrinimo institucijos privalo atsakyti bent jau į mažų organizacijų pateiktas užklausas, kuriose prašoma informacijos apie taikytinus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus, ir informacijos, kaip organizacijoms tuos teisinius reikalavimus įvykdyti.

Nurodyti visus taikytinus teisinius reikalavimus – reiškia, jeigu taikytina, atsižvelgti į skirtingo lygio aplinkos teisės aktus, pvz., nacionalinius, regionų ar vietos reikalavimus, įskaitant reikalavimus gauti leidimus ir licencijas.

Organizacija turi atsižvelgti ir į kitus aktualius reikalavimus, pavyzdžiui, nurodytus pirkimo sąlygose, verslo sutartyse, savanoriškuose susitarimuose, kuriuos organizacija pasirašė arba prie kurių prisijungė, ir kt.

Šiuo etapu būtina įvardyti teisinius reikalavimus, kad organizacija galėtų tiksliai nustatyti tuos, kurie gali būti neįvykdyti. Prireikus organizacija turi imtis priemonių, kad atitiktų visus aktualius aplinkos teisės aktus (dėl teisinės atitikties vertinimo žr. 2.2.5.2 punktą).

2.2. APLINKOSAUGOS VADYBOS SISTEMA

„Aplinkosaugos vadybos sistema – bendrosios vadybos sistemos dalis, kuri apima organizacinę struktūrą, planavimo veiklą, atsakomybę, praktiką, procedūras, procesus ir išteklius aplinkosaugos politikai plėtoti, įgyvendinti, pasiekti, peržiūrėti ir palaikyti bei aplinkosaugos aspektams valdyti.“

2.2.1. **Bendrieji reikalavimai**

Iš pradžių organizacija turi apibrėžti ir dokumentuose įtvirtinti savo aplinkosaugos vadybos sistemos taikymo sritį.

Kiekviena vieta, kurią planuojama įtraukti į EMAS registraciją, turi atitikti visus EMAS reikalavimus.

Organizacija turi parengti, dokumentais pagrįsti, įgyvendinti ir palaikyti aplinkosaugos vadybos sistemą, kaip numatyta EN ISO 14001 4 skirsnyje. Jeigu organizacija įgyvendino Komisijos pripažintą ⁽¹⁾ aplinkosaugos vadybos sistemą (kitą nei ISO 14001), siekdama įvykdyti EMAS reikalavimus ji neprivalo pakartotinai įgyvendinti jau oficialiai pripažintų punktų.

2.2.2. **Aplinkosaugos politika**

„Aplinkosaugos politika – bendri organizacijos aukščiausiosios vadovybės oficialiai paskelbti siekiai ir kryptis, susiję su jos aplinkosauginiu veiksmingumu <...>. Ja vadovaujantis vykdoma veikla ir numatomi su aplinkosauga susiję tikslai ir užduotys.“

Aplinkosaugos politika turi apimti šiuos aspektus:

- įsipareigojimą laikytis teisinių ir kitų reikalavimų, susijusių su aplinkosaugos aspektais,
- įsipareigojimą užkirsti kelią taršai,
- įsipareigojimą nuolat gerinti aplinkosauginį veiksmingumą.

Aplinkosaugos politika yra **veiksmų** ir strateginių aplinkosaugos tikslų ir uždavinių nustatymo **systema** (žr. toliau). Ji turi būti aiški ir apimti pagrindinius prioritetus, kurių konkrečius tikslus ir uždavinius galima apibrėžti išsamiau.

2.2.3. **Planavimas**

Kai įvykdomi pirmiau aprašyti pagrindiniai dalykai, pereinama prie planavimo.

2.2.3.1. **Aplinkosaugos tikslai ir uždaviniai**

„Aplinkosaugos tikslas – su aplinkosaugos politika susijęs bendrasis aplinkosaugos siekis, kurį organizacija užsibrėžia pasiekti ir kuris, jeigu įmanoma, yra išreikštas kiekybiškai.“

„Aplinkosaugos uždavinys – aplinkosaugos tikslų nulemtas išsamus organizacijos ar jos dalių veiklos veiksmingumo reikalavimas, kurį reikia nustatyti ir įvykdyti, kad būtų pasiekti tie tikslai.“

Organizacija, remdamasi savo aplinkosaugos politika, kiekvienam iš organizacijai aktualių aspektų turi parengti ir dokumentuose įtvirtinti tikslus ir išsamius uždavinius.

Kai tikslai bus apibrėžti, kitas žingsnis – nustatyti jiems tinkamus uždavinius. Suformulavus uždavinius, galima planuoti konkrečius veiksmus gerai aplinkosaugos vadybai užtikrinti.

4 schema

Tikslų, uždavinių ir veiksmų ryšys

⁽¹⁾ Vadovaujantis EMAS reglamento 45 straipsnyje aprašyta oficialia procedūra.

Pavyzdys.

Aplinkosaugos tikslas	Kuo labiau sumažinti pavojingųjų atliekų susidarymą
Uždavinys	Per trejus metus 20 % sumažinti organinių tirpiklių naudojimą procese
Veiksmas	Jeigu įmanoma, tirpiklius naudoti pakartotinai Perdirbti organinius tirpiklius

Tiksmai ir uždaviniai, jeigu įmanoma, turėtų būti išmatuojami ir atitikti organizacijos aplinkosaugos politiką. Verta pasinaudoti „SMART“ kriterijais, kurie yra:

- konkretumas (angl. *Specific*) – kiekvienas uždavinys turėtų būti skirtas vienam klausimui spręsti,
- išmatuojamumas (angl. *Measurable*) – kiekvienas uždavinys turėtų būti išreikštas kiekybiškai,
- pasiekiamumas (angl. *Achievable*) – uždavinius turėtų būti įmanoma įvykdyti,
- realumas (angl. *Realistic*) – uždaviniai turėtų būti sunkūs ir versti nuolat tobulėti, tačiau neturėtų būti pernelyg didelio užmojo. Kai jie bus įvykdyti, visada bus galima juos apsvarstyti iš naujo,
- įvykdytini per nustatytą laiką (ang. *Time-bound*) – turėtų būti nustatytas terminas kiekvienam uždaviniui įvykdyti.

Jeigu yra konkrečiam organizacijos sektoriui skirtų informacinių dokumentų, ji turi remtis atitinkamais šių dokumentų elementais, kaip nurodyta EMAS reglamento 46 straipsnyje. Šiais elementais turėtų būti remiamasi nustatant ir persvarstant organizacijos aplinkosaugos uždavinius ir tikslus, atsižvelgiant į aplinkosaugos analizėje nustatytus atitinkamus aplinkosaugos aspektus. Tačiau laikytis nustatytų pažangos kriterijų nėra privaloma, nes EMAS suteikiama galimybė pačioms organizacijoms įvertinti kriterijų ir geriausios patirties taikymo galimybes sąnaudų ir naudos atžvilgiu.

2.2.3.2. Aplinkosaugos programa

„Aplinkosaugos programa – priemonių, atsakomybės ir išteklių, kurių imtasi arba numatoma imtis aplinkosaugos tikslams pasiekti ir uždaviniams įvykdyti, ir aplinkosaugos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo terminų aprašymas.“

Aplinkosaugos programa – priemonė padėti organizacijai planuoti ir įgyvendinti kasdienes patobulimus. Ji turėtų būti nuolat atnaujinama ir pakankamai išsami, kad ją vadovaujantis būtų galima apžvelgti uždavinių vykdymo pažangą. Programoje turėtų būti nurodyta, kas atsakingas už tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, taip pat reikalingi išteklių ir terminai. Patys išteklių (pvz., finansiniai, techniniai arba žmogiškieji) negali būti aplinkosaugos tikslai.

Praktiškai programa dažnai rengiama lentelės forma ir apima:

- aplinkosaugos tikslus, susietus su tiesioginiais ir netiesioginiais aspektais,
- konkrečius uždavinius tikslams pasiekti,
- veiksmus, pareigas, priemones ir terminą kiekvienam uždaviniui įvykdyti:
 - veiksmų aprašymą,
 - už uždavinio vykdymą atsakingą asmenį,
 - padėtį įgyvendinimo pradžioje,
 - priemones, reikalingas uždaviniams įvykdyti,
 - uždavinio vykdymo pažangos kontrolės dažnumą,
 - galutinį rezultatą, kurį reikia pasiekti, įskaitant terminą,
 - turi būti saugomi minėtojo proceso įrašai.

Rengiant programą turėtų būti atsižvelgiama ir į tiesioginius, ir į netiesioginius aspektus. Organizacija turėtų išsipareigoti nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą.

Spręsdamos, kokių veiksmų imtis savo aplinkosauginiam veiksmingumui gerinti, organizacijos turėtų atsižvelgti į atitinkamus konkrečioms jų sektoriams skirtų informacinių dokumentų (jeigu jie yra) elementus, kaip nurodyta EMAS reglamento 46 straipsnyje.

Visų pirma jos turėtų apsvarstyti galimybę taikyti atitinkamą geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką ir pažangos kriterijus (kurie rodo geriausių rezultatų pasiekusių organizacijų pasiektą aplinkosauginio veiksmingumo lygį), kad nustatytų savo aplinkosauginio veiksmingumo (tolesnio) gerinimo priemones, veiksmus ir galbūt prioritetus.

Tačiau taikyti geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką arba laikytis nustatytų pažangos kriterijų nėra privaloma, nes EMAS suteikiama galimybė pačioms organizacijoms įvertinti kriterijų ir geriausios praktikos taikymo galimybes sąnaudų ir naudų atžvilgiu.

2.2.4. **Igyvendinimas ir vykdymas**

2.2.4.1. **Ištekliai, pareigos, atsakomybė ir įgaliojimai**

Jeigu norima, kad EMAS būtų sėkmingai įgyvendinta, aukščiausioji vadovybė turi būti pasirengusi suteikti išteklių ir sukurti reikiamas organizacines struktūras sistemai palaikyti. Tai – žmogiškieji ištekliai ir specializuoti gebėjimai personalo srityje, organizacinė infrastruktūra, technologijos ir finansiniai ištekliai.

Aplinkosaugos analizėje bus išnagrinėta esama organizacinė infrastruktūra, vadybos praktika ir procedūros. Dabar laikas pritaikyti vidaus sistemas ir procedūras, jeigu to reikia.

Aukščiausioji organizacijos vadovybė turi paskirti vadovybės atstovą, t. y. asmenį, galiausiai atsakingą už aplinkosaugos vadybos sistemą. Atstovų pareiga – užtikrinti, kad būtų taikomi visi aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai, kad jie būtų vykdomi ir atnaujinami ir kad bendroji vadovybė būtų informuojama, kaip sistema veikia. Jie turėtų pranešti apie sistemos pranašumus, trūkumus ir reikalingus patobulinimus.

Atstovas turėtų būti kvalifikuotas ir patyręs aplinkosaugos klausimų, teisinių aplinkosaugos reikalavimų, vadybos aspektų srityse, turėti gebėjimų organizuoti darbo grupes, vadovauti ir koordinuoti. Organizacija turi užtikrinti, kad jos darbuotojai visus šiuos gebėjimus turėtų.

Kompetencija, mokymas ir informuotumas

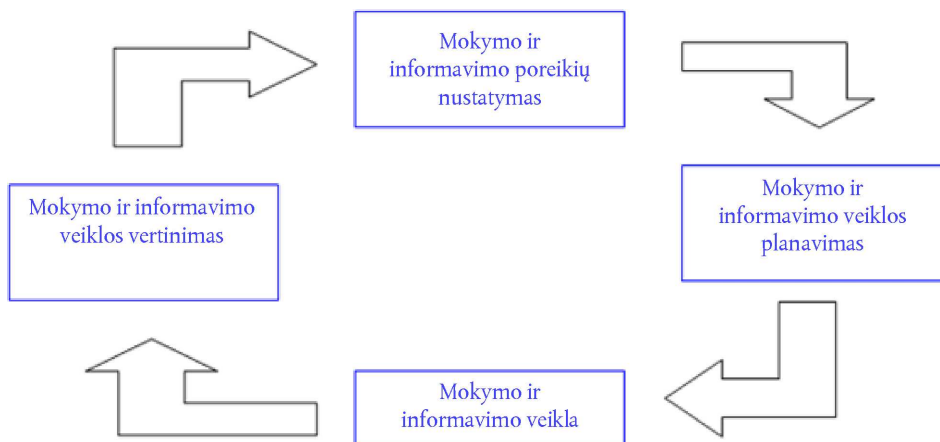
Organizacija turi apibrėžti darbuotojams reikalingą patirtį ir žinias, kad jie galėtų gerai atlikti aplinkosaugos vadybos funkcijas.

Ji turi parengti, įgyvendinti ir išlaikyti mokymo poreikių nustatymo procedūrą ir padaryti viską, kas reikalinga, siekdama užtikrinti, kad aplinkosaugos vadybos sistemoje dalyvaujantys darbuotojai deramai žinotų:

- organizacijos aplinkosaugos politiką,
- organizacijai taikomus teisinius reikalavimus ir kitus aplinkosaugos reikalavimus,
- visai organizacijai ir konkrečioms jos darbo sritims nustatytus tikslus ir uždavinius,
- aplinkosaugos aspektus, poveikį aplinkai ir jų kontrolės metodiką,
- savo pareigas ir atsakomybės sritis aplinkosaugos vadybos sistemoje.

Kiekvienas, dirbantis organizacijai arba jos pavedimu, turėtų žinoti savo pareigas EMAS sistemoje ir sistemos naudą aplinkai. Darbuotojai turėtų būti mokomi ekologinio sąmoningumo ir organizacijos aplinkosaugos vadybos sistemos taikymo arba bent jau turėti turėti galimybę šiuose mokymuose dalyvauti.

5 schema

Mokymo pagal aplinkosaugos vadybos sistemą srautų diagrama

Sąmoningumą aplinkosaugos srityje galima pasiekti mokymais arba kita veikla, pvz., informavimo kampanijomis, apklausomis ir kt.

Aktyviai dalyvaujantys darbuotojai yra varomoji nuolatinio, sėkmingo tobulėjimo jėga, jie padeda įtvirtinti EMAS organizacijoje. Į šią veiklą jie gali įsitraukti, pavyzdžiui, per aplinkosaugos komitetą, darbo grupes, siūlymų teikimo sistemas, paskatų programas ar kitą veiklą.

Rengiant ir įgyvendinant sistemą darbuotojams įvairiais lygmenimis turėtų būti paskirtos pareigos. Pavyzdžiui, jie galėtų dalyvauti:

- nustatant aplinkosaugos aspektus,
- rengiant ir persvarstant procedūras ir (arba) nurodymus,
- siūlant aplinkosaugos tikslus ir uždavinius,
- atliekant vidaus auditą,
- rengiant EMAS aplinkosaugos ataskaitą.

Vadovybė darbuotojams turėtų nuolat teikti grįžtamąją informaciją ir siekti, kad jie ją taip pat teiktų.

2.2.4.2. Ryšiai

Siekiant sėkmingai įgyvendinti EMAS registruotą aplinkosaugos vadybos sistemą, būtini geri abipusiai vidaus ir išorės ryšiai. Organizacija turi pripažinti poreikį aplinkosaugos klausimais palaikyti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais ir suvokti šio ryšių palaikymo vertę. Ji privalo viešai skelbti aplinkosaugos ataskaitą ir turės nurodyti, ką ir apie ką informuos. Ji turės stebėti savo ryšių palaikymo rezultatus ir nustatyti, ar ši veikla veiksminga.

Vidaus ryšiai turėtų būti palaikomi abiem kryptimis (pagal principus „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“). Tai galima daryti pasitelkiant intranetą, brošiūras, vidaus leidinius, naujienlaiškius, pasiūlymų dėžutes, susirinkimus, skelbimų lentas ir kt.

Išorės ryšių palaikymo pavyzdžiai – EMAS aplinkosaugos ataskaita, internetas, veiksmų dienos, pranešimai spaudai, brošiūros ir EMAS logotipas, jeigu jį naudoti įmanoma ir leidžiama ⁽¹⁾.

2.2.4.3. Dokumentai ir dokumentų valdymas

Turėtų būti rengiami aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentai, apimantys šiuos aspektus:

- aplinkosaugos politiką,
- aplinkosaugos tikslus ir uždavinius,

⁽¹⁾ Kaip nurodyta EMAS reglamento 10 straipsnyje ir V priede, taip pat šio dokumento 3 skirsnyje.

- aplinkosaugos vadybos sistemos taikymo srities aprašymą,
- pagrindinių aplinkosaugos vadybos sistemos elementų aprašymą,
- pareigas, atsakomybės sritis ir įgaliojimus,
- veiklos valdymo procedūrą,
- veiklos procedūras,
- darbo instrukcijas.

Siekiant išvengti painiavos ar nesusipratimų, dokumentai turėtų būti aiškūs ir glausti.

EMAS dokumentus galima integruoti į kitas vadybos sistemas (kokybės, energijos, sveikatos bei saugos ir kt.) arba atvirkščiai, siekiant juos optimizuoti, išvengti dubliavimosi ir sumažinti biurokratizmą.

MVĮ turėtų siekti savo darbuotojams pateikti aiškius, paprastus, lengvai naudojamus dokumentus.

Aplinkosaugos vadybos vadovas

Šiame vadove išdėstoma aplinkosaugos politika, aplinkosaugos protokolai ir veikla. Jis turėtų būti integruotas į organizacijos metinį vadybos planą. Vadovas neturi būti ilgas ir sudėtingas. Jis turėtų padėti darbuotojams suprasti, kaip organizacija sudarė ir struktūrizavo savo aplinkosaugos vadybos sistemą, kaip tarpusavyje susijusios įvairios aplinkosaugos vadybos sistemos dalys ir kokias pareigas konkretūs asmenys atlieka sistemoje. Šis vadovas nėra privalomas, tačiau dauguma organizacijų nusprendžia jį turėti.

Procedūros

Procedūrų dokumentuose aprašoma, KAIP, KADA ir KAS turi atlikti konkrečius veiksmus.

Pavyzdžiai – procedūros, skirtos:

- reikšmingiems aspektams nustatyti ir įvertinti,
- teisinei atitikčiai valdyti,
- nustatytiems reikšmingiems aplinkosaugos aspektams valdyti,
- kontrolei ir matavimams administruoti,
- avarinei parengčiai valdyti,
- neatitikčiai, prevenciniams ir taisomiejiems veiksams valdyti,
- kompetencijai, mokymams ir informuotumui nustatyti ir valdyti,
- ryšiams valdyti,
- dokumentams valdyti,
- įrašams tvarkyti,
- vidaus auditams valdyti.

Darbo instrukcijos

Darbo instrukcijos turi būti aiškios ir lengvai suprantamos. Jose turėtų būti paaiškintas veiklos aktualumas, su ja susijęs pavojus aplinkai, specialus ją atliekančių darbuotojų mokymas ir nurodymai, kaip šią veiklą prižiūrėti. Instrukcijas gali būti naudinga iliustruoti paveikslėliais, piktogramomis ar kitais būdais užtikrinti, kad visi darbuotojai galėtų jas lengvai suprasti.

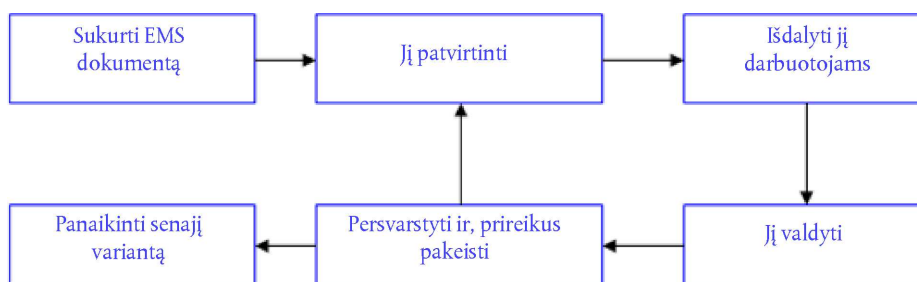
Dokumentų valdymas

Organizacija turi nustatyti, įgyvendinti ir palaikyti aplinkosaugos vadybos sistemai parengtų dokumentų valdymo procedūrą. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas įrašams (žr. 2.2.5.4 punktą).

Tam bus reikalinga ši procedūra:

6 schema

Aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentų valdymo procesas

Sistemos priemonėmis turėtų būti užtikrinta, kad būtų galima susipažinti su įvairiomis dokumentų versijomis ir kad dokumentai liktų įskaitomi ir lengvai atpažįstami.

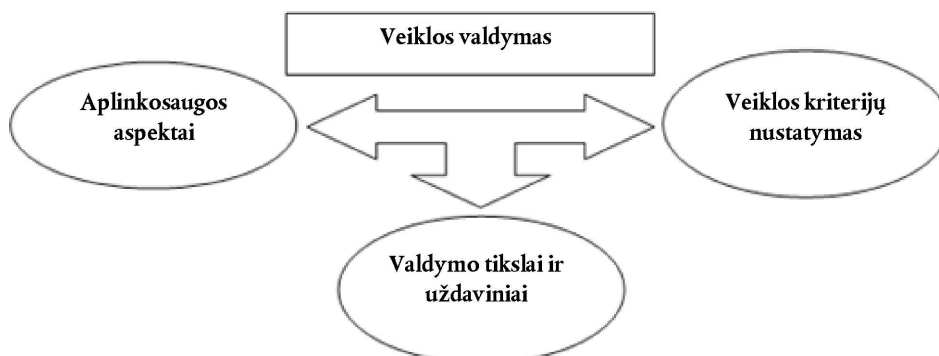
Galima įtraukti iš išorės šaltinių gautus dokumentus, nes jie dažnai yra būtini siekiant užtikrinti, kad aplinkosaugos vadybos sistema veiktų tinkamai. Tokie dokumentai gali apimti vietos valdžios institucijų, viešojo administravimo institucijų pateiktą informaciją, įrangos naudojimo instrukcijas, sveikatos ir saugos duomenų lapus ir kt.

2.2.4.4. Veiklos valdymas

Veiklos valdymas apima operacijų, susijusių su politika, tikslus ir uždavinius atitinkančiais reikšmingais aplinkosaugos aspektais (žr. 7 schemą), nustatymą ir planavimą. Jis gali apimti ir įrangos techninę priežiūrą, diegimą ir eksploatacijos nutraukimą, teritorijoje dirbančių rangovų valdymą ir tiekėjų ar prekybos atstovų teikiamas paslaugas. Turi būti numatytos procedūros nustatytai rizikai mažinti, uždaviniams suformuluoti ir aplinkosauginiam veiksmingumui įvertinti (geriausia, kai tai daroma naudojant aiškius aplinkosaugos rodiklius). Procedūrose turi būti apibrėžtos įprastos sąlygos. Turi būti apibrėžtos ir aprašytos neįprastos sąlygos ir avariniai atvejai. Veiklos valdymo procedūros turėtų būti išsamiai aprašytos dokumentuose ir teikiamos vidaus auditams.

7 schema

Veiklos valdymas

2.2.4.5. Avarinė parengtis ir atsakomieji veiksmai

Organizacija turi parengti, įgyvendinti ir palaikyti galimų avarinių atvejų ir galimų nelaimingų atsitikimų nustatymo procedūras, siekdama:

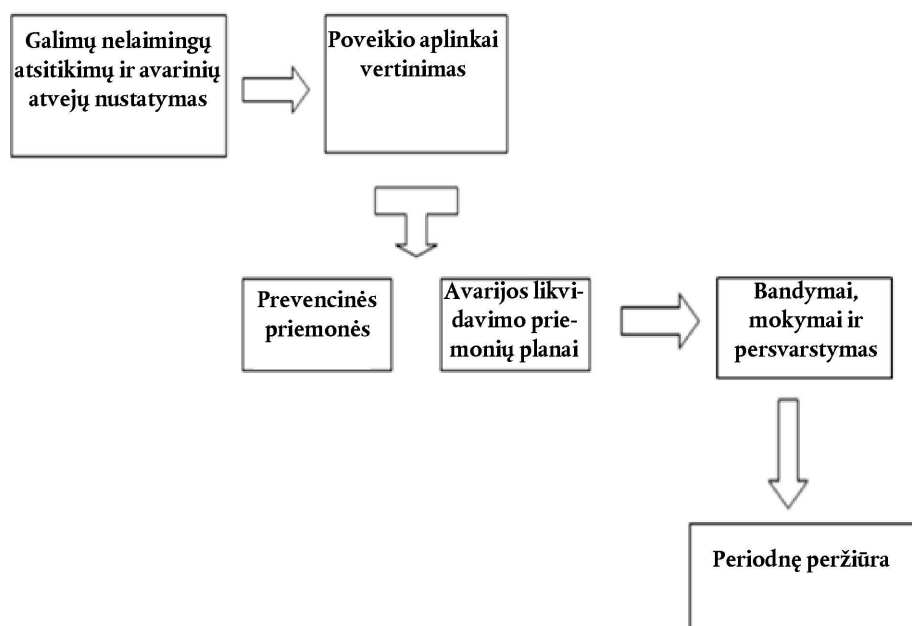
- išvengti nelaimingų atsitikimų rizikos,
- aprašyti, kaip organizacija reaguoja į nelaimingus atsitikimus,
- užtikrinti, kad nebūtų padaryta su nelaimingais atsitikimais susijusio neigiamo poveikio aplinkai, arba jį sumažinti.

Avarijos likvidavimo priemonių planas būtinas pramonės įmonėms ir organizacijoms, dalyvaujančioms galbūt rizikingoje veikloje.

Organizacija privalo periodiškai tikrinti savo avarinę parengtį (įskaitant atitinkamus mokymus) ir reagavimo procedūras. Prireikus organizacija turėtų jas persvarstyti, ypač po avarinių atvejų ar nelaimingų atsitikimų. Be to, turėtų būti periodiškai atliekami procedūrų bandymai.

8 schema

Avarijos likvidavimo priemonių planai

2.2.5. Tikrinimas

2.2.5.1. Kontrolė ir matavimai

Organizacija turi parengti, įdiegti ir palaikyti nuolatinės reikšmingų rodiklių, pvz., išlakų, atliekų, vandens ir triukšmo, kontrolės ir matavimo procedūrą, kad iš gautų duomenų būtų galima gauti papildomos naudos. Privaloma ataskaitoje nurodyti pagrindinius veiksmingumo rodiklius (žr. 2.3.2 punktą).

Turi būti atsižvelgiama į teisinius kontrolės reikalavimus, juos turi atitikti kontrolės kriterijai, pvz., patikrų dažnumas ir metodika. Minėta informacija naudinga siekiant užtikrinti:

- teisinių reikalavimų ir administracinių nuostatų laikymąsi,
- tikslų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą,
- išsamios ir skaidrios EMAS ataskaitos parengimą.

Atsižvelgiant į organizacijos reikmes, galima vertinti bei kontroliuoti ir kitus veiksnius:

- reikšmingus aplinkosaugos aspektus,
- aplinkosaugos politiką ir tikslus;
- darbuotojų informuotumo lygį ir kt.

Kad matavimo įranga atitiktų teisės aktus ir kad būtų gaunami tikslūs rezultatai, ši įranga turi būti reguliariai kalibruojama.

2.2.5.2. Teisinės atitikties vertinimas

Teisinė atitiktis yra vienas iš pagrindinių EMAS reglamento reikalavimų ir jo nevykdanti organizacija negali užsiregistruoti, taigi, ji privalo turėti procedūrą šiai atitikčiai reguliariai tikrinti ir vertinti.

Šiuo tikslu geriausia sudaryti visų aktualių teisės aktų ir konkrečių reikalavimų sąrašą ir tada jį palyginti su konkrečiomis organizacijos aplinkybėmis (žr. 6 lentelę). Didesnėms, sudėtingesnėms organizacijoms gali tekti naudotis duomenų bazėmis arba kreiptis pagalbos į nepriklausomus subjektus.

Jeigu vertintojas nustato neištaisytos neatitikties atvejų, neleidžiama patvirtinti aplinkosaugos ataskaitos arba pasirašyti galutinės deklaracijos (VII priedas).

6 lentelė

Paprasto teisinės atitikties vertinimo pavyzdys

Taikytini aplinkosaugos teisės aktai	Konkretus reikalavimas	Organizacijos statusas	Rezultatas
Atliekų teisės aktai	— Leidimas gaminti atliekas — Atliekų tvarkymas	— Baigėsi leidimo galiojimas — Atliekų tvarkymas kontroliuojamas	Gauti atnaujintą leidimą
Išlakų teisės aktai	— Išmetamųjų teršalų ribinės vertės (NO _x , SO _x , kietųjų dalelių ir kt.) — Leidimas katilinėms	— Ribinės vertės neviršijamos — Leidimas atnaujintas	Viskas gerai
Triukšmo teisės aktai	— Triukšmo ribinė vertė vietoje	— Neviršija leistino lygio	Viskas gerai
Vandenvalo teisės aktai	— Specialus valymas (fosforo ir azoto pašalinimas) — Ištakių ribinės vertės — Leidimas išleisti į vandentakius	— Dar neįgyvendinti — Nevisiškai laikomasi — Leidimas neatnaujintas	Ištaisyti padėtį
Šiltnamio efektą sukeliančių dujų teisės aktai	— Skirtosios šiltnamio efektą sukeliančių dujų išlakų ribinės vertės	— Ribinė vertė neviršijama	Viskas gerai. Galima parduoti šiek tiek apyvartinių taršos leidimų

2.2.5.3. Neatitiktis, taisomieji ir prevenciniai veiksmai

Organizacija turi nustatyti, įgyvendinti ir palaikyti procedūrą, kuria reglamentuojama, kaip pagal EMAS reikalavimus elgtis galimais ir tikrais neatitikties atvejais.

Procedūra turi apimti būdus, kaip:

- nustatyti atvejį ir ištaisyti padėtį,
- išsiaiškinti atvejo priežastį ir padarinius,

- įvertinti, ar reikia imtis veiksmų, kad būtų išvengta atvejo pasikartojimo,
- į apskaitą įrašyti atliktų taisomųjų veiksmų rezultatus,
- įvertinti, ar reikia imtis neatitikties atvejų prevencijos priemonių,
- atlikti reikiamus prevencinius veiksmus, kad tokių atvejų būtų išvengta,
- patikrinti taisomųjų ir prevencinių veiksmų veiksmingumą.

Neatitiktis reiškia bet kokią procedūrose ir techninėse instrukcijose nurodytų būtinųjų reikalavimų nevykdymą.

Neatitiktis gali būti žmogiškųjų arba įgyvendinimo klaidų rezultatas. Siekiant panaikinti neatitiktį ir išvengti jos pasikartojimo turi būti kuo greičiau padaryti pakeitimai.

Neatitiktį galima aptikti:

- vykdant veiklos valdymą,
- atliekant vidaus ir (arba) išorės auditą,
- atliekant vadovybinę analizę arba
- vykdant kasdienę veiklą.

Taisomieji ir prevenciniai veiksmai

Už EMAS atsakingas vadovybės atstovas turi būti informuojamas apie neatitiktį, kad vadovybė prireikus galėtų priimti sprendimus dėl taisomųjų veiksmų.

Kai nustatoma galima neatitiktis, už EMAS atsakingas vadovybės atstovas turi būti apie tai informuojamas, kad vadovybė prireikus galėtų priimti sprendimus dėl prevencinių veiksmų.

Į apskaitą įtraukiami įrašai ir apie taisomuosius, ir apie prevencinius veiksmus. Dėl to gali tekti pakeisti aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentus.

2.2.5.4. Įrašų valdymas

Organizacija turi nustatyti įrašų apskaitos sistemą, kuria naudodamasi galėtų įrodyti, kad atitinka savo aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimus.

Organizacija turi nustatyti, įgyvendinti ir palaikyti savo įrašų valdymo procedūrą. Tai turėtų apimti įrašų atpažinimą, saugojimą, apsaugą, atsisiuntimą, kaupimą ir panaikinimą.

Įrašai turi būti ir likti atpažįstami, įskaitomi, atnaujinami ir atsekami.

Įrašų pavyzdžiai:

- elektros energijos, vandens ir žaliavų suvartojimas,
- susidariusios atliekos (pavojingosios ir nepavojingos),
- išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis,
- incidentai, nelaimingi atsitikimai ir skundai,
- teisiniai reikalavimai,
- audito ataskaitos ir vadovybinės analizės,
- patikrų ataskaitos,
- reikšmingi aplinkosaugos aspektai,
- neatitiktis, taisomieji ir prevenciniai veiksmai,
- ryšių palaikymas ir mokymas,

- darbuotojų pasiūlymai,
- mokymai ir seminarai.

2.2.6. **Vidaus auditas**

EMAS ypatingas dėmesys skiriamas III priede nurodytam vidaus auditui.

„Aplinkosaugos vidaus auditas – sisteminis dokumentais pagrįstas periodiškasis ir objektyvus organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo, vadybos sistemos ir procesų, skirtų aplinkai saugoti, vertinimas.“

Organizacija turi nustatyti vidaus audito procedūrą, kuri yra vadybos sistemos dalis. Ši procedūra turi apimti atsakomybės sritis ir reikalavimus, kaip planuoti ir atlikti auditus, teikti ataskaitas apie rezultatus ir vesti įrašų apskaitą, nustatyti audito kriterijus, taikymo sritį, dažnumą ir metodus.

Vidaus audito tikslas yra:

- nustatyti, ar aplinkosaugos vadybos sistema atitinka EMAS reglamento reikalavimus,
- nustatyti, ar sistema tinkamai įgyvendinta ir palaikoma,
- užtikrinti, kad organizacijos vadovybė gautų reikiamą informaciją organizacijos aplinkosauginiam veiksmingumui patikrinti,
- nustatyti aplinkosaugos vadybos sistemos veiksmingumą.

Auditą turi objektyviai atlikti nepriklausomi darbuotojai. Vidaus auditorius gali būti specialią kvalifikaciją įgijęs organizacijos darbuotojas arba organizacijai nepriklausantis asmuo ar asmenų grupė.

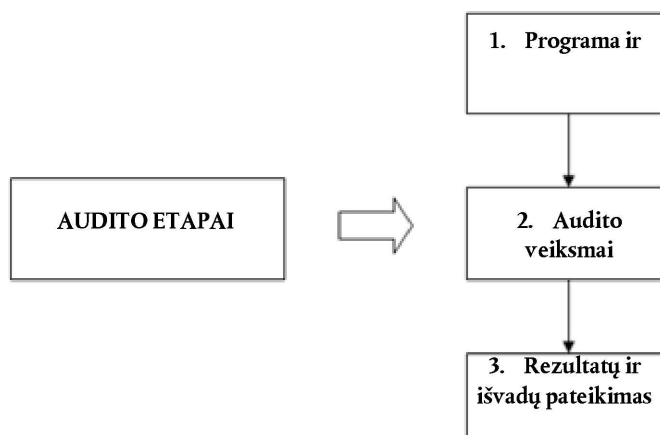
Bendrosios taisyklės

- Parengti audito programą,
- apibrėžti audito apimtį. Tai priklausys nuo organizacijos dydžio ir tipo. Audito apimties apibrėžtyje turi būti nurodytos teminės sritys, veikla, kurios auditas bus atliekamas, aplinkosaugos kriterijai, į kuriuos bus atsižvelgiama, ir audituojamas laikotarpis,
- nurodyti išteklius, reikalingus auditui atlikti, pavyzdžiui, aukštą kvalifikaciją įgijusius darbuotojus, gerai išmanančius atitinkamą veiklą, techninius aspektus, aplinkosaugos aspektus, teisinius reikalavimus,
- užtikrinti, kad visa veikla organizacijoje būtų atliekama laikantis anksčiau apibrėžtų procedūrų,
- nustatyti galimas naujas problemas ir taikyti jų prevencijos priemones.

Vidaus audito etapai

9 schema

Vidaus audito etapai

2.2.6.1. Audito programa ir audito dažnumas

Programoje turi būti numatyta:

- konkretūs vidaus audito tikslai,
- kaip patikrinti, ar aplinkosaugos vadybos sistema nuosekli ir atitinka organizacijos politiką, programą ir EMAS reikalavimus,
- taikytinų administracinių aplinkosaugos reikalavimų laikymasis.

Organizacija turi kasmet atlikti vidaus auditą, kad susidarytų tinkamą išspūdį apie savo reikšmingus aplinkosaugos aspektus. Audito ciklas, apimantis visą organizacijos veiklą, turi būti užbaigtas per trejus metus. Mažos organizacijos šį laikotarpį gali pratęsti iki ketverių metų.

Kiekvienos konkrečios veiklos audito dažnumas bus skirtingas ir priklausys nuo:

- atitinkamos veiklos pobūdžio, masto ir sudėtingumo,
- su ja susijusių aplinkosaugos aspektų reikšmingumo,
- atliekant ankstesnius auditus nustatytų problemų svarbos ir skubumo,
- ankstesnių aplinkosaugos problemų.

Paprastai sudėtingos veiklos, turinčios didesnę poveikį aplinkai, auditą reikia atlikti dažniau.

Siekiant tinkamų rezultatų, visi atliekant vidaus auditą dalyvaujantys darbuotojai turi aiškiai suvokti šios iniciatyvos aplinkosaugos tikslus ir konkrečias kiekvieno dalyvio (direktorių, vadovų, darbuotojų, auditorių ir kt.) pareigas.

2.2.6.2. Vidaus audito veikla

Svarbu vidaus auditui pasirengti iš anksto. Pirmiausia reikia paskirti auditorių ir (arba) audito grupę. Organizacija gali auditoriais skirti savo pačios darbuotojus arba pasamdyti išorės auditorius. Jie turi būti objektyvūs, nešališki, turėti tinkamų gebėjimų ir kvalifikaciją. Auditorius ir (arba) audito grupė turėtų:

- parengti gerą audito planą surinkdami informaciją apie tikslą, apimtį, vietą ir datą, suderintą su organizacija,
- audito planą pakankamai iš anksto pateikti organizacijai,
- parengti kontrolinius sąrašus,
- paskirstyti užduotis audito grupės nariams.

Kad auditas būtų prasmingas, audito grupė turi patikrinti, kaip laikomasi aplinkosaugos teisės aktu, įsitikinti, ar pasiekti tikslai, ar įvykdyti uždaviniai ir ar vadybos sistema yra veiksminga ir tinkama.

Audito procesą, be kita ko, turi sudaryti šie etapai:

- vadybos sistemos suvokimas,
- sistemos pranašumų ir trūkumų įvertinimas,
- atitinkamų įrodymų (pvz., duomenų, įrašų, dokumentų) surinkimas,
- gautų audito duomenų vertinimas,
- audito išvadų parengimas,
- gautų audito duomenų ir išvadų ataskaitos pateikimas.

2.2.6.3. Gautų audito duomenų ir išvadų ataskaitos pateikimas

Vidaus audito ataskaitos paskirtis – suteikti vadovybei šią informaciją:

- raštiškus įrodymus apie audito apimtį,
- informaciją apie esamą tikslų įgyvendinimo lygį,
- informaciją apie tai, ar tikslai atitinka organizacijos aplinkosaugos politiką,
- informaciją apie kontrolės sistemos patikimumą ir veiksmingumą,
- prireikus – siūlomus taisomuosius veiksmus.

Ataskaita turi būti pateikta už EMAS atsakingam vadovybės atstovui, kuris baigia rengti taisomuosius veiksmus, jeigu nustatyta neatitiktis (įskaitant teisės aktų nesilaikymo atvejus, jeigu jų būta).

2.2.7. Vadovybinė analizė

Aukščiausioji vadovybė turi reguliariai (bent kasmet) išnagrinėti vadybos sistemą taip užtikrindama, kad ji atitiktų savo tikslą ir būtų veiksminga. Vadovybinė analizė turi būti įtraukta apskaitą, o įrašai turi būti saugomi.

Vadovybinės analizės turinys

Ūkinės veiklos sąnaudos:

- vidaus audito, įskaitant teisinės atitikties vertinimą, rezultatai,
- išorės ryšių palaikymas,
- skundai,
- esamas tikslų įgyvendinimo ir uždavinių įvykdymo lygis,
- taisomųjų ir prevencinių veiksmų būklė,
- veiksmai, kurių imtasi po ankstesnių vadovybinių analizių,
- kintančios aplinkybės, pvz., teisiniai pokyčiai, aplinkos pokyčiai,
- tobulinimo rekomendacijos.

Išvestiniai duomenys apima visus sprendimus ir veiksmus, aplinkosaugos politikos, tikslų, uždavinių ir kitų aplinkosaugos vadybos sistemos aspektų pakeitimus.

2.3. EMAS APLINKOSAUGOS ATASKAITA

„Aplinkosaugos ataskaita – išsami visuomenei ir kitoms suinteresuotosioms šalims teikiama informacija, susijusi su organizacijos: struktūra ir veikla; aplinkosaugos politika ir aplinkosaugos vadybos sistema; aplinkosaugos aspektais ir poveikiu aplinkai; aplinkosaugos programa, tikslais ir uždaviniais; aplinkosauginiu veiksmingumu ir atitiktimi su aplinka susijusiems taikomiems teisiniams įsipareigojimams.“

Ataskaita yra vienas iš unikalių EMAS ypatumų, palyginti su kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis.

Visuomenei šia ataskaita patvirtinamas organizacijos įsipareigojimas imtis veiksmų aplinkos srityje.

Organizacijai tai gera galimybė konstatuoti, ką ji daro, kad pagerintų aplinkos būklę.

EMAS ataskaitai keliami tam tikri būtinieji reikalavimai, tačiau organizacija gali pati nuspręsti dėl ataskaitos išsamumo, struktūros ir išdėstymo – svarbu, kad turinys būtų aiškus, patikimas, įtikinamas ir teisingas. Pati organizacija turi nuspręsti, ar aplinkosaugos ataskaitą įtraukti į metinę ataskaitą arba į kitas ataskaitas, pvz., įmonės socialinės atsakomybės ataskaitą.

2.3.1. Būtinasis EMAS aplinkosaugos ataskaitos turinys

- 1) *Suprantamas ir vienareikšmis EMAS registruojamos organizacijos aprašymas, trumpas jos veiklos, produktų bei paslaugų apibūdinimas ir, jeigu aktualu, jos santykis su pagrindine organizacija*

Turiniui iliustruoti įtraukiamos diagramos, žemėlapiai, srautų diagramos, iš oro darytos nuotraukos ir kt. Turėtų būti įtraukti ir NACE kodai veiklai aprašyti.

- 2) *Organizacijos aplinkosaugos politika ir trumpas aplinkosaugos vadybos sistemos aprašymas*

Siekiant suteikti aiškią informaciją apie darbo struktūrą, svarbu tinkamai aprašyti sistemą. Turi būti įtraukta aplinkosaugos politika.

- 3) *Visų organizacijos reikšmingų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, aprašymas ir paaiškinimas, kaip poveikis yra susijęs su šiais aspektais (EMAS reglamento I priedo 2 skirsnis)*

Turėtų būti atskirai nurodyti tiesioginiai ir netiesioginiai aplinkosaugos aspektai. Lentelėse arba srautų diagramose turėtų būti nurodytas abiejų rūšių aspektų poveikis.

- 4) *Aplinkosaugos tikslų ir uždavinių, susijusių su reikšmingais aplinkosaugos aspektais ir poveikiu aplinkai, aprašymas*

Pateikiami uždavinių ir tikslų sąrašai bei rodikliai veiksmingumo gerinimo pažangai įvertinti. Įtraukiama aplinkosaugos programa ir nurodomos konkrečios priemonės, kurių buvo imtasi arba planuojama imtis veiksmingumui gerinti.

- 5) *Duomenų apie organizacijos veiksmingumą, palyginti su jos aplinkosaugos tikslais ir uždaviniais, susijusiais su jos reikšmingu poveikiu aplinkai, santrauka. Ataskaitoje pranešama apie pagrindinius rodiklius ir apie kitus susijusius aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, kaip nustatyta EMAS reglamento IV priedo C skirsnyje.*

Pagrindiniai rodikliai apima šešias svarbiausias sritis: energetiką, medžiagas, vandenį, atliekas, biologinę įvairovę (pasitelkiant žemėnaudą) ir išmetamuosius teršalus (žr. 2.3.2.2 punktą).

Organizacija ataskaitoje praneša apie savo veiksmingumą ir pagal kitus aplinkosaugos analizėje nurodytus konkretesnius rodiklius, susijusius su reikšmingais aplinkosaugos aspektais (žr. 2.3.2.3 punktą). Jeigu organizacijos negali pateikti kiekybinių duomenų apie reikšmingus tiesioginius ar netiesioginius aplinkosaugos aspektus, apie savo veiksmingumą jos praneša remdamosi kokybiniais rodikliais.

Kai yra parengti konkretiems sektoriams skirti informaciniai dokumentai (KSID), kaip nurodyta EMAS reglamento 46 straipsnyje, organizacijos, pasirinkdamos rodiklius (¹), kuriais ketina remtis pranešdamos apie savo aplinkosauginį veiksmingumą, turėtų apsvarstyti galimybę naudoti KSID nustatytus atitinkamus konkrečiam sektoriui skirtus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius.

- 6) *Kiti veiksniai, susiję su aplinkosauginiu veiksmingumu, įskaitant veiksmingumą teisinių nuostatų, susijusių su reikšmingu poveikiu aplinkai, atžvilgiu*

Lentelėse ir (arba) grafikuose orientacinės teisinės ribinės vertės palyginamos su organizacijos išmatuotomis ir (arba) apskaičiuotomis ribinėmis vertėmis.

Aplinkosauginį veiksmingumą ne visada įmanoma įvertinti pagal duomenis. Netikslieji veiksniai irgi aktualūs – tai gali būti elgsenos pokyčiai, procesų tobulinimas ir kitos priemonės, kurių imtasi aplinkosauginiam veiksmingumui gerinti.

Pranešdamos apie šiuos kitus veiksnius, organizacijos turėtų atsižvelgti į atitinkamus konkretiems sektoriams skirtus informacinius dokumentus (KSID), kaip nurodyta EMAS reglamento 46 straipsnyje. Todėl jos turėtų savo aplinkosaugos ataskaitoje nurodyti, kaip jos taikė geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką ir pažangos kriterijus (jeigu jie yra), kad nustatytų savo aplinkosauginio veiksmingumo (tolesnio) gerinimo priemones, veiksmus ir galbūt prioritetus.

⁽¹⁾ Pagal EMAS reglamento IV priedo B punkto e papunktį aplinkosaugos ataskaitoje pateikiama „duomenų apie organizacijos veiksmingumą, palyginti su jos aplinkosaugos tikslais ir uždaviniais, susijusiais su jos reikšmingu poveikiu aplinkai, santrauka. Ataskaitoje turi būti pranešama apie pagrindinius rodiklius ir apie kitus susijusius aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, kaip nustatyta C skirsnyje.“ IV priedo C skirsnyje nurodyta, kad „[k]iekviena organizacija kasmet taip pat turi pateikti duomenis apie savo veiksmingumą, susijusį su jos aplinkosaugos ataskaitoje nurodytais konkrečiais aplinkosaugos aspektais, o jei pagal 46 straipsnį yra parengti sektoriui skirti informaciniai dokumentai, organizacija turi į juos atsižvelgti“.

Geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos ir pažangos kriterijų aktualumą ir taikomumą organizacija turėtų įvertinti pagal aplinkosaugos ataskaitoje organizacijos nustatytus reikšmingus aplinkosaugos aspektus, taip pat techninius ir finansinius aspektus.

Apie KSID elementus (rodiklius, geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką (toliau – GAVP) ar pažangos kriterijus), kurie laikomi nesusijusiais su organizacijos aplinkosaugos analizėje nustatytais reikšmingais aplinkosaugos aspektais, neturėtų būti pranešama ir jie neturėtų būti aprašomi aplinkosaugos ataskaitoje.

7) Nuoroda į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus

EMAS reikalaujama teisinės atitikties. Aplinkosaugos ataskaita – galimybė konstatuoti, kaip organizacija tai įgyvendina.

EMAS registruotos organizacijos turėtų turėti vidinį visų aktualių teisinių reikalavimų sąrašą, tačiau visų jų įtraukti į aplinkosaugos ataskaitą nereikia. Šiuo atžvilgiu užtenka plano.

8) Aplinkosaugos vertintojo vardas, pavardė ir akreditacijos ar leidimo numeris bei patvirtinimo data

Jeigu organizacija savo aplinkosaugos ataskaitą paskelbia kaip kitos ataskaitos dalį, ji turėtų šią ataskaitą konkrečiai įvardyti ir nurodyti, kad ją patvirtino aplinkosaugos vertintojas. 25 straipsnio 9 dalyje nurodytos deklaracijos prie EMAS aplinkosaugos ataskaitos pridėti neprivaloma, tačiau jeigu tai bus padaryta, tai bus laikoma geriausios patirties pavyzdžiu.

2.3.2. Pagrindiniai rodikliai ir kiti tinkami aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai

2.3.2.1. Pagrindiniai rodikliai

Organizacijos turi ataskaitoje nurodyti pagrindinius aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius (taip pat žinomus kaip pagrindinius veiksmingumo rodiklius), susijusius su organizacijos tiesioginiais aplinkosaugos aspektais. Jos turėtų nurodyti ir kitus veiksmingumo rodiklius, susijusius su konkretesniais aplinkosaugos aspektais. Kai esama konkrečioms sektoriams skirtų informacinių dokumentų (KSID), organizacijos turėtų į juos atsižvelgti.

Pagrindiniai rodikliai taikomi visų tipų organizacijoms. Jais nustatomas veiksmingumas šiose pagrindinėse srityse:

- energetika,
- medžiagos,
- vanduo,
- atliekos,
- žemėnauda siekiant išsaugoti biologinę įvairovę,
- išmetamieji teršalai.

Kiekvieną pagrindinį rodiklį sudaro skaičius A (įvediniai), skaičius B (išvediniai) ir skaičius R, žymintis A ir B santykį.

i) Skaičius A (įvediniai)

Įvediniai (skaičius A) ataskaitoje nurodomi taip:

Energetika:

- a) bendras per metus suvartotos energijos kiekis, išreikštas MWh arba GJ;
- b) energijos a, kurią organizacija **pagamino** iš atsinaujinančiųjų išteklių, suvartojimo procentas.

Rodiklis b reiškia metinio energijos, kurią organizacija pagamino iš atsinaujinančiųjų išteklių, suvartojimo procentą. Į šį rodiklį neįtraukiama iš energijos tiekėjo įsigyta energija ir tai galima laikyti žaliųjų viešųjų pirkimų priemonių dalimi.

Medžiagos

Metinis įvairių naudotų medžiagų masės debitas (išskyrus energijos nešėjus ir vandenį), išreiškiamas tonomis.

Metinį įvairių medžiagų masės debitą galima išskirstyti pagal šių medžiagų naudojimo būdą. Šios medžiagos, pavyzdžiui, gali apimti žaliavas – metalą, medieną ar chemines medžiagas, arba tarpines prekes, nelygu, kokia organizacijos veikla.

Vanduo

Bendras per metus sunaudoto vandens kiekis, išreiškiamas m³.

Šis rodiklis reiškia, kad reikės nurodyti bendrą organizacijos per metus suvartojamo vandens kiekį.

Naudinga aiškiai nurodyti įvairių tipų vandens suvartojimą ir suvartojimą pagal vandens šaltinį, pvz., paviršinį vandenį, požeminį vandenį.

Kita naudinga informacija galėtų būti nuotekų kiekis, išvalytų ir iš naujo panaudotų nuotekų kiekis, lietaus vandens kiekis ir informacija apie buitinio vandens perdirbimą.

Atliekos

Tai apima bendrą per metus susidarančių:

- atliekų kiekį, suskirstytą pagal atliekų rūšis ir išreiškiamą tonomis,
- pavojingųjų atliekų kiekį, išreiškiamą tonomis arba kilogramais.

Ataskaitoje nurodyti atliekas ir pavojingąsias atliekas pagal EMAS reglamentą privaloma. Gerąja patirtimi laikomas abiejų atliekų srautų suskirstymas pagal rūšį. Pagrindu reikėtų laikyti aplinkosaugos analizės, apimančios atitinkamas teises pareigas pranešti apie atliekas, rezultatus. Išsamesnę informaciją ataskaitoje būtų galima pateikti remiantis nacionaline atliekų klasifikavimo sistema, kuria įgyvendinamas Europos atliekų sąrašas.

Ilgų atliekų rūšių sąrašų pateikimas ataskaitoje gali duoti priešingų rezultatų ir informuojant gali kilti painiavos, tad verta informaciją skirstyti grupėmis pagal Europos sąrašą. Įrašus apie atliekas būtų galima išdėstyti pagal įvairių rūšių, pvz., metalų, plastmasės, popieriaus, dumblo, pelenų ir kt., svorį ar kiekį. Galėtų būti naudinga papildoma informacija apie antrą kartą panaudotų, perdirbtų, energijai gaminti panaudotų arba į sąvartyną išvežtų atliekų kiekį.

Žemėnauda siekiant išsaugoti biologinę įvairovę

Naudojamos žemės plotas, išreiškiamas užstatytos teritorijos m².

Biologinė įvairovė yra sudėtingas, gana naujas pagrindinių rodiklių aspektas. Kai kuriuos biologinės įvairovės nykimą lemiančius veiksnius (klimato kaitą, išmetamuosius teršalus) jau apima EMAS reglamente nurodyti aplinkosaugos aspektai ir atitinkami rodikliai, pagal kuriuos nustatomas energijos ir vandens suvartojimas, išmetamieji teršalai, atliekos ir kt.

Ne visi biologinės įvairovės rodikliai aktualūs visiems sektoriams ir (arba) organizacijoms ir ne visi gali būti tiesiogiai taikomi pradėjus šiuos aspektus valdyti. Aplinkosaugos analizėje atitinkami veiksniai turėtų būti aiškiai nurodyti. Organizacija turėtų įvertinti ne tik poveikį vietoje, bet ir platesnį tiesioginį ir netiesioginį poveikį biologinei įvairovei, pvz., žaliavų gavybą, pirkimų ir (arba) tiekimo grandinę, gamybą ir produktus, transportą ir logistiką, rinkodarą ir ryšius. Nėra vieno bendro visoms organizacijoms aktualaus rodiklio.

Bendru vardikliu galima laikyti naudojamos žemės ploto rodiklį, numatytą EMAS reglamento IV priede. Tai apima tik užstatytą organizacijos teritorijos plotą. Tačiau labai rekomenduojama į žemėnaudos rodiklį įtraukti ir sandarintuosius paviršius.

Išmetamieji teršalai:

- a) bendras per metus išmestų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, SF₆), kiekis, išreiškiamas CO₂ ekvivalento tonomis;
- b) bendras per metus į orą išmestų teršalų kiekis (įskaitant bent jau SO₂, NO_x ir kietąsias daleles), išreiškiamas kilogramais arba tonomis.

Pastaba. Kadangi šių medžiagų poveikis skirtingas, jos neturėtų būti sudedamos kartu.

Turi būti aiškiai išdėstytas išmetamųjų teršalų, ypač šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir oro teršalų, kiekybinio nustatymo metodas (¹). Pirmiausia organizacijos turi atsižvelgti į galiojančius teisinius reikalavimus. Tai akivaizdu organizacijoms, kurių įrenginiai patenka į ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą arba Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro reglamento taikymo sritį. Kitais atvejais galima taikyti bendras europines, pasaulio mastu pripažintas ar nacionalines ir (arba) regionines metodikas, jeigu jų esama.

Nors ataskaitoje privaloma nurodyti tik tiesioginių aspektų pagrindinius rodiklius, organizacija turi atsižvelgti į visus reikšmingus aplinkosaugos aspektus – tiesioginius ir netiesioginius. Taigi geriausia ataskaitoje nurodyti reikšmingą netiesiogiai išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, pageidautina, atskirai nuo tiesiogiai išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio.

ii) Skaičius B (išvediniai)

Bendri metiniai išvediniai (skaičius B) yra tokie patys visoms sritims, tačiau pritaikyti įvairių tipų organizacijoms:

- a) gamybos sektoriui (pramonei): nurodoma visa bendroji pridėtinė vertė, išreikšta milijonais eurų, arba bendra metinė fizinė produkcija, išreikšta tonomis. Mažos organizacijos gali nurodyti bendrą metinę apyvartą arba darbuotojų skaičių;
- b) ne gamybos (paslaugų, administravimo) sektoriui: nurodomas darbuotojų skaičius.

2.3.2.2. Pagrindiniai rodikliai ir su jais susiję lankstumo elementai. Loginis pagrindas

Svarbu suvokti EMAS reglamente (EMAS reglamento IV priede) numatytų rodiklių ir lankstumo elementų nustatymo loginį pagrindą.

IV priedo C skirsnio 1 dalyje teigiama, kad rodikliai turi:

- a) leisti tiksliai įvertinti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą;
- b) būti suprantami ir vienareikšmiai;
- c) leidžia kasmet įvertinti organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo raidą lyginant su ankstesniais metais;
- d) būti palyginami su sektoriaus, nacionaliniais arba regioniniais lyginamaisiais standartais, jei taikoma;
- e) būti palyginami su norminiais reikalavimais, jei taikoma.

Tai – svarbiausios pagrindinių veiksmingumo rodiklių funkcijos.

Tačiau numatyta šiek tiek **lanksčių** rodiklių naudojimo galimybių, jeigu tai padės užtikrinti, kad jie atliktų savo funkcijas.

Tai:

- **IV priedo C skirsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos, kuriomis galima pasinaudoti konfidencialumo išlyga:** „jei duomenų atskleidimas neigiamai paveiktų komercinės arba pramoninės informacijos konfidencialumą <...>, organizacijai gali būti leidžiama savo ataskaitose šią informaciją indeksuoti, pavyzdžiui, nustatant bazinius metus (su indeksu 100), nuo kurių būtų rodoma faktinio įvedinio/poveikio raida“. Šia išlyga būtų galima pasinaudoti, jeigu iš rodiklio galima nustatyti duomenis, galinčius sudaryti konkurentui sąlygas apskaičiuoti vidutinę gaminių kainą.

⁽¹⁾ Nepaisant to, EMAS reglamentas nėra tinkamas teisės aktas, kuriuo galima nustatyti metodiką ar priemonę išmetamųjų teršalų inventori- zacijos sąrašams rengti ir (arba) jų kiekiui apskaičiuoti.

- IV priedo C skirsnio 2 dalies a ir b punktuose **nurodytos sąlygos, kuriomis galima į ataskaitą NEĮTRAUKTI konkretaus pagrindinio rodiklio:** „kai organizacija nusprendžia, kad vienas ar keli pagrindiniai rodikliai neatitinka reikšmingų tiesioginių jų aplinkosaugos aspektų, ta organizacija šių pagrindinių rodiklių gali nepateikti. Organizacija dėl to pateikia paaiškinimą, pateikdama nuorodą į savo aplinkosaugos analizę“. Siekiant skaidrumo tas pagrindimas turėtų būti paminėtas ir aplinkosaugos ataskaitoje. Kadangi kiekvieną pagrindinį rodiklį sudaro skaičius A (įvediniai), skaičius B (išvediniai) ir skaičius R, žymintis A ir B santykį, šis lankstumo elementas taikomas **visam pagrindiniam rodikliui, įskaitant konkretų A ir B santykį**.
- **Sąlygos, kuriomis į ataskaitą galima įtraukti kitą rodiklį (A ir B santykį) VIETOJ IV priede nurodyto konkretaus pagrindinio rodiklio:** jeigu organizacija nusprendžia į ataskaitą neįtraukti a) konkrečių rodiklių, numatytų IV priede, o pasirenka kitą rodiklį, tas rodiklis irgi turi atitikti įvedinius A ir išvedinius B. Šiomis lankščiomis galimybėmis visada reikia naudotis pagrįstai, pateikiant nuorodą į aplinkosaugos analizę ir įrodant, kaip pasirinktas variantas padeda geriau nurodyti atitinkamą veiksmingumą. Taikant šią konkrečią nuostatą, turėtų būti atsižvelgiama į EMAS konkrečiam sektoriui skirtą informacinį dokumentą, jeigu aptariamam sektoriui toks dokumentas parengtas. **Pavyzdžiui**, vietoj „darbuotojų skaičiaus“ turistų apgyvendinimo paslaugų teikėjas gali pasirinkti „naktį vienam svečiui“, mokykla gali pasirinkti „moksleivių skaičių“, atliekų tvarkymo organizacija gali naudoti „sutvarkytų atliekų kiekį tonomis“, o ligoninė gali teikti pirmenybę „nakojuosiu pacientų skaičiui“ ir t. t.
- **Sąlygos, kuriomis įvediniams (A) ir išvediniams (B) išreikšti galima naudoti NE TIK IV priede numatytus konkrečius pagrindinius rodiklius, BET IR kitus elementus:** organizacija bendriems metiniams įvediniams ir (arba) poveikiui konkrečioje srityje išreikšti ir bendriems metiniams išvediniams išreikšti gali naudoti ir kitus elementus. Pavyzdžiui, paslaugų organizacija vienus įvedinius (B) – „darbuotojų skaičių“ – gali nurodyti administravimo sričiai, o kitus įvedinius – konkrečiai teikiama paslaugai.
- **Matavimo vienetai.** Jeigu EMAS reglamento IV priede nurodyti matavimo vienetai neaiškiai atspindi organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą ir ryšių palaikymo tikslais neleidžia susidaryti aiškaus vaizdo, tada galima naudotis alternatyvomis, jeigu organizacija jas pagrindžia. Turi būti įmanoma vienetus perskaiciuoti į nurodytuosius reglamente. Geriausia, jei būtų pridėta išnaša, kurioje pateikiamas perskaiciavimas.
- **Su bendrąja pridėtine verte arba visa metine apyvarta susijusios valiutos (ne eurai).** Nors EMAS reglamente kaip bendrosios pridėtinės vertės išvedinių priemonė nurodyta „mln. EUR“, euro zonai nepriklausančios organizacijos gali naudoti savo šalių valiutą.

2.3.2.3. Kiti tinkami aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai

Organizacija turi ataskaitoje pranešti apie savo veiksmingumą ir pagal kitus aplinkosaugos analizėje nurodytus aktualius rodiklius, susijusius su reikšmingais aplinkosaugos aspektais.

Kai yra parengti konkrečiam sektoriui skirti informaciniai dokumentai (KSID), kaip nurodyta EMAS reglamento 46 straipsnyje, organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas atliekamas atsižvelgiant į atitinkamą dokumentą.

Todėl organizacijos, pasirinkdamos rodiklius⁽¹⁾, kuriais ketina remtis pranešdamos apie savo aplinkosauginį veiksmingumą, turėtų apsvarstyti galimybę naudoti KSID nustatytus atitinkamus konkrečiam sektoriui skirtus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius. Jos turėtų atsižvelgti į atitinkamame KSID siūlomus rodiklius ir jų sąsają su organizacijos aplinkosaugos analizėje nustatytais reikšmingais aplinkosaugos aspektais, Turėtų būti atsižvelgiama tik į tuos rodiklius, kurie yra susiję su aplinkosaugos analizėje svarbiausiais laikomais aplinkosaugos aspektais.

2.3.2.4. Vietos atskaitomybė

EMAS svarbi vietos atskaitomybė. Todėl visos EMAS registruotos organizacijos turėtų ataskaitoje nurodyti kiekvienos vietos reikšmingus aplinkosaugos aspektus, kaip aprašyta reglamento IV priede.

⁽¹⁾ Pagal EMAS reglamento IV priedo B punkto e papunktį aplinkosaugos ataskaitoje pateikiama „duomenų apie organizacijos veiksmingumą, palyginti su jos aplinkosaugos tikslais ir uždaviniais, susijusiais su jos reikšmingu poveikiu aplinkai, santrauka. Ataskaitoje turi būti pranešama apie pagrindinius rodiklius ir apie kitus susijusius aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, kaip nustatyta C skirsnyje.“ IV priedo C skirsnyje nurodyta, kad „[k]iekviena organizacija kasmet taip pat turi pateikti duomenis apie savo veiksmingumą, susijusį su jos aplinkosaugos ataskaitoje nurodytais konkrečiais aplinkosaugos aspektais, o jei pagal 46 straipsnį yra parengti sektoriui skirti informaciniai dokumentai, organizacija turi į juos atsižvelgti“.

Bet kuriuo atveju konkrečių vietų lygmeniu turėtų būti pateikta informacija apie išlakų ir nuotekų kiekio, vandens ir energijos suvartojimo ir susidarantių atliekų kiekio tendencijas. Tais atvejais, kai taikytina šio naudotojo vadovo 2.4.3 straipsnyje aprašyta keliose vietose veiklą vykdančių organizacijų vertinimo procedūra, tokia informacija gali būti teikiama vietų grupių lygmeniu, jeigu tie duomenys tiksliai atspindi vietų lygmens tendencijas.

Organizacija informaciją gali indeksuoti tik tuo atveju, kai esama konfidencialumo aspektų (žr. 2.3.2.2 punktą).

Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad nuolat gerinti padėtį galima ne laikinose, o tik nuolatinėse vietose. Jeigu šis klausimas kyla, jį reikėtų nurodyti aplinkosaugos analizėje. Turėtų būti atsižvelgiama į galimybę įgyvendinti alternatyvias priemones, įskaitant, pavyzdžiui, kitus „netiksluosius“ (kokybinius) rodiklius. Kai kalbama apie EMAS konkretiems sektoriams skirtuose informaciniuose dokumentuose nurodytus sektorius, bet kuriuo atveju galima apsvarstyti, ar nurodyti informaciją apie laikinas vietas.

7 lentelė

Pavyzdys, kaip pagrindiniai veiksmingumo rodikliai naudojami viešojo administravimo organizacijose

Pagrindinis rodiklis	Metinis įvedinys / poveikis (A)	Bendras metinis organizacijos išvedinys (B)	A ir B santykis
Energetika	Metinis suvartojimas MWh, GJ	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	MWh/asmeniui ir (arba) KWh/asmeniui
Medžiagos	Metinis popieriaus suvartojimas tonomis	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	Tonos / asmeniui ir (arba) popieriaus lapų skaičius / asmeniui per dieną
Vanduo	Metinis suvartojimas m ³	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	m ³ /asmeniui ir (arba) l/asmeniui
Atliekos	Per metus susidarantių atliekų kiekis tonomis Per metus susidarantių pavojingųjų atliekų kiekis kilogramais	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	Atliekos tonomis / asmeniui ir (arba) kg/asmeniui Pavojingųjų atliekų kg/asmeniui
Žemėnauda siekiant išsaugoti biologinę įvairovę;	Naudojamos žemės plotas, išreikšiamas užstatytos teritorijos m ² (įskaitant sandarintuosius paviršius)	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	m ² užstatytos teritorijos / asmeniui ir (arba) m ² sandarintųjų paviršių / asmeniui
Išmetamas ŠESD kiekis	Per metus išmetamas ŠESD kiekis CO ₂ e tonomis (CO ₂ e = CO ₂ ekvivalentas)	Darbuotojų skaičius (ne gamybos sektorius)	tonos CO ₂ e / asmeniui ir (arba) kg CO ₂ e / asmeniui

8 lentelė

Pavyzdys, kaip pagrindiniai veiksmingumo rodikliai naudojami gamybos sektoriuje

Pagrindinis rodiklis	Metinis įvedinys / poveikis (A)	Bendras metinis organizacijos išvedinys (B)	A ir B santykis
Energetika	Metinis suvartojimas MWh, GJ	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	MWh/mln. eurų arba MWh/produkto tonai
Medžiagos	Metinis įvairių naudotų medžiagų masės debitas tonomis	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	Kiekvienai iš įvairių naudotų medžiagų: medžiagų tonomis / mln. eurų arba medžiagų tonomis / tonų produkto

Pagrindinis rodiklis	Metinis įvedinys / poveikis (A)	Bendras metinis organizacijos išvedinys (B)	A ir B santykis
Vanduo	Metinis suvartojimas m ³	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	m ³ /mln. eurų arba m ³ /tonų produkto
Atliekos	Per metus susidarančių atliekų kiekis tonomis Per metus susidarančių pavojingųjų atliekų kiekis tonomis	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	Atliekos tonomis / mln. eurų arba Atliekos tonomis / tonų produkto Pavojingųjų atliekų tonomis / mln. eurų arba Pavojingųjų atliekų tonomis / tonų produkto
Žemėnauda siekiant išsaugoti biologinę įvairovę;	Naudojamos žemės plotas, išreikšiamas užstatytos teritorijos m ² (įskaitant sandarintuosius paviršius)	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	m ² užstatytos teritorijos ir (arba) m ² sandarintųjų paviršių / mln. eurų arba m ² užstatytos teritorijos ir (arba) m ² sandarintųjų paviršių / produkto tonai
Išmetamas ŠESD kiekis	Per metus išmetamas ŠESD kiekis CO ₂ e tonomis	Visa metinė bendroji pridėtinė vertė (mln. eurų) (*) arba Bendra metinė fizinė produkcija (tonomis)	CO ₂ ekvivalentas tonomis / mln. eurų arba CO ₂ ekvivalentas tonomis / tonų produkto

(*) Oficiali bendrosios vertės apibrėžtis įtraukta į 2006 m. rugsėjo 28 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1503/2006, įgyvendinantį ir iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1165/98 dėl trumpojo laikotarpio statistikos dėl rodiklių apibrėžimų, rodiklių sąrašų ir duomenų rengimo dažnumo (OL L 281, 2006 10 12, p. 15). Pridėtinė vertė faktorine kaina gali būti apskaičiuojama pagal apyvartą (neįtraukiant PVM ir kitų panašių tiesiogiai su apyvarta susijusių išskaitytinų mokesčių), plius kapitalizuota produkcija, plius kitos veiklos pajamos plius arba minus atsargų pokyčiai, minus prekių ir paslaugų pirkimai, minus kiti su apyvarta susiję, bet neišskaitytini produktų mokesčiai, plius kitos su gauta produkcija susijusios subsidijos. Į pridėtinę vertę neįtraukiamos įmonių sąskaitose prie finansinių arba ypatingųjų pajamų ir išlaidų priskiriamos pajamos ir išlaidos. Taigi į pridėtinę vertę bazinėmis kainomis įtraukiamos subsidijos produktams, o visi produktų mokesčiai neįtraukiami. Pridėtinė vertė apskaičiuojama „bendrai“, kadangi vertės patikslinimai (pvz., nusidėvėjimas) neatimami.

Pastaba. EMAS aplinkosaugos ataskaitą galima panaudoti konkrečioms pagrindiniams veiksmingumo rodikliams, ypač energijos vartojimo efektyvumui ir išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui, nurodyti.

2.4. VERTINIMO IR PATVIRTINIMO PROCEDŪRA

„Vertinimas – atitikties vertinimas, kurį atlieka aplinkosaugos vertintojas, kad nustatytų, ar organizacijos aplinkosaugos analizė, aplinkosaugos politika, aplinkosaugos vadybos sistema ir aplinkosaugos vidaus auditas bei jo įgyvendinimas atitinka šio reglamento reikalavimus.“

„Patvirtinimas – atlikusio vertinimą aplinkosaugos vertintojo patvirtinimas, kad organizacijos aplinkosaugos ataskaitos ir atnaujintos aplinkosaugos ataskaitos informacija ir duomenys yra patikimi bei teisingi ir atitinka šio reglamento reikalavimus.“

2.4.1. Kam leidžiama vertinti ir tvirtinti EMAS?

Šias pareigas gali atlikti tik akredituoti arba licencijuoti aplinkosaugos vertintojai.

„Aplinkosaugos vertintojas – atitiktis vertinimo įstaiga, kaip apibrėžta [Europos Parlamento ir Tarybos] Reglamente (EB) Nr. 765/2008 ⁽¹⁾, arba tokių įstaigų asociacija ar grupė, gavusi akreditaciją pagal šį reglamentą; fizinis ar juridinis asmuo arba tokių asmenų asociacija ar grupė, gavusi (-ęs) leidimą atlikti vertinimą ir patvirtinimą pagal šį reglamentą.“ ⁽²⁾

- Organizacija informacijos apie akredituotus aplinkosaugos vertintojus gali kreiptis į savo valstybės narės EMAS kompetentingą įstaigą arba EMAS akreditavimo ar licencijavimo įstaigą, atsakingą už EMAS vertintojų akreditaciją. Jeigu organizacija pageidauja informacijos apie savo sektoriuje dirbančius ne savo valstybės narės vertintojus, šią informaciją galima gauti iš ES EMAS registro ⁽³⁾,
- Akredituoto ar licencijuoto aplinkosaugos vertintojo veiklos sritis nustatoma pagal NACE kodus, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1893/2006 ⁽⁴⁾ išdėstytą ekonominės veiklos klasifikavimą. Kai organizacija sudaro sutartį su aplinkosaugos vertintoju, ji turi užtikrinti, kad vertintojas būtų akredituotas arba licencijuotas pagal konkretų NACE kodą, atitinkantį organizacijos veiklą,
- Kai vertintojas akredituojamas ar licencijuojamas vienoje valstybėje narėje, jis gali vykdyti veiklą visose ES šalyse ⁽⁵⁾,
- Informaciją apie akredituotus ar licencijuotus vertintojus galima rasti arba Komisijos EMAS interneto svetainėje, arba gauti iš atitinkamų valstybių narių įstaigų.

Pastaba. Organizacijai naudinga pasitikrinti, ar vertintojas, likus bent keturioms savaitėms iki vertinimo, pateikė atitinkamai akreditavimo ar licencijavimo įstaigai EMAS reglamento 24 straipsnyje nurodytą informaciją, kad valstybės narės, kurioje vertintojas pageidauja veikti, akreditavimo ar licencijavimo įstaiga galėtų vykdyti jo veiklos priežiūrą. Jeigu nevykdoma priežiūra, kompetentinga įstaiga gali atsisakyti organizaciją užregistruoti.

2.4.2. Kokios aplinkosaugos vertintojų pareigos?

- 1) Patikrinti, ar organizacija laikosi visų EMAS reglamento reikalavimų, susijusių su pradine aplinkosaugos analize, aplinkosaugos vadybos sistema, aplinkosaugos vidaus auditu bei jo rezultatais ir aplinkosaugos ataskaita.
- 2) Patikrinti, ar organizacija laikosi atitinkamų Bendrijos, nacionalinių, regiono ir vietos teisinių reikalavimų, susijusių su aplinka;

1 pastaba. Vertintojas turi patikrinti, ar organizacija nustatė, įgyvendino ir palaikė procedūrą (-as) taikytinų teisinių reikalavimų laikymuisi periodiškai įvertinti ⁽⁶⁾. Vertintojas išsamiai patikrina įmonės teisinę atitiktį. Atliekant šią pareigą, privalu patikrinti gautus esminius įrodymus, kad aplinkosaugos teisės aktai nepažeisti ⁽⁷⁾. Vertintojai gali naudotis vykdymo užtikrinimo institucijų duomenimis. Jeigu jie nenustato reikalavimų nesilaikymo atvejų, tai nurodoma aplinkosaugos deklaracijoje ir patvirtinama vertintojo parašu. Tačiau vertintojas turi pareigą taikydamas įprastus audito metodus patikrinti, ar reglamento reikalavimai vykdomi. Tai reiškia, kad jis negalės teisinių reikalavimų laikymosi patikrinti taip, kaip tai daro vykdymo užtikrinimo institucijos.

2 pastaba. Jeigu vertintojas nustato, kad laikotarpiu nuo vienos iki kitos registracijos nebuvo laikomasi reikalavimų, galimi toliau nurodyti variantai. Jis gali kompetentingai įstaigai pranešti, kad atitinkama organizacija turi būti išbraukta iš EMAS registro. Kitu atveju, jeigu organizacija įrodė, kad, bendradarbiaudama su vykdymo užtikrinimo institucijomis, laiku ėmėsi priemonių teisei atitiktčiai atkurti, vertintojas gali vis tiek pasirašyti vertinimo ir patvirtinimo deklaraciją, kaip nurodyta reglamento VII priede.

⁽¹⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

⁽²⁾ Nuoroda „šis reglamentas“ EMAS reglamente reiškia „EMAS reglamentą“.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_registrations/register_en.htm

⁽⁴⁾ 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1893/2006, nustatantis statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentas dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1).

⁽⁵⁾ Taikomi valstybės narės, kurioje vertintojas pageidauja vykdyti veiklą, akreditavimo ar licencijavimo įstaigos priežiūros reikalavimai, kaip nurodyta EMAS reglamento 24 straipsnyje.

⁽⁶⁾ Reglamento II priedo A.9.1.2 skirsnio „Atitikimo vertinimas“ ir A.10.2 skirsnio „Neatitiktis ir korekciniai veiksmai“.

⁽⁷⁾ 13 straipsnio 2 dalies c punktas, taip pat patikrinti, ar nėra atitinkamų suinteresuotųjų šalių skundų, arba, jeigu jų yra, patikrinti, ar jų klausimas konstruktyviai išspręstas (13 straipsnio 2 dalies d punktas).

- 3) Patikrinti, ar organizacija nuolat gerina aplinkosauginį veiksmingumą.
- 4) Patikrinti į EMAS aplinkosaugos ataskaitą įtrauktų ir naudojamų duomenų ir visos aplinkosaugos informacijos, kurią reikia patvirtinti, patikimumą, įtikinamumą ir tikslumą.
- 5) Aplankyti organizaciją arba vieną iš jos vietų. Vienoje vietoje veikiančių ir keliose vietose veikiančių organizacijų lankymo procedūros skirtingos, todėl svarbu pabrėžti atitinkamų metodų skirtumus. EMAS reglamente (25 straipsnio 4 dalyje) reikalaujama, kad kiekviena organizacija būtų aplankyta kaskart, kai turi būti atliekamas patvirtinimas ir (arba) vertinimas.
 - a) Vienoje vietoje veikiančios organizacijos atveju tai reiškia, kad vertintojas turi tą vietą aplankyti kasmet.
 - b) Kalbant apie mažas vienoje vietoje veikiančias organizacijas, jeigu galima taikyti mažoms organizacijoms numatyta leidžiančią nukrypti nuostatą (7 straipsnis), patvirtinimas ir (arba) vertinimas turi būti atliekami praėjus dvejiems ir ketveriems metams, o tai reiškia, kad vertintojas turi vietoje apsilankyti po dvejų ir ketverių metų.
 - c) Tačiau 25 straipsnio 4 dalyje vis tiek reikalaujama, kad registruota keliose vietose veikianti organizacija būtų aplankoma kiekvieną kartą atliekant vertinimą ir (arba) patvirtinimą. Taigi teisiniu požiūriu ši pareiga gali būti laikoma įvykdyta, jeigu vertintojas organizaciją (galbūt vieną, galbūt skirtingas vietas) aplanko kasmet.

Tačiau, atsižvelgiant į vertintojo užduotis ir jo pareiškimą dėl teisinės atitikties, apsilankymo programoje turi būti užtikrinta, kad kiekviena vieta, įtraukta pagal šios keliose vietose veikiančios organizacijos registracijos numerį, būtų aplankyta (visapusiškai įvertinta) bent kartą per 36 mėnesius. Bent vieną kartą per šį ciklą visapusiškai neįvertinęs kiekvienos iš sąrašą įtrauktos vietos vertintojas neįvykdytų EMAS III reglamente nurodytų savo pareigų. Tai taip pat reiškia, kad, prieš atliekant pirmąją organizacijos registraciją, aplinkosaugos vertintojas turi aplankyti visas keliose vietose veikiančios organizacijos vietas.

Kaip šios bendrosios taisyklės išimtis, keliose vietose veikiančioms organizacijoms vertinti gali būti taikoma imties sudarymo metodika. Jeigu įvykdomos konkrečios sąlygos, vertintojai per 36 mėnesius gali aplankyti pasirinktas organizacijos veiklos požiūriu reprezentatyvias vietas ir pateikti patikimą bendro organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo ir atitikties EMAS reglamento reikalavimams vertinimą.

Imties sudarymo metodika gali būti taikoma tik abipusiu susitarimu su aplinkosaugos vertintoju ir tik tuo atveju, jeigu įvykdomi šio naudotojo vadovo 2.4.3 skirsnyje apibrėžti reikalavimai ir 2.4.4 skirsnyje nustatytos įgyvendinimo gairės.

Todėl, organizacijai paprašius taikyti imties sudarymo metodiką, vertintojas patikrina toliau nurodytus aspektus, kad nuspręstų, ar ją galima taikyti:

- organizacija atitinka šio naudotojo vadovo 2.4.3 skirsnyje nurodytus reikalavimus,
- laikomasi 2.4.4 skirsnyje pateiktų įgyvendinimo gairių.

Be to, aplinkosaugos vertintojas gali nuspręsti riboti imties sudarymo metodikos taikymą, jeigu dėl tam tikrų aplinkybių jos taikymo vietose nepakanka, kad būtų galima deramai įsitikinti valdymo sistemos veiksmingumu. Tokius apribojimus aplinkosaugos tikrintojai turėtų apibrėžti atsižvelgdami į šiuos aspektus:

- aplinkos sąlygas ar kitus su organizacijos aplinkybėmis susijusius svarbius aspektus,
- skirtingą valdymo sistemos įgyvendinimą įvairiose vietose, siekiant atsižvelgti į šių vietų ypatumus,
- informaciją apie organizacijos atitiktį reikalavimams (pvz., vykdymo užtikrinimo institucijų įrašus apie reikalavimų nesilaikymą su pavyzdžiais, skundų skaičių ir taisomųjų veiksmų vertinimą).

Esant tokiai padėčiai, vertintojas turėtų dokumentuose nurodyti konkrečias priežastis, dėl kurių apribojama galimybė organizacijoje taikyti imties sudarymo metodiką.

Aplinkosaugos vertintojas taip pat įvertina panašių vietų grupavimo, kurio prašoma 2.4.3.2 straipsnyje dėl aplinkosaugos ataskaitos turinio ir bendro organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo, poveikį ir skaidrumą. Šio vertinimo rezultatai ir išvados išdėstomi vertinimo ataskaitoje.

Aplinkosaugos vertintojas išsamiai registruoja kiekvieną imties sudarymo metodikos taikymo keliose vietose atvejį, pagrindžia taikytą imties sudarymo metodiką ir naudotus parametrus ir (arba) kriterijus ir įrodo, kad imtis sudaroma laikantis šiame dokumente nustatytų reikalavimų.

- 6) Jeigu, atliekant vertinimą, keliose vietose veikiančioje organizacijoje, kurioje taikyta imties sudarymo metodika, nustatoma neatitiktis atvejų, vertintojas imasi šių veiksmų:
- ištiria, kiek ši neatitiktis būdinga konkrečiai vietai ir ar tokių atvejų gali pasitaikyti ir kitose vietose,
 - jeigu vertintojas turi duomenų, kad nustatyta neatitiktis gali būti požymis, jog bendra valdymo sistema turi trūkumą, galintį paveikti kitas vietas, jis reikalauja, kad organizacija nustatytų visas savo vietas, kurios galėjo būti paveiktos, tose vietose imtųsi reikiamų taisomųjų veiksmų ir atitinkamai pritaikytų savo valdymo sistemą. Jeigu neatitiktis negali būti ištaisyta laiku ėmusis taisomųjų veiksmų, vertintojas turėtų kompetentingai įstaigai pranešti, kad atitinkamos organizacijos registracijos EMAS registre galiojimas turi būti sustabdytas arba ji turi būti panaikinta,
 - reikalauja pateikti šių veiksmų įrodymus ir, įgyvendinus šiuos taisomuosius veiksmus, vertina jų veiksmingumą išplėsdamas imtį – įtraukdamas į ją papildomas vietas,
 - patvirtina aplinkosaugos ataskaitą ir pasirašo vertinimo ir patvirtinimo deklaraciją, kaip nurodyta reglamento VII priede, tik tuo atveju, jeigu jam pakanka įrodymų, kad visos vietos atitinka EMAS reglamento reikalavimus ir visus su aplinkosauga susijusius teisinius reikalavimus.
- 7) Atlikdamas pirmąjį vertinimą, vertintojas bent jau patikrina, ar organizacija atitinka šiuos reikalavimus:
- a) ar įdiegta visapusiškai veikianti aplinkosaugos vadybos sistema;
 - b) ar išsamiai suplanuota audito programa;
 - c) ar užbaigta vadovybinė analizė;
 - d) jeigu savo vietoms įvertinti organizacija pageidauja taikyti imties sudarymo metodiką, ar laikomasi šio naudojimo vadovo 2.4.3 ir 2.4.4 skyrių nuostatų;
 - e) ar parengta EMAS aplinkosaugos ataskaita ir ar atsižvelgta į konkrečius sektoriams skirtus informacinius dokumentus, jeigu jų esama.

2.4.3. Keliose vietose veikiančioms organizacijoms vertinti skirtos imties sudarymo metodikos taikymo reikalavimai

2.4.3.1. Bendrieji principai

Kad vertinimas būtų atliekamas atsižvelgiant į keliose vietose veikiančių organizacijų ypatumus, bet taip pat nebūtų abejonių dėl jų teisinės atitikties ir visiško valdymo sistemos įgyvendinimo ir taip būtų sudarytos sąlygos nuolat gerinti kiekvienos vietos, kuriai taikoma EMAS registracija, aplinkosauginį veiksmingumą, šioms organizacijoms gali būti tinkama taikyti imties sudarymo metodiką.

Jeigu įvykdomi 2.4.3.2 skirsnyje nustatyti kriterijai, organizacijai paprašius, aplinkosaugos vertintojas (-ai) gali sutikti taikyti imties sudarymo metodiką keliose vietose veikiančioms organizacijoms vertinti.

2.4.3.2. Organizacijų tinkamumo kriterijai

- a) Imties sudarymo keliose vietose veikiančioje organizacijoje procedūros gali būti taikomos tik panašių vietų grupėms.
- b) Vietų panašumas nustatomas pagal tai, ar jos yra toje pačioje valstybėje narėje, ar jose vykdoma tos pačios rūšies veikla, ar taikomos tos pačios procedūros, tie patys teisiniai reikalavimai, ar panašūs jų aplinkosaugos aspektai ir poveikis aplinkai, kokia yra palyginamoji jų poveikio aplinkai svarba ir ar jose taikomi panašūs aplinkosaugos vadybos ir kontrolės metodai.
- c) Panašių vietų grupė(s) nustatoma (-os) kaip aplinkosaugos vadybos sistemos dalis, abipusiu susitarimu su aplinkosaugos vertintoju. Į šias grupes atsižvelgiama atliekant vidaus auditą ir vadovybinę analizę, jos taip pat nurodomos aplinkosaugos ataskaitoje.
- d) Visoms dėl nepakankamo panašumo į grupę neįtrauktoms vietoms imties sudarymo metodika netaikoma – jos turi būti vertinamos atskirai.
- e) Visas vietas, kurioms taikoma EMAS registracija, tiesiogiai kontroliuoja organizacijos vadovybė.

- f) Aplinkosaugos vadybos sistema centralizuotai kontroliuojama ir administruojama, centrinė administracija atlieka jos analizę. Visos vietos, kurioms taikoma EMAS registracija, įtraukiamos į organizacijos aplinkosaugos analizę, joms taikoma vidaus audito programa ir, prieš atliekant pirmąją registraciją, atliekamas visų šių vietų vidaus auditas (įskaitant teisinės atitikties auditą).

Be to, organizacija turi įrodyti turinti kompetenciją ir gebėjimų inicijuoti organizacinius pokyčius visose EMAS įregistruotose vietose, jeigu to reikia aplinkosaugos tikslams pasiekti. Organizacija taip pat turi įrodyti savo gebėjimą rinkti ir analizuoti duomenis (įskaitant toliau nurodytus punktus, bet tuo neapsiribojant) iš visų vietų, įskaitant būstinę:

- visus į aplinkosaugos analizę įtrauktus elementus, kaip apibrėžta EMAS reglamento (Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009) I priede, *inter alia*, taikytinų teisinių reikalavimų nustatymą, aplinkosaugos aspektus ar su jais susijusį poveikį aplinkai ir aplinkosaugos vadybos praktiką bei procedūras,
 - aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentus ir sistemos pokyčius,
 - vidaus auditą ir rezultatų vertinimą, įskaitant atitikties su aplinka susijusiems teisiniams reikalavimams vertinimą,
 - vadovybinę analizę,
 - aplinkosauginį veiksmingumą,
 - skundus ir
 - taisomųjų veiksmų vertinimą.
- g) Imties sudarymo metodika netaikoma:
- organizacijoms, kurioms, remiantis reikalavimu per vertinimo ciklą įvertinti visas vietas, suteiktos paskatos,
 - trečiojoje šalyje esančioms vietoms,
 - vietoms, kurioms taikomi visiškai kitokie teisiniai aplinkosaugos reikalavimai,
 - vietoms, kurioms taikomi teisės aktai, kuriais reglamentuojamas išmetamas teršalų kiekis, pavojingosios atliekos arba pavojingųjų medžiagų laikymas (pvz., Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES ⁽¹⁾ (PITD) arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES ⁽²⁾ (Seveso direktyva),
 - vietoms, kurių reikšmingi aplinkosaugos aspektai apima ekologinių avarijų riziką.

Šioms vietoms imties sudarymo metodika netaikoma, jos vertinamos atskirai.

- h) Organizacija vykdo veiklą ekonomikos sektoriuose, kuriuose pagal 2.4.3.3 skirsnį leidžiama taikyti imties sudarymo metodiką.

2.4.3.3. Ekonomikos sektoriai, kuriuose galima leisti taikyti imties sudarymo metodiką

- a) Keliose vietose veikiančias organizacijas vertinti taikant imties sudarymo metodiką leidžiama šiuose sektoriuose:

9 lentelė

Ekonomikos sektoriai, kuriuose leidžiama taikyti imties sudarymo metodiką

Ekonomikos sektorius	NACE kodas
Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą	64
Draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo, išskyrus privalomąjį socialinį draudimą, veikla	65

⁽¹⁾ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

⁽²⁾ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis cheminėmis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti Tarybos direktyvą 96/82/EB (OL L 197, 2012 7 24, p. 1).

Ekonomikos sektorius	NACE kodas
Teisinė ir apskaitos veikla	69
Konsultacinė valdymo veikla	70.2
Įdarbinimo veikla (pvz., žmogiškųjų išteklių paieškos veikla, laikinasis įdarbinimas, įdarbinimas)	78
Kelionių agentūrų, ekskursijų organizatorių, kitų išankstinio užsakymo paslaugų ir susijusi veikla	79
Įstaigų administracinė ir aptarnavimo veikla	82.1
Ikmokyklinis ir pradinis ugdymas	85.1 ir 85.2
Bibliotekų ir archyvų veikla	91

b) Kad gautų žinių apie imties sudarymo metodikos taikymą, valstybės narės gali įgyvendinti bandomuosius projektus kituose 10 lentelėje nurodytų sektorių. Šiuo tikslu valstybės narės Europos Komisijai pateikia tokią informaciją:

- suprantamą ir vienareikšmį EMAS registruojamos organizacijos aprašymą, įskaitant trumpą organizacijos aplinkybių aprašymą, jos veiklos, produktų bei paslaugų apžvalgą ir, jei aktualu, jos santykio su pagrindine organizacija apibūdinimą,
- vietų, kuriose turėtų būti taikoma imties sudarymo metodika, sąrašą,
- vietų grupes, įskaitant grupavimo metodiką,
- vietas, kuriose uždrausta taikyti imties sudarymo metodiką, ir tokio draudimo priežastį,
- visų organizacijos reikšmingų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, aprašymą, įskaitant paaiškinimą, kaip šio poveikio pobūdis yra susijęs su reikšmingais tiesioginiais ir netiesioginiais aspektais, taip pat nustatytus reikšmingus aplinkosaugos aspektus, būdingus vietoms, kuriose turėtų būti taikoma imties sudarymo metodika,
- galimą su šiais aplinkosaugos aspektais susijusią riziką,
- organizacijos aplinkosaugos politiką ir trumpą aplinkosaugos vadybos sistemos aprašymą, įskaitant jos tikslus ir uždavinius, susijusius su reikšmingais aplinkosaugos aspektais ir poveikiu aplinkai; jeigu organizacija dar nėra įdiegusi aplinkosaugos vadybos sistemos (toliau – AVS), ji turėtų apibūdinti numatomą AVS ir pagrindinius jos uždavinius,
- nuorodą į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus.

Gavusi šį pranešimą, Europos Komisija informuoja EMAS komitetą apie planuojamą bandomąjį projektą ir pateikia nuomonę dėl jo tinkamumo. Jeigu per du mėnesius dauguma EMAS komiteto narių tam nepaprieštarauja, bandomasis projektas gali būti pradėtas įgyvendinti pagal šias taisykles:

- organizacija laikosi visų EMAS reglamente nustatytų registracijos ar jos galiojimo pratęsimo reikalavimų,
- imties sudarymo metodika turėtų būti nustatyta pagal šio naudojimo vadovo 2.4.4 skirsnyje nurodytas įgyvendinimo gaires.

Šių projektų trukmė neviršija trejų metų. Sėkmingai įgyvendinus bandomąjį projektą ir gavus teigiamą įvertinimą, kuriuo patvirtinama, kad organizacija atitinka visus EMAS reglamento reikalavimus, organizaciją ir jos vietas EMAS galima įregistruoti trejiems metams arba, jeigu taikoma 7 straipsnyje nustatyta nukrypti leidžianti nuostata, ketveriems metams.

Kiekvieno projekto vertinimas pateikiamas EMAS komitetui.

Remdamasis bandomojo projekto vertinimu, EMAS komitetas gali rekomenduoti sektorių įtraukti į sektorių, kuriuose leidžiama taikyti imties sudarymo metodiką (9 lentelė), sąrašą.

10 lentelė

Ekonomikos sektoriai, kuriuose, įgyvendinant bandomuosius projektus, galima leisti taikyti imties sudarymo metodiką

Ekonomikos sektorius	NACE kodas
Vandens rinkimas, valymas ir tiekimas	36
Nuotekų valymas	37
Toliau nurodytos mažmeninės prekybos sektoriaus veiklos rūšys	
Mažmeninė prekyba nespecializuotose parduotuvėse (pvz., prekybos centruose)	47.1
Maisto, gėrimų ir tabako mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.2
Tekstilės gaminių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.51
Kultūros ir poilsio prekių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.6
Drabužių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.71
Avalynės ir odos gaminių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.72
Kosmetikos ir tualetų reikmenų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.75
Laikrodžių, papuošalų ir juvelyrinių dirbinių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	47.77
Toliau nurodytos apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriaus veiklos rūšys	
Viešbučių ir panašių laikinų buveinių veikla	55.1
Poilsiautojų ir kita trumpalaikio apgyvendinimo veikla	55.2
Restoranų (bet ne pagaminto valgio teikimo) veikla	56.1
Gėrimų pardavimo vartoti vietoje veikla	56.3
Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla	62
Nekilnojamojo turto operacijos: nekilnojamojo turto pirkimas, pardavimas ir nuoma (išskyrus nekilnojamojo turto eksploatavimą)	68
Reklama ir rinkos tyrimas	73
Kita profesinė, mokslinė ir techninė veikla	74
Bendroji viešojo valdymo veikla	84.11
Vidurinis ugdymas, aukštasis mokslas ir kitas mokymas	85.3, 85.4, 85.5, 85.6
Kita stacionarinė globos veikla	87
Nesusijusio su apgyvendinimu socialinio darbo veikla	88
Kūrybinė, meninė ir pramogų organizavimo veikla	90
Muziejų ir kita kultūrinė veikla	91
Sporto veikla	93.1
Narystės organizacijų veikla	94

2.4.4. *Keliose vietose veikiančioms organizacijoms vertinti skirtos imties sudarymo metodikos taikymo gairės*

2.4.4.1. **Bendrieji principai**

- a) Organizacija parengia aiškų siūlomos imties sudarymo metodikos taikymo srities aprašymą (nurodomas vietų skaičius, pateikiamas visų vietų, kuriose bus taikoma imties sudarymo metodika, sąrašas ir trumpas jų veiklos aprašymas, taip pat nurodomos vietos, kuriose imties sudarymo metodika nebus taikoma).
- b) Vietos, kuriose organizacija siūlo taikyti imties sudarymo metodiką, suskirstomos į vieną arba daugiau panašių vietų grupių, kaip nurodyta šio naudotojo vadovo 2.4.3.2 skirsnio c punkte. Vietų grupės panašumu turi būti užtikrinta, kad vertinti pasirinktos vietos bus labai reprezentatyvios visos grupės atžvilgiu. Kaip nurodyta 2.4.3.2 skirsnio d punkte, visose dėl nepakankamo panašumo į grupę neįtrauktose vietose imties sudarymo metodika netaikoma – jos turi būti vertinamos atskirai.
- c) Vertintojas sutinka su siūloma taikymo sritimi, apibrėžia kiekvienos vietų grupės pobūdį ir parengia vertinimo planą, kuriame pateikiamas vietų grupių apibrėžimo metodikos ir kriterijų, taip pat metodo, kuris bus taikomas vietoms pasirinkti (ir atsitiktiniu, ir neatsitiktiniu būdu), aprašymas ir nurodomas vertinimo atlikimo laikas. Šis vertinimo planas taip pat apima kiekvienos vietų grupės pagrindinę veiklą ir procesus, reikšmingus aplinkosaugos aspektus, susijusius su kiekviena vietų grupe, ir su šiais aspektais susijusios ekologinių avarijų rizikos įvertinimą.

2.4.4.2. **Imties sudarymo metodika**

Vietų, kuriose bus atliekami patikrinimai vietoje, pasirinkimo tvarka turi atitikti toliau nustatytus reikalavimus.

- a) Reprezentatyvi imtis atrenkama iš kiekvienos panašių vietų grupės.
- b) Imtis iš dalies sudaroma atrankiniu būdu, pagal toliau nurodytus veiksnius, o iš dalies neatrankiniu būdu (taikant atsitiktinę atranką), taigi galutinė imtis apima įvairias vietas ir yra reprezentatyvi.
- c) Kiekvienoje grupėje atsitiktinai (neatrankiniu būdu) atrenkama bent 50 % į imtį įtrauktų vietų (šis skaičius suapvalinamas iki didesnio sveikojo skaičiaus). Aplinkosaugos vertintojas turi dokumentais pagrįsti šiai atsitiktinei atrankai atlikti taikytą procedūrą.
- d) Nustatant likusias – atrankinės – imties dalies sudarymo metodiką, atsižvelgiama į toliau pateiktas nuostatas. Pagal šią metodiką užtikrinama, kad pasirinktų vietų skirtumai būtų kuo didesni ir kad ji apimtų bent šiuos aspektus:
 - aplinkosaugos analizės ir vietų vidaus audito ar ankstesnių vertinimų rezultatus,
 - įrašus apie incidentus, skundus ir kitus svarbius taisomųjų ir prevencinių veiksmų aspektus,
 - didelius vietų dydžio skirtumus,
 - vietose taikomos vadybos sistemos ir procesų skirtumus ir jų sudėtingumą,
 - po paskutinio vertinimo atliktus pakeitimus,
 - vadybos sistemos užbaigtumą ir žinias apie organizaciją,
 - kultūros, kalbos ir administracinių reikalavimų skirtumus,
 - geografinį veiklos rūšių pasiskirstymą.

Atsižvelgdamas į šiuos aspektus, vertintojas taip pat siekia į imtį įtraukti kuo daugiau vietų, kurios dar nebuvo vertintos.

- e) Mažiausias vietų skaičius, kurį reikėtų įtraukti į imtį, sudaromą atrenkant vietas iš kiekvienos vietų grupės, nustatomas pagal šią formulę:
 - Norint pirmą kartą užsiregistruoti EMAS arba pratęsti šios registracijos galiojimą, šis skaičius yra į kiekvieną grupę įtrauktų vietų skaičiaus kvadratinė šaknis, padauginta iš dviejų ir suapvalinta iki didesnio sveikojo skaičiaus (pvz., grupės, kurią sudaro 100 vietų, atveju: $\sqrt{100 \times 2} = 20$).

- f) Imties turėtų būti padidinta, jeigu aplinkosaugos vertintojų atliktoje vietų, kurioms taikoma EMAS registracija, analizėje nurodytos specialios aplinkybės, susijusios su tam tikrais veiksniais, pvz.:
- vietų dydžiu ir darbuotojų skaičiumi (pvz., vietoje dirba daugiau kaip 50 darbuotojų),
 - procesų sudėtingumu ir rizika, kad kartu gali būti sugrupuotos nepanašios vietos,
 - aplinkosauginio veiksmingumo skirtumais,
 - darbo praktikos ir ataskaitų apie poveikį aplinkai teikimo skirtumais,
 - vykdomos veiklos skirtumais,
 - aplinkosaugos aspektų ir susijusio poveikio aplinkai reikšmingumu ir mastu;
 - įrašais apie skundus ir kitus svarbius taisomųjų ir prevencinių veiksmų aspektus ir
 - vidaus audito ir vadovybinės analizės rezultatais.

Keliose vietose veikiančios organizacijos vertinimo taikant imties sudarymo metodiką pavyzdys

Paimkime kaip pavyzdį bendrovę, veikiančią mažmeninės prekybos drabužiais sektoriuje ir turinčią šias vietas:

- 100 parduotuvių > 150 m²
- 400 parduotuvių < 150 m²
- 3 įvairaus dydžio sandėliai, kuriuose sandėliuojamos įvairios prekės
- 1 būstinė

1. Vietų grupės, kuriose numatyta taikyti imties sudarymo metodiką:

- 1 grupė: 100 parduotuvių > 150 m²
- 2 grupė: 400 parduotuvių < 150 m²
- Atskiros vietos:
 - 3 sandėliai
 - 1 būstinė

2. Vertinimas prieš atliekant pirmąją registraciją:

- Visos atskiros vietos (3 sandėliai, 1 būstinė)
- 1 grupė: bent $\sqrt{100}$ parduotuvių $\times 2 = 20$ parduotuvių
- 2 grupė: bent $\sqrt{400}$ parduotuvių $\times 2 = 40$ parduotuvių

3. Vertinimas prieš pratęsiant registracijos galiojimą:

- Turėtų būti aplankytos visos atskiros vietos.
- 1 grupė: bent $\sqrt{100}$ parduotuvių $\times 2 = 20$ parduotuvių
- 2 grupė: bent $\sqrt{400}$ parduotuvių $\times 2 = 40$ parduotuvių

2.4.5. *Imties dydžio ir imties sudarymo metodikos pagrindimas aplinkosaugos ataskaitoje*

EMAS registruotos organizacijos, kurias vertindamas aplinkosaugos vertintojas naudojo imties sudarymo ir (arba) vertinimo planą, kaip nurodyta šio naudotojo vadovo 2.4.3 skirsnyje, turėtų dokumentais pagrįsti šį imties sudarymo planą savo aplinkosaugos ataskaitoje. Aplinkosaugos ataskaitoje turėtų būti (trumpai) paaiškinta, kodėl buvo taikomas konkretus vietų grupavimo metodas ir kodėl pasirinktas tam tikras imties dydis. Aplinkosaugos ataskaitoje pateikiamas visų vietų sąrašas ir aiškiai skiriamos aplankytos ir neaplankytos vietos.

2.5. REGISTRAVIMO TVARKA

EMAS III reglamente numatytos tam tikros bendros registravimo taisyklės. Valstybės narės gali jas pritaikyti savo vidaus aplinkosaugos teisės aktuose.

Kai sistema įgyvendinta, įvertinta, o EMAS aplinkosaugos ataskaita – patvirtinta, kitas organizacijos žingsnis – kreiptis į kompetentingą įstaigą dėl registracijos.

2.5.1. **Su kuria kompetentinga įstaiga organizacijai bendradarbiauti?**

11 lentelė

Kompetingos įstaigos ⁽¹⁾, į kurias reikia kreiptis dėl įvairių rūšių registracijos

Įvairūs atvejai	Kur registruoti
Organizacija vykdo veiklą vienoje vietoje ES	Valstybės narės, kurioje veikia organizacija, oficialiai paskirtoje kompetentingoje įstaigoje.
Organizacija vykdo veiklą keliose vietose vienoje valstybėje narėje (federacinėje ar pan. valstybėje)	Valstybės narės šiuo tikslu paskirtoje kompetentingoje įstaigoje.
Organizacija vykdo veiklą keliose vietose keliose ES valstybėse narėse (ES bendra registracija)	ES bendros registracijos atveju vadovaujanti kompetentinga įstaiga nustatoma pagal tai, kur yra įsikūrusi organizacijos būstinė arba vadovybės centras (tokia eilės tvarka).
Organizacija vykdo veiklą vienoje ar keliose vietose trečiojoje šalyje (trečiųjų šalių registracija)	Jeigu valstybė narė nusprendžia leisti trečiosios šalies registraciją, remiantis EMAS reglamento 3 straipsnio 3 dalimi registracija toje konkrečioje valstybėje narėje praktiškai priklausys nuo akredituotų vertintojų buvimo. Galimas vertintojas turėtų būti akredituotas konkrečioje valstybėje narėje, kurioje numatyta trečiosios šalies registracija tai konkrečiai trečiajai šaliai ir konkrečiam (-iems) atitinkamam (-iems) ūkio sektoriui (-iams) (nustatomam (-iems) pagal NACE kodus).
Organizacija vykdo veiklą keliose vietose valstybėse narėse ir trečiojoje šalyje (visuotinė registracija)	Valstybė narė, kurioje bus už šią procedūrą atsakinga kompetentinga įstaiga, nustatoma pagal toliau nurodytas sąlygas tokia pirmenybės tvarka: <ol style="list-style-type: none"> 1. kai organizacija turi būstinę valstybėje narėje, kuri leidžia trečiosios šalies registraciją, paraiška turėtų būti teikiama tos valstybės narės kompetentingai įstaigai; 2. jeigu organizacijos būstinė nėra trečiosios šalies registraciją leidžiančioje valstybėje narėje, tačiau ten yra organizacijos vadovybės centras, paraiška turėtų būti teikiama tos valstybės narės kompetentingai įstaigai; 3. jeigu visuotinės registracijos prašanti organizacija trečiosios šalies registraciją leidžiančioje valstybėje narėje neturi nei būstinės, nei vadovybės centro, ši organizacija trečiosios šalies registraciją leidžiančioje valstybėje narėje turi įsteigti <i>ad hoc</i> vadovybės centrą, o paraiška turėtų būti teikiama tos valstybės narės kompetentingai įstaigai. <p><i>Pastaba.</i></p> <p>Jeigu paraiška susijusi su daugiau nei viena valstybe nare, turi būti taikoma dalyvaujančių kompetentingų įstaigų veiksmų koordinavimo procedūra (nustatyta ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos, atliekamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009, vadovo 3.2 skirsnyje). Tada ta kompetentinga įstaiga minėtosios procedūros ES bendros registracijos aspektais veiks kaip vadovaujanti kompetentinga įstaiga.</p>

Pastaba. Atitinkamos registracijos sistemos kiekvienoje valstybėje narėje gali būti kitokios. Paprastai vienoje valstybėje narėje yra viena kompetentinga įstaiga, tačiau kai kuriose valstybėse narėse įprasta regionų lygmeniu turėti skirtingas kompetingas įstaigas.

⁽¹⁾ ES valstybėse narėse ir Norvegijoje veikiančių kompetentingų įstaigų, akreditavimo įstaigų ar aplinkosaugos vertintojų kontaktinių duomenų sąrašas pateiktas adresu: http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm

2.5.2. Registracijos dokumentai ir (arba) reikalavimai

Paraiška turi būti pateikta valstybės narės, kurioje organizacija pageidauja būti registruota, oficialia kalba. Į ją turi būti įtraukta:

- 1) patvirtinta EMAS aplinkosaugos ataskaita (elektroninis arba spausdintas variantas);
- 2) aplinkosaugos vertintojo pasirašyta deklaracija, kurioje patvirtinama, kad vertinimas ir patvirtinimas atlikti pagal reglamentą (reglamento VII priedą);
- 3) užpildyta paraiškos forma (reglamento VI priedas), kurioje pateikiama informacija apie organizaciją, jos vietas ir aplinkosaugos vertintoją;
- 4) įrodymas, kad sumokėtos rinkliavos, jeigu jos taikomos.

2.5.3. Sąlygos, kurios turi būti įvykdytos prieš EMAS registravimo procesą arba jam vykstant

- 1) Vertinimas ir patvirtinimas atlikti pagal reglamentą.
- 2) Paraiškos forma visiškai užpildyta, visi patvirtinamieji dokumentai tvarkingi.
- 3) Kompetentingai įstaigai užtenka esminių įrodymų, kad nėra su aplinka susijusių teisinių reikalavimų pažeidimo požymių. Tinkamas esminis įrodymas būtų vykdymo užtikrinimo institucijos rašytinė pažyma, kad nėra tokio pažeidimo požymių.
- 4) Suinteresuotosios šalys nėra pateikusios aktualių skundų arba skundų klausimai tinkamai išspręsti.
- 5) Kompetentinga įstaiga, remdamasi gautais įrodymais, yra įsitikinusi, kad organizacija atitinka visus reglamento reikalavimus.
- 6) Kompetentinga įstaiga gavo reikalaujamą rinkliavą, jeigu ji taikoma.

Geriausia patirtimi laikoma praktika, kai kompetentinga įstaiga galutinį sprendimą dėl paraišką pateikusios organizacijos registravimo EMAS priima per tris mėnesius nuo sėkmingo paraiškos pateikimo. Ilgesnis laikotarpis galutiniam sprendimui dėl registravimo priimti gali būti pateisinamas tik išimtiniais atvejais.

2.5.4. Organizacijų narystės sustabdymas arba jų išbraukimas iš registro

Tai gali būti padaryta, jeigu:

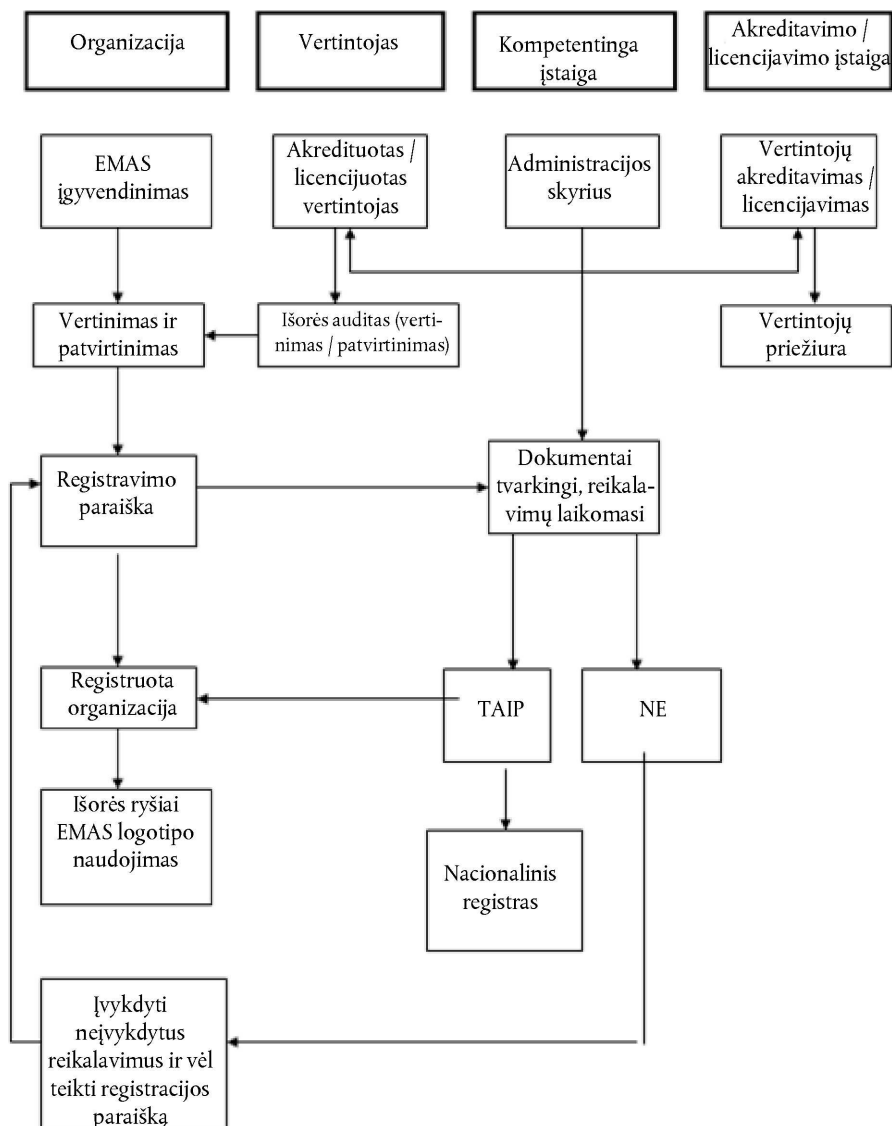
- kompetentinga įstaiga turi priežasčių manyti, kad organizacija neatitinka reglamento,
- kompetentinga įstaiga gauna priežiūrą vykdančios akreditavimo ar licencijavimo įstaigos raštišką pranešimą, kad aplinkosaugos vertintojas neatliko savo pareigų pagal reglamento nuostatas,
- organizacija per du mėnesius nuo reikalaujamų terminų nepateikia nė vieno iš toliau nurodytų dokumentų: patvirtintos aplinkosaugos ataskaitos, atnaujintos aplinkosaugos ataskaitos arba vertintojo pasirašytos vertinimo ir patvirtinimo veiklos deklaracijos (VII priedas), paraiškos formos (VI priedas),
- kompetentinga įstaiga raštišku vykdymo užtikrinimo institucijos pranešimu yra informuota apie teisinių aplinkosaugos reikalavimų pažeidimą.

Kompetentinga įstaiga gali panaikinti narystės sustabdymą tik gavusi tinkamą informaciją apie tai, kad organizacija laikosi reglamento.

EMAS reglamente narystės sustabdymo trukmė nenurodyta, tad dėl jos sprendžia atitinkamos kompetentingos įstaigos. Tačiau narystė turėtų būti stabdoma ne ilgiau kaip dvylikai mėnesių.

10 schema

EMAS ramsčiai. Registravimo tvarka

2.6. ESMINIAI PAKEITIMAI

Savo veiklą, struktūrą, administravimą, procesus, veiksmus, produktus ar paslaugas keičianti organizacija turi atsizvelgti į šių pokyčių poveikį aplinkai, nes jis gali turėti įtakos EMAS registracijos galiojimui. Nedideli pokyčiai gali būti toleruojami, bet esminiai pokyčiai reiškia, kad reikės atnaujinti aplinkosaugos analizę, politiką, programą, vadybos sistemą ir ataskaitą. Visi atnaujinti dokumentai turi būti įvertinti ir patvirtinti per šešis mėnesius. Vadovaudamasi reglamento VI priedu, po patvirtinimo organizacija turi pateikti pakeitimus kompetentingai įstaigai.

11 schema

Srautų diagrama, kokių veiksmų pagal EMAS imtis esminių pokyčių atveju

3. EMAS LOGOTIPO NAUDOJIMAS

Kas yra EMAS logotipas?

EMAS logotipas yra grafinis ženklas, susijęs su:

- tinkamu EMAS sistemos įgyvendinimu,
- išpareigojimu nuolat gerinti aplinkosauginį veiksmingumą,
- aktyviu darbuotojų įtraukimu į veiklą,
- patikima informacija apie organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą,
- įrodyta teisine atitiktimi.

EMAS logotipas yra geras būdas parodyti, kad organizacija tausoja aplinką.

3.1. KAIP NAUDOTI EMAS LOGOTIPĄ

EMAS logotipą gali naudoti tik galiojančią EMAS registraciją turinčios organizacijos.

- Logotipe visada turi būti nurodytas organizacijos registracijos numeris, išskyrus atvejus, kai vykdoma EMAS sistemos populiarinimo ir rinkodaros veikla.
- Galioja tik oficialus logotipas.
- Jeigu organizacija turi kelias vietas, kurios ne visos įtrauktos į registraciją, logotipą ji gali naudoti tik registruotoms vietoms ir neturi sudaryti išpūdžio, kad užregistruota visa organizacija.
- Pageidautina, kad logotipas būtų nurodytas aplinkosaugos ataskaitoje.

12 schema

EMAS logotipas

Įvertinta aplinkosaugos vadyba
Reg. Nr. XXXX

EMAS logotipo naudojimas vykdant populiarinimo veiklą ir sistemos rinkodarą

EMAS logotipą be registracijos numerio galima naudoti tik šiuo atveju. Logotipą gali naudoti kompetentingos įstaigos, akreditavimo ir licencijavimo įstaigos.

3.2. KAIP NENAUDOTI EMAS LOGOTIPO

- Ant produktų ar pakuočių, kad jis nebūtų painiojamas su produktų ženklais,
- kartu su panašiais teiginiais, susijusiais su kita veikla ir paslaugomis.

Logotipas neturi būti naudojamas taip, kad ji būtų galima supainioti su kitais produktų ar paslaugų ženklais.

12 lentelė

EMAS logotipo naudojimas. Pavyzdžiai

Nr.	Pavyzdys arba atvejis	Leidžiamas
1.	Logotipas ant registruotos organizacijos laiško, voko, vizitinės kortelės, įmonės uniformos, įmonės kompiuterio, portfelio, EMAS vėliavos ar kitas panašus EMAS logotipo naudojimo būdas sistemai populiarinti įmonės lygmeniu	TAIP, kartu su registracijos numeriu, nes taip populiarinama EMAS registruota organizacija.
2.	Logotipas institucijoms teikiamo dokumento, kuriame nurodomi patvirtinti organizacijos veiksmingumo duomenys, atrašėje	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
3.	Logotipas ant aplanko, kuriame laikoma iš dalies registruotos organizacijos ataskaita	TAIP, kartu su registracijos numeriu, tačiau logotipe turi būti paminėtos tik registruotos vietos.

Nr.	Pavyzdys arba atvejis	Leidžiamas
4.	Logotipas ant produkto, ant kurio nurodoma, kad tai „ekologiškas produktas“	NE, nes gali būti painiojama su produktų ekologiškais ženklais.
5.	Logotipas registruotos oro susisiekimo bendrovės (lėktuve esančiame) žurnale, kartu su tam tikra patvirtinta informacija	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
6.	Logotipas ant EMAS registruotos įmonės lėktuvo, traukinio, autobuso, automobilio, sunkvežimio arba metro traukinio	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
7.	Logotipas ant registruotos platinimo įmonės sunkvežimio kartu su įmonės pavadinimu, greta patvirtinto teiginio: „Mes 2009–2012 m. savo sunkvežimių parko vidutiniškai sunaudojamą dyzelino kiekį sumažinome 20 % iki × litrų 100 km“	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
8.	Logotipas ant neregistruotos turistų apgyvendinimo patalpos nuotraukos, įtrauktos į registruotos kelionių agentūros katalogą	NE, logotipo naudojimas kelia painiavą. Jį galima taikyti tik kelionių agentūrai.
9.	Logotipas ant registruotos kelionių agentūros katalogo, kuriame nurodyta patvirtinta informacija apie organizacijos įgyvendintas tvaraus turizmo priemones	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
10.	Logotipas darbuotojams skirtuose vidaus aplinkraščiuose, kuriuose pateikiama tik patvirtinta informacija apie aplinkosaugos vadybos sistemos veikimą	TAIP, logotipe nereikia nurodyti registracijos numerio, nes tai vidaus pranešimas bendram sąmoningumui didinti.
11.	Logotipas vartotojams ir tiekėjams skirtame naujienlaiškyje arba brošiūros viršelyje, o teksto turinys paimtas iš patvirtintos aplinkosaugos ataskaitos	TAIP, kartu su registracijos numeriu, nes tai – registruotos organizacijos pranešimas plačiajai visuomenei, pateikiant konkrečius tos EMAS registruotos įmonės pavyzdžius.
12.	Logotipas metinėje patronuojančiosios bendrovės, turinčios registruotų ir neregistruotų vietų, aplinkosaugos ataskaitoje, kai šiuo logotipu pradedamas patvirtintos aplinkosaugos ataskaitos skyrius, o ataskaitoje lengva atpažinti EMAS registruotas organizacijos vietas	TAIP, kartu su vienu ar keliais registracijos numeriais. Jeigu registracija yra bendra – joje tuo pačiu numeriu įtrauktos kelios vietos, reikia naudoti tą numerį. Jeigu visos EMAS vietos registruotos individualiai, turi būti atpažinti konkrečių vietų registracijos numeriai.
13.	Logotipas kaip pagrindinis žymuo, po kuriuo verslo ataskaitoje pateikiami patvirtinti aplinkosaugos duomenys	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
14.	Bendra Vyriausybės organizacijos brošiūra, kurioje nurodoma, kaip EMAS registruotoms organizacijoms apskritai geriausia perdurti arba tvarkyti įvairias atliekų dalis	TAIP, be registracijos numerio, nes ši brošiūra skirta bendram sąmoningumui didinti, ji nėra susijusi su registracijos numeriu.
15.	Logotipas greta patvirtintos aplinkosaugos informacijos organizacijos interneto svetainėje	TAIP, kartu su registracijos numeriu.
16.	Logotipas registruotos organizacijos parodų stenduose, kuriuose populiarinama pati registruota organizacija	TAIP, kartu su registracijos numeriu.

Nr.	Pavyzdys arba atvejis	Leidžiamas
17.	Logotipas registruotos organizacijos parodų standuose, kuriuose reklamuojama pati EMAS kaip aplinkosaugos vadybos sistema	TAIP, logotipe nereikia nurodyti registracijos numerio, nes jis skirtas populiarinimui.
18.	Logotipas laikraštyje kaip pagrindinis žymuo bendroje dviejų įmonių, skelbiančių savo bendradarbiavimą tiekimo grandinėje aplinkos klausimais, reklamoje (viena įmonė registruota, kita – ne)	NE, logotipo naudojimas kelia painiavą, nes viena iš organizacijų neregistruota.
19.	Populiarinimo tikslais neregistruotos organizacijos naudojamas logotipas be registracijos numerio	TAIP, tačiau tik EMAS populiarinimo veiklai, o ne pačiai organizacijai populiarinti.
20.	Logotipas ant registruotos savivaldybės transporto organizacijos bilietų	TAIP, logotipe nereikia nurodyti registracijos numerio, jeigu jis naudojamas pačiai EMAS populiarinti. Jeigu bilietuose nurodytu logotipu populiarinama konkreti EMAS registruota organizacija, jame būtų privaloma nurodyti tos konkrečios organizacijos registracijos numerį.

4. KAIP NUO KITŲ APLINKOSAUGOS VADYBOS SISTEMŲ PEREITI PRIE EMAS

Visoje ES vis daugiau aplinkosaugos vadybos sistemų, suprojektuotų konkrečių veiklos sektorių poreikiams tenkinti. Vietos ar regionų administravimo institucijos gali šiomis sistemomis gerinti tvarumą arba aplinkosauginį veiksmingumą. Aktualiausios iš šių sistemų prieinamos per nuorodas, pateiktas šio vadovo priede.

EMAS reglamente paminėta galimybė nustatyti jos ir kitų sistemų lygiavertiškumą. Oficialiai pripažinus tam tikras arba visas kitų aplinkosaugos vadybos sistemų dalis organizacijai gali būti lengviau pereiti prie EMAS. Tvarka yra tokia:

- valstybės narės turi Komisijai pateikti raštišką prašymą pripažinti aplinkosaugos vadybos sistemą ar jos dalį;
- prašyme turi būti išnagrinėtos ir nurodytos atitinkamos aplinkosaugos vadybos sistemos dalys ir EMAS atitinkantys elementai, pateikiant lygiavertiškumo su EMAS įrodymus;
- Komisija teikia pasiūlymą EMAS komitetui (įsteigtam pagal Reglamento 49 straipsnį);
- ES oficialiajame leidinyje skelbiama informacija apie pripažintą aplinkosaugos vadybos sistemą arba jos dalis, kai jas patvirtina Komisija.

Pripažintą aplinkosaugos vadybos sistemą arba jos dalis įgyvendinusios organizacijos neprivalo kartoti tų jau pripažintų dalių rengdamosi EMAS registracijai.

Kiekviena valstybė narė turi nuosavas procedūras pripažinimo paraiškoms nagrinėti. Daugiau informacijos apie jas gali suteikti atitinkama kompetentinga įstaiga.

5. EMAS III MAŽOSIOMS IR VIDUTINĖMS ĮMONĖMS (MVI)

„Mažosios organizacijos –

- labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, kaip apibrėžta 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijoje 2003/361/EB; arba
- vietos valdžios institucijos, kurių valdymo sričiai priklauso mažiau nei 10 000 gyventojų, arba kitos valstybės institucijos, kuriose dirba mažiau nei 250 asmenų ir kurių metinis biudžetas neviršija 50 mln. eurų arba metinis balansas neviršija 43 mln. EUR, įskaitant:
- Vyriausybines arba kitas valstybės, regiono arba vietos viešojo administravimo įstaigas ar viešąsias konsultavimo įstaigas;

- d) fizinius arba juridinius asmenis, pagal nacionalinę teisę vykdančius viešojo administravimo funkcijas, įskaitant konkrečias su aplinka susijusias pareigas, veiklą arba paslaugas;
- e) b punkte nurodytai įstaigai arba asmeniui pavaldžius fizinius arba juridinius asmenis, turinčius viešųjų pareigų arba funkcijų, arba teikiančius viešąsias paslaugas, susijusias su aplinka.“

Vertinimo ir vidaus audito laikotarpis

MVĮ visą vertinimą gali užsakyti atlikti kas ketverius metus, o ne kas trejus. Vidaus audito laikotarpį irgi galima nuo vienu metų pratęsti iki dvejų. Tai galioja ir aplinkosaugos ataskaitai. Tačiau organizacija vis tiek kiekvienais metais kompetentingai įstaigai turi pateikti nepatvirtintą atnaujintą ataskaitą.

Siekdama pasinaudoti šia galimybe, organizacija turi kreiptis į kompetentingą įstaigą, kuri gali pratęsti leidžiamą laikotarpį, jeigu vertintojas patvirtino, kad ji atitinka 7 straipsnio sąlygas:

- nėra reikšmingo pavojaus aplinkai,
- organizacijoje neįvyko esminių pokyčių,
- organizacija neprisideda prie didelių vietos problemų.

Vertinimas ir patvirtinimas

Aplinkosaugos vertintojai turėtų atsižvelgti į mažų organizacijų ypatumus ir jų be reikalo neapkrauti. MVĮ dažnai stokoja išteklių ir priemonių, taigi, jos turi mažiau galimybių teikti dideles ataskaitas ir vykdyti ilgas procedūras. Vertintojas turėtų atsižvelgti ir į kitus MVĮ ypatumus, pvz., kelias funkcijas atliekančius darbuotojus, mokymą darbo vietoje ir gebėjimą greitai prisitaikyti prie pokyčių. Pagrindinis tikslas – gauti objektyvių įrodymų, kad EMAS sistema yra veiksminga ir kad procedūros pritaikytos verslo subjekto dydžiui ir sudėtingumui, darbuotojų kompetencijai ir poveikio aplinkai pobūdžiui.

Rinkliavos

Nustatyti rinkliavų už EMAS registravimo procedūras – kiekvienos valstybės narės reikalas. Kai kurios rinkliavų neima. Bet kuriuo atveju reglamente nurodyta, kad rinkliavos turi būti pagrįstos ir proporcingos organizacijos dydžiui.

Techninė ir finansinė parama

Techninė ir finansinė parama visai EMAS sistemai ir konkrečiai MVĮ turi būti teikiama dviem lygmenimis. Valstybės narės turi suteikti informaciją apie teisinius reikalavimus ir vykdymo užtikrinimo institucijas, taip pat techninę informaciją apie akredituotus ar licencijuotus vertintojus, registravimo procedūras, dotacijas ir finansinę paramą. Komisija teikia informaciją ir sudaro užsiregistruoti EMAS pageidaujančioms organizacijoms sąlygas tai padaryti pripažindama kitų aplinkosaugos vadybos sistemų dalis arba integruodama EMAS į kitas ES politikos priemones.

Metodas „EMAS Easy“

Metodas „EMAS Easy“ ⁽¹⁾ reglamente nepaminėtas, tačiau į jį reikėtų atsižvelgti kaip į priemonę, kuria gali pasinaudoti mažos organizacijos. Šiuo metodu minėtosios organizacijos visus EMAS reikalavimus gali įvykdyti greičiau, pigiau ir paprasčiau.

Grupių ir laipsniškas metodas

Vietos valdžios institucijos, sudarydamos sąlygas taikyti grupinį ir laipsnišką metodą ir bendradarbiaudamos su prekybos rūmais, pramonės asociacijomis ir kitais subjektais, gali teikti paramą MVĮ, pageidaujančioms įgyvendinti EMAS.

⁽¹⁾ Papildoma informacija apie metodą „EMAS Easy“ pateikta: http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

„Grupė“ yra būdas keliems subjektams kartu įgyvendinti EMAS – šis būdas naudingas to paties veiklos sektoriaus arba toje pačioje geografinėje vietovėje esančioms organizacijoms. Jos gali sistemą įgyvendinti kartu ir tada prašyti individualios registracijos.

Laipsnišką metodą galima pritaikyti kiekvienos valstybės narės poreikiams. Jį, pavyzdžiui, galima susieti su bendrais projektais ar planais, siekiant skatinti įgyvendinti EMAS vienos savivaldybės teritorijoje arba ten, kur skirtingi subjektai planuoja skatinti organizacijas skirtingais etapais arba būdais įgyvendinti gerąją aplinkosaugos patirtį.

Pavyzdys. Geras šio metodo taikymo pavyzdys galėtų būti savivaldybės vadovaujama pramoninio rajono arba regiono MVĮ grupė, bendradarbiaujanti su prekybos rūmais ir toje teritorijoje veikiančiomis pramonės asociacijomis. Dalyvaujančios organizacijos gali dalyvauti laipsniškame EMAS įgyvendinimo plane. Pirmasis žingsnis būtų sudaryti visoms įmonėms lengvesnes sąlygas atlikti EMAS aplinkosaugos analizę. Antrasis žingsnis – parengti ir įgyvendinti gerą vadybos praktiką. Trečiasis žingsnis – įdiegti oficialią aplinkosaugos vadybos sistemą, pvz., EN ISO 14001. Galiausiai įmonės siektų EMAS kaip aukščiausio lygio vadybos sistemos.

Ši koncepcija galėtų būti galimybė organizacijoms populiarinimo planus rengti grupėmis, tam tikruose veiklos sektoriuose arba konkrečiose teritorijose, kur esama suinteresuotumo skatinti įgyvendinti aplinkosaugos vadybos sistemas, tiek oficialias, tiek neoficialias, o tada galiausiai pereiti prie visapusiškos EMAS.

II PRIEDAS

Daugiau su EMAS susijusios informacijos, kuria būtų galima naudotis kartu su šiuo naudojimo vadovu, pateikta Komisijos EMAS interneto tinklalapiuose http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm. Ten pateikiama:

- 2009 m. lapkričio 25 d. Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009 – <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:0045:LT:PDF>
- Komisijos komunikatas – „Darbo planas, kuriame nustatytas orientacinis sektorių, kuriems pagal EMAS reglamentą parengtini konkretiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirti informaciniai dokumentai, sąrašas“ – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52011XC1208%2801%29>
- Nustatytiems prioritetiniams sektoriams parengti EMAS konkretiems sektoriams skirti informaciniai dokumentai – http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm
- Faktų suvestinės apie 20 aplinkosaugos vadybos sistemos metodų (nuo vieno iki kito etapo siekiant EMAS) – http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Step up to EMAS
- Rodyklė su visomis EMAS dalyvaujančiomis kompetentingomis įstaigomis ir akreditavimo ar licencijavimo įstaigomis – http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm
- EMAS dokumentai – http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications_en.htm
- EMAS faktų suvestinės konkrečiomis temomis, kuriose nustatytas išsamesnės informacijos poreikis – http://ec.europa.eu/environment/emas/documents/kit_en.htm#stepUp http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Fact Sheets
- Visuotinė EMAS registracija („EMAS Global“) – 2011 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimas 2011/832/ES dėl ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos, atliekamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, vadovo – <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1512397918431&uri=CELEX:32011D0832>
- http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/emas_global_en.htm

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2017/2286**2017 m. gruodžio 6 d.**

dėl aplinkosaugos vadybos sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimų pripažinimo atitinkančiais atitinkamus aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) reikalavimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo 45 straipsnį

(pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8082)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 45 straipsnį,

pasikonsultavusi su komitetu, įsteigtu pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 49 straipsnį,

kadangi:

- (1) EMAS tikslas – skatinti organizacijas nuolat didinti savo aplinkosauginį veiksmingumą: diegti ir įgyvendinti aplinkosaugos vadybos sistemas, vertinti tokių sistemų veiksmingumą, teikti informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendrauti su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, taip pat skatinti organizacijos darbuotojus aktyviai prisidėti;
- (2) organizacijoms, taikančioms kitas aplinkosaugos vadybos sistemas ir norinčioms pradėti taikyti EMAS, turėtų būti sudarytos sąlygos tai padaryti kuo paprasčiau. Reikėtų apsaugyti sąsajas su kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, kad įgyvendinti EMAS būtų lengviau ir nebūtų dubliuojama jau esama praktika ir procedūros;
- (3) siekiant palengvinti EMAS įgyvendinimą ir išvengti esamos praktikos ir procedūrų, grindžiamų kitomis pagal tinkamas procedūras sertifikuotomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, dubliavimo, atitinkamos kitų aplinkosaugos vadybos sistemų dalys, kurias Komisija pripažįsta atitinkančiomis atitinkamus EMAS reikalavimus, turėtų būti laikomos lygiavertėmis šiems reikalavimams;
- (4) pripažinimas turėtų būti grindžiamas tų kitų aplinkosaugos vadybos sistemų reikalavimų ir procedūrų analize ir jų gebėjimu pasiekti tuos pačius tikslus, kurie pasiekiami atitinkamais Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimais;
- (5) 2016 m. sausio 26 d. Norvegija Komisijai atsiuntė raštišką prašymą pripažinti aplinkosaugos vadybos sistemą „Eco-Lighthouse“. Kartu ji pateikė papildomos informacijos, kad Komisija, vertindama atitinkamų aplinkosaugos vadybos sistemos dalių lygiavertiškumą EMAS reikalavimams, turėtų reikiamų įrodymų,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Remdamasi Norvegijos valdžios institucijų pateiktais įrodymais, Komisija pripažįsta, kad priede nurodytos sistemos „Eco-Lighthouse“ dalys atitinka atitinkamus Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimus.

⁽¹⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

2 straipsnis

Apie tokius sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimų pakeitimus, kurie gali turėti poveikį šiam pripažinimui, Komisijai turi būti pranešama bent kartą per metus. Pakeitus minėtus reikalavimus arba Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimus, Komisija gali nuspręsti šį sprendimą panaikinti arba iš dalies pakeisti.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 6 d.

Komisijos vardu

Karmenu VELLA

Komisijos narys

PRIEDAS

Įvadas

EMAS reglamentu ⁽¹⁾ sukurta puiki valdymo priemonė organizacijoms, kad jos galėtų savanoriškai vertinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, apie jį pranešti ir jį didinti. Aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (toliau – EMAS) gali dalyvauti visos savo aplinkosauginį veiksmingumą didinti norinčios organizacijos. Ji apima visus ekonomikos ir paslaugų sektorius ir yra taikoma visame pasaulyje.

EMAS tikslas yra skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą kuriant ir įgyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas, sistemingai, objektyviai ir periodiškai vertinant tokių sistemų veikimą, teikiant informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, palaikant atvirą dialogą su visuomene ir aktyviai dalyvaujant organizacijų darbuotojams, kartu teikiant atitinkamą mokymą.

EMAS reglamentu užtikrinamas EMAS registruotų organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo patikimumas ir skaidrumas, taikant trečiosios šalies vertinimo, atliekamo akredituotų arba leidimus gavusių vertintojų, sistemą.

Kad būtų lengviau registruoti organizacijas, kurios įgyvendino kitas aplinkosaugos vadybos sistemas ir nori pereiti prie EMAS, reglamente nustatyta ⁽²⁾, kad Komisija pripažįsta kitas nacionalines ar regionines aplinkosaugos vadybos sistemas arba jų dalis, kurios atitinka reglamento atitinkamus reikalavimus, jeigu įvykdytos tam tikros sąlygos.

Reglamento 45 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės gali pateikti Komisijai rašytinį prašymą esamas aplinkosaugos vadybos sistemas arba jų dalis, kurios yra patvirtintos pagal tinkamas nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu pripažintas sertifikavimo procedūras, pripažinti atitinkančiomis šio reglamento atitinkamus reikalavimus.

Išnagrinėjusi šį prašymą Komisija, veikdama pagal reglamento 49 straipsnio 2 dalyje nurodytą patariamąją procedūrą, pripažįsta atitinkamas aplinkosaugos vadybos sistemų dalis ir pripažįsta sertifikavimo įstaigoms keliamus akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimus, jeigu mano, kad valstybė narė:

- savo prašyme pakankamai ir aiškiai nurodė atitinkamas aplinkosaugos vadybos sistemų dalis ir atitinkamus šio reglamento reikalavimus,
- pateikė pakankamai įrodymų, kad tos aplinkosaugos vadybos sistemos visos atitinkamos dalys atitinka šio reglamento reikalavimus.

Pripažinimo poveikis: pagal reglamento 4 straipsnio 3 dalį organizacijos, norinčios būti registruotos EMAS ir turinčios sertifikuotą aplinkosaugos vadybos sistemą, pripažintą pagal 45 straipsnį, neprivalo atlikti tų dalių, kurios pripažintos lygiavertėmis šiam reglamentui, analizės.

Tačiau reikėtų pažymėti, kad tuo metu, kai vertinamas pasirengimas registracijai EMAS arba šios registracijos galiojimo pratęsimui, taikoma 18 straipsnio nuostata.

EMAS akredituotas arba leidimą turintis vertintojas vertina, ar reglamento reikalavimus atitinka tokios privalomos procedūros kaip organizacijos aplinkosaugos analizė, aplinkosaugos politika, vadybos sistema ar audito procedūros ir jų įgyvendinimas. Todėl kitos aplinkosaugos vadybos sistemos, pagal 45 straipsnį pripažintos atitinkančia Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 atitinkamus reikalavimus, dalys taip pat turi būti įvertintos, siekiant užtikrinti, kad jų įgyvendinimas atitiktų reikalavimus, pripažintus lygiavertėmis atliekant šią pripažinimo procedūrą.

Pavyzdžiui, tai, kad kitos aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentų tvarkymo procedūra yra pripažinta lygiaverte, nereiškia, jog negalima vertinti, ar tinkamai ši procedūra įgyvendinama, siekiant užtikrinti, kad į ją būtų įtraukta reikalaujama svarbi informacija.

⁽¹⁾ Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009.

⁽²⁾ Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 45 straipsnis.

Šis pripažinimas taip pat minimas Viešųjų pirkimų direktyvoje ⁽¹⁾: jos 62 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kitos aplinkosaugos vadybos sistemos, pripažintos pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 45 straipsnį, yra viena iš trijų rūšių pažymų, kurias per viešųjų pirkimų procedūrą gali nurodyti perkančiosios organizacijos, reikalaujamos pateikti pažymas, kad laikomasi tam tikrų aplinkosaugos vadybos sistemų arba standartų.

2016 m. sausio 26 d. Norvegija atsiuntė preliminarią paraišką, kurioje paprašyta pagal EMAS reglamentą pripažinti jos nacionalinę aplinkosauginio sertifikavimo sistemą „Eco-Lighthouse Foundation“ (toliau – ELH). Kartu su šiuo prašymu pateikta papildomos informacijos siekiant aiškiai išdėstyti „Eco-Lighthouse“ vadybos sistemos reikalavimus kartu su atitinkamais EMAS reglamento (įskaitant priedus) reikalavimais ir pateikti Komisijai reikiamų įrodymų, kad ji galėtų nustatyti, ar atitinkamos šios aplinkosaugos vadybos sistemos dalys atitinka reglamento reikalavimus.

Remdamasi šiais įrodymais Komisija galėjo nustatyti šios aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimų atitikties atitinkamiems EMAS reglamento reikalavimams lygį, kaip išsamiai išdėstyta šiame dokumente.

Sistemos ELH aiškinamoji lentelė (sąvokos)

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
„Eco-Lighthouse Foundation“ („Eco-Lighthouse“, ELH)	Stiftelsen Miljøfyrtårn (Miljøfyrtårn)	Juridinis asmuo, kuris administruoja, stebi ir tobulina sertifikavimo sistemą ELH.
ELH aplinkosaugos ataskaita	Miljøkartlegging	Internetu teikiama ataskaita, kurią rengia konsultantas pagal atrinktų kriterijų sąrašą. Įmonė dokumentais patvirtina, kad atitinka tuos kriterijus. Sertifikuotojas galiausiai patvirtina šią ataskaitą (<i>Miljøkartlegging</i>) ir taip patvirtina atitiktį ELH kriterijams.
Bendrieji kriterijai	Felles kriterier	Kriterijai, taikomi visoms įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos. Įmonė taip pat nurodo, ar patalpos, kuriose ji įsikūrusi, yra nuosavos, ar nuomojamos, ir nusprendžia, kurie kriterijai taikytini, pavyzdžiui, energijai, atliekų šalinimui ir kt. Bendrieji kriterijai apima svarbiausius aplinkosaugos aspektus, kurie yra bendri visoms įmonėms.
Konkrečiau sektoriaus kriterijai	Bransjespesifikke kriterier	Kriterijai, taikomi konkrečių sektorių įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos. Šie konkrečiam sektoriui skirti kriterijai apima svarbiausius aplinkosaugos aspektus tame sektoriuje.
Aplinkosaugos vadybininkas	miljøfyrtårnansvarlig	Įmonėje dirbantis asmuo, paskirtas jos vadovybės būti atsakingu už ELH sistemos įgyvendinimą.
Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita	årlig Klima- og miljørapport	Įmonių ataskaitos, kiekvienais metais iki balandžio 1 d. pateikiamos ELH interneto portale. Kai kurie iš rodiklių yra universalūs, kiti parinkti pagal pasirinktus kriterijus. Ten pat pranešama ir apie veiksmų planą. Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita turi būti prieinama susipažinti plačiai visuomenei.
Veiksmų planas / aplinkosaugos programa	handlingsplan	Ateinančių metų įmonės veiksmų planas, susijęs su kiekviena aplinkosaugos sritimi ir įformintas dokumentais metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje. Atsakomybės sritys ir galutiniai terminai gali būti įforminti dokumentais aplinkosaugos ataskaitoje (<i>Miljøkartlegging</i>) arba įmonės savose vidaus sistemose.

⁽¹⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
Metinė vadovybės atliekama peržiūra	ledelsens gjennomgang	Aukščiausios grandies ir vidurinės grandies vadovai kartą per metus posėdyje peržiūri ir įvertina sveikatos, saugos ir aplinkosaugos (toliau – SSA) sistemą, kokybės kontrolės sistemą, ELH įgyvendinimą ir kitus įmonei aktualius klausimus.
Aplinkosaugos vadybos grupė	miljøgruppe	Ši darbo grupė paskiriama padėti aplinkosaugos vadybininkui įgyvendinti ELH sistemą. Jos darbe gali dalyvauti atsakingi už SSA (sveikatą, saugą ir aplinkosaugą) ir kiti suinteresuoti asmenys.
„Eco-Lighthouse“ interneto portalas	Miljøfyrtårnportalen	Interneto portalas, kuriame tvarkomi įmonių, savivaldybių, konsultantų ir sertifikuotojų dokumentai, įskaitant visus atitikties kriterijams ir sertifikavimo dokumentus.
Konkrečiai įmonei nustatyti rodikliai	virksomhetsspesifikke sjekkpunkter	Rodikliai, parengti įmonės prašymu ir įtraukti į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą. Tai yra mokama paslauga.
Vidaus konsultantas	Internkonsulent	Įmonės darbuotojas, savo darbu siekiantis ELH sertifikavimo. Šis darbuotojas baigia ELH konsultantų mokymą, todėl yra kvalifikuotas padėti įmonei sertifikavimo proceso metu, kad nereikėtų samdyti ELH išorės konsultanto atliekant sertifikavimą pirmą kartą.
SSA kontrolinis sąrašas	HMS sjekklister	Įmonės vidaus kontrolinis sąrašas, skirtas kasmetinei SSA (sveikatos, saugos ir aplinkosaugos) peržiūrai. Svarbiausi jo punktai: teisinių reikalavimų atnaujinimas, darbuotojų ir vadovybės vidaus mokymas, aplinkosaugos politika, tikslai ir pasiekimai metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje, neatitikties ištaisymas.
Aplinkosaugos politika	Miljøpolicy	Įmonės aukščiausiosios vadovybės suformuluoti su aplinkosauginiu veiksmingumu susiję siekiai ir gairės.
Aplinkosaugos aspektas	miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, galintys paveikti aplinką.
Tiesioginis aplinkosaugos aspektas	Direkte miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, kuriuos įmonė tiesiogiai kontroliuoja.
Netiesioginis aplinkosaugos aspektas	Indirekte miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, kurių įmonė tiesiogiai nekontroliuoja, tačiau gali daryti jiems įtaką.
Aplinkosaugos tikslas	miljømål	Aplinkosaugos tikslai, kuriuos ketinama pasiekti ateinančiais metais, įforminti dokumentais metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.
Aplinkosaugos vadybos sistema	miljøledelsessystem	Integruota vadybos sistema, kurioje nustatomos įmonės poveikio aplinkai rūšys ir taikomi tam tikri aplinkosaugos kriterijai siekiant ši poveikį valdyti. Aplinkosaugos vadybos sistema derinama prie įmonės veiklos valdymo, joje nustatomi aiškūs tikslai, pateikiami veiksmų planai, kuriuose numatytos konkrečios įgyvendintinos priemonės, ir ja užtikrinamas nuolatinis padėties gerinimas.

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
Esminis pokytis	stor endring	Bet koks įmonės veiklos, įskaitant produktus ir paslaugas, pokytis – veiklos vietos, organizacijos ar administracijos pakeitimas, darantis reikšmingą poveikį aplinkosaugos vadybos sistemai arba su įmone susijusiems aplinkosaugos aspektams.
Neatitiktis	Avvik	Nukrypimas nuo teisinio reikalavimo ar nuo ELH kriterijų arba nuo jų abiejų, jeigu teisinis reikalavimas yra ir ELH kriterijus. Pagrindiniai aplinkosaugos teisiniai reikalavimai yra ir ELH kriterijai. Jeigu nesilaikoma kurio nors ELH kriterijaus, įmonės sertifikuoti negalima.

Metodika, pagal kurią tikrinama informacija apie pripažintą aplinkosaugos vadybos sistemą

Šiame dokumente siekiama apibūdinti aplinkosaugos vadybos sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimus ir įvertinti šių reikalavimų atitiktį EMAS reglamento atitinkamiems reikalavimams. Šiuo vertinimu siekiama dviejų pagrindinių tikslų:

1. padėti organizacijai, įgyvendinusiai kitą aplinkosaugos vadybos sistemą ir norinčiai pereiti prie EMAS, lengviau pereiti prie EMAS.
2. lengviau palyginti „Eco-Lighthouse“ ir EMAS reikalavimus.

Rengdama šį vertinimą Komisija atliko abiejų sistemų reikalavimų skirtumų analizę. Po šios analizės atitinkami reikalavimai suskirstyti į pagrindinių reikalavimų grupes atitinkamai pagal įvairias aplinkosaugos vadybos sistemos dalis. Tada įvertinta šių dalių atitiktis EMAS reglamento atitinkamiems reikalavimams.

Tolesniuose šios ataskaitos puslapiuose analizuojamos **šios aplinkosaugos vadybos sistemos dalys:**

1. Aukščiausiosios vadovybės išipareigojimas ir dalyvavimas
2. Aplinkosaugos analizės atlikimas – preliminarinė analizė
3. Aplinkosaugos politikos nustatymas
4. Teisinės atitikties užtikrinimas
5. Tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą
6. Organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas
7. Dokumentų reikalavimai
8. Veiklos valdymas
9. Avarinė parengtis ir reagavimas
10. Tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai
11. Komunikavimas (vidinis ir išorinis)
12. Vadovybės atliekama peržiūra

Be to, šioje ataskaitoje įvertinti ir **akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai**, pagal kuriuos sistemos leidžiama vertinti trečiajai šaliai – kvalifikuotam auditoriui.

Kiekviena iš šių dalių toliau išsamiai įvertinama, kiek ELH reikalavimai atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus. Vertindama šią atitiktį Komisija apsvarstė gebėjimą ELH reikalavimais pasiekti tuos tikslus, kurių siekiama atitinkamais EMAS reikalavimais, užtikrinant tokio paties lygio griežtumą ir patikimumą ⁽¹⁾.

Kai kuriais atvejais ELH sistemos dalys iš dalies atitinka EMAS reikalavimus, bet tų reikalavimų nevisiškai laikomasi. Siekiant pateikti detalų vertinimą, šios dalys nurodytos kaip „iš dalies atitinkančios EMAS reikalavimus“ ir pateikta paaiškinimų siekiant padėti ELH sertifikuotoms organizacijoms, kurios norėtų pasiekti atitiktį EMAS.

Po šio įvairių sistemos dalių vertinimo jas galima suskirstyti į tris kategorijas:

- neatitinkančios EMAS reikalavimų,
- iš dalies atitinkančios EMAS reikalavimus,
- atitinkančios EMAS reikalavimus.

Tos dalys, kurios pripažintos atitinkančiomis EMAS atitinkamus reikalavimus (trečia kategorija), yra laikomos lygiavertėmis.

Sistemos „Eco-Lighthouse“ aprašymas

Sertifikavimo sistema „Eco-Lighthouse“ yra Norvegijoje plačiausiai naudojama aplinkosaugos vadybos sistema, kurioje jau išduota daugiau kaip 5 tūkst. galiojančių sertifikatų mažoms, vidutinėms ir didelėms organizacijoms (ELH sistema neskirta įmonėms, turinčioms sudėtingų aplinkosaugos problemų) ⁽²⁾. Naudodamosi lengvai įgyvendinamomis, konkrečiomis, aktualiomis ir naudingomis (plačiausia prasme – vietai, regionui, visam pasauliui) priemonėmis įmonės gali didinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, kontroliuoti savo poveikį aplinkai ir įrodyti savo pasiryžimą siekti įmonių socialinės atsakomybės.

Sertifikavimo sistemoje „Eco-Lighthouse“ aplinkosaugos (tiek vidaus, tiek išorės aplinkosaugos aspektų) vadyba yra integruota į teisinę sistemą, kurią sudaro Norvegijos taisyklės dėl sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse.

Įmonė, norinti būti „Eco-Lighthouse“ sertifikuota, privalo:

prieš sertifikavimą

1. Pasamdyti kvalifikuotą „Eco-Lighthouse“ konsultantą, kuris yra ELH išmokytas, patvirtintas ir kontroliuojamas, atlikti šias užduotis:
 - a) atlikti įmonės aplinkosaugos analizę (*miljøanalyse*). Remdamasis šia preliminarine analize jis atrinks atitinkamus konkretaus sektoriaus kriterijus (*bransjespesifikke kriterier*), taikytinus tai įmonei kartu su bendraisiais kriterijais ⁽³⁾, kurie taikomi visoms organizacijoms;
 - b) parengti ir padėti užpildyti aplinkosaugos ataskaitą ⁽⁴⁾ (*Miljøkartlegging*) ELH interneto portale;
 - c) naudojantis šia pagalbine internetine priemone (*Miljøkartlegging*) siekti atitikti reikiamus kriterijus ir tai įforminti dokumentais;
 - d) mokyti organizacijos paskirtą vidaus aplinkosaugos vadybininką (*miljøfyrtårnansvarlig*) naudotis ELH interneto portalu, įskaitant aplinkosaugos ataskaitą;

⁽¹⁾ Šį reikalaujamą aukštą atitikties lygį reikėtų suprasti atsižvelgiant į reglamento 4 straipsnį, kuriame apibrėžtos EMAS registracijos sąlygos. Pagal šio straipsnio 3 dalį organizacijos, turinčios pagal 45 straipsnį pripažintą sertifikuotą aplinkosaugos vadybos sistemą, neprivalo analizuoti tų jos dalių, kurios pripažintos lygiavertėmis šio reglamento reikalavimams. Taigi lygiavertėmis pripažintos dalys turėtų garantuoti atlikti tą pačią funkciją, kaip ir atitinkamos EMAS sistemos dalys, EMAS įgyvendinimo ir registracijos atžvilgiu.

⁽²⁾ Žr. ELH interneto svetainę: <http://eco-lighthouse.org/certification-scheme/>.

⁽³⁾ Į anglų kalbą išverstus kriterijus žr. <http://eco-lighthouse.org/statistik/> (išversti bendrieji kriterijai ir keli pasirinkti konkrečių sektorių kriterijų rinkiniai). Juos norvegų kalba žr. <http://www.miljøfyrtårn.no/dette-er-miljøfyrtårn/bransjekriterier/9-miljt/miljt/55-bransjekriterier-gruppett>.

⁽⁴⁾ Ji nepainiotina su EMAS aplinkosaugos ataskaita, kuri nurodyta EMAS reglamento 2 ir 18 straipsniuose ir IV priedo B dalyje.

- e) išmokyti vidaus aplinkosaugos vadybininką užpildyti pirmąją metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą; šiose ataskaitose kiekvienais metais (po sertifikavimo) atsiskaitoma už visus praėjusius kalendorinius metus;
- f) vadovauti procesui, kuriuo siekiama laikytis kriterijų.
2. Organizacija, savarankiškai atsiskaitydama internetu teikiamoje aplinkosaugos ataskaitoje, prieš sertifikavimo procesą patvirtina, kad atitinka nustatytus bendrojo ir konkretaus sektoriaus kriterijus. Visų bendrųjų ir konkretaus sektoriaus kriterijų laikymasis yra būtina sertifikavimo sąlyga. Aplinkosaugos ataskaitoje saugomas įrašas, kad ši (preliminaraus) savarankiško atsiskaitymo užduotis yra atlikta.
 3. Bendrieji ir konkretaus sektoriaus kriterijai ELH parengiami bendradarbiaujant su atitinkamomis valdžios institucijomis, mokslininkais, interesų grupių organizacijomis, vartotojais ir patyrusiais konsultantais bei sertifikuotojais, siekiant nustatyti atitinkamam sektoriui reikšmingus aplinkosaugos aspektus bei veiksmingas priemones ir skirti jiems dėmesio; šie kriterijai yra periodiškai peržiūrimi.
 4. Kriterijai yra šios vadybos sistemos pagrindas – taip užtikrinamas tinkamas sistemos veikimas. Apie visų kriterijų laikymąsi turi būti pranešama „Eco-Lighthouse“ interneto portale pateikiant aplinkosaugos ataskaitą.
 5. Klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita (*Klima- og miljørapport*), parengiama ir pateikiama ELH interneto portale, apima universaliuosius rodiklius ir parametrus, taikytinus visoms pramonės sritims, kartu su konkrečiais rodikliais, parengtais pasirinkus atitinkamus kriterijus.
 6. Kai įmonė mano, kad jau atitinka visus kriterijus, ir pateikiama pirmoji klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, sertifikuotojas (vertintojas) atlieka sertifikavimą. Jis gauna prieigą prie reikiamos informacijos interneto portale, o tada apsilanko vietoje ir atlieka pokalbius bei patikras. Vertintojas (sertifikuotojas) sertifikuoja savivaldybės, kurioje įsikūrusi įmonė, vardu, tačiau yra išmokytas, patvirtintas (gavęs leidimą) ir kontroliuojamas „Eco-Lighthouse“ centrinės administracijos, įskaitant (nuo 2017 m.) stebėjamą darbo vietoje. Nukrypimai nuo kriterijų ir tų nukrypimų šalinimas įforminami dokumentais aplinkosaugos ataskaitoje.
 7. Dokumentais įformintus viso proceso rezultatus patikrina „ELH Foundation“ ir išduodamas sertifikatas. Tik šiame etape išduodama atitinkama sertifikavimo ataskaita ir pripažinimo raštas.

Po sertifikavimo

Po sertifikavimo kiekvienais metais iki balandžio 1 d. pateikiama klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, kurioje nustatomos sąlygos pagal tam tikrus parametrus, pranešama apie pasiektus anksčiau iškeltus aplinkosaugos tikslus ir išsamiai išdėstomi būsimi tikslai. Šią metinę ataskaitą rengia aplinkosaugos vadybininkas.

Pakartotinis sertifikavimas atliekamas kas trejus metus.

Jo procesas yra toks pats, nors per pakartotinį sertifikavimą neprivaloma samdyti konsultanto. Vietoj to aplinkosaugos vadybininkas (*Miljøfyrtårnansvarlig*) yra atsakingas už pakartotinio sertifikavimo organizavimą, tolesnės atitikties kriterijams tikrinimą, aplinkosaugos ataskaitos pildymą ir dokumentų pateikimą sertifikuotojui (vertintojui) suteikiant jam prieigą prie įmonės duomenų ELH interneto portale. Ši nauja aplinkosaugos ataskaita su atitinkamais dokumentais ir pateiktos ankstesnių metų klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos yra pagrindiniai prieš pakartotinį sertifikavimą pateikiami įrodymai, o susitikime su įmone sertifikuotojas (vertintojas) surengia pokalbius ir patikras vietoje bei patalpų patikrinimą, kaip ir per pirmąjį sertifikavimą.

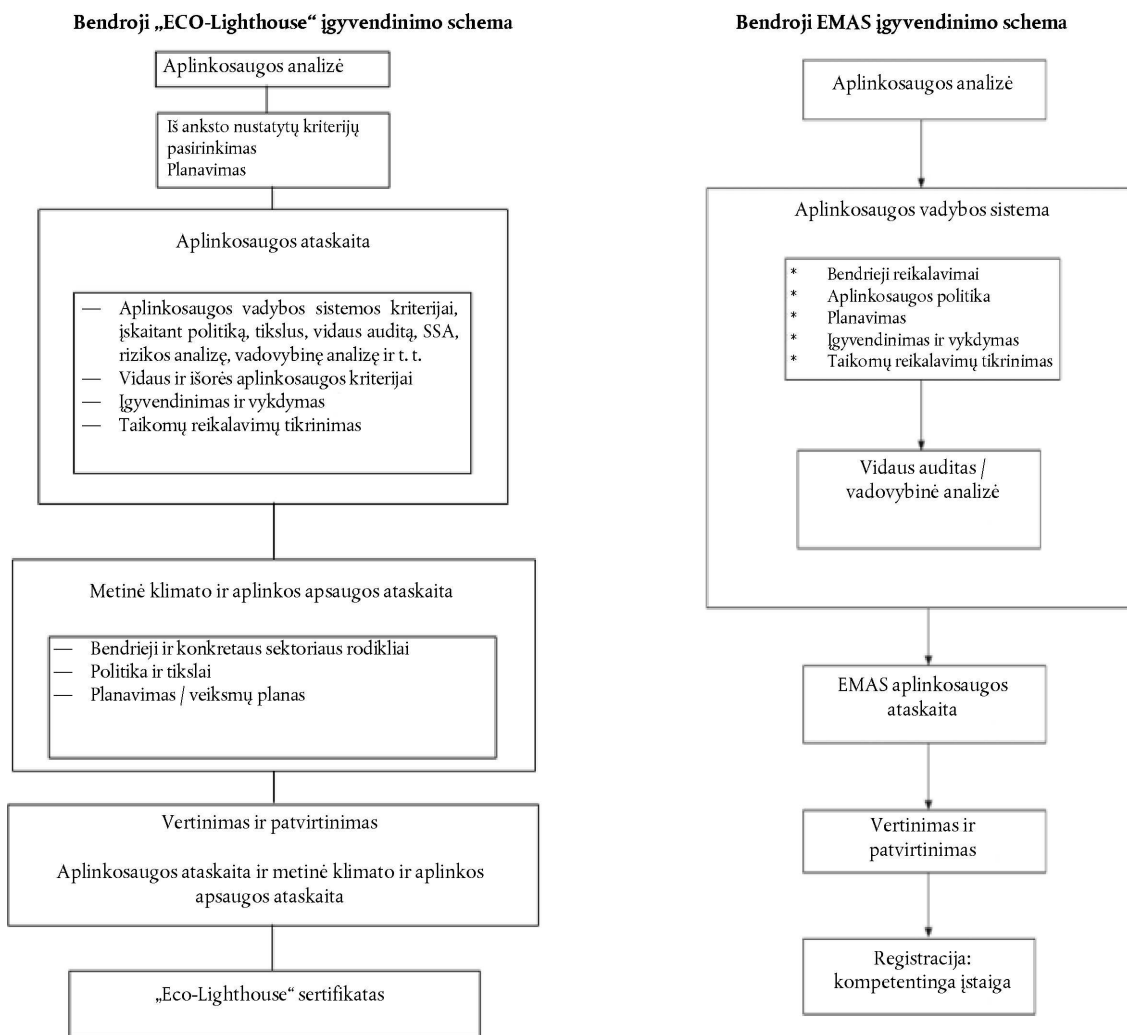
Pažymėtina, kad:

daugiau kaip 300 Norvegijos savivaldybių (kurių iš viso yra apie 430) yra sertifikavimo sistemos „Eco-Lighthouse“ narės, moka nario mokestį. Narių įmonėms ELH sertifikavimas yra lengvesnis – joms užtikrinama, kad tos vietovės įmonės galėtų naudotis sertifikuotojo (vertintojo) paslaugomis. Taip pat tikimasi, kad savivaldybės sieks savo įmonių sertifikavimo.

Vertintojai (sertifikuotojai), kurie dalyvauja sertifikavimo etape, gali būti pasamdyti savivaldybės, apskrities administracijos ar privačios įmonės ir yra *mokomi, patvirtinami bei kontroliuojami* „Eco-Lighthouse Foundation“. Svarbu pažymėti, kad „Eco-Lighthouse“ sistemoje savivaldybė yra sertifikavimo įstaiga, taigi sertifikuotojai (gavę ELH leidimus) veikia savivaldybės, o ne „Eco-Lighthouse“ administracijos vardu.

„Eco-Lighthouse Foundation“ yra nuo 2016 m. gegužės mėn. sertifikuota pagal standartą ISO-9001:2015.

Bendra ELH ir EMAS įgyvendinimo schema

1 DALIS

Aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimas ir dalyvavimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Aukščiausiosios vadovybės įsitraukimas ir įsipareigojimas. EMAS sistemoje aukščiausioji vadovybė nustato organizacijos aplinkosaugos politiką (1.1) ir atsiskaito už aplinkosaugos vadybos sistemos tinkamą įgyvendinimą (1.2), įskaitant už aplinkos apsaugą atsakingo vadovybės atstovo paskyrimą (1.3). (Teisinis pagrindas: 2 straipsnio 1 dalis ir II priedo A2, A4 skirsniai)
2. Vadovybė turėtų reguliariai peržiūrėti padarytą pažangą ir spręsti nustatytas problemas. Reikia, kad vadovybė reguliariai dalyvautų susirinkimuose ir iniciatyvose pagal aplinkosaugos vadybos sistemą. (II priedo A6 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Aukščiausiosios vadovybės įsitraukimas ir įsipareigojimas
 - 1.1. Organizacijos aplinkosaugos politikos nustatymas

Pagal bendrąjį kriterijų (toliau – BK) Nr. 1945 ⁽¹⁾ reikalaujama, kad organizacijos nustatytų savo aplinkosaugos politiką. Be to, organizacijos vadovybės parašais patvirtinamas sprendimas dalyvauti šioje sistemoje ir įsipareigojimas laikytis įvairių jos kriterijų.

⁽¹⁾ Juo nustatyta: „Įmonė turi nustatyti aplinkosaugos politiką ir sveikatos apsaugos, aplinkosaugos bei saugos tikslus. Jie turi būti įforminti dokumentais aplinkosaugos vadybos sistemoje arba veiksmų plane, skirtame įtraukti į „Eco-Lighthouse“ metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.“

1.2. Atskaitomybė už tinkamą aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą

Pagal BK Nr. 6 vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir „Eco-Lighthouse“ procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta.

Pasirašydama dalyvavimo ELH sistemoje sąlygas ir kasmet vadovybės atliekamos peržiūros protokolą, aukščiausioji vadovybė yra atskaitinga už tinkamą vadybos sistemos įgyvendinimą ir už metinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos (*Klima- og miljørapport*) tikslumą.

1.3. Už aplinkos apsaugą atsakingo vadovybės atstovo paskyrimas

Vienas personalo narys paskiriamas aplinkosaugos vadybininku (*Miljøfyrtnansvarlig*). Tai nebūtinai visą darbo dieną einamos pareigos – jos priklauso nuo organizacijos dydžio. Aplinkosaugos vadybininkas gali būti išmokytas konsultanto per pirmąjį sertifikavimą arba išmokytas ankstesnio vadybininko. Didesnėse organizacijose aplinkosaugos vadybininkas kartais dalyvauja ELH konsultantų mokymo kurse (taip įgydamas vidaus konsultanto (*internkonsulent*) kvalifikaciją). Jo užduotys konkrečiai nustatomos pagal 6-ąjį reikalavimą (Organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas).

2. Vadovybė reguliariai peržiūri padarytą pažangą ir sprendžia nustatytas problemas.

Tai daroma vadovybei atliekant metinę peržiūrą ⁽¹⁾ (*ledelsens gjennomgang*), kurią savo parašais patvirtina vadovybė (vadovybė pasirašo metinės peržiūros posėdžio protokolą). Pateikiama neatitiktis (teisinės ir (arba) bet kokios neatitiktis ELH kriterijams) ataskaita ir metinė (-ės) klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita (-os). Pastaroji ataskaita apima aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą ir ateinančių metų aplinkosaugos tikslus. Galima pateikti (ypač kai yra nustatyta neatitiktis) sertifikavimo arba pakartotinio sertifikavimo ataskaitas.

Taigi šis kiekvienais metais atliekamas vertinimas yra kokybės (klientų pasitenkinimo, organizacijos, nustatytos neatitiktis) patikrinimas, tačiau jį atliekant taip pat vertinama, kaip siekiama aplinkosaugos tikslų ir kaip įgyvendinamas veiksmų planas, bei peržiūrima pažanga, padaryta sprendžiant tokius klausimus kaip atliekos, energijos vartojimas ir atitinkamam sektoriui aktualūs aplinkosaugos rodikliai. Jeigu yra neatitiktis ELH ir (arba) išorės aplinkos reikalavimams, ji ištaisoma šiame etape (problemos sprendžiamos iškart arba, jei tai neįmanoma, įtraukiamos į ateinančių metų veiksmų planą).

Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950 „įmonė turi nustatyti pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūras“ ⁽²⁾. Taigi vadovybė atsiskaito už aplinkosaugos politiką, tikslus ir pasiekimus ELH sistemoje, kartą per metus (arba dažniau) atnaujindama ir patvirtindama savo įsipareigojimą.

Be to, papildoma SSA sistema, privaloma pagal Norvegijos teisę ⁽³⁾, užtikrinama, kad aplinkosaugos tikslai, kurie pateikti veiksmų plane ir apie kuriuos pranešama metinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos dalyje „Pasiekimai“, būtų pasiekti ir būtų laikomasi nurodymų.

Komisijos išvada

Aukščiausio rango vadovas pasirašo dalyvavimo ELH sąlygas ir įsipareigojimus pradiniam sertifikavimo proceso etape (per interneto portalą). Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1945 organizacijos privalo nustatyti savo aplinkosaugos politiką. Vadovavimas nuosekliai ir reguliariai vykdomas kelis kartus per metus atliekant patikras ir vadovybei atliekant metinę peržiūrą. ELH sistemą įgyvendinanti organizacija taip pat turi paskirti aplinkosaugos vadybininką, kuris atsiskaito aukščiausiosios vadovybei (arba yra aukščiausiosios vadovybės narys) ir palaiko ryšius su personalu ELH klausimais.

⁽¹⁾ Pareiga palaikyti vidaus kontrolę: „Pareiga pradėti ir vykdyti vidaus kontrolę tenka už įmonę „atsakingam asmeniui“. Turima omenyje įmonės vadovybė arba savininkas. Nors vidaus kontrolė turi būti vykdoma visais įmonės lygmenimis, pagrindinė atsakomybė už jos sistemos diegimą ir tolesnį taikymą tenka aukščiausiosios įmonės vadovybei. Tačiau iš šio skirsnio aišku, kad vidaus kontrolė turi būti pradedama ir vykdoma bendradarbiaujant su darbuotojais, darbo aplinkos komitetu, saugos įgaliotiniu (-iais) ir (arba) darbuotojų atstovais, kai jie yra paskirti.

⁽²⁾ Teisinis šio kriterijaus pagrindas yra Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse taisyklės (Vidaus kontrolės taisyklės), 5.7 skirsnis.

⁽³⁾ Teisinio teksto nuoroda <https://www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=92156&tid=92156> Daugiau informacijos <http://www.hse.gov.uk/>.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimu ir dalyvavimu** susijusi ELH sistemos dalis **atitinka** atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

2 DALIS

Aplinkosaugos analizės atlikimas (preliminari analizė)

Atitinkami EMAS reikalavimai

Prieš savo registraciją organizacija atlieka aplinkosaugos analizę remdamasi reglamento I priedu (4 straipsnio 1 dalies a punktas, I priedas, II priedo A.3.1 skirsnis).

Ši preliminarini analizė apima šias sritis:

- 1) su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų nustatymą;
- 2) visų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, nustatymą, atitinkamai kokybiškai ir kiekybiškai juos apibrėžiant, ir nustatytų reikšmingų aspektų registro sudarymą;
- 3) poveikio aplinkai reikšmingumo vertinimo kriterijų apibūdinimą;
- 4) visos taikomos aplinkosaugos vadybos praktikos ir procedūrų analizę;
- 5) ankstesnių incidentų tyrimo rezultatų vertinimą.

Šią analizę turi įvertinti išorės vertintojas.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Bendrasis vertinimas: ELH preliminarią analizę, vadinamą aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*), atlieka konsultantas (ELH išmokytas, patvirtintas ir kontroliuojamas). Po organizacijos analizės jis atrenka reikiamus kriterijus, kuriuos organizacija turi atitikti, kad būtų ELH sertifikuota. Remiantis šia analize, internetu parengiama aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*) kaip kriterijų, kuriuos reikia atitikti, sąrašas – taip organizacijai padedama nustatyti, kokioje srityje reikėtų daryti pažangą. Tolesniame etape per interaktyvią procedūrą ELH interneto portale (*Miljøfyrtårnportalen*) organizacija gali įvesti duomenis apie pažangą ir stebėti visą taikytinų kriterijų, kurių reikia laikytis, sąrašą.

ELH siūlomi bendrieji kriterijai, taikytini visiems sektoriams, ir iš anksto nustatyti konkreitiems sektoriams taikytini kriterijai (jie nustatyti iš viso 14-ai skirtingų sektorių ⁽¹⁾).

1) Su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų nustatymas

Pagal bendruosius kriterijus taip pat tikrinama atitiktis teisiniams reikalavimams. Tai tikrinama pagal BK Nr. 1944: *Įmonė turi užtikrinti, kad būtų prieinama (?) atnaujinta atitinkamų įstatymų ir taisyklių, kuriais nustatyti sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos reikalavimai, apžvalga*. Juos galima lengviau gauti ir sudaryti jų sąrašą naudojantis Norvegijos Vyriausybės interneto svetaine *Regelhjelp* ⁽²⁾, kurioje įmonei įvedus savo organizacijos identifikacinį numerį sudaromas tai įmonei taikomų teisinių reikalavimų, įskaitant susijusių su aplinka, sąrašas. Bendruosiuose ir konkrečių sektorių kriterijuose visi kriterijai, kurie paimti iš įstatymų ir taisyklių, yra aiškiai pažymėti simboliu § – tai konkrečiai reiškia, kad tokio kriterijaus tikslas yra teisinių reikalavimų laikymasis.

2) Visų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, nustatymas, atitinkamai kokybiškai ir kiekybiškai juos apibrėžiant, ir nustatytų reikšmingų aspektų registro sudarymas

Per kriterijų rengimo procesą nustatomi ir į sąrašą įtraukiami svarbiausi aplinkosaugos aspektai tuose sektoriuose, kuriems skirti konkretūs ELH kriterijai. Šie iš anksto nustatomi kriterijai parengiami bendradarbiaujant su atitinkamomis sektoriaus organizacijomis, interesų grupėmis, Vyriausybe, mokslininkais, tyrėjais ir pagrindiniais vartotojais. Interaktyviai sudarant iš anksto apibrėžtą kriterijų rinkinį siekiama padėti organizacijoms ir pateikti joms gairių, kad jos galėtų lengvai nusistatyti aiškų lyginamąjį standartą. Šis procesas akivaizdžiai yra vienas svarbiausių skirtumų tarp EMAS ir ELH metodų: pagal pirmąjį iš jų dėmesys telkiamas į aplinkosaugos aspektų nustatymą organizacijos lygmeniu, o pagal antrąjį metodą jie nustatomi sektoriaus lygmeniu.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

⁽²⁾ Sertifikuotojai ir visai organizacijai.

⁽³⁾ www.regelhjelp.no

Bendrųjų kriterijų iš viso yra 31; 35 % iš jų yra sisteminiai kriterijai, 4 % susiję su darbo aplinka, o 52 % ELH priskirti prie kriterijų, susijusių su išorės aplinka ⁽¹⁾. Iš konkrečių sektorių skirtų kriterijų, ELH pateiktas duomenimis, vidutiniškai 10 % yra sisteminiai kriterijai, 20 % susiję su darbo aplinka, o 70 % ELH priskirti prie susijusių su išorės aplinka ⁽²⁾. Atidžiau pažvelgus į tuos kriterijus, su kuriais susiję daugiausia sertifikatų (tai reiškia, kad jie yra dažniausiai peržiūrimi ir atnaujinami), pavyzdžiui, viešbučiams arba mažmeninėms maisto prekių parduotuvėms ⁽³⁾ skirtus kriterijus, įsitikinta, kad šie kriterijai apima kai kuriuos pagrindinius reikšmingus aplinkosaugos aspektus.

Į bendruosius kriterijus (BK) taip pat įtrauktas kriterijus Nr. 1963 „Kiti aplinkosaugos aspektai“, pagal kurį įmonė privalo vertinti ir atsižvelgti į bet kokius reikšmingus aplinkosaugos aspektus, kurių neapima bendrieji ir konkretaus sektoriaus kriterijai: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“ Tačiau ELH sistemoje nenustatyta, kaip šis kriterijus turi būti taikomas, pavyzdžiui, į kokius aspektus (tiesioginius ar netiesioginius) turi būti atsižvelgiama ir kaip turi būti vertinamas jų poveikio reikšmingumas ⁽⁴⁾. Be to, neaišku, kaip galima vertinti atitiktį šiam kriterijui, be kita ko, kokiu pagrindu remdamasis ELH sertifikuotojas gali užtikrinti, kad visi reikšmingi aplinkosaugos aspektai būtų nustatyti ⁽⁵⁾.

Į sąrašą įtraukti kriterijai tikrinami atliekant vertinimą (sertifikavimą) ir atitiktis jiems visiems turi būti pasiekta prieš ⁽⁶⁾ sertifikavimą. Kas trejus metus šie kriterijai pakartotinai vertinami ar pakartotinai sertifikuojami per pakartotinį sertifikavimą.

3) Poveikio aplinkai reikšmingumo vertinimo kriterijų apibūdinimas

Poveikio aplinkai vertinimas atliekamas kaip kriterijų rengimo proceso dalis. Taigi šį vertinimą atlieka ne pati organizacija – šis klausimas yra atitinkamų sektoriaus suinteresuotųjų subjektų sprendžiamas sektoriaus lygmeniu. EMAS reglamento I priedo 3 skirsnyje pateikta konkrečių gairių ir kriterijų, kaip vertinti poveikio aplinkai reikšmingumą organizacijos lygmeniu. ELH sistemoje tokių gairių nepateikta – joje šis vertinimas sektoriaus lygmeniu atliekamas patariamųjų ekspertų grupių.

4) ir 5) Taikoma vadybos praktika ir procedūros ir ankstesnių incidentų tyrimo rezultatų vertinimas

Taikoma vadybos praktika ir procedūros tikrinamos ir vertinamos pagal sektoriaus kriterijus. Prieš sertifikavimą parengiama ir prie aplinkosaugos ataskaitos pridedama pirmoji metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita. Šioje ataskaitoje išdėstomi teigiami ir neigiami organizacijos aplinkosaugos vadybos aspektai. Joje aiškiai atsižvelgiama į „priemonės, kurių imtasi“ (*Gjennomførte tiltak*) siekiant ištaisyti nepakankamai gerą padėtį. Remiantis šia informacija parengiamas veiksmų planas (*Handlingsplan med mål*).

Komisijos išvada

ELH preliminarini analizė atliekama remiantis kriterijų rinkiniu pagal sektoriaus lygmeniu nustatytus aplinkosaugos aspektus. Į galimų organizacijos aplinkosaugos aspektų nemažą dalį galima tinkamai atsižvelgti ELH sistemoje nustatant kriterijus. Tada organizacija atsižvelgia į šiuos aspektus vertindama savo atitiktį nustatytiems kriterijams, kai rengiasi sertifikavimui.

EMAS reikalaujama atlikti individualizuotą organizacijos konkrečių tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų analizę ir reikalaujama, kad organizacija nustatytų kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatomas su nustatytais konkrečiomis tos organizacijos aplinkybėmis svarbiais aspektais susijusio poveikio reikšmingumas. Šiuo požiūriu, pagal kurį organizacija yra dėmesio centre, siekiama nustatyti aspektus, kurie yra reikšmingi konkrečiomis organizacijos aplinkybėmis, o ne visam sektoriui. Toks individualizuotas požiūris yra vienas svarbiausių skirtumų tarp abiejų sistemų.

⁽¹⁾ <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/844-general-industry-criteria/file> ir <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/866-guidance-to-the-general-industry-criteria/file>.

⁽²⁾ ELH pateikti statistiniai duomenys, susiję su viešbučiais: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/864-industry-criteria-hotel/file>; ir su mažmeninėms maisto prekių parduotuvėmis: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/863-industry-criteria-retail-grocery-store/file>.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

⁽⁴⁾ „Eco-Lighthouse“ bendrųjų kriterijų taikymo gairės (2017 m. gegužės 4 d.) – kriterijus Nr. 1963: „Pakanka atskirai įvertinti kitus aplinkosaugos aspektus, kai įmonė mano, kad būtina įgyvendinti papildomas priemones. Įmonė laisvai renkasi, kurį metodą įgyvendinti siekdama atsižvelgti į tuos aplinkosaugos aspektus, tačiau ji galima susieti su išorės aplinkos rizikos analize.“

⁽⁵⁾ ELH sertifikuotojai mokomi vertinti atitiktį tikriesiems kriterijams, o ne atlikti konkretų įvairių aplinkosaugos aspektų vertinimą.

⁽⁶⁾ Taip pat žr. 4 reikalavimą (teisinė atitiktis).

Kadangi yra nustatytas ELH bendrasis kriterijus Nr. 1963, pagal kurį reikalaujama atsižvelgti ir į aktualius „kitus aplinkosaugos aspektus“, juo naudojantis galima išplėsti analizės sritį ir atlikti konkretesnę vertinimą. ELH šio kriterijaus taikymo gairėse rekomenduojama, kad jo taikymą būtų galima susieti su rizikos analize, tačiau nenurodyta, kaip turi būti vertinamas šių papildomų aspektų reikšmingumas.

Nors abu požiūriai yra naudingi ir turi tam tikrų pranašumų ir trūkumų, taikomos metodikos iš esmės skiriasi. Siekiama panašaus tikslo – nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus – tačiau skirtingais metodais. ELH sistemoje dėmesys telkiamas į aplinkosaugos aspektų nustatymą sektoriaus lygmeniu, o EMAS siekiama nustatyti konkrečiai organizacijai reikšmingus aspektus. Dėl šios priežasties abiejų metodų negalima laikyti lygiaverčiais ⁽¹⁾.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **aplinkosaugos analizės atlikimu** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- nuo rizikos analize grindžiamo požiūrio pereiti prie požiūrio ir metodo pagal EMAS reglamento I priedą, iškeliant tikslą taip pat nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus, kurių neapima sektoriaus kriterijai,
- pagal šį požiūrį BK Nr. 1963 turi būti taikomas remiantis EMAS aplinkosaugos analizės pateikimu,
- ELH sertifikuotojas turi tinkamu metodu užtikrinti, kad būtų nustatyti bet kokie papildomi aplinkosaugos aspektai, rodikliai ir teisiniai reikalavimai ir į juos būtų atsižvelgta.

3 DALIS

Aplinkosaugos politikos nustatymas

Atitinkamas EMAS reikalavimas

Aukščiausioji vadovybė nustato organizacijos aplinkosaugos politiką. Ši politika turi apimti įvairius EMAS reglamento II priede nurodytus elementus. (4 straipsnio 1 dalies b punktas ir II priedo A2 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Į ELH sistemą įtrauktas formalus reikalavimas nustatyti tikslus pagal kriterijų Nr. 1945 („Įmonė turi nustatyti aplinkosaugos politiką ⁽²⁾ ir sveikatos apsaugos, aplinkosaugos bei saugos tikslus. Jie turi būti įforminti dokumentais aplinkosaugos vadybos sistemoje arba veiksmų plane, skirtame įtraukti į „Eco-Lighthouse“ metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.“) Aplinkosaugos politika ir konkretūs aplinkosaugos uždaviniai pirmiausia parengiami nustatant kriterijus prieš sertifikavimą ir parodomi aplinkosaugos ataskaitoje (*Miljøkartlegging*). Antrame etape tikrinamas aplinkosauginis veiksmingumas pagal pasirinktus rodiklius metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje, į kurią įtraukiamas ir veiksmų planas siekiant nuolat gerinti padėtį.

Komisijos išvada

Pagal neseniai patikslintą kriterijų Nr. 1945 įmonė privalo nustatyti savo aplinkosaugos politiką. Šią aplinkosaugos politiką sudaro ir įgyvendinti padeda aplinkosaugos ataskaita, nustatomi kriterijai, metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, rodiklių tikrinimas ir tikslų nustatymas.

Noras gauti „Eco-Lighthouse“ sertifikatą ir ELH sąlygų bei išipareigojimų pasirašymas parodo siekį stiprinti aplinkosaugos aspektų valdymą ir nuolat didinti aplinkosauginį veiksmingumą. Metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje pateiktas veiksmų planas yra paskata nuolat gerinti padėtį.

⁽¹⁾ Šiuos metodinius skirtumus ypač svarbu pabrėžti atsižvelgiant į reglamento 4 straipsnį. Norint įgyvendinti EMAS, EMAS aplinkosaugos analizės nebūtų galima pakeisti ELH aplinkosaugos ataskaita.

⁽²⁾ Pagal EMAS reglamento II priedo A.2 skirsnio punktus.

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita patvirtinama vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **aplinkosaugos politikos nustatymu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

4 DALIS

Teisinės atitikties užtikrinimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

EMAS reikalavimai organizacijoms yra:

- 1) nustatyti su aplinka susijusius savo teisinius įsipareigojimus;
- 2) numatyti laikytis šių reikalavimų;
- 3) nustatyti tinkamas procedūras, kad šių reikalavimų būtų laikomasi nuolat;
- 4) pateikti medžiagą ir dokumentus, kuriais šis reikalavimų laikymasis būtų įrodytas.
(4 straipsnio 1 dalies b punktas ir 4 dalis, II priedo A3.2, B2, A5.2 skirsniai)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Prieš ELH sertifikavimą konsultantas sudaro kriterijų sąrašą. Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1944 ⁽¹⁾ įmonė įsipareigoja užtikrinti, kad sertifikuotojui (vertintojui), ir kartu visai įmonei, būtų prieinama atnaujinta tai įmonei aktualių įstatymų ir taisyklių apžvalga.

Šio įsipareigojimo vykdymą palengvina Norvegijos Vyriausybės interneto svetainė *Regelhjelp* ⁽²⁾, kuriame įmonė pagal identifikacinį savo organizacijos numerį gauna aktualių teisės aktų sąrašą. Tam sektoriui svarbiausios taisyklės ir normos yra įtrauktos į bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus (žymimus simboliu §), kurių laikymasis yra būtina sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo sąlyga. Kasmetinis šios apžvalgos atnaujinimas užtikrinamas vadovybei atliekant metinę peržiūrą (per metinę SSA peržiūrą).

Kriterijų sąrašė yra ir su konkrečiais teisiniais įsipareigojimais, kurių turi laikytis organizacija, susijusių kriterijų.

Pavyzdžiai:

- teisinis bendrasis kriterijus Nr. 42: „pavojingos atliekos (ir...) turi būti saugiai laikomos ir pristatomos į (...) įrenginį pagal Atliekų perdirbimo taisykles“;
 - teisinis konkretus kriterijus Nr. 311: „nuotekų mėginiai bus imami ir analizuojami pagal vietos taisykles ir taisykles dėl taršos Nr. 15A-3 ir 4“. (vertimas)
2. Atlikdama savarankišką vertinimą prieš sertifikavimą įmonė patvirtina, kad atitinka šiuos kriterijus. Tada tuos kriterijus dar kartą patikrina trečioji šalis – nepriklausomas vertintojas (sertifikuotojas) sertifikavimo metu. Prieš išduodant ELH sertifikatą, „ELH Foundation“ dar kartą patikrina ir patvirtina konsultanto, įmonės ir sertifikuotojo (vertintojo) atliktą darbą. Šis tikrinimas kartojamas per pakartotinį sertifikavimą kas trejus metus. Prieš sertifikavimą būtina atitikti visus kriterijus, įskaitant bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus, kurie į ELH kriterijus įtraukti tiesiai iš Norvegijos teisės aktų (jie žymimi ženklų §). Teisinio reikalavimo, kuris nėra ELH kriterijus, nesilaikymas ištaisomas pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950, kuriuo įmonės įpareigotos nustatyti procedūras, kad apie šią neatitiktį būtų pranešta ir ji būtų ištaisyta. Remiantis šiuo kriterijumi, įmonę galima sertifikuoti, jeigu ji įrodo, kad turi reikiamą sistemą, kurioje būtų ištaisyta neatitiktis. Sertifikuotojas (vertintojas) patikrina atitiktį ELH kriterijams ir patvirtina, kad įmonė yra nustačiusi procedūrą, pagal kurią ištaisoma neatitiktis apskritai visoms teisės nuostatomis.

Priešingai negu EMAS, ELH sistemoje iš organizacijų nereikalaujama sertifikuotojui pateikti įrodymo, kad visiškai laikomasi visų aplinkos teisės aktų ⁽³⁾, ne tik konkrečių (teisinių) kriterijų.

⁽¹⁾ BK Nr. 1944: Įmonė turi užtikrinti, kad būtų prieinama atnaujinta atitinkamų įstatymų ir taisyklių, kuriais nustatyti sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos reikalavimai, apžvalga.

⁽²⁾ <http://www.regelhjelp.no/> ir <http://www.miljofyrtarn.no/dette-er-milj%C3%B8fyrt%C3%A5rn/bransjekriterier>.

⁽³⁾ EMAS reglamentas, II priedo B2 skirsnio 2 punktas.

3. Kas trejus metus turi būti atliekamas pakartotinis sertifikavimas – tuo metu dar kartą patikrinami visi kriterijai, įskaitant BK Nr. 1950 dėl neatitikties. Nustačius, kad kriterijų nesilaikoma, sertifikatas pakartotinai neišduodamas.

Teisinės atitikties įrodymus įvertina sertifikuojuojas atlikdamas vertinimą per (pakartotinį) sertifikavimą, tačiau galimybės tai atlikti yra ribotos dėl sertifikuojuotojo kompetencijos (žr. akreditavimo reikalavimą). Vis dėlto teisiniai kriterijai formuluojami taip, kad išmokytas sertifikuojuojas (vertintojas) galėtų įvertinti atitiktį jiems ir atitikties lygį dokumentuoti. Sertifikuojuojas (vertintojas) taip pat patikrina ir įsitikina, kad įmonė turi atnaujintą aktualių įstatymų ir taisyklių apžvalgą ir kad joje taikoma neatitikties ištaisymo sistema.

Be to, teisinių reikalavimų laikymasis užtikrinamas per metinį SSA vidaus auditą, kuris yra vadovybės atliekamos metinės peržiūros dalis. Atliekant SSA auditą tiriama bet koks teisinių reikalavimų nesilaikymas.

ELH portale pateikta gairių ir pavyzdžių, kaip taikyti procedūras neatitikties atveju (BK Nr. 1950).

4. Nuosekliai laikantis paaiškinimo, pateikto šio skirsnio 2 punkte, teikiami dokumentai apims tik konkrečius teisinius reikalavimus, įtrauktus į ELH kriterijus, ir neapims visų taikytinų su aplinka susijusių teisinių reikalavimų. Dokumentai bus pateikiami ir saugomi naudojantis ELH skaitmenine sąsaja.

Komisijos išvada

Panašiai kaip ir per nustatytą aplinkosaugos ataskaitos (preliminarijos analizės) procesą, teisinė organizacijų atitiktis ELH vertinama pagal kriterijais pagrįstą sistemą. Manoma, kad, naudojantis tokia sistema kartu su Vyriausybės interneto svetaine *Regelhjelp* ⁽¹⁾, pateikiama aiški teisinių reikalavimų, kurių turėtų būti laikomasi, apžvalga, kaip reikalaujama EMAS.

Visų ELH kriterijų, įskaitant teisinius kriterijus, laikymasis pirmiausia savarankiškai įvertinamas prieš sertifikavimą, o sertifikavimo metu tai patikrina vertintojas (sertifikuotojas). Jeigu nustatoma, kad nesilaikoma bent vieno iš sąraše esančių kriterijų, sertifikato išduoti negalima.

Sistemoje pateikiami įrodymai, kad laikomasi (teisinių) ELH kriterijų. Taip pat pagal ELH reikalavimus organizacija turi taikyti procedūrą, pagal kurią būtų pranešama apie likusią neatitiktį ⁽²⁾ teisės nuostatomis ir ji būtų ištaisoma. Svarbiausių su sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veikla susijusių įstatymų ir taisyklių laikymasis kontroliuojamas kiekvienais metais pagal SSA kontrolinį sąrašą, kurį patvirtina ir pasirašo generalinis direktorius ir kuris vertinamas per vadovybės metinę peržiūrą. BK Nr. 1944 gairėse aiškiai nustatyta, kad privaloma laikytis teisinių reikalavimų, nepakanka tik juos apžvelgti.

Tačiau, priešingai negu EMAS, ELH sistemoje nėra kriterijaus, pagal kurį organizacija privalėtų laikytis visų su aplinka susijusių teisinių reikalavimų. Vietoj to ELH akcentuojami svarbiausi aplinkos teisės aktai, nustatant atitinkamus sektoriaus kriterijus, svarbiausių teisės aktų nuostatas performuluojant taip, kad jos būtų visiškai suprantamos įmonei ir sertifikuojuojui.

Be to, kai nesilaikoma teisinių reikalavimų, neištrauktų į ELH teisinius kriterijus, sertifikavimas gali būti leidžiamas, jeigu yra nustatytos pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūros pagal SSA taisykles ⁽³⁾.

Kitas akivaizdus skirtumas susijęs su vertintojo kompetencija. EMAS vertintojai turi gebėti pastebėti, jeigu kokie nors teisės aktai nėra įtraukti, todėl turi turėti formalią kvalifikaciją atlikti šią užduotį. ELH vertintojai, priešingai, mokomi suteikiant jiems tik bendrą kvalifikaciją. ELH sistemoje į tai atsižvelgiama aiškiai ir suprantamai formuluojant (teisinius) kriterijus, tačiau galima abejoti sertifikuojuotojo kompetencija nustatyti teisinę neatitiktį, susijusią ne tik su iš anksto nustatytais teisiniais kriterijais.

Galiausiai, palyginti su EMAS, taip pat skiriasi šio išorės vertinimo dažnis. ELH sistemoje visas pakartotinio sertifikavimo ciklas turi būti kartojamas kas trejus metus. Tuo metu dar kartą patikrinami visi kriterijai, įskaitant su teisiniais reikalavimais susijusius kriterijus. EMAS sistemoje aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas pagal teises nuostatas taip pat yra kasmetinio aplinkosaugos ataskaitos patvirtinimo, kurį atlieka EMAS vertintojas, dalis. Tačiau reikia pažymėti, kad 98 % ELH įmonių, jeigu būtų sertifikuotos EMAS, turėtų teisę naudotis mažoms organizacijoms nukrypti leidžiančia nuostata pagal 7 straipsnį, taigi metinio audito dažnis (kas dvejus metus) ir pakartotinio sertifikavimo dažnis (kas ketverius metus) būtų artimesnis ELH.

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ BK Nr. 1950: „įmonė turi nustatyti pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūras“.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistik/> – kriterijų taikymo gairės pateiktos dokumento pabaigoje.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **teisines atitikties užtikrinimu** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- priderinti kriterijaus BK Nr. 1944 tekstą, kad būtų nurodyta, jog organizacijos prieš sertifikavimą užtikrina, kad būtų nustatyti ir įvykdyti visi su aplinka susiję teisiniai reikalavimai,
- reikalauti, kad įmonė, jeigu prašoma, pateiktų įrodymą, kad laikosi atitinkamų teisinių aplinkosaugos reikalavimų,
- užtikrinti, kad teisinę atitiktį patvirtintų trečioji šalis – akredituotas arba leidimą turintis auditorius – kiekvienais metais (didelėse organizacijose) arba kas dvejus metus (mažosiose ir vidutinėse įmonėse).

5 DALIS

Tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Organizacijoje turi būti nustatyti tikslai siekiant užtikrinti nuolatinį aplinkosauginio veiksmingumo didinimą. (1 straipsnis, II priedo B3 skirsnis, B4 skirsnio 3 punktas)
 2. Siekiant šių tikslų turi būti parengiama ir įgyvendinama aplinkosaugos veiksmų programa. (18 straipsnio 7 dalis, II priedo A2 skirsnis, A3 skirsnio 3 punktas)
-

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Pagal ELH procedūras reikalaujama prieš organizacijos sertifikavimą parengti išsamią aplinkosaugos ataskaitą (*Miljøkartlegging*, sertifikuojant taikytinų aktualių bendrųjų ir atitinkamų konkrečių kriterijų kontrolinį sąrašą) ir parengti pirmąją metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą, kurioje pateikiami numatomi ateinančių metų aplinkosaugos tikslai ir veiksmai ir apibūdinamas esamas aplinkosauginis veiksmingumas.

Kiekvienais paskesniais metais (iki balandžio 1 d.) **metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita** pateikiama per ELH interneto portalą. Aplinkosauginis veiksmingumas joje lyginamas su padėtimi praėjusiais metais. Ataskaitoje apibendrinamos iniciatyvos, kurių imtasi, taip pat pasiekti tikslai ir siekiai, ir pateikiamas ateinančių metų veiksmų planas. Metinę (-es) klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą (-as) patikrina sertifikuotojas (vertintojas) per pirmąjį sertifikavimą ir per kiekvieną pakartotinį sertifikavimą kas trejus metus. Kiekvienais metais ji patikrinama vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita rengiama ELH interneto portale naudojant universaliųjų rodiklių ir konkretaus sektoriaus kriterijus atitinkančių rodiklių rinkinį. Nuolatinis padėties gerinimas įforminamas dokumentais klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje pateikiant aplinkosaugos tikslus ir veiksmų planą. Ši procedūra nurodyta bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 7 (¹) gairėse, susijusiose gairėse ir ELH interneto portale.

Papildomai BK Nr. 1963 (Papildomi aplinkosaugos aspektai) nustatyta: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“ Taigi veiksmų planas gali apimti bet kokius konkrečius įmonei aktualius aspektus, kurie neįtraukti pagal bendruosius ar konkrečius kriterijus.

Įmonėms, norinčioms, kad jų klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita apimtų dar platesnę sritį, ELH teikiama paslauga yra konkrečiai įmonei nustatomi rodikliai (*virksomhetsspesifikke sjekkpunkter*), kuriuos naudojant į ataskaitą įtraukiami sutarti klausimai ir įmonės apibrėžti rodikliai.

(¹) <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> – kriterijų taikymo gairės pateiktos dokumento pabaigoje.

Komisijos išvada

Sertifikavimo metu sudaroma pradinė aplinkosaugos vadybos programa, apimanti vertinimo kriterijus ir tikslus. Organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas atliekamas, padaryta pažanga nustatoma ir aplinkosaugos tikslai nustatomi kiekvienais metais ELH interneto portale rengiamoje metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.

Aplinkosaugos programa atnaujinama ir pakartotinai vertinama teikiant atnaujintą aplinkosaugos ataskaitą kas trejus metus pakartotinio sertifikavimo metu.

Nors per šiuos procesus daugiausia dėmesio skiriama aspektams pagal kriterijus, kurių rinkinys sudarytas kuriant aplinkosaugos vadybos sistemą (įskaitant papildomus aspektus, kuriuos apima BK Nr. 1963 ⁽¹⁾), jais galima užtikrinti, kad būtų nuolat didinamas su šiais aspektais susijęs aplinkosauginis veiksmingumas.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **tikslais ir aplinkosaugos programa, nustatomais siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą**, susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

6 DALIS

Organizacinė struktūra (pareigos ir atsakomybės sritys), mokymas ir darbuotojų dalyvavimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Vadovybė turi užtikrinti, kad būtų pakankamai išteklių (įskaitant žmogiškuosius išteklius) geram sistemos veikimui užtikrinti. Pareigos ir atsakomybės sritys turėtų būti apibrėžtos, išformintos dokumentais ir apie jas turėtų būti pranešta. (II priedo A.4.1 skirsnis)
 2. Aukščiausioji vadovybė turi paskirti specialų vadovybės atstovą arba atstovus, kuriam (-iems) būtų nustatytos pareigos, atsakomybė ir įgaliojimai užtikrinti tinkamą aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą ir priežiūrą ir pranešti aukščiausiajai vadovybei apie tos sistemos veiksmingumą. (II priedo A.4.1 skirsnis)
 3. Darbuotojai turėtų būti mokomi atitikti aplinkosaugos vadybos sistemos poreikius. (1 straipsnis, II priedo A.4.2 skirsnis)
 4. Darbuotojai turėtų aktyviai dalyvauti didinant organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą. (1 straipsnis, II priedo A.4.2 ir B4 skirsniai)
-

1. Su sėkmingu sistemos įgyvendinimu ir reikiamų išteklių parūpinimu susijęs vadovybės išipareigojimas:

pagal BK Nr. 1946: „Įmonė turi parengti organizacijos schemą ar panašią svarbiausių pareigų toje organizacijoje apžvalgą, į ją įtraukdama, pavyzdžiui, „Eco-Lighthouse „kontaktinį asmenį, saugos atstovą, darbo aplinkos komiteto pirmininką, SSA vadovą, viešųjų pirkimų vadovą ir priešgaisrinės saugos pareigūną.“

Pagal Norvegijos teisės aktus aukščiausioji vadovybė yra atsakinga už įmonės valdymą, kuris apima SSA valdymą, taigi per jį ir aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą. Jeigu nebūtų suteikta reikalingų išteklių, atsiradę trūkumai iškart būtų parodyti tolesnėse SSA ir metinėse klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitose. Tada į tuos trūkumus būtų atsižvelgta vadovybei atliekant metinę peržiūrą. Toks atvejis taip pat galėtų kliudyti kitam pakartotiniam sertifikavimui.

2. Specialūs atstovai aplinkosaugos vadybos sistemos reikalams

Vienas personalo narys paskiriamas aplinkosaugos vadybininku (*Miljøfyrtårnansvarlig*). Tai nebūtinai visą darbo dieną einamos pareigos – jos priklauso nuo organizacijos dydžio. Aplinkosaugos vadybininkas gali būti išmokytas konsultanto per pirmąjį sertifikavimą arba išmokytas ankstesnio vadybininko. Jo užduotys yra:

- atstovauti konsultantui (proceso pradžioje),
- atstovauti sertifikuotojui (vertintojui) per pirmąjį sertifikavimą ir pakartotinį sertifikavimą,
- užtikrinti atitiktį kriterijams,

⁽¹⁾ BK Nr. 1933: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“

- mokyti ir skatinti bendradarbius,
- rengti ir teikti metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ELH interneto portale,
- svarstyti šią ataskaitą kartu su vadovybe per metinę peržiūrą (*ledelsens gjennomgang*), taip pat su darbuotojais personalo susirinkimuose, kai organizacijoje išplatinama metinė ataskaita, intranetu arba kitais vidaus ryšių kanalais,
- pranešti bendradarbiams visų pirma apie organizacijos bendrąją aplinkosaugos politiką ir apie siekius bei tikslus ateinančiais metais, kurie išdėstyti metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje,
- padėti nuolat gerinti padėti.

ELH sistemoje įgyvendintas mokymas internetu siekiant išmokyti aplinkosaugos vadybininką (*Miljøfyrtårnansvarlig*), kaip reikia rengti metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir ypač kaip siekti pakartotinio sertifikavimo.

ELH yra pateikti nurodymai aplinkosaugos vadybininkui, kaip reikalaujama pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1947: „Įmonė turi parengti rašytinius nurodymus už „Eco-Lighthouse“ įgyvendinimą atsakingam darbuotojui. Aplinkosaugos vadybininkas turėtų įtraukti ir skatinti dalyvauti organizacijos darbuotojus. ELH teigiama, kad aktyvus darbuotojų dalyvavimas yra ELH sistemos pagrindas.“

Didesnėse organizacijose galima įtraukti papildomų darbuotojų per aplinkosaugos vadybos grupę ⁽¹⁾ (*Miljøgruppe*, EMG). Ši grupė gali būti integruota į sveikatos, saugos ir aplinkosaugos (SSA) grupę, teisiškai privalomą organizacijoms, turinčioms daugiau kaip 50 darbuotojų.

3. Mokymas

Įmonės ir organizacijos privalo laikytis bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 1951: „Įmonė turi turėti nustatytas procedūras, pagal kurias darbuotojai būtų mokomi SSA pagrindų ir informuojami apie pokyčius. Šis mokymas turi apimti patikimas procedūras, susijusias su išorės aplinka.“

Taip siekiama tikslo užtikrinti, kad darbuotojams pakaktų žinių ir įgūdžių tinkamai atlikti savo darbą laikantis SSA taisyklių. Darbuotojų mokymo sritis priklauso nuo rizikos, susijusios su įmonės veikla. Pagrindinis ELH principas yra toks, kad pati organizacija geriausiai save pažįsta ir žino apie savo darbuotojų gebėjimus ir poreikius, todėl gali geriausiai nuspręsti, kokio mokymo reikia. Šis kriterijus tikrinamas žodžiu (tai daro sertifikuotojas / vertintojas) užduodant klausimą, pagal kokias procedūras įmonė moko savo darbuotojus ir naujai įdarbintus asmenis SSA klausimais.

Svarbiausia atsakyti į klausimą, ar šie mokymo kursai orientuoti į aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, ar skirti tik ELH procedūrų aspektams ir SSA rizikos valdymui. SSA kontrolinis sąrašas, naudojamas ELH sistemoje vertinant, ar ELH tvarka yra žinoma darbuotojams, patvirtina, kad mokymo sritis apima ne tik procedūras ir kad skiriama dėmesio svarbiausioms aplinkosaugos sritims, tokioms kaip atliekų tvarkymas, energijos vartojimo efektyvumas ar pavojingųjų medžiagų tvarkymas.

4. Darbuotojų dalyvavimas

Kad būtų laikomasi EMAS reikalavimų, darbuotojai turi dalyvauti procese, kuriuo siekiama nuolat didinti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą.

Aplinkosaugos grupės paskyrimas organizacijoje ir aktyvus darbuotojų dalyvavimas aplinkosaugos veikloje yra privalomi ⁽²⁾. Darbuotojai yra informuojami apie klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos turinį, taip pat turi konkrečiai dalyvauti procesuose, kuriais padedama didinti aplinkosauginį veiksmingumą, pavyzdžiui, rūšiuojant atliekas. Pagal įvairius kriterijus (Nr. 1953, 1962, 36) padedama nuolat gerinti padėti naudojantis „idėjų banku“. Šiuose „Eco-Lighthouse Foundation“ pateiktuose „idėjų bankuose“ yra įvairių priemonių, kuriomis didinamas aplinkosauginis veiksmingumas tokiose aplinkai svarbiose srityse kaip transportas, atliekos arba energetika, bendradarbiaujant su organizacijos darbuotojais.

⁽¹⁾ Įsidėmėtina, kad SSA (*Arbeidsmiljøutvalg*) grupė ir ELH grupė (*Miljøgruppe*) yra skirtingi organai. SSA grupė yra teisiškai privaloma, kai yra daugiau kaip 50 darbuotojų. ELH grupės turėti neprivaloma, tačiau ELH sistemoje ji yra rekomenduojama organizacijoms, kuriose yra daugiau nei tam tikras skaičius darbuotojų. Siekiant užtikrinti efektyvų organizavimą ir ELH integravimą į esamas valdymo struktūras, tai gali būti ta pati grupė.

⁽²⁾ „Eco-Lighthouse“ 2016 m. sertifikavimo vadovas. 3.2.4. Aplinkosaugos grupės (projektų grupės) sudarymas ir paskyrimas.

Komisijos išvada

Vadovybė pagal įstatymus privalo numatyti skirti žmogiškųjų išteklių SSA procedūroms tinkamai atlikti, o pagal ELH taisykles taip pat turi paskirti ELH atstovą, panašiai kaip ir EMAS. Taigi tinkamai veiklai vykdyti reikalingi ištekliai turi būti parūpinti atsakingiems asmenims.

Organizacijų taip pat prašoma mokyti savo darbuotojus, suteikiant jiems SSA srities kompetenciją, kuri apima aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, ir įtraukti darbuotojus į aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą ir aplinkosaugos veiklą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **organizacine struktūra, mokymu ir darbuotojų dalyvavimu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

7 DALIS

Dokumentų reikalavimai

Atitinkamas EMAS reikalavimas

EMAS reikalaujama įforminti dokumentais aplinkosaugos politiką, tikslus, veiksmų planus, vadybos sistemos taikymo sritį ir pagrindines jos dalis, pavyzdžiui, efektyviam planavimui ir su reikšmingu poveikiu aplinkai susijusių procesų kontrolei reikalingais įrašais.

(II priedo A4.4 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Turi būti prieinami dokumentai apie organizaciją ir apie aplinkosaugos vadybos sistemos procedūrų bei tikslų įgyvendinimą.

ELH interneto svetainėje pateiktas išsamus sertifikavimui privalomų dokumentų sąrašas kartu su kitomis formomis ir naudingomis priemonėmis (*verktøy*) bei su konkrečiais sektoriais susijusia informacija ⁽¹⁾ dėl sertifikavimo. Daug svarbių dokumentų saugoma ELH interneto portale ⁽²⁾ (*Miljøfyrtårnportal*). ELH taip pat rekomenduojama tam tikra dokumentų sisteminimo tvarka.

Sertifikuotojui (vertintojui) skirtose bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 1944 gairėse sertifikautojo (vertintojo) prašoma patikrinti ir įsitikinti, kad dokumentai ir SSA sistema yra lengvai ir sistemingai saugomi ir kad įmonė žino, kaip gauti informaciją. Su kriterijais susiję dokumentai saugomi aplinkosaugos ataskaitoje (*Miljøkartlegging*) ir ELH interneto portale. Įmonė gali nuspręsti juos parodyti sertifikautojui (vertintojui) per patį susitikimą su juo – jų neprivaloma įkelti į portalą. Sertifikuotojas (vertintojas) dėl sertifikavimo arba pakartotinio sertifikavimo surengtame susitikime susidarys išspūdį apie tai, kaip gerai darbuotojai žino šią sistemą.

Komisijos išvada

Šia sistemos dalimi siekiama, kad būtų prieinami reikiami dokumentai. Nors abiejų sistemų taikymo sritys nėra visiškai vienodos, ELH siūlomą informacijos struktūrą ir dokumentų archyvavimo sistemos struktūrą galima laikyti priimtina.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **dokumentų reikalavimais** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Pastaba. ELH dokumentų tvarkymo procedūros, kaip ji apibrėžta, paskirtis iš esmės yra tenkinti ELH vadybos sistemos poreikius, susijusius su dokumentais. Jeigu organizacija nori prašyti EMAS registracijos, jos dokumentų tvarkymo procedūros taikymo sritis atitinkamai pakeičiama, kad apimtų visus EMAS reikalavimus, įskaitant tuos, kurie tuo metu nevykdomi ELH.

⁽¹⁾ <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy> ir (pavyzdys) <http://www.miljofyrtarn.no/2015-11-18-23-56-21/avfall>.

⁽²⁾ <https://rapportering.miljofyrtarn.no/Account/Login?ReturnUrl=%2F> – dėl prieigos kreiptis į ELH.

8 DALIS

Veiklos valdymas*Atitinkami EMAS reikalavimai*

Su nustatytais reikšmingais aplinkosaugos aspektais susijusi veikla turi būti vykdoma nustatytais sąlygomis. Siekdamai tai užtikrinti organizacija:

1. Sukuria, įgyvendina ir prižiūri dokumentais įformintą (-as) procedūrą (-as), kad galėtų valdyti situacijas, kai neturint tokių procedūrų galėtų būti nukrypta nuo aplinkosaugos politikos, tikslų ir uždavinių.
2. Nustato tos (-ų) procedūros (-ų) valdymo kriterijus.
3. Sukuria, įgyvendina ir prižiūri procedūras, susijusias su nustatytais organizacijos naudojamų prekių ir paslaugų reikšmingais aplinkosaugos aspektais, taip pat pranešdama apie atitinkamas procedūras ir reikalavimus tiekėjams, įskaitant ir rangovus.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

- 1 ir 2. Pagal ELH reikalavimus organizacija turi nustatyti aplinkosaugos politiką ir konkrečius su aplinkosauginiu veiksmingumu susijusius tikslus. Be to, Norvegijos įmonės pagal Vidaus kontrolės taisyklės privalo nusistatyti bendruosius SSA tikslus. ELH kriterijais (BK) Nr. 1945 ir 1947 nustatyta, kad vadybos sistema turi apimti dokumentais įformintas procedūras, kuriomis būtų siekiama šių su sveikatos apsauga, aplinkosauga ir sauga susijusių tikslų, įskaitant nuolatinį kriterijų laikymąsi. Turi būti nustatytos procedūros, pagal kurias būtų ištaisyta neatitiktis (BK Nr. 1950). Kitais ELH kriterijais (Nr. 1949) įmonės įpareigos atlikti (ir atnaujinti) rizikos vertinimą ir parengti atitinkamą veiksmų planą.

Turi būti nustatytos specialios procedūros konkrečioms sektoriams dėl pavojingų produktų, paprastai naudojamų tame konkrečiame sektoriuje, tvarkymo (be kita ko, konkretaus sektoriaus kriterijai (KSK) Nr. 983, 984 skirti valymo sektoriui, KSK Nr. 1931, 1932, 1933 – automobilių kėbulų remonto ir dažymo dirbtuvėms, KSK Nr. 14 – automobilių remonto dirbtuvėms).

3. Po sertifikavimo įmonė turi informuoti savo klientus ir tiekėjus apie savo aplinkos apsaugos veiklą (BK Nr. 5). Tinkami aplinkosaugos kriterijai turi būti nustatyti visiems svarbiems viešiesiems pirkimams (BK Nr. 1954) ir įmonė turi daryti įtaką svarbiausiems savo tiekėjams, kad jie siektų aplinkosauginio sertifikavimo. Ne mažiau svarbu, kad įmonė skatintų savo tiekėjus pateikti informaciją apie trečiųjų šalių ekologiniais ženklais paženklintus produktus savo produktų kataloge ir statistinius duomenis apie savo perkamus ekologiniais ženklais paženklintus produktus (BK Nr. 1956).

Komisijos išvada

Ši sistemos dalis skirta procedūroms, kuriomis užtikrinamas pakankamas veiklos valdymas. ELH siūlomą procedūrų struktūrą kartu su Norvegijoje taikomomis Vidaus kontrolės taisyklėmis ir susijusios informacijos šaltiais galima laikyti priimtina.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **veiklos valdymu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

9 DALIS

Avarinė parengtis ir reagavimas*Atitinkami EMAS reikalavimai*

1. Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų nustatomos galimos avarinės situacijos ir nelaimingi atsitikimai ir numatyta, kaip į juos reaguoti.
2. Organizacija turi reaguoti į susidariusias avarines situacijas ir nelaimingus atsitikimus ir užkirsti kelią susijusiam neigiamam poveikiui aplinkai arba jį sumažinti.
3. Organizacija turi periodiškai peržiūrėti ir, jei reikia, patikslinti savo avarinės parengties ir reagavimo procedūras.
4. Organizacija taip pat turi periodiškai išbandyti tokias procedūras ten, kur tai praktiškai įmanoma.

(II priedo A.4.7 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Tai reglamentuojama pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1949: „Įmonė turi pateikti atnaujintą rizikos vertinimą, apimančią darbo ir išorės aplinką, ir atitinkamą veiksmų planą.“

Konkrečiuose sektoriuose, kuriuose ši nuostata ypač svarbi, galioja specialūs įstatymai ir taisyklės. Norvegijos įmonės gali lengvai patikrinti, kurie teisės aktai joms taikomi, Vyriausybės taisyklių ir norminių aktų svetainėje *Regelhjelp* ⁽¹⁾, kurioje įmonė, įvedusi identifikacinį savo organizacijos numerį, gauna aktualių teisės aktų sąrašą. Atitinkamų teisės aktų ir taisyklių dėl avarinės parengties ir reagavimo įvairiuose pramonės sektoriuose pavyzdžių yra civilinės saugos interneto svetainėje (DSB) ⁽²⁾. Tačiau reikėtų pažymėti, kad ELH paprastai nesertifikuojamos sunkiosios pramonės įmonės ar tokios įmonės, kurioms tenka spręsti sudėtingas aplinkosaugos problemas.

Konkretaus sektoriaus ELH kriterijai taip pat apima nuostatas dėl avarinės parengties ir reagavimo, nors atrodo, kad kai kuriais (pavyzdžiui, laivų statybos) atvejais apsiribojama tik pavojingųjų medžiagų sąrašais ir nuostatomis dėl pirmosios pagalbos kursų. Įmonėse, kuriose naudojamos cheminės arba kitokios medžiagos (pavyzdžiui, teikiant skalbimo paslaugas), šie klausimai sprendžiami pagal konkretaus sektoriaus kriterijus.

Komisijos išvada

Avarinė parengtis ir reagavimas yra griežtai reglamentuojami ⁽³⁾ pagal Norvegijos teisę. ELH tai papildo bendraisiais kriterijais ir, kai tinka, konkretaus sektoriaus kriterijais.

Sertifikavimo, pakartotinio sertifikavimo ir vadovybės atliekamos metinės peržiūros metu patikrinamos taisyklės dėl informuotumo apie riziką, avarinės parengties ir reagavimo ir efektyvus jų taikymas bei procedūrų peržiūra.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **avarine parengtimi ir reagavimu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

10 DALIS

Tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Savo aplinkosaugos vadybos sistemoje ir nuosekliai siekdama jos tikslų organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų reguliariai tikrinami pagrindiniai jos veiklos ypatumai, galintys daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ir prireikus imtis taisomųjų veiksmų. (II priedo A.5.1 skirsnis)

Organizacija turi atlikti vidaus auditą siekdama tikslo įvertinti taikomas vadybos sistemas ir nustatyti atitiktą organizacijos politikai ir programai (įskaitant teisinę atitiktį) pagal reikalavimus, nustatytus reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkte, 9 straipsnyje ir III priede. Auditą bent kartą per metus atlieka kompetentingi auditoriai, o visą organizacijos veiklą apimantis audito ciklas atliekamas ne rečiau kaip trejų metų (arba, MVĮ atveju, ketverių metų) intervalais.

2. Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų nustatoma, ištaisoma ir tiriama reali ir galima neatitiktis ir imamasi taisomųjų veiksmų bei prevencinių veiksmų. Taisomųjų ir prevencinių veiksmų rezultatai turi būti užrašomi ir jų veiksmingumas turi būti vertinamas. (II priedo A.5.3 skirsnis)
3. Vidaus audito rezultatas turėtų būti pateiktas ataskaitoje vadovybei dėl audito išvados ir nustatytų faktų.

(Teisinis pagrindas: 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktai, 6 straipsnio 2 dalies a punktas, 9 straipsnis, II priedo A.5 skirsnis ir III priedas)

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ <https://www.dsb.no/>. Nuoroda į *lovdata* (gaisrų, sprogimų, pavojingųjų medžiagų ir kitus duomenis): https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-14-20#KAPITTEL_2

⁽³⁾ <https://www.dsb.no/>

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Pagrindinių veiklos ypatybių tikrinimas ir vertinimas, ar aplinkosaugos vadybos sistema atitinka organizacijos politiką ir programą, atliekant vidaus auditą

Pagal bendrąjį kriterijų (BK) Nr. 6 „vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir „Eco-Lighthouse“ procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta“. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šis kriterijus pažymėtas simboliu §, reiškiančiu teisinį pagrindą.

BK Nr. 6 gairėse taip pat nustatyta: „Teisinis šio kriterijaus pagrindas yra Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse taisyklės (Vidaus kontrolės taisyklės), 5.8 skirsnis. Įmonė turi stebėti SSA sistemą ir kasmet įgyvendinti šią sistemą ir atlikti vidaus auditą užtikrindama, kad SSA sistema veiktų taip, kaip numatyta. Išorės aplinkai skirtos „Eco-Lighthouse“ procedūros turi būti integruotos su SSA sistema ir įtrauktos į vidaus auditą kaip neatsiejama jo dalis. Vadovybė prisiima pagrindinę atsakomybę už SSA sistemą ir į ją įtrauktas „Eco-Lighthouse“ procedūras ir turi kasmet jas peržiūrėti, kad būtų užtikrinta, jog jos veikia taip, kaip numatyta. Kaip vadovybė šią peržiūrą atlieka praktikoje, skiriasi įvairiose įmonėse. Svarbiausia yra atrasti praktiškus sprendimus. (...)

Svarbi pastaba. Tikrinant su SSA susijusius kriterijus taip pat svarbu, kad konsultantas (arba pati įmonė) taip pat patikrintų įmonės SSA sistemą kaip visumą. Konsultantas (arba pati įmonė) turi patikrinti, ar SSA sistema gerai veikia praktikoje ir ar jos struktūra tinkama.“

Taigi metinė vadovybės atliekama peržiūra ir papildomi dokumentai bei procedūros, reikalingi ELH sertifikavimui, derinami su teisine prievole atlikti organizacijų SSA veiklos metinį auditą pagal Norvegijos organizacijų Vidaus kontrolės taisyklės (¹). Per šį integruotą peržiūros procesą įmonė turi patikrinti, ar SSA sistema gerai veikia praktikoje ir ar jos struktūra yra tinkama.

To rezultatas yra ELH aplinkosaugos procedūrų įtraukimas į jau esamą SSA sistemą ir visos vadybos sistemos sustiprinimas tiek darbo aplinkos, tiek išorės aplinkos atžvilgiu.

Auditas ir tikrinimai atliekami remiantis konkrečių sektorių kontroliniais sąrašais, šablonais ir pavyzdžiais, pateiktais „ELH Foundation“, ir derinami prie rizikos aplinkai lygio įvairiuose sektoriuose. Per patikrą peržiūrimos ir „Eco-Lighthouse“ procedūros, ir savo nustatyti aplinkosaugos tikslai, siekiai bei pasiekimai, apibūdinti metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.

Priklausomai nuo įmonės dydžio, jos sistemą gali prieš vadovybės atliekamą metinę peržiūrą patikrinti vidaus auditorius arba, mažosiose įmonėse, tai galima padaryti per patį posėdį. Atliekant vadovybės atliekamą metinę peržiūrą įvertinami nukrypimai ir pasiekimai, tikslai ir siekiai ir iškeliami naujų tikslų.

Papildomai kartu su vadovybės atliekama peržiūra teikiama **metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita** yra papildomas dokumentas, kuriame išdėstomi aplinkosaugos tikslai ir pasiekimai. Joje įvertinami šie dalykai, patikrinama, ar padaryta pažanga ir ar pasiekti tikslai, ir nustatoma naujų siekių gerinti padėtį ateinančiais metais. Ją įvertina vadovybė kiekvienais metais per savo metinę peržiūrą.

2. Neatitikties ištaisymas

SSA peržiūros tikslas yra nurodyti silpnąsias vietas ir trūkumus ir parengti jų ištaisymo planą. Dėl bet kokio nustatyto trūkumo būtų parengtas veiksmų planas siekiant tą trūkumą pašalinti (iki nustatyto galutinio termino).

(¹) Ištrauka iš Vidaus kontrolės taisyklių taikymo gairių: „Periodinė sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos peržiūra. Kartu su reguliariais tolesniais veiksmais (pvz., saugos patikrinimais, personalo susirinkimais ir kt.) įmonė turi bent kartą per metus visapusiškiau peržiūrėti SSA veiklą ir įvertinti, ar ji yra praktiškai veiksminga. Šią peržiūrą įmonė turi nustatyta tvarka atlikti raštu. Peržiūros rezultatai turi būti lengvai prieinami. Tikslas yra nustatyti silpnąsias vietas ir trūkumus ir juos ištaisyti. Svarbu nustatyti jų priežastis ir užtikrinti, kad jie nesikartotų. Baigus peržiūrą, kartu su bendruoju tikslu turi būti papildomai nustatyti konkretūs tikslai siekiant gerinti padėtį.“ Ištrauka paimta iš www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=77839 (Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos gairės ir taisyklės, pateiktos PDF formatu). Pateiktos visos taisyklės: <http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78950> ir taisyklės, išverstos į anglų kalbą: <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>

Prieš sertifikavimą arba pakartotinį sertifikavimą būtina atitikti visus kriterijus, visų pirma bendruosius ir konkrečius kriterijus, kurie įtraukti tiesiai iš Norvegijos teisės aktų. Neatitiktis (taip pat teisinėms nuostatomis, kurių neapima ELH) išaisoma pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950, kuriuo įmonės įpareigojamos nustatyti procedūras, kad apie šią neatitiktį būtų pranešta ir ji būtų ištaisyta.

Dėl bet kokios neatitikties kriterijui, nustatytos per sertifikavimo ar pakartotinio sertifikavimo procesą, ELH sertifikavimas būtų sustabdytas.

3. Pranešimas vadovybei apie audito išvadą ir nustatytus faktus

Metinė SSA ataskaita su atitinkamai parengtu veiksmų planu ir metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita pateikiamos vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Komisijos išvada

Tikrinimo etape susiejamos ELH procedūros, teisinių reikalavimų laikymasis ir Norvegijos organizacijų Vidaus kontrolės taisyklių⁽¹⁾ reikalavimai. Patikrų rezultatai vėliau peržiūrimi vadovybei atliekant metinę peržiūrą. Siekiant palengvinti šį procesą, atliekamų patikrų sritis nustatoma pagal „ELH Foundation“ pateiktą atitinkamo sektoriaus kontrolinį sąrašą.

Visos šios procedūros kartu – SSA auditas, rizikos analizė, tikrinimas ir neatitikties mažinimas – sudaro vidaus auditą, kurio rezultatas yra atitinkama SSA aspektų ir ELH sistemos patikra. Gautą rezultatą peržiūri vadovybė. Sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo metu aplinkosaugos sertifikuotojas taip pat patvirtina, kad auditas tinkamai atliktas ir kad visos reikiamos dalys patikrintos ir apie tai pranešta.

Dėl abiejų sistemų skirtumų audito apimtis gali skirtis, nors ir taikomos panašios procedūros siekiant panašių tikslų. Vis dėlto esamų procedūrų taikymo sritį galima keisti (pvz., įtraukiant konkrečius papildomus aplinkosaugos aspektus), jeigu organizacija nori pereiti prie EMAS.

Aplinkosaugos vadybininkas yra atsakingas už tai, kad iš įvairių vidaus audito dalių būtų sudaryta ataskaita ir ji būtų pateikta vadovybei atliekant metinę peržiūrą, taip padedant stiprinti aplinkosaugos sistemą ir vertinti aplinkosauginį veiksmingumą atsižvelgiant į aplinkosaugos politiką ir programą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **tikrinimu, vidaus auditu ir taisomaisiais veiksmais** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Pastaba. Šiuo metu taikomų ELH audito procedūrų, kaip jos apibrėžtos, paskirtis yra užtikrinti atitinkamą ELH vadybos sistemos patikrą. Jeigu organizacija nori prašyti EMAS registracijos, jos vidaus audito apimtis atitinkamai pakeičiama, kad apimtų visus EMAS reikalavimus, įskaitant tuos, kurie tuo metu nevykdomi ELH.

11 DALIS

Komunikavimas (vidinis ir išorinis)

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Kaip aplinkosaugos vadybos sistemos dalį organizacijos turi nustatyti vidinio ir išorinio komunikavimo procedūras. Atlikdama išorinio komunikavimo procedūrą organizacija turi gebėti įrodyti, kad palaiko atvirą dialogą su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant vietos bendruomenes ir klientus, dėl savo veiklos, produktų ir paslaugų poveikio aplinkai.
2. Organizacijos turi skaidriai ir periodiškai teikti išorės suinteresuotiesiems subjektams informaciją apie aplinkos apsaugą pagal IV priedo (Aplinkosaugos ataskaitų teikimas) reikalavimus.

Ši informacija, be kita ko, apima tokius dalykus: organizacijos aplinkosaugos politiką, visų reikšmingų aplinkosaugos aspektų apibūdinimą, aplinkosaugos tikslų ir uždavinių apibūdinimą, ataskaitas pagal priede apibrėžtus rodiklius, aplinkosauginį veiksmingumą vykdant teises nuostatas ir nuorodą į taikomus teisinius reikalavimus.

⁽¹⁾ <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>

Šią informaciją turi patvirtinti akredituotas arba leidimą turintis aplinkosaugos vertintojas kiekvienais metais (arba, MVL atveju, kas dvejus metus).

(4 straipsnio 1 dalies d punktas, 5 straipsnio 2 dalies a punktas, 6 straipsnio 2 dalies b punktas, II priedo B5 skirsnis, IV priedas)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Komunikavimas grindžiamas metine klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita.

Pradinė ELH aplinkosaugos analizė (*Miljøkartlegging*), kurią atliekant sudaromas kriterijų, kurių reikia laikytis, sąrašas, įkeliami į ELH interneto portalą, tačiau viešai neskelbiama. Tai neturėtų būti komunikavimo priemonė – ji yra vertinimo priemonė, skirta pačiai organizacijai. Tik metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir aplinkosaugos politiką yra privaloma skelbti viešai pagal BK Nr. 7.

Klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita yra aplinkosaugos veiklos valdymo priemonė, kurią reikia parengti kiekvienais metais iki balandžio 1 d. Ji skirta tam, kad įmonė kiekvienais metais įformintų dokumentais savo padarytą pažangą aplinkosaugos ataskaitoje.

Šią ataskaitą sudaro dvi dalys: praėjusių metų aplinkosauginio veiksmingumo ataskaita ir ateinančių metų veiksmų planas.

Ji rengiama remiantis tam tikrais rodikliais, tokiais kaip:

darbuotojų skaičius, nebuvimas darbe (laikinojo nedarbingumo atostogos), finansinė apyvarta, žalieji viešieji pirkimai ir savo reikmėms perkamų paženklintų ekologiškų produktų skaičius, sertifikuoti tiekėjai, popieriaus naudojimas, bendras energijos vartojimas, šildomas plotas, energijos vartojimo efektyvumo klasė, šildymo klasė (naudojamo šildymo rūšis), kuro naudojimas, nuvažiuotų kilometrų skaičius, transporto priemonių rūšis ir skaičius, kelionės oro transportu, rūšiuojamų ir nerūšiuojamų atliekų kiekis ir kiti aplinkosaugos aspektai pagal pasirinktus kriterijus. Dalis šių rodiklių apibrėžiami kartu su nustatomais kriterijais, todėl skiriasi priklausomai nuo veiklos sektoriaus.

Nors ELH sistema neskirta pramoninėms organizacijoms, jos ataskaitos apima kai kuriuos iš pagrindinių EMAS rodiklių. Pavyzdžiui, didmeninio prekiautojo maistu „Arne Sjøle“ metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje buvo atsiskaityta pagal energijos vartojimo efektyvumą, medžiagų naudojimo efektyvumą (per viešuosius pirkimus), atliekų ir išmetamų CO₂ kiekių, vertinant kuro naudojimą ir skrydžius, rodiklius.

Nepaisant to, atsiskaitoma ne pagal visus pagrindinius IV priede išvardytus rodiklius ir duomenys ataskaitose nėra taip kiekybiškai išreikšti kaip EMAS. Tai neabejotinai susiję su iš anksto nustatyta kriterijų sistema, kuria pagrįstas ELH metodas ir iš anksto nustatyti rodikliai pritaikyti konkrečių sektorių ypatumams. Pavyzdžiui, to paties maisto prekių platintojo parengtoje metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nebuvo rodiklių dėl cheminių oro teršalų (tokių kaip NO_x, kietosios dalelės), vandens taršos ir biologinės įvairovės. Tačiau, nors EMAS privalomų rodiklių rinkinys yra platesnis, pažymėtina, kad EMAS organizacija gali taip pat nuspręsti neatsiskaityti pagal kai kuriuos rodiklius, jei gali pagrįstai įrodyti, kad tie rodikliai nėra svarbūs reikšmingiems tiesioginiams jos aplinkosaugos aspektams.

ELH sistemoje į papildomus reikšmingus aspektus atsižvelgiama pagal BK Nr. 1963 („įmonė privalo nustatyti kitus aplinkosaugos aspektus ir į juos atsižvelgti“) ir už tai atsiskaitoma metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje. Atlikdamos šią atsiskaitymo užduotį įmonės gali dar labiau pasistengti ir įtraukti papildomų rodiklių į klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą, naudodamos pagal pageidavimą konkrečiai įmonei nustatytus rodiklius (*Virksomhetsspesifikke sjekkepunkter*).

Ateinančių metų veiksmų planas įtraukiamas į šią ataskaitą, rengiamą pagal interneto portale pateiktas gaires. Šiame portale privaloma užpildyti visus reikiamus formos laukus, o kiti laukai pažymėti kaip neprivalomi. Jei kai kurie iš tų laukų nėra aktualūs įmonei arba ji negali atsakyti į tuos klausimus, reikėtų įrašyti paaiškinimą pastaboms skirtame lauke.

Aplinkosauginis veiksmingumas vykdamas teises nuostatas ir nuoroda į taikomus teisinius reikalavimus formaliai nėra klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos dalis. Šioje ataskaitoje galima nurodyti taisomuosius veiksmus, kurių imtasi dėl nustatytos neatitikties.

2. Ataskaitą parengia organizacijos darbuotojas (aplinkosaugos vadybininkas), kaip ir EMAS. Ją patikrina sertifikuotojas (vertintojas) sertifikavimo ir kas trejus metus atliekamo pakartotinio sertifikavimo metu.

Apie ją pranešama personalui (BK Nr. 1952) (susirinkimuose ir intranetu) ir vadovybei (vadovybei atliekant metinę peržiūrą). Patikslinus BK Nr. 7 ⁽¹⁾ (tai atlikta 2017 m. gegužės mėn.) padidėjo sistemos skaidrumas, nes reikalaujama, kad įmonė paskelbtų šią ataskaitą plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams. Ji turi būti paskelbta per pirmąjį sertifikavimą ir vėliau kiekvienais metais.

Ją skelbiant būtina laikytis Norvegijos duomenų apsaugos taisyklių ir privatumo įstatymų, neskelbiant tokių rodiklių kaip laikinojo nedarbingumo atostogos ir metinė apyvarta.

Komisijos išvada

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita yra ELH atsiskaitymo (tiek vidaus, tiek visuomenei) pagrindas. Joje pateikiama skaidri organizacijos pasiekto aplinkosauginio veiksmingumo, vertinant pagal nustatytus rodiklius, apžvalga. Kaip ir visa ELH sistema, šios ataskaitos rengimas grindžiamas metodu, pagal kurį kriterijų ir rodiklių sąrašai iš anksto nustatomi sektoriaus lygmeniu. Šis metodas skiriasi nuo EMAS sistemos, kurioje visi aspektai nustatomi ir apie juos pranešama **remiantis individualizuota analize**.

Yra ir su ataskaitų turiniu susijusių skirtumų. Kaip ir EMAS, į ELH metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą įtraukiamas organizacijos ir jos aplinkosaugos vadybos sistemos apibūdinimas, organizacijos aplinkosaugos politika, taip pat nurodoma, kurie kriterijai taikyti, ir suteikto sertifikato statusas. Tačiau yra skirtumų, susijusių su tuo, kaip nurodomi pagrindiniai rodikliai, taikytini visoms organizacijoms, su atsiskaitymo reikalavimais pagal teisinius reikalavimus ir tų reikalavimų vykdymu organizacijoje.

Darbuotojai ir suinteresuotieji subjektai supažindinami su metine ataskaita pagal BK Nr. 1952. Metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą būtina pateikti visiems darbuotojams susirinkimuose arba intranetu. Įmonė taip pat privalo paskelbti šią ataskaitą plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams. Ji turi būti paskelbta per pirmąjį sertifikavimą ir vėliau kiekvienais metais. Ją paskelbus viešai, ši ataskaita bus prieinama ne tik darbuotojams, bet ir išorės subjektams.

ELH ataskaitą patvirtina sertifikuotojas sertifikavimo metu ir vėliau kas trejus metus (per pakartotinį sertifikavimą). EMAS patvirtinimą trečioji šalis – EMAS aplinkosaugos ataskaitos vertintojas – privalo atlikti kiekvienais metais arba, MVĮ atveju, kas dvejus metus. Reikia pažymėti, kad 98 % iš ELH sertifikuotų įmonių pasinaudotų šia nukrypti leidžiančia nuostata, jeigu būtų registruotos EMAS.

Abiem ataskaitų teikimo sistemomis siekiama tikslo sąžiningai apžvelgti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą pagal rodiklius, susijusius su nustatytais aplinkosaugos aspektais. Abi jos yra tinkamos tai metodikai, kuria pagrįsta atitinkama aplinkosaugos vadybos sistema. Vis dėlto metodiniai šių sistemų skirtumai apima ir jų ataskaitų teikimo dalis. Be to, į EMAS aplinkosaugos ataskaitą taip pat įtrauktas reikalavimas patvirtinti teisinę atitiktį ir ji turi būti išorės vertintojo patvirtinama kiekvienais metais arba, MVĮ atveju, kas dvejus metus. Dėl šių skirtumų šios sistemos dalies negalima laikyti atitinkančia visus EMAS reikalavimus.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **komunikavimu (vidiniu ir išoriniu)** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS reikalavimams

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- į ELH organizacijos skelbiamą klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą turi būti įtraukti visi pagal EMAS reglamento IV priedą privalomi elementai, visų pirma:
 - reikšmingų organizacijos aplinkosaugos aspektų, nustatytų pagal EMAS reglamento I priede nurodytą procedūrą, aprašymas,

⁽¹⁾ BK Nr. 7: „Per pirmąjį sertifikavimą įmonė turi parengti klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą. Po pirmojo sertifikavimo metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita už visus praėjusius kalendorinius metus turi būti parengta ir pateikta „Eco-Lighthouse“ portale iki balandžio 1 d. Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita turi būti prieinama plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams.“

- pagrindiniai ir konkretūs rodikliai, apie kuriuos tinkamai pranešama,
- nuoroda į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus ir aplinkosauginis veiksmingumas vykdant tuos teisinius reikalavimus,
- klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą turi patvirtinti akredituotas arba leidimą turintis sertifikuotojas kiekvienais metais arba, MVI atveju, kas dvejus metus. Sertifikuotojas turi tinkamu metodu užtikrinti, kad būtų nustatyti visi reikšmingi aplinkosaugos aspektai, rodikliai ir teisiniai reikalavimai ir į juos būtų atsižvelgta.

12 DALIS

Vadovybės atliekama metinė peržiūra

Atitinkamas EMAS reikalavimas

Remdamasi vidaus auditu, atitikties vertinimu, dialogu su suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant skundus), organizacijos aplinkosauginiu veiksmingumu siekiant tikslų, taisomaisiais ir prevenciniais veiksmais ir ankstesne vadybos vertinamąja analize, aukščiausioji vadovybė vertina organizacijos aplinkosaugos vadybos sistemą, siekdama užtikrinti tolesnį jos tinkamumą, pakankamumą ir veiksmingumą. Atliekant vertinamąsias analizes turi būti vertinamos galimybės gerinti padėtį ir poreikis keisti aplinkos apsaugos vadybos sistemą, įskaitant aplinkosaugos politiką ir aplinkosaugos tikslus bei uždavinius. (II priedo A6 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Vadovybės atliekamą metinę peržiūrą formaliai apima BPK Nr. 6, kuriuo nustatyta, kad „vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir“ Eco-Lighthouse „procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta“.

ELH pateikti duomenys ⁽¹⁾ rodo, kad ši sistemos dalis iš esmės priklauso nuo ELH metinės vadovybės atliekamos peržiūros, kurią atliekant centralizuotai vertinama SSA sistema ir ELH procedūros ir įtraukiamas metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nurodyto aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas.

Generalinis direktorius ir už „Eco-Lighthouse“ įgyvendinimą atsakingas darbuotojas kartu su saugos atstovu ir profesinės sveikatos priežiūros atstovu kartą per metus susitikę peržiūri ir įvertina šią sistemą.

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, ELH organizacijos vadovybės atliekama metinė peržiūra apima šiuos elementus:

- sistemos tobulinimo galimybes. Parengiami ir peržiūrimi veikslių planai,
- bet kokių teisės aktų ar taisyklių pažeidimų, nustatytų ataskaitiniu laikotarpiu, vertinimą,
- metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nurodyto aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą,
- naujų aplinkosaugos tikslų ir siekių nustatymą veikslių plane, skirtame įtraukti į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.

Komisijos išvados

ELH vadovybės atliekamos peržiūros pagrindinis principas yra labai artimas EMAS, nes ji atitinka didelę dalį reglamento nuostatų dėl vadybos vertinamosios analizės („vadovybinės analizės“).

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **vadovybės atliekama peržiūra (vadybos vertinamąja analize, arba vadovybine analize)** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Sertifikavimo įstaigų akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai

Atlikus toliau pateiktą analizę įvertinti akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai, pagal kuriuos sistemas leidžiama vertinti trečiajai šaliai – kvalifikuotam auditoriui.

⁽¹⁾ Be kita ko, žr. <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy>.

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. EMAS reikalaujama, kad pagrindines vadybos sistemos dalis vertintų nepriklausomas akredituotas arba leidimą turintis vertintojas. Dalys, kurias reikia vertinti, išsamiai nurodytos EMAS reglamento 18 straipsnyje.
2. Prieš registraciją (4 straipsnio 5 dalis) pradinę aplinkosaugos analizę, aplinkosaugos vadybos sistemą, audito procedūrą ir jos įgyvendinimą turi įvertinti akredituotas arba leidimą turintis aplinkosaugos vertintojas ir tas pats vertintojas turi patvirtinti aplinkosaugos ataskaitą.
3. Pratęsiant registracijos galiojimą (pagal 6 straipsnį) registruota organizacija ne rečiau kaip kas trejus metus:
 - a) pateikia įvertinti visą aplinkosaugos vadybos sistemą ir audito programą bei jos įgyvendinimą;
 - b) parengia aplinkosaugos ataskaitą pagal IV priede išdėstytus reikalavimus ir pateikia ją patvirtinti aplinkosaugos vertintojui,
ir, neprieštaraujant pirmesniems punkтам, registruota organizacija **tarpiniais metais** parengia atnaujintą aplinkosaugos ataskaitą pagal IV priede nustatytus reikalavimus ir pateikia ją patvirtinti aplinkosaugos vertintojui.
Reglamento 7 straipsnyje nustatyta mažoms organizacijoms nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią minėtas dažnis sumažinamas nuo 3 iki 4 metų ir nuo vieno iki dvejų metų, jeigu įvykdytos konkrečios sąlygos.
4. Vertinimą ir patvirtinimą atlieka akredituotas arba leidimą turintis vertintojas 25 ir 26 straipsniuose nustatytais sąlygomis.
5. Aplinkosaugos vertintojai turi būti akredituoti arba gavę leidimus pagal EMAS reglamento 20 straipsnio reikalavimus. Aplinkosaugos vertintojas visų pirma tinkamais įrodymais įrodo savo kompetenciją, įskaitant žinias, susijusią patirtį ir prašomos akreditacijos arba leidimo galiojimo sričiai svarbius techninius gebėjimus.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. *Nepriklausomas vertintojas.* Pagal ELH reikalavimus sistemos įgyvendinimą vertina trečioji šalis – sertifikuotojas (vertintojas). Šis sertifikuotojas (vertintojas) yra išmokytas ir patvirtintas „ELH Foundation“ ir oficialiai paskirtas savivaldybės. Sertifikuotojas (vertintojas) daugiausia vertina, ar organizacija atitinka bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus, konsultanto atrinktus taikyti ELH sistemoje. Sertifikuotojo (vertintojo) darbas yra ELH kontroliuojamas per kiekvieną sertifikavimą (kas 3 metus).
2. *Išorės vertinimas prieš sertifikavimą.* Po savarankiško įmonės atsiskaitymo ELH sertifikavimą atlieka sertifikuotojas (vertintojas). ELH sertifikavimas reiškia, kad tikrinama atitiktis iš anksto nustatytiems (bendriesiems ir konkretaus sektoriaus) kriterijams, tai taip pat apima tikrinimą, ar organizacija turi atnaujintą jai taikomų teisinių reikalavimų apžvalgą, taip pat sistemą, skirtą neatitiktčiai ištaisyti. Pagal svarbiausius teisinius reikalavimus yra nustatyti ELH kriterijai, kurie yra specialiai tikrinami. Taigi per vertinimo procesą iš esmės tikrinamas kontrolinis sąrašas naudojantis aplinkosaugos ataskaita per standartizuotas internetines priemones su konkrečiomis gairėmis, skirtomis kiekvienam kriterijui ⁽¹⁾. Po sertifikuotojo atlikto vertinimo „ELH Foundation“ individualiai patikrina kiekvieną sertifikavimą ir jį patvirtina prieš išduodama naują sertifikatą ar pratęsdama ankstesniojo galiojimą.
3. *Registracijos galiojimo pratęsimas:* kas trejus metus būtina pratęsti ELH licencijos galiojimą.

Prieš pakartotinį sertifikavimą organizacija turi peržiūrėti kriterijus ir patikrinti, ar ji vis dar atitinka galiojančius kriterijus. Šio proceso dokumentai turi būti pateikti interneto portale.

Per pakartotinį sertifikavimą vertintojas tikrina, ar metinės klimato ir aplinkos ataskaitos pateiktos taip, kaip reikėjo, kiekvienais metais. Jeigu ne, trūkstamas tarpines metines ataskaitas būtina parengti taip gerai, kaip tik įmanoma; galbūt galima tai padaryti atgaline data.

Pakartotinio sertifikavimo procesas yra visiškai tapatus sertifikavimo procesui. Sertifikuotojas (vertintojas) skiria dėmesį nuolatinei (aplinkosaugos) pažangai.

Išorės vertinimas tarpiniais metais neatliekamas. Tarpinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos parengiamos pačioje organizacijoje. Turint omenyje, kad 98 % ELH sertifikuotų įmonių yra mažos organizacijos, ir remiantis 7 straipsnio nuostata, šis dažnis turėtų būti panašus į vertinimo, kas dvejus metus atliekamo EMAS, dažnį.

⁽¹⁾ Žr. 7 dalį.

4. Vertinimo ir patvirtinimo reikalavimai. Vertinimas atliekamas pagal pirmiau 2 punkte aprašytą procesą.

Sertifikuotojai yra bendrą kvalifikaciją turintys asmenys, dirbantys pagal leidimą, kurio galiojimo sritis yra plati (leidimai neišduodami konkrečioms sektoriams). Panašiai, kaip ir EMAS vertintojai, ELH sertifikuotojai aiškiai nustato ir su organizacija suderina sertifikavimo sritį (kurios organizacijos dalys bus sertifikuojamos), patikrina dokumentus, apsilanko organizacijoje, surengia pokalbius ir patikras vietoje. ELH sertifikuotojų vadove nurodyta, kad sertifikuotojas gali iš dalies remtis konsultanto, padėjusio pasirėngti sertifikavimui, pateiktu patikinimu⁽¹⁾. Sertifikuotojas taip pat turi gebėti savo atliekamą vertinimą įforminti užrašais ir bet kokiais kontroliniais sąrašais, kuriuos galima parengti.

Kai sertifikuotojas patvirtina įmonę, jis parengia galutinį patvirtinimo raštą, kuriuo patvirtinama aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*) kartu su ataskaita dėl bet kokios nustatytos ir ištaisytos neatitikties. Abu dokumentai saugomi interneto portale. Tada „Eco-Lighthouse“ patikrina dokumentus ir įsitikina, kad taikyta procedūra atitinka taisykles ir gaires. Tai atlikus išduodamas ELH sertifikatas.

Sertifikuotojo patvirtinimą, mokymą ir jo darbo priežiūrą užtikrina „Eco-Lighthouse Foundation“ per savo interneto portalą, o nurodymai, kaip atlikti sertifikavimą, pateikti ELH sertifikuotojų vadove. Taip užtikrinamas vertintojo nepriklausomumas ir profesionalumas pagal ELH leidimų išdavimo reikalavimus.

Kaip pirmiau nurodyta 2 punkte, ELH specialaus kasmetinio patvirtinimo proceso nėra.

5. Akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai

ELH sukūrė savarankišką leidimų išdavimo savo auditoriams ir sertifikuotojams (vertintojams) sistemą. Sertifikuotojas (vertintojas) yra ELH patvirtinamas, mokomas ir kontroliuojamas ir veikia savivaldybės, kurioje įsikūrusi atitinkama organizacija, vardu. ELH atidžiai stebi jo darbą, tačiau apskritai jis nėra akredituotas pagal jokią standartizuotą ir pripažintą akreditavimo sistemą. „ELH Foundation“ yra sertifikuota pagal ISO 9001, tačiau neatitinka standarto dėl sertifikavimo teikimo (ISO 17021). Todėl ELH reikalavimus reikėtų lyginti su leidimų išdavimo reikalavimu, nustatytu EMAS reglamento 20 straipsnyje.

Leidimą turintį sertifikuotoją paskiria savivaldybė. Taip išlaikomas trečiosios šalies sertifikavimas ir ryšys su savivaldybėmis, kurios aktyviai dalyvauja procese. Taikant šią sistemą išvengiama sudėtingumo, užtikrinant, kad išlaidos nebūtų didelės. Galimybė vietoje rasti tinkamų vertintojų yra ELH sistemos sėkmei svarbus veiksnys: taip įmonėms (daugiausia mažosioms ir vidutinėms), neturinčioms daug reikšmingų aplinkosaugos aspektų, yra prieinamas sertifikavimas už priimtina kainą.

ELH nustatytų vertintojų (sertifikuotojų) kvalifikacijos reikalavimų svarbiausios nuostatos:

- ELH vertintojai (sertifikuotojai) mokomi gerai išmanyti savo sertifikuojamą (ELH) aplinkosaugos vadybos sistemą ir jos kriterijų sistemą,
- ELH vertintojai (sertifikuotojai) neakredituojami pagal sektorių, o patvirtinami juos mokant, iš esmės suteikiant bendrąją kompetenciją aplinkos apsaugos, SSA, kokybės kontrolės ir (arba) peržiūros srityse. ELH labai pasitikima kriterijū, kurie turėtų būti tikrinami, tikslumu. Tokiu požiūriu siekiama mažinti įmonių išlaidas, siekiant, kad būtų daugiau sertifikuotojų ir mažiau kelionių,
- teisinės žinias taip pat atstoja nuorodos į konkretaus sektoriaus kriterijus kartu su specialiu vertintojo vadovu,
- techninių aspektų žinios sutelktos svarbiausiose aplinkai srityse (transporto, energijos, atliekų ir kt.). „Eco-Lighthouse“ sertifikuojamos įmonės, kurių poveikis aplinkai nėra sudėtingas.

⁽¹⁾ ELH sertifikavimo vadove aprašytas sertifikavimo procesas: „Ne visus kriterijus galima patikrinti vienodai kruopščiai, tačiau raide „D“ (dokumentai) pažymėti kriterijai turi būti įforminti dokumentais. Aplinkosaugos analizė turėtų būti patikimos ir laikomos kruopščiai atliktomis, kad galėtų būti svarbiausiu pagrindu sprendžiant, ką reikėtų tikrinti. Sertifikuotojas nusprendžia, kurias sąlygas reikėtų kruopščiai patikrinti ir kuriuos kriterijus galima įvertinti per patikras vietoje. Jeigu aplinkosaugos analizę atlikęs konsultantas patikina, kad sektoriaus kriterijų yra laikomasi, sertifikuotojas iš esmės gali tuo pasikliauti, jeigu nėra tam prieštaraujančių požymių (tokių kaip nekokybiškai atlikta aplinkosaugos analizė, nepatikimos išvados, kitos aplinkybės).“

Kad sertifikuotojai (vertintojai) galėtų atlikti šias užduotis, ELH užtikrinama, kad jie įgytų toliau nurodytą kvalifikaciją (A) ir mokymą (B):

A. Vertintojų (sertifikuotojų) kvalifikacijos reikalavimai:

- aplinkosaugos sričių (energijos, transporto, atliekų, viešųjų pirkimų, išmetamų teršalų) žinios,
- auditoriaus kvalifikacija ir (arba) profesinė patirtis,
- atitinkama profesinė patirtis (susijusi su aplinka, SSA, ISO 14001, EMAS ir kt.),
- atitinkamas profesinis išsilavinimas (mokslo ir aplinkos studijų dalykai, SSA, ISO 14001, EMAS ir kt.),
- kitas svarbus profesinis išsilavinimas arba profesinė patirtis.

B. Sertifikuotojo (vertintojo) mokymas

Kai sertifikuotojas (vertintojas) priimamas mokytis, jis yra ELH individualiai rengiamas. Dalykai, kuriuos apima mokymas:

- įvadas į „Eco-Lighthouse“: trumpa organizacijos istorija, jos tinklas ir struktūra,
- įvairios pareigos ir susijusios atsakomybės sritys: konsultantas, vertintojas, savivaldybės koordinatorius, administratorius ir už „Eco-Lighthouse“ atsakingas asmuo įmonėje,
- jeigu yra išorės konsultantas, jis trumpai pristato, paaiškindamas praktinius sertifikavimo proceso aspektus, kad jie būtų geriau suprantami,
- „Eco-Lighthouse“ interneto portalas, įskaitant aplinkosaugos analizę, sertifikavimo ataskaitą,
- metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita,
- „Eco-Lighthouse“ sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo procesas,
- audito metodai.

Papildomos priemonės, kurios bus įgyvendintos 2017 m.:

- egzaminai,
- terminuotas veiklos leidimas,
- sertifikuotojų (vertintojų) stebėjimas, vykdomas išorės įstaigos.

ELH ketina stiprinti dialogą su Norvegijos akreditavimo įstaigomis ir laikytis jų standartų bei reikalavimų, nors ir nesieks faktinio sertifikuotojų (vertintojų) akreditavimo, nes dėl to labai padaugėtų išlaidų įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos.

Komisijos išvada

ELH vadybos sistemos vertinimas patvirtino, kad yra skirtumų tarp EMAS ir ELH metodo (kuris yra pagrįstas kriterijais taikymo srities (sektoriai be sudėtingų aplinkosaugos aspektų) ir tikslinių grupių (daugiausia MVI)). Akreditavimo ir leidimų išdavimo reikalavimai taip pat atspindi šiuos skirtumus ir kai kuriuos ELH sistemos ypatumus, pavyzdžiui, bendradarbiavimas su savivaldybėmis arba siekis nedidinti sertifikavimo išlaidų.

ELH metodas apima sertifikuotojo (trečiosios šalies) atliekamą sertifikavimą, kuris gerai atitinka šios sistemos tikslus. Pagrindiniai skirtumai, palyginti su EMAS vertinimu, yra tokie:

- ELH sertifikavimo procesu siekiama vertinti atitiktį nustatytiems kriterijams, kurių rinkinys sudaro ELH sistemos pagrindą, įskaitant svarbiausių teisinių reikalavimų laikymąsi. Tokio sisteminio požiūrio nėra EMAS: šioje sistemoje vertintojas turi konkrečiu kiekvienos organizacijos atveju vertinti, ar tinkamai įgyvendinami reglamento reikalavimai, įskaitant reikšmingų aplinkosaugos aspektų nustatymą ir teisinių reikalavimų laikymąsi,
- ELH sertifikuotojo kompetencijos pagrindas yra kriterijų vertinimas. EMAS sistemoje kompetencija apima platesnes aplinkosaugos aspektų žinias ir konkrečias atitinkamo pramonės sektoriaus žinias,

- ELH vertintojus išmoko ir patvirtina „ELH Foundation“ ir jų darbas prižiūrimas individualiai. EMAS vertintojai yra akredituoti arba gavę leidimus ir prižiūrimi administracinių įstaigų, valdžios institucijų paskirtų pagal atitinkamą EMAS reglamento reikalavimą ir (arba) ISO 17021,
- EMAS kiekvienais metais atliekama išorės patikra siekiant užtikrinti, kad būtų patvirtinta aplinkosaugos ataskaita (tai daroma kas dvejus metus MVĮ, kurios sudaro daugumą ELH organizacijų). ELH sertifikavimas atliekamas kas trejus metus be tarpinių vertinimų.

ELH sistemoje, kurioje naudojami iš anksto nustatyti kriterijų rinkiniai, dėmesys telkiamas į mažas organizacijas (tėra nedaug įmonių, kuriose būtų daugiau kaip 250 darbuotojų, nėra sunkiosios pramonės įmonių), jos sertifikavimo sistema yra prižiūrima „ELH Foundation“ ir valdoma savivaldybių ir joje taikomas efektyvus ir praktiškas metodas MVĮ, norinčioms vertinti ir gerinti su sveikatos apsauga, aplinkosauga ir sauga susijusią savo praktiką.

Tačiau dėl esminės šios sistemos struktūros, pagrįstos kriterijų rinkiniais, ELH vertintojas (sertifikuotojas) neprivalo būti kompetentingas nustatyti kitus aplinkosaugai aktualius klausimus ar neatitiktį kitoms nuostatoms, kurios neįtrauktos į kriterijus. Be to, neturėdamas konkretaus sektoriaus žinių ar teisinių žinių, jis gali nesugebėti atlikti specialių patikrų vietoje ar patikrinti konkrečių techninių teisinio statuso duomenų patikimumo. Tokią konkrečią analizę gali reikėti atlikti siekiant įvertinti aspektus, kurie apima ne tik kriterijus, visų pirma papildomus pagal BK Nr. 1963 ⁽¹⁾ nustatytus aspektus, ir įvertinti teisinę atitiktį.

Iš šios analizės galima daryti išvadą, kad ELH sertifikavimo, kurį atlieka sertifikuotojas (trečioji šalis), sistema yra nuosekli, gerai atitinkanti visos sistemos struktūrą ir ypatumus. Tačiau ELH vertintojo kompetencijos reikalavimai nevisiškai atitinka EMAS reglamento atitinkamus reikalavimus.

Remdamasi šiais duomenimis, Komisija mano, kad su **akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimais** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Išvada

ELH sistema yra gerai organizuota, šiuolaikiška ir teisinga, joje, remiantis trečiosios šalies vykdomu auditu, atliekamas daugelio įvairaus dydžio ir įvairių sektorių organizacijų aplinkosauginis sertifikavimas. Ji pagrįsta nustatytais bendraisiais ir konkrečių sektorių kriterijais, kuriuos turi atitikti organizacija, norinti būti sertifikuota. Tokia jos struktūra skiriasi nuo EMAS požiūrio, pagal kurį reikalaujama preliminariai nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus, būdingus konkrečiai organizacijai, kaip jos vadybos sistemos įgyvendinimo pagrindą.

Abiejų sistemų tikslinės grupės taip pat skiriasi. ELH aiškiai skirta MVĮ, o EMAS gali įgyvendinti visų dydžių organizacijos, įskaitant dideles pramonės organizacijas. Valdymo atžvilgiu ELH sistemą valdo ir jos reikalavimus nustato „ELH Foundation“. „ELH Foundation“ taip pat veikia kaip leidimus išduodanti įstaiga, atsakinga už mokymą ir patvirtinanti sertifikuotojus, dirbančius įvairiose savivaldybėse. EMAS valdymas grindžiamas teisėkūros procedūra priimtu aktu (ES reglamentu), jame dalyvauja valdžios institucijų paskirtos įstaigos, o vertinimą privalo atlikti akredituotas arba leidimą turintis vertintojas.

Kaip pabrėžiama visame šiame dokumente, abiem sistemomis siekiama panašaus bendro tikslo (didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą), tačiau skirtingais metodais. Jų reikalavimai nėra visiškai vienodi. Kai kurios ELH dalys iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, o kitos pripažintos atitinkančiomis šiuos reikalavimus. Tų ELH dalių, kurios nevisiškai atitinka EMAS reikalavimus, negalima pripažinti lygiavertėmis. Tačiau tos organizacijos, kurios nori pereiti prie EMAS, gali, remdamasi šiuo dokumentu, tas dalis priderinti, prieš prašydamos EMAS registracijos.

Remdamasi šiuo vertinimu Komisija pripažįsta, kad:

- toliau išvardytos „Eco-Lighthouse“ dalys atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl šias dalis galima laikyti lygiavertėmis atitinkamiems EMAS reikalavimams:
 - aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimas ir dalyvavimas,

⁽¹⁾ BK Nr. 1963: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“

-
- aplinkosaugos politikos nustatymas,
 - tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą,
 - organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas,
 - dokumentų reikalavimai,
 - veiklos valdymas,
 - avarinė parengtis ir reagavimas,
 - tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai,
 - vadovybės atliekama peržiūra (vadybos vertinamoji analizė, arba vadovybinė analizė),
 - toliau išvardytos „Eco-Lighthouse“ dalys iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus:
 - aplinkosaugos analizės atlikimas – preliminari analizė,
 - teisinės atitikties užtikrinimas,
 - komunikavimas (vidinis ir išorinis),
 - „Eco-Lighthouse“ sertifikavimo įstaigų akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.
-

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2017/2287**2017 m. gruodžio 8 d.****kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio nustatomos formos, naudojamos importuojant gyvsidabrį ir tam tikrus gyvsidabrio mišinius***(pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8190)***(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1102/2008 ⁽¹⁾, ypač į jo 6 straipsnį,

kadangi:

- (1) laikantis Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio (toliau – Minamatos konvencija) ⁽²⁾ 3 straipsnio, Reglamento (ES) 2017/852 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gyvsidabris ir tam tikri gyvsidabrio mišiniai kitais nei atliekų šalinimo tikslais į Sąjungos muitų teritoriją gali būti importuojami tik jei importuojančioji valstybė narė dėl tokio importo išdavė rašytinį sutikimą. Jei eksportuojančioji šalis nėra Minamatos konvencijos šalis, sutikimas gali būti išduodamas tik jei eksportuojančioji šalis taip pat pateikė patvirtinimą, kad gyvsidabris gautas nevykdant pirminės gyvsidabrio gavybos;
- (2) minėto sutikimo išdavimo arba atsisakymo jį išduoti formos, taip pat patvirtinimo, kad gyvsidabris gautas nevykdant pirminės gyvsidabrio gavybos, forma turėtų atitikti Minamatos konvencijos šalių konferencijos pirmajame posėdyje priimtame Sprendime UNEP/MC/COP.1/5 ⁽³⁾ nustatytas formas, prireikus jas pakoreguojant, kad atitiktų Reglamento (ES) 2017/852 reikalavimus;
- (3) derinant su Reglamento (ES) 2017/852 taikymo data šio sprendimo taikymas turėtų būti atidėtas iki 2018 m. sausio 1 d.;
- (4) šiame sprendime nustatytos priemonės atitinka pagal Reglamento (EB) 2017/852 22 straipsnį įsteigto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šio sprendimo I priede pateikiama forma, kurią valstybės narės turi naudoti išduodamos arba atsisakydamos išduoti rašytinį sutikimą pagal Reglamento (ES) 2017/852 4 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą. Tačiau šis straipsnis netaikomas, jei importuojamas gyvsidabris arba gyvsidabrio mišinys atitinka priskyrimo atliekoms, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB ⁽⁴⁾, kriterijus arba yra laikomi tokiais atliekais.

2 straipsnis

Rašytinį sutikimą pagal Reglamento (ES) 2017/852 4 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą tos pastraipos b punkte nustatytomis aplinkybėmis valstybės narės gali išduoti tik jei pagal tą punktą reikalaujamas patvirtinimas pateikiamas šio sprendimo II priede nustatyta forma. Tačiau šis straipsnis netaikomas, jei importuojamas gyvsidabris arba gyvsidabrio mišinys atitinka priskyrimo atliekoms, kaip apibrėžta Direktyvoje 2008/98/EB, kriterijus arba yra laikomi tokiais atliekais.

⁽¹⁾ OL L 137, 2017 5 24, p. 1.

⁽²⁾ Sąjunga Minamatos konvenciją ratifikavo 2017 m. gegužės 11 d. Tarybos sprendimu (ES) 2017/939 dėl Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio sudarymo Europos Sąjungos vardu (OL L 142, 2017 6 2, p. 4).

⁽³⁾ 2017 m. rugsėjo 24 d. priimtas Sprendimas UNEP/MC/COP.1/5 „Guidance in relation to mercury supply sources and trade (article 3), particularly in regard to identification of stocks and sources of supply (paragraph 5 (a)) and forms and guidance for obtaining consent to import mercury (paragraphs 6 and 8)“ („Gairės, susijusios su gyvsidabrio tiekimo šaltiniais ir prekyba (3 straipsnis), visų pirma su atsargų ir tiekimo šaltinių nustatymu (5 dalies a punktas) ir sutikimo importuoti gyvsidabrį išdavimo formomis ir gairėmis (6 ir 8 dalys)“)

⁽⁴⁾ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

3 straipsnis

Šis sprendimas taikomas nuo 2018 m. sausio 1 d.

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 8 d.

Komisijos vardu
Karmenu VELLA
Komisijos narys

I PRIEDAS

**FORMA, NAUDOJAMA PAGAL REGLAMENTO (ES) 2017/852 4 STRAIPSNIO 1 DALĮ IŠDUODANT ARBA
ATSISAKANT IŠDUOTI RAŠYTINĮ SUTIKIMĄ IMPORTUOTI GYVSIDABRĮ ARBA TO REGLAMENTO
I PRIEDE IŠVARDYTUS GYVSIDABRIO MIŠINIUS**

FORMA, NAUDOJAMA PAGAL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO (ES) 2017/852 DĖL GYVSIDABRIO
4 STRAIPSNIO 1 DALĮ IŠDUODANT ARBA ATSISAKANT IŠDUOTI RAŠYTINĮ SUTIKIMĄ IMPORTUOTI GYVSIDABRĮ ARBA
TO REGLAMENTO I PRIEDE IŠVARDYTUS GYVSIDABRIO MIŠINIUS

Pastaba. Ši forma taikoma į Europos Sąjungą importuojant gyvsidabrį ir gyvsidabrio bei kitų medžiagų mišinius, įskaitant gyvsidabrio lydinius, kuriuose gyvsidabrio koncentracija sudaro ne mažiau kaip 95 % masės, išvardytus Reglamento (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio I priede (toliau – gyvsidabrio mišiniai). Ši forma netaikoma, jei importuojamas gyvsidabris arba gyvsidabrio mišinys atitinka priskyrimo atliekoms, kaip apibrėžta Direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų ⁽¹⁾, kriterijus arba yra laikomi tokiais atliekais.

A skirsnis. Importuojančiosios valstybės narės teikiama kontaktinė informacija

Nacionalinės kontaktinės institucijos pavadinimas ⁽²⁾

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

B skirsnis. Eksportuojančiosios valstybės narės teikiama kontaktinė informacija

Nacionalinės kontaktinės institucijos pavadinimas arba atsakingo Vyriausybės pareigūno vardas ir pavardė

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

C skirsnis. Eksportuojančiosios valstybės narės teikiama informacija apie siuntą

i) Bendras ketinamo siūsti gyvsidabrio (gryno arba esančio mišiniuose) kiekis (kg)

ii) Numatoma (-os) siuntimo data (-os)

iii) Ar gyvsidabris (grynas arba esantis mišiniuose) gautas vykdant pirminę gyvsidabrio gavybą?

Jeigu TAIP: Eksportuojančioji valstybė, kuri yra Minamatos konvencijos šalis: nurodykite, ar gyvsidabris gautas vykdant naują ar esamą pirminę gavybą, kaip apibrėžta Minamatos konvencijos 3 straipsnio 3 ir 4 dalyse.

Jei eksportuojančioji valstybė nėra Konvencijos šalis, ji pateikė patvirtinimą, kad gyvsidabris gautas nevykdant pirminės gavybos.

iv) Patvirtinkite, kad gyvsidabris (grynas arba esantis mišiniuose) nėra gautas iš šių trijų šaltinių ⁽³⁾:

- chloro ir šarmų pramonė (pvz., baigus eksploatuoti chloro ir šarmų baterijas),
- gamtinių dujų valymas,
- spalvotųjų metalų gavybos bei lydymo operacijos.

D skirsnis. Importuojančiosios valstybės narės teikiama informacija

Kokiam tikslui importuojamas gyvsidabris (grynas arba esantis mišiniuose)? Prašome apibraukti.

i) Laikinais saugoti aplinkai saugiu būdu pagal Reglamento (ES) 2017/852 7 straipsnio 3 dalį

TAIP NE

Jei taip, nurodykite numatomą naudojimo paskirtį, jei žinoma.

.....

- ii) Naudojimo paskirtis leidžiama pagal Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus ⁽⁴⁾ TAIP NE
 Jei taip, pateikite išsamesnės informacijos apie numatomą gyvsidabrio (gryno arba esančio mišiniuose) naudojimo paskirtį.

.....

E skirsnis. Informacija apie siuntą

Importuotojas

Įmonės pavadinimas

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

Eksportuotojas

Įmonės pavadinimas

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

F skirsnis. Importuojančiosios valstybės narės sutikimas

Prašome apibraukti, ar sutikimas:

IŠDUOTAS

NEIŠDUOTAS

Toliau galite nurodyti bet kokias sąlygas, papildomą išsamią ar kitokią svarbią informaciją.

.....

Importuojančiosios valstybės narės paskirtos kompetentingos institucijos atstovo parašas ir data

— Vardas ir pavardė

— Pareigos

— Parašas

— Data

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (ES) 2017/852 4 straipsnio 2 dalį gyvsidabrio mišinių, kuriems netaikoma ši forma, ir gyvsidabrio junginių importas gyvsidabriui regeneruoti yra draudžiamas.

⁽²⁾ Nacionalinė kontaktinė institucija – pagal Minamatos konvencijos 17 straipsnio 4 dalį paskirta nacionalinė kontaktinė institucija, atsakinga už keitimąsi informacija pagal konvenciją. Tai turėtų būti ta pati kompetentinga institucija, kurią importuojančioji valstybė narė paskyrė pagal Reglamento (ES) 2017/852 17 straipsnį ir kuriai turi būti adresuojami importo prašymai pagal 4 straipsnį.

⁽³⁾ Pagal Reglamento (ES) 2017/852 11 straipsnį gyvsidabris ir gyvsidabrio mišiniai (gryni arba esantys mišiniuose), gauti iš kurio nors iš šių trijų formoje nurodytų šaltinių, turi būti laikomi atliekomis pagal Direktyvą 2008/98/EB ir šalinami taip, kad nebūtų sukeltas pavojus žmonių sveikatai ir nebūtų kenkiama aplinkai, laikantis tos direktyvos.

⁽⁴⁾ Pagal Reglamento (ES) 2017/852 4 straipsnio 3 dalį į Sąjungą importuoti gyvsidabrio amatininkiškos ir mažos apimtios aukso gavybos ir perdirbimo tikslu draudžiama.

II PRIEDAS

FORMA, KURIA VALSTYBĖS, NEPRISIJUNGUSIOS PRIE MINAMOTOS KONVENCIJOS DĖL GYVSIDABRIO IR KETINANČIOS EKSPORTUOTI GYVSIDABRĮ (GRYNA ARBA ESANČI MIŠINIUOSE) Į VALSTYBĘ NARĘ, PATVIRTINA GYVSIDABRIO GAVIMO ŠALTINĮ

EKSPORTUOJAMO GYVSIDABRIO (GRYNO ARBA ESANČIO MIŠINIUOSE) ŠALTINIO PATVIRTINIMO FORMA

A skirsnis. Eksportuojančiosios valstybės narės teikiama informacija apie siuntą

- i) Bendras ketinamo siūsti gyvsidabrio (gryno arba esančio mišiniuose) kiekis (kg)
- ii) Numatoma (-os) siuntimo data (-os)

B skirsnis. Informacija apie siuntą

Importuotojas

Įmonės pavadinimas

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

Eksportuotojas

Įmonės pavadinimas

Adresas

Telefonas

Faksas

E. paštas

C skirsnis. Patvirtinimas

Pagal Minamotos konvencijos dėl gyvsidabrio 3 straipsnio 8 dalį mano Vyriausybė patvirtina, kad šioje formoje apibūdintoje siuntoje esantis gyvsidabris gautas nevykdant pirminės gyvsidabrio gavybos.

Pateikite pagrindžiamosios informacijos apie eksportuojamo gyvsidabrio gavimo šaltinį.

Atsakingo Vyriausybės pareigūno parašas ir data

— Vardas ir pavardė

— Pareigos

— Parašas

— Data

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2017/2288**2017 m. gruodžio 11 d.****dėl IRT techninių specifikacijų, kuriomis remiamasi vykdant viešuosius pirkimus, nustatymo****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 13 straipsnio 1 dalį,

pasikonsultavusi su IRT standartizacijos srities Europos įvairių suinteresuotųjų šalių platforma ir su šio sektoriaus ekspertais,

kadangi:

- (1) standartizacija turi didelę reikšmę įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ ⁽²⁾. Keliose strategijos „Europa 2020“ pavyzdinėse iniciatyvose pabrėžta savanoriškos standartizacijos svarba produktų ar paslaugų rinkose, kad būtų užtikrintas produktų ir paslaugų suderinamumas bei sąveikumas, skatinama technologinė plėtra ir remiamos inovacijos;
- (2) standartai yra labai svarbūs Europos konkurencingumui ir nepaprastai reikalingi inovacijoms ir pažangai. Komisijos komunikatai dėl bendrosios rinkos ⁽³⁾ ir dėl bendrosios skaitmeninės rinkos ⁽⁴⁾ patvirtina bendrų standartų svarbą siekiant užtikrinti Europos skaitmeninės ekonomikos tinklų ir sistemų sąveikumą. Ši svarba padidinama priėmus komunikatą dėl IRT standartizacijos prioritetų ⁽⁵⁾, kuriame Komisija nurodo prioritetines IRT technologijas, kurių standartizacija yra itin svarbi bendrajai skaitmeninei rinkai sukurti;
- (3) Komisijos komunikate „Strateginė Europos standartų vizija. Tolesni tvaraus Europos ekonomikos augimo iki 2020 m. skatinimo ir spartinimo veiksmai“ ⁽⁶⁾ pripažintas informacinių ir ryšių technologijų (IRT) srities standartizacijos savitumas, nes sprendimai, taikomosios programos ir paslaugos dažnai būna parengti pasaulinių IRT forumų ir konsorciūmų, šiuo metu pirmaujančių IRT standartus rengiančių organizacijų;
- (4) Reglamentu (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos nustatyta sistema, pagal kurią Komisija gali nuspręsti identifikuoti svarbiausias ir plačiausiai pripažintas IRT technines specifikacijas, parengtas ne Europos, tarptautinių ar nacionalinių standartizacijos organizacijų, kuriomis galima remtis, visų pirma siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų sąveikumą. Suteikus galimybę perkant aparatinę bei programinę įrangą ir informacinių technologijų paslaugas naudoti įvairiausias IRT technines specifikacijas, bus įmanoma užtikrinti prietaisų, paslaugų ir taikomųjų programų sąveikumą, viešojo administravimo institucijoms bus lengviau išvengti susisaistymo, kuomet, baigus galioti viešųjų pirkimų sutarčiai, perkantysis subjektas negali keisti tiekėjo, nes naudoja IRT nuosavybinius sprendimus, ir bus skatinama konkurencija sąveikių IRT sprendimų pasiūlos srityje;
- (5) kad IRT technines specifikacijas būtų galima nurodyti vykdant viešuosius pirkimus, jos turi atitikti Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 II priede nustatytus reikalavimus. Atitiktis tiems reikalavimams valdžios institucijoms reiškia garantiją, kad IRT techninės specifikacijos yra parengtos vadovaujantis Pasaulio prekybos organizacijos standartizacijos srityje pripažintais atvirumo, skaidrumo, nešališkumo ir sutarimo principais;

⁽¹⁾ O L L 316, 2012 11 14, p. 12.

⁽²⁾ Komisijos komunikatas „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“. COM(2010) 2020 galutinis, 2010 m. kovo 3 d.

⁽³⁾ Komisijos komunikatas „Bendrosios rinkos tobulinimas. daugiau galimybių piliečiams ir įmonėms“. (COM(2015) 550 *final*, 2015 m. spalio 28 d.).

⁽⁴⁾ Komunikatas „Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija“. COM(2015) 192 *final*, 2015 m. gegužės 6 d.

⁽⁵⁾ COM(2016) 176 *final*, 2016 m. balandžio 19 d.

⁽⁶⁾ COM(2011) 311 *final*, 2011 m. birželio 1 d.

- (6) sprendimas dėl IRT specifikacijos identifikavimo turi būti priimtas pasikonsultavus su IRT standartizacijos srities Europos įvairių suinteresuotųjų šalių platforma, sukurta Komisijos sprendimu 2011/C 349/04 ⁽¹⁾, ir kitaip pasitarus su šio sektoriaus ekspertais;
- (7) IRT standartizacijos srities Europos įvairių suinteresuotųjų šalių platforma įvertino šias technines specifikacijas, kuriomis remiamasi vykdant viešuosius pirkimus, ir pateikė palankias rekomendacijas dėl jų identifikavimo: Siuntėjo politikos strategiją leisti naudoti domeno vardus e. pašto adrese (angl. *SPF-Sender Policy Framework for Authorizing Use of Domains in Email*, SPF), STARTTLS-SMTP paslaugos išplėtimą saugiam SMTP protokolui taikant transporto lygmens saugumo protokolą (angl. *STARTTLS-SMTP Service Extension for Secure SMTP over Transport Layer Security*, STARTTLS-SMTP) ir Interneto inžinerijos darbo grupės (angl. *Internet Engineering Task Force*, IETF) sukurtą DANE-SMTP apsaugą taikant oportunistinę DNS pagrįstą nurodytų subjektų transporto lygmens apsaugą (angl. *DANE-SMTP Security via Opportunistic DNS-Based Authentication of Named Entities Transport Layer Security*, DANE-SMTP); Struktūrinę grėsmės informacijos išraišką (angl. *Structured Threat Information Expression*, STIX 1.2) ir Struktūrinės informacijos standartų tobulinimo organizacijos (angl. *Organization for the Advancement of Structured Information Standards*, OASIS) sukurtą Patikimą automatizuotą keitimąsi indikatorių informacija (angl. *Trusted Automated Exchange of Indicator Information*, TAXII 1.1). Vėliau dėl platformos įvertinimo ir rekomendacijų konsultuotasi su sektoriaus ekspertais ir jie patvirtino palankias rekomendacijas dėl specifikacijų identifikavimo;
- (8) IETF sukurta SPF techninė specifikacija yra atvirasis standartas, kuriame nurodomas techninis metodas suklastotam siuntėjo adresui aptikti. SPF sudaro galimybę patikrinti, ar žinutė išsiųsta iš serverio, kuriam suteiktas toks leidimas. Tai yra paprasta e. pašto patvirtinimo sistema, sukurta e. pašto falsifikavimui nustatyti; taikant šią sistemą gaunantieji e. pašto mainų serveriai gali patikrinti, ar su domeno vardu gautas e. laiškas siunčiamas iš to domeno administratorių autorizavimo prieglobos serverio. SPF tikslas – užkirsti kelią brukalo siuntėjams siųsti žinutes, kurių siuntėjo langelyje („From“) nurodytame adrese naudojamas suklastotas konkretaus domeno vardas. Gavėjai gali patikrinti SPF įrašą ir nustatyti, ar žinutė, kurioje teigiama, kad ji išsiųsta iš to domeno, yra išsiųsta iš autorizavimo e. pašto serverio;
- (9) IETF sukurta STARTTLS-SMTP yra priemonė, kurią taikant esamas nesaugūs ryšys patobulinamas iki saugaus ryšio. STARTTLS yra paprastojo elektroninio pašto persiuntimo protokolo (angl. *Simple Mail Transfer Protocol*, SMTP) paslaugos plėtinys, kurį taikant SMTP serveris ir klientas gali naudoti transporto lygmens saugumo protokolą (angl. *Transport Layer Security*, TLS) ir naudotis privačiais, autorizuotais ryšiais internete. Ypač nesaugūs ryšiai e. paštu yra svarbus išpuolių būdas, taikomas siekiant patekti į valstybinius tinklus. Jei naudotojas išsiunčia e. laišką, naudotojo e. pašto tiekėjo serveris išsiunčia šį e. laišką gavėjo e. pašto serveriui. Taikant TLS šių e. pašto serverių ryšys gali būti iš anksto apsaugotas. STARTTLS siūlo galimybę nekoduotą (paprasto teksto) ryšį pakeisti koduotu TLS ryšiu;
- (10) IETF sukurta DANE-SMTP yra protokolų rinkinys, skirtas interneto saugumui sustiprinti domeno vardų sistemoje (DNS) įvedant raktus ir juos apsaugant DNSSEC (angl. *DNS Security*). Norint sukurti saugų ryšį su nežinoma šalimi pageidautina atlikti siunčiančiosios šalies autentiškumo ir paskirties patikrinimą internete. Tai galima atlikti taikant sertifikavimo įstaigų išduotus sertifikatus viešojo rakto infrastruktūroje (PKI) arba paties pasirašytus sertifikatus. Taikant DANE domeno turėtojas (registruotojas) per DNSSEC apsaugotą DNS įrašą gali pateikti papildomos informacijos, papildančios internetinius sertifikatus. Todėl DANE yra itin svarbi kovojant su aktyviais išpuolių vykdytojais;
- (11) OASIS sukurta STIX 1.2 yra kalba, skirta kibernetinės grėsmės informacijai aprašyti standartiniu ir struktūrizuotu būdu. Ji apima pagrindines temas, susijusias su kibernetinės grėsmės duomenimis, ir skirta išpuolių analizei ir keitimuisi informacija apie juos palengvinti. Ji apibūdina visapusišką kibernetinės grėsmės informaciją, įskaitant priešiškos veiklos rodiklius, kaip antai IP adresų ir rinkmenų sumaišymą, ir kontekstinę informaciją apie grėsmes, įskaitant priešišką taktiką, technologijas ir procedūras (TTP); išnaudojimo taikinius; kampanijas ir veiksmų kryptis (COA). Visa ši informacija visapusiškai apibūdina priešiškos kibernetinės veiklos motyvus, galimybes ir veiklos rūšis ir tokiu būdu padeda apsisaugoti nuo atakų;
- (12) OASIS sukurta TAXII v1.1 techninė specifikacija standartizuoja patikimus, automatinius informacijos apie kibernetinę grėsmę mainus. TAXII apibūdina paslaugas ir keitimąsi informacija dėl dalijimosi taikytina kibernetinės grėsmės informacija, susijusia su organizacija, produktu arba paslauga, siekiant nustatyti kibernetinę grėsmę, jos išvengti arba ją sumažinti. Taikant TAXII organizacijoms suteikiama galimybė geriau būti informuotoms apie padėtį, susijusią su atsirandančiomis grėsmėmis, ir sudaroma galimybė lengvai keistis informacija su partneriais, tuo pačiu pasinaudojant esamais ryšiais ir sistemomis,

⁽¹⁾ 2011 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimas 2011/C 349/04, kuriuo sukuriami įvairių suinteresuotųjų Europos šalių platforma informacinių technologijų ir telekomunikacijų standartizacijos srityje (OL C 349, 2011 11 30, p. 4).

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Vykdamt viešuosius pirkimus yra tinkamos nurodyti priede išvardytos techninės specifikacijos.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Interneto inžinerijos grupė (IETF)

Nr.	IRT techninės specifikacijos pavadinimas
1	SPF-Siuntėjo politikos strategija (angl. <i>Sender Policy Framework</i>)
2	STARTTLS-SMTP Paslaugos išplėtimas saugiam SMTP protokolui taikant transporto lygmens saugumo protokolą (angl. <i>Service Extension for Secure SMTP over Transport Layer Security</i>)
3	DANE-SMTP Apsauga taikant oportunistinę DNS pagrįstą nurodytų subjektų transporto lygmens apsaugą (TLS) (angl. <i>Security via Opportunistic DNS-Based Authentication of Named Entities Transport Layer Security (TLS)</i>)

Struktūrinės informacijos standartų tobulinimo organizacija (OASIS)

Nr.	IRT techninės specifikacijos pavadinimas
1	STIX 1.2 Struktūrinė grėsmės informacijos išraiška (angl. <i>Structured Threat Information Expression</i>)
2	TAXII 1.1 Patikimas automatizuotas keitimasis indikatorių informacija (angl. <i>Trusted Automated Exchange of Indicator Information</i>)

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2017/2289**2017 m. gruodžio 11 d.****kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse, priedas***(pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8631)***(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 1989 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyvą 89/662/EEB dėl veterinarinių patikrinimų, taikomų Bendrijos vidaus prekyboje, siekiant sukurti vidaus rinką ⁽¹⁾, ypač į jos 9 straipsnio 4 dalį,atsižvelgdama į 1990 m. birželio 26 d. Tarybos direktyvą 90/425/EEB dėl Bendrijos vidaus prekyboje tam tikrais gyvūnais ir produktais taikomų veterinarinių ir zootechninių patikrinimų, siekiant užbaigti vidaus rinkos kūrimą ⁽²⁾, ypač į jos 10 straipsnio 4 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 ⁽³⁾ priimtas po labai patogeniško H5 potipio paukščių gripo protrūkių keliose valstybėse narėse (toliau – susijusios valstybės narės), tų valstybių narių kompetentingoms institucijoms pagal Tarybos direktyvos 2005/94/EB ⁽⁴⁾ 16 straipsnio 1 dalį nustatčius apsaugos ir priežiūros zonas;
- (2) Įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/247 nustatyta, kad apsaugos ir priežiūros zonos, kurias susijusių valstybių narių kompetentingos institucijos nustatė pagal Direktyvą 2005/94/EB, turi apimti bent tas teritorijas, kurios to įgyvendinimo sprendimo priede yra nurodytos kaip apsaugos ir priežiūros zonos. Įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/247 taip pat nustatyta, kad priemonės, kurios turi būti taikomos apsaugos ir priežiūros zonose pagal Direktyvos 2005/94/EB 29 straipsnio 1 dalį ir 31 straipsnį, turi būti tęsiamos bent iki datų, kurios tų zonų atžvilgiu nustatytos to įgyvendinimo sprendimo priede;
- (3) nuo Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priėmimo dienos jis buvo kelis kartus iš dalies keistas, siekiant atsižvelgti į paukščių gripo epizootinės situacijos Sąjungoje raidą. Visų pirma Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 iš dalies pakeistas Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/696 ⁽⁵⁾, siekiant nustatyti vienadienių paukščių jauniklių siuntų išsiuntimo iš teritorijų, išvardytų Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priede, taisykles. Tame pakeitime atsižvelgta į faktą, kad vienadieniai paukščių jaunikliai, palyginti su kitomis naminių paukščių prekėmis, kelia labai nedidelę labai patogeniško paukščių gripo plitimo riziką;
- (4) Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 taip pat vėliau iš dalies pakeistas Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/1841 ⁽⁶⁾, siekiant sustiprinti taikomas ligų kontrolės priemones esant padidėjusiai labai patogeniško paukščių gripo paplitimo rizikai. Todėl dabar Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/247 numatyta Sąjungos lygmeniu susijusiose valstybėse narėse po labai patogeniško paukščių gripo protrūkio ar protrūkių nustatyti papildomas ribojamąsias zonas, kaip nurodyta Direktyvos 2005/94/EB 16 straipsnio 4 dalyje, ir jose taikomų priemonių trukmę. Įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/247 dabar taip pat išdėstytos taisyklės dėl gyvų naminių paukščių, vienadienių paukščių jauniklių ir perinių kiaušinių išsiuntimo iš papildomų ribojamųjų zonų į kitas valstybes nares vadovaujantis tam tikromis sąlygomis;

⁽¹⁾ OLL 395, 1989 12 30, p. 13.⁽²⁾ OLL 224, 1990 8 18, p. 29.⁽³⁾ 2017 m. vasario 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse (OL L 36, 2017 2 11, p. 62).⁽⁴⁾ 2005 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 2005/94/EB dėl paukščių gripo kontrolės Bendrijoje priemonių ir panaikinti Direktyvą 92/40/EEB (OL L 10, 2006 1 14, p. 16).⁽⁵⁾ 2017 m. balandžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/696, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse (OL L 101, 2017 4 13, p. 80).⁽⁶⁾ 2017 m. spalio 10 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/1841, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse (OL L 261, 2017 10 11, p. 26).

- (5) be to, Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priedas buvo iš dalies keistas daugelį kartų, visų pirma siekiant atsižvelgti į susijusių valstybių narių pagal Direktyvą 2005/94/EB nustatytą apsaugos ir priežiūros zonų ribų pakeitimus. Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priedas paskutinį kartą iš dalies buvo keistas Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/2175⁽¹⁾ po Bulgarijos ir Italijos pranešimo apie naujus labai patogeniško paukščių gripo protrūkius tose valstybėse narėse. Bulgarija pranešė Komisijai apie du labai patogeniško H5N8 potipio paukščių gripo protrūkius naminių paukščių ūkiuose tos valstybės narės Sliveno ir Jambolo regionuose. Italija pranešė Komisijai apie labai patogeniško H5N8 potipio paukščių gripo protrūkius naminių paukščių ūkiuose tos valstybės narės Lombardijos, Pjemonto ir Lacijaus regionuose. Šios valstybės narės taip pat pranešė Komisijai, kad po šių protrūkių tinkamai ėmėsi pagal Direktyvą 2005/94/EB būtinų priemonių ir, be kita ko, aplink užkrėstus naminių paukščių ūkius nustatė apsaugos ir priežiūros zonas ir Italijos atveju išplėtė nustatytas papildomas ribojamąsias zonas;
- (6) nuo Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 paskutinio pakeitimo, padaryto Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/2175, datos Bulgarija pranešė Komisijai apie naujausią labai patogeniško H5N8 potipio paukščių gripo protrūkį naminių paukščių ūkiuose tos valstybės narės Staros Zagoros regione. Bulgarija taip pat pranešė Komisijai, kad po šio naujausio protrūkio ėmėsi pagal Direktyvą 2005/94/EB būtinų priemonių ir, be kita ko, aplink užkrėstą naminių paukščių ūkį nustatė apsaugos ir priežiūros zonas;
- (7) be to, Italija pranešė Komisijai apie naujus labai patogeniško H5N8 potipio paukščių gripo protrūkius naminių paukščių ūkiuose tos valstybės narės Lombardijos ir Veneto regionuose; Italija taip pat pranešė Komisijai, kad po šių naujausių protrūkių ėmėsi pagal Direktyvą 2005/94/EB būtinų priemonių ir, be kita ko, aplink užkrėstus naminių paukščių ūkius nustatė apsaugos ir priežiūros zonas;
- (8) Komisija išnagrinėjo priemones, kurių Bulgarija ir Italija ėmėsi pagal Direktyvą 2005/94/EB po naujausių labai patogeniško paukščių gripo protrūkių tose valstybėse narėse, ir įsitikino, kad tų dviejų valstybių narių kompetentingų institucijų nustatytą apsaugos ir priežiūros zonų ribos yra pakankamu atstumu nuo visų naminių paukščių ūkių, kuriuose patvirtintas labai patogeniško H5N8 potipio paukščių gripo protrūkis;
- (9) kad būtų išvengta bet kokių nereikalingų Sąjungos vidaus prekybos trikdžių ir trečiųjų šalių sudaromų nepagrįstų kliūčių prekybai, po naujausių labai patogeniško paukščių gripo protrūkių tose valstybėse narėse būtina bendradarbiaujant su Bulgarija ir Italija skubiai Sąjungos lygmeniu apibrėžti pagal Direktyvą 2005/94/EB tose dviejose valstybėse narėse nustatytas apsaugos ir priežiūros zonas. Todėl Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priede Bulgarijai ir Italijai skirti įrašai turėtų būti atnaujinti, siekiant atsižvelgti į dėl šios ligos tose valstybėse narėse susiklosčiusią naujausią epizootinę situaciją. Visų pirma į Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priede esančius sąrašus turėtų būti įtraukti nauji įrašai, skirti apsaugos ir priežiūros zonoms Bulgarijoje ir Italijoje, kurioms dabar taikomi apribojimai pagal Direktyvą 2005/94/EB;
- (10) todėl Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priedas turėtų būti iš dalies pakeistas, kad būtų atnaujintas Sąjungos lygmeniu nustatomas skirstymas į zonas ir įtrauktos pagal Direktyvą 2005/94/EB Bulgarijoje ir Italijoje nustatytos apsaugos ir priežiūros zonos po naujų labai patogeniško paukščių gripo protrūkių tose valstybėse narėse bei jose taikytinų apribojimų trukmė;
- (11) todėl Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/247 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (12) šiame sprendime nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priedas iš dalies keičiamas pagal šio sprendimo priedą.

⁽¹⁾ 2017 m. lapkričio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/2175, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 dėl apsaugos priemonių, susijusių su labai patogeniško paukščių gripo protrūkiais tam tikrose valstybėse narėse, priedas (OLL 306, 2017 11 22, p. 31).

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 11 d.

Komisijos vardu
Vytenis ANDRIUKAITIS
Komisijos narys

PRIEDAS

Igyvendinimo sprendimo (ES) 2017/247 priedas iš dalies keičiamas taip:

1) A dalis iš dalies keičiama taip:

a) Bulgarijai skirtas įrašas pakeičiamas taip:

„Valstybė narė: Bulgarija

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 29 straipsnio 1 dalį)
Stara Zagora region, Municipality of Chirpan	
Gita Darjava Svoboda Oslarka	2017 12 15 ^a

b) Italijai skirtas įrašas pakeičiamas taip:

„Valstybė narė: Italija

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 29 straipsnio 1 dalį)
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0075) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,297588 E10,221751	2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0076) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,280826 E10,219352	2017 12 6
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0077) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,264774 E10,205204	2017 12 5
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0078) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,267177 E10,233081	2017 12 5
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0079) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,291849 E10,220940	2017 12 6
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,259133 E10.317484	2017 12 16
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,707605 E11.947517	2017 12 29 ^a

2) B dalis iš dalies keičiama taip:

a) Bulgarijai skirtas įrašas pakeičiamas taip:

„Valstybė narė: Bulgarija

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
Sliven region, Municipality of Sliven	
<ul style="list-style-type: none"> — Glushnik — Kaloyanovo 	<p>Nuo 2017 11 25 iki 2017 12 3</p>
<ul style="list-style-type: none"> — Sliven — Trapoklovo — Dragodanovo — Kamen — Topolchane — Sotirya — Sedlarevo 	<p>2017 12 3</p>
<ul style="list-style-type: none"> — Zhelyu voyvoda — Blatets — Gorno Aleksandorvo 	<p>2017 12 7</p>
Yambol region	
<ul style="list-style-type: none"> — Municipality of Straldzha — Zimnitsa — Charda 	<p>Nuo 2017 11 30 iki 2017 12 7</p>
<ul style="list-style-type: none"> — Municipality of Straldzha — Straldzha — Atolovo — Vodenichene — Dzinot — Lozentets — Municipality of Tundzha — Mogila — Veselinovo — Kabile — Chargan — Municipality of Yambol — Yambol city 	<p>2017 12 7</p>

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
Stara Zagora region	
<ul style="list-style-type: none"> — Municipality of Chirpan — Gita — Darjava — Svoboda — Oslarka 	nuo 2017 12 16 iki 2017 12 24
<ul style="list-style-type: none"> — Municipality of Chirpan — Chirpan — Dimitrievio — Malko Tranovo — Rupkite — Svoboda — Tselina — Tsenovo — Volovarovo — Yazdach — Zetiovo — Zlatna Livada — Municipality of Stara Zagora — Vodenicharovo — Samuilovo — Kozarevec 	2017 12 24
Haskovo region, Municipality of Dimitrovgrad	
<ul style="list-style-type: none"> — Merichleri — Velikan 	2017 12 24*

b) Italijai skirtas įrašas pakeičiamas taip:

„Valstybė narė: Italija

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
<ul style="list-style-type: none"> — The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0060) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,275251 E10,160212 	Nuo 2017 11 29 iki 2017 12 7
<ul style="list-style-type: none"> — The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0060) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,275251 E10,160212 	2017 12 7

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0061) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,273215 E10,15843	Nuo 2017 11 29 iki 2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0061) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,273215 E10,15843	2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0062) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,279373 E 10,243124	Nuo 2017 11 29 iki 2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0062) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,279373 E 10,243124	2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0063) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,244372 E10,19965	Nuo 2017 11 29 iki 2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0063) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N 45,244372 E 10,19965	2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0064) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,551421 E9,742449	nuo 2017 11 27 iki 2017 12 5
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0064) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,551421 E9,742449	2017 12 5
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0065) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,247829 E10,173639	Nuo 2017 11 28 iki 2017 12 6
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0065) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,247829 E10,173639	2017 12 6
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0066) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,314835 E10,183902	Nuo 2017 11 29 iki 2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0066) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,314835 E10,183902	2017 12 7
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0067) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,268601 E10,198274	Nuo 2017 11 30 iki 2017 12 8

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0067) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,268601 E10,198274	2017 12 8
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0068) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,287212 E10,211417	Nuo 2017 11 30 iki 2017 12 8
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0068) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,287212 E10,211417	2017 12 8
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0069) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,257394 E10,236272	Nuo 2017 12 1 iki 2017 12 9
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0069) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,257394 E10,236272	2017 12 9
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0070) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,294615 E10,262587	Nuo 2017 12 5 iki 2017 12 13
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0070) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,294615 E10,262587	2017 12 13
— The area of the parts of Piemonte Region (ADNS 17/0071) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,028312 E8,129643	Nuo 2017 12 2 iki 2017 12 10
— The area of the parts of Piemonte Region (ADNS 17/0071) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,028312 E8,129643	2017 12 10
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0072) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,279698 E10,2546060	Nuo 2017 12 3 iki 2017 12 11
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0072) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,279698 E10,2546060	2017 12 11
— The area of the parts of Lazio Region (ADNS 17/0073) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N41,933396 E12,82672	nuo 2017 11 27 iki 2017 12 5
— The area of the parts of Lazio Region (ADNS 17/0073) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N41,933396 E12,82672	2017 12 5
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0074) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,221999 E10,142106	Nuo 2017 12 3 iki 2017 12 11

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0074) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,221999 E10,142106	2017 12 11
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0075) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,297588 E10,221751	Nuo 2017 12 8 iki 2017 12 16
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0075) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,297588 E10,221751	2017 12 16
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0076) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,280826 E10,219352	Nuo 2017 12 7 iki 2017 12 15
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0076) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,280826 E10,219352	2017 12 15
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0077) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,264774 E10,205204	Nuo 2017 12 6 iki 2017 12 14
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0077) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,264774 E10,205204	2017 12 14
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0078) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,267177 E10,233081	Nuo 2017 12 6 iki 2017 12 14
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0078) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,267177 E10,233081	2017 12 14
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0079) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,291849 E10,220940	Nuo 2017 12 7 iki 2017 12 15
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0079) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,291849 E10,220940	2017 12 15
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,259133 E10.317484	nuo 2017 12 17 iki 2017 12 25
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,259133 E10.317484	2017 12 25

Teritorija, kurią sudaro:	Taikoma iki (pagal Direktyvos 2005/94/EB 31 straipsnį)
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,707605 E11.947517	Nuo 2017 12 30 iki 2018 1 7
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,707605 E11.947517	2018 1 7“

TARPTAUTINIAIS SUSITARIM AIS ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

**PAGAL EUROPOS BENDRIJOS IR JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ SUSITARIMĄ DĖL
ABIPUSIO PRIPAŽINIMO ĮSTEIGTO JUNGTINIO KOMITETO SPRENDIMAS Nr. 52/2017**

2017 m. lapkričio 24 d.

**dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo
sektoriaus priedą [2017/2290]**

JUNGTINIS KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo, ypač į jo 7 ir 14 straipsnius,

kadangi Jungtinis komitetas turi priimti sprendimą dėl atitikties vertinimo įstaigos ar įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal sektorių priedą,

NUSPRENDĖ:

1. A priedėlyje nurodyta atitikties vertinimo įstaiga įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą.
2. Šalys susitarė dėl A priedėlyje nurodytos atitikties vertinimo įstaigos kompetencijai priskiriamų produktų ir atitikties vertinimo procedūrų sąrašo ir tą sąrašą tvarkys.

Ši dviem egzemplioriais parengtą sprendimą pasirašo Jungtinio komiteto atstovai, kuriems suteikti įgaliojimai veikti Šalių vardu iš dalies keičiant susitarimą. Šis sprendimas įsigalioja nuo tos dienos, kurią jį pasirašo paskutinė Šalis.

Jungtinių Amerikos Valstijų vardu

James C. SANFORD

Pasirašyta Vašingtone 2017 m. lapkričio 15 d.

Europos Sąjungos vardu

Ignacio IRUARRIZAGA

Pasirašyta Briuselyje 2017 m. lapkričio 24 d.

A PRIEDĖLIS

EB atitikties vertinimo įstaiga, įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą:

EMITECH Chassieu
7, rue Georges Méliès
69680 Chassieu
FRANCE (Prancūzija)

**PAGAL EUROPOS BENDRIJOS IR JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ SUSITARIMĄ DĖL
ABIPUSIO PRIPAŽINIMO ĮSTEIGTO JUNGTINIO KOMITETO SPRENDIMAS Nr. 53/2017**

2017 m. lapkričio 24 d.

dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedą [2017/2291]

JUNGTINIS KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo, ypač į jo 7 ir 14 straipsnius,

kadangi Jungtinis komitetas turi priimti sprendimą dėl atitikties vertinimo įstaigos ar įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal sektorių priedą,

NUSPRENDĖ:

1. A priedėlyje nurodyta atitikties vertinimo įstaiga įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą.
2. Šalys susitarė dėl A priedėlyje nurodytos atitikties vertinimo įstaigos kompetencijai priskiriamų produktų ir atitikties vertinimo procedūrų sąrašo ir tą sąrašą tvarkys.

Ši dviem egzemplioriais parengtą sprendimą pasirašo Jungtinio komiteto atstovai, kuriems suteikti įgaliojimai veikti Šalių vardu iš dalies keičiant susitarimą. Šis sprendimas įsigalioja nuo tos dienos, kurią jį pasirašo paskutinė Šalis.

Jungtinių Amerikos Valstijų vardu

James C. SANFORD

Pasirašyta Vašingtone 2017 m. lapkričio 15 d.

Europos Sąjungos vardu

Ignacio IRUARRIZAGA

Pasirašyta Briuselyje 2017 m. lapkričio 24 d.

A PRIEDĖLIS

**EB atitikties vertinimo įstaiga, įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo
V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą**

CMC Centro Misure Compatibilità Srl
Via della Fisica, 20
36016 Thiene (VI)
ITALY

**PAGAL EUROPOS BENDRIJOS IR JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ SUSITARIMĄ DĖL
ABIPUSIO PRIPAŽINIMO ĮSTEIGTO JUNGTINIO KOMITETO SPRENDIMAS Nr. 54/2017**

2017 m. lapkričio 24 d.

dėl atitikties vertinimo įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedą [2017/2292]

JUNGTINIS KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl abipusio pripažinimo, ypač į jo 7 ir 14 straipsnius,

kadangi Jungtinis komitetas turi priimti sprendimą dėl atitikties vertinimo įstaigos ar įstaigų įtraukimo į sąrašą pagal sektorių priedą,

NUSPRENDĖ:

1. A priedėlyje nurodyta atitikties vertinimo įstaiga įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą.
2. Šalys susitarė dėl A priedėlyje nurodytos atitikties vertinimo įstaigos kompetencijai priskiriamų produktų ir atitikties vertinimo procedūrų sąrašo ir tą sąrašą tvarkys.

Ši dviem egzemplioriais parengtą sprendimą pasirašo Jungtinio komiteto atstovai, kuriems suteikti įgaliojimai veikti Šalių vardu iš dalies keičiant susitarimą. Šis sprendimas įsigalioja nuo tos dienos, kurią jį pasirašo paskutinė Šalis.

Jungtinių Amerikos Valstijų vardu

James C. SANFORD

Pasirašyta Vašingtone 2017 m. lapkričio 15 d.

Europos Sąjungos vardu

Ignacio IRUARRIZAGA

Pasirašyta Briuselyje 2017 m. lapkričio 24 d.

A PRIEDĖLIS

**EB atitikties vertinimo įstaiga, įtraukiama į Elektromagnetinio suderinamumo sektoriaus priedo
V skirsnio skiltyje „EB patekimas į JAV rinką“ pateiktą atitikties vertinimo įstaigų sąrašą**

Emilab Srl
Via F.lli Solari 5/A
33020 Amaro (UD)
ITALY

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT